

DEPOT

MUSEUM BOYMANS

1905

Administrative

MUSEUM BOYMANS

45

MUSEUM BOYMANS
ROTTERDAM.

Doc

8/7

9/4

4381
26.13
26.3
mp. k

DE
NIEUWE SCHOUBURG
DER
NEDERLANTSCH
KUNSTSCHILDERS
EN
SCHILDERESSEN.
E E R S T E D E E L.

VERKLARING

D E R

TITELPRINT.

*DE Waerheit, onder 't oog en opzicht van Minerf,
Beschryft hier, onvermoeit, de kunst- en levensdaden
Der Schilderhelden, die, gekroont met lauwerbladen,
Gequeekt zyn op den gront van Batoos wettig erf;
En welkers kunstroem door de Faem wordt uitgeblazen:
Terwyl de Schryffster, met een Zonnekroon bekleet,
De Nyt en Luiheit, kloek, met haeren voet vertreet:
Ten teken, datze niet op dit gespuis wil azen;
Maer liever honig zuigt uit boek- en briefgeryf;
Het geen den voorgront dekt, en dat haer, van de braven
Groothartig-toegevoegt, niet weinig in 't beschaven
Gebolpen heeft van dit onsterfelyk geschryf.
De Zuil, haer lessenaer, vertoont ons, met wat vlyt
De Schilder, vadzigheid en wellust heeft te laeken,
Te vlieden als een pest; om, ryk van lof, te raeken
Ter kunstvolkomenheit, door oeffening en tyt.*

A. KUIPERS.

D E
NIEUWE SCHOUBURG
D E R
NEDERLANDSCHE
KUNSTSCHILDERS
E N
SCHILDERESSEN:

*Waer in de Levens- en Kunstbedryven der tans levende en
reets overleedene SCHILDERS, die van HOU-
BRAKEN, noch eenig ander Schryver, zyn
aengeteekend, verhaelt worden.*

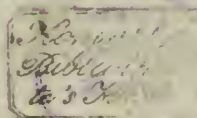
DOOR
JOHAN VAN GOOL,
KUNSTSCHILDER.

E E R S T E D E E L.

IN 'S GRAVENHAGE,
GEDRUKT VOOR DEN AUTHEUR,
M. D C C. L.

P R I V I L E G I E.

DE STATEN VAN HOLLANDT EN WESTVRIESLANDT; Doen te weeten, Alzo ons te kennen is gegeven by JOHAN VAN GOOL, Kunst-Schilder in 's Gravenhage, dat hy bezig was met te doen drukken een Werk, voerende tot tytel: *De Nieuwe Schouburg der Nederlantsche Kunstschilders en Schildereffen*: waer in de Levens- en Kunstbedryven der tans levende en reets overleedene Schilders, die van Houbraken, noch eenig ander Schryver, zyn aengeteekent, verhaelt worden; beslaende twee Deelen in Octavo, door den Suppliant zelfs beschreeven.

Dat hy daer toe niet alleen veele moeite eenige jaeren had besteed, maer ook veele kosten geimpendeert aen het Plaetwerk, 't welk daer in gevoegt, en ook gedeeltelyk voor de Liefhebbers van Portretten apart gedrukt zoude worden, om daer mede hunne Verzamelingen te completeeren; maer dat hy bekommert was, dat het zelve Werk door andere baetzoekende Menschen mogte nagedrukt, en het Plaetwerk nagesneden worden, waer door hy groote schade zoude komen te lyden. Weshalven hy zig by dezen was keerende tot Ons, verzoekende, dat Wy aen hem Supplt., voor zig zelf en zyne Erven, geliefden te verleenen Octroy voor den tyd van vyftien eerstkommende jaeren, om binnen dien tyd het voorsz. Boek en Plaetwerk in zodanig formaet en talen, als hy zoude goetvinden, alhier te Lande alleen te drukken, benevens het Plaetwerk, en als zyn eige Werk te verkopen, met seclusie van alle anderen om het gemelde Boek te mogen nadrukken, 't zy in 't geheel of ten deele, of elders nagedrukt zynde, in deze Landen te mogen inbrengen of verkopen op zekere groote pœne, en confiscatie van alle zodanige Exemplaren, tegens de Contraventeurs te statuereen.

ZO IS 'T, dat Wy de zaeke en het voorsz. verzoek overgemerkt hebbende, en genegen wezende, ter beede van den Supplt., uit Onze regte Wetenschap, Souvereine Magt en Authoriteyt, denzelven Supplt. geconsenteert, geaccordeert en geoctroyeert hebben, consenteeren, accordeeren en octroyeeren hem by dezen, dat hy gedurende den tyd van vyftien eerst agter een volgende jaeren het voorsz. Werk, voerende tot tytel: *De Nieuwe Schouburg der Nederlantsche Kunstschilders en Schildereffen*, in dier voegen als zulx by den Supplt. is verzogt en hier voren uitgedrukt staet, binnen den voorsz. Onzen Lande alleen zal mogen drukken, doen drukken, uitgeven en verkopen, verbiedende daeromme alle en een iegelyken, het zelve Werk in 't geheel of ten deele te drukken, na te drukken, te doen nadrukken, te verhandelen of te verkopen; of elders nagedrukt binnen denzelven Onzen Lande te brengen, uit te geven, of te verhandelen en verkopen, op verbeurte van alle de nagedrukte, ingebragte, verhandelde of verkogte Exemplaren, en een boete van drieduizend guldens daerenboven te verbeuren, te appliceeren een derde part voor den Officier, die de Calange doen zal, een derde

de part voor den Armen der plaetsen, daer het Casus voorvallen zal, en het resterende derde part voor den Supplt., en dit telkens zo menigmael, als dezelve zullen worden agterhaelt, alles in dien verstande, dat Wy den Supplt. met dezen Onzen Ootroye alleen willende gratificeeren, tot verhoeding van zynen schade door het nadrukken van het voorsz Werk, daer door in genigen deele verstaen den innehoude van dien te autoriseren of te advou-eeren, en veel min het zelve, onder Onze protectie en bescher-minge, eenig meerder Credit, aenzien of reputatie te geven, ne-maer den Supplt., in cas daer in iets onbehoorlyks zoude influec-ren, alle het zelve tot zynen laste zal gehouden wezen te ver-antwoorden: tot dien einde wel expresselyk begerende, dat by aldien hy dezen Onzen Ootroye voor het zelve Werk zal willen stellen, daer van geene geabvieerde of gecontraheerde mentie zal mogen maken, nienaer gehouden wesen het zelve Ootroy, in 't geheel en zonder eenige omiffie, daer voor te drukken of te doen drukken, en dat gehouden zal zyn een Exemplaer van het voorsz Werk, op groot papier, gebonden en wel geconditioneert, te brengen in de Bibliotheek van onze Universiteyt te Leiden, binnen den tyd van zes weeken, na dat hy Supplt. het zelve Werk zal hebben beginnen uit te geeven, op een boete van zeshon-dert guldens, na expiratie der voorsz zes weeken by den Supplt. te verbeuren ten behoeve van de Nederduitsche Armen van de plaets, alwaer de Supplt. woont, en voorts op pene van met 'er daed versteeken te zyn van 't effect van dezen Ootroye, dat ook de Supplt., schoon by het ingaen van dit Ootroy een Exem-plaer geleverd hebbende aen de voorsz onze Bibliotheek, by zo verre hy, gedurende den tyt van dit Ootroy, het zelve Werk zou-de willen herdrukken met eenige observatien, noten, vermeer-deringen, veranderingen, correctien of anders hoe genaemt, of ook in een ander formaet, gehouden zal zyn wederom een an-der Exemplaer van het zelve Werk, geconditioneert als voren, te brengen in de voorsz Bibliotheek binnen denzelven tyd, en op de boete en pœnaliteit als voorsz: En ten einde de Supplt., dezen Onzen Consente ende Ootroye moge genieten als na behoren, lasten Wy allen en eenen iegelyken dien het aengaen mag, dat zy den Supplt. van den inhoude van dezen doen, laten en gedogen rustelyk, vredelyk en volkomtelyk genieten en ge-bruiken, cesserende alle belet ter contrarie. Gegeven in den Hage onder Orzen grooten Zegele, hier aen doen hangen op den eersten September in het jaer onzes Heeren en Zaligmakers, duizend zeven hondert en vyftig.

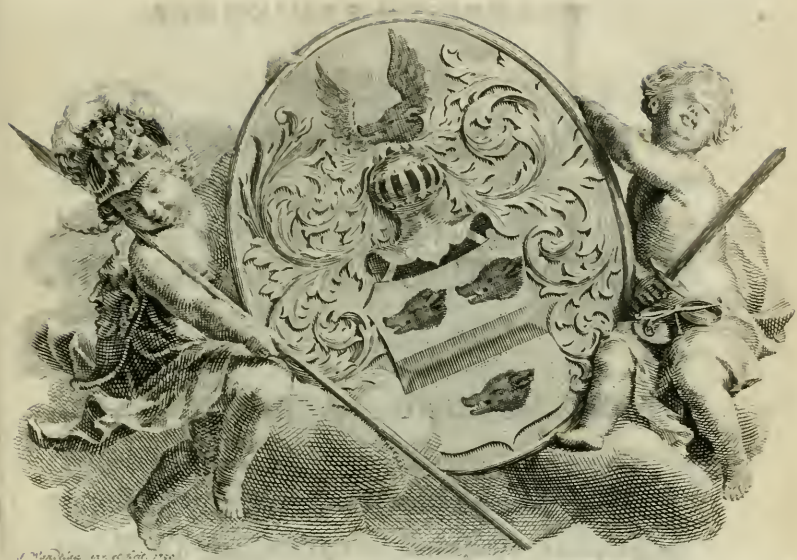
Aen den Supplt. zyn nevens dit Ootroy ter hand gestelt, by Extract authentiq. haer Ed. Gr. Mog. Re-solutien van den 28 Juny 1715 en 30 April 1728, ten einde om zig daer na te reguleren,

A. VANDER DUYN,

*Ter Ordonnantie van
de Staten*

C. BOEY.

AEN

A E N D E N

WELEDELEN GESTRENGEN HEERE,

MR. JOHAN VAN DER MARCK,
ÆGIDIUS ZON,

RAEDT, VROEDSCAHP EN TEGEN-
WOORDIG HOOFT-OFFICIER
DER STADT LEIDEN,

ENZ. ENZ. ENZ.

* 4

K E N-

KENNER EN BEMINNAER
 DER EDELE
 TEKEN- EN SCHILDERKUNSTEN,
En Bezitter van een uitmuntent
 KABINET SCHILDERYEN,
 Nevens eene fraeje
 VERZAMELING VAN TEKENINGEN.

 E eer en 't geluk my onlangs
 te beurt gevallen om U WEL
 ED. GESTR. fraeje verza-
 meling van Schilder- en Te-
 kenkunst te mogen zien, nevens het
 heusch en vriendelyk onthael ten uwen
 huize my aengedaen, schoon myn per-
 zoon U WEL ED. GESTR. alstoen
 maer weinig bekend was, hebben my ver-
 plicht en aanleidinge gegeven om dit *eer-*
ste Deel van myne *nieuwe* SCHILDER-
 SCHOUBURG U WEL ED. GESTR.
 ercbiedig toe te wyden; te meer, om
 dat ik, in het beschouwen van U WEL
 ED.

O P D R A G T.

ED. GESTR. verzameling, niet alleen ontdekte een vuurige drift en liefde tot de Kunst, maer zelfs voor de perzoons-verbeelding der Kunstenaren: daer reets een meenigte van in U WEL ED. GESTR. Kabinet beruſt; en, om dezelve te vermeerderen, noch dagelyks veele met lust en yver opgezogt worden, om ter beſpiegeling van U WEL ED. GESTR. Kunſtliefde te verſtrekken; daer noch by komt U WEL ED. GESTR. genezgenheit voor de tans in wezen zynde Kunstenaren en hunne Kunſtwerken; het geen U WEL ED. GESTR. onpartydig oordeel te kennen geeft, zo wel over de Kunſt der levende, als der afgestorvene Meesters.

Alle welke pryſſelyke hoedanigheden my aangespoort hebben, om deze geringe vrucht van mynen Letterarbeit onder het onverwelkbaer Loof van uwen Naem te doen ſchuilen, niets anders hier mede beögende, als om U WEL

O P D R A G T.

ED. GESTR. eenig teken van dankërkentenis voor genoten Vrientschap te geven. In vertrouwen, dat deze geringe aanbieding U WEL ED. GESTR. niet onaengenaem zal zyn, ben ik, met schuldige hoogachtinge,

WEL ED. GESTRENGE HEER,

U WEL ED. GESTR.

Gansch Verplichte en Geboorzaeme Dienaer,

JOHAN VAN GOOL.

OP DEN
NIEUWE SCHOUBURG
DER
NEDERLANDSCHE
KUNSTSCHILDERS
EN
SCHILDERESSEN,
DOOR DEN HEERE
JOHAN VAN GOOL;
KUNSTSCHILDER.

Kunstminnaars! *die geen' schat of yver spaart,*
Ten einde gy een' schat van Kunst vergaërt
Der Kunstenaars, wiër Faam zich boven de aard'
Verbeft op wieken;
Bedankt VAN GOOL, die, als door 't Kunstpensfeel,
Met inkt u maakt hun Levenstafereel,
Waar door het hart verdaagt, als 't Zangpriëel
Door 't uchtendkrieken.
Inzonderheid dewyl gy veel' van hen;
Die gy gekent hebt, ziet verbeeld, dat men
Han Wezen uit de Print bescheid'lyk kenn'
Gelyk herbooren.

Daer

Daar SCHOUMANS geeft voor juiste Tekening
Den lof bekomt om zyn behandeling
Van het Penfeel, 't welk, vol verandering,
Elk kan bekooren.

't Graveerstaal toont, door houding, zwier en sneê,
Het oordeel van HOUBRAKEN en TANJÉ
In ieder Print, waarom ik deze twee
Moet hoog waardeeren.

Mæcenen! dit vermeedert uw vermaak,
Gelyk de saus de spyze geeft den smaak,
En 't druivenfap den zwyger helpt aan spraak
En 't kwinkeleeren.

Dies, als ge uw oog laat weiden in uw Zaal,
Daar ieder Stuk in spreekt zyns Meesters taal,
Zyn Leven leeft, en Beelt'nis ziet: wat paal
Kan u beperken?

Dewyl ge u dus, als wezentlyk, verbeeldt,
Dat hy het Stuk voor uw gezicht penfeelt:
Vindt gy dan hart en oog niet meêr gestreeld
Dan ge ooit kost merken?

Ik ondervind, hier door, een drift in my,
Om nu met lust myn spreekende Schild'ry
Te paaren aan de stomme Poëzy
Onafgescheiden.

Kom schrandere Kunstgenootschap! kom, en sier
Den schedel van VAN GOOL met Lauwerriep
En tracht met my op 't veld van zyn papier
Ruim uit te weiden.

Daar

Daar zult ge in zien het edelste oogenmerk
Der Kunstenaars, die in het worstelperk
Steeds zwoegden, om den prys voor Heldenwerk
Ten loon te erlangen.

Dus zult ge u ook tot y'ren zien verplicht,
Geprikkelt en voorbeeldelyk gesticht,
En u als door het Sterrenheir verlicht

Op alle uw gangen,
Ten einde men de onsterf'lykheid verdien'
Als zy, die we in hun Kunst verheven zien:
Dies wilt met lust het werk de handen biën,
En nooit verslappen.

Den top des bergs, waer op de Kunsten staan,
Beklimt men niet langs vlakke- en effen paën;
Maar daar men op moet arbeid ondergaan
En zeker stappen.

Den Lauwertak, die 't hart verwekt tot moed,
Schoon hoog geplant, beschouwt ge al van den voet
Des bergs, en toont hoe d'arbeid word geboet
Met loon en achting.

Gy Schilderjeugd! door ed'le zucht bekoord,
Hier zult ge een' weg naar Pindus zien gespoord,
Wanneer ge naar VAN GOOL's beschryving hoort
En zyn betrachting;

Die strekt alleen niet om den gryzen tyd
Te hind'ren, dat hy Naam noch Daaden slyt'
Der Schilders en Schild'ressen, die de nyd
Op 't harte traden;

Maar

Maar ook op dat de Kunst blyve in gezag,
Te voorschyn kome op haaren schoonsten dag
En worde omhelst van hem, die treden mag

Op voorspoeds paden:

Daar 't voorbeeld van de Vorsten toe verstrekt,
't Welk Kunstenaars en Kunstbeminnaars trekt,
En dus de Kunst als uit den doodslaap wekt

Door milde handen:

Die maaken dat AUGUSTUS-eurw herleeft,
En niet meêr voor 't gespan der Wolven beeft,
't Welk de Oorlogskar van MARS getrokken heeft

Door alle Landen.

Hier van zal dit Geschiedtboek blyk op blyk
Doen zien, op dat ge in 't bouwen niet bezwyk
Aan 't Kunstpaleis; maar doen 't weêr luisterryk

Als voormaals ryzen.

Dan zult ge u naast AMPHION zien getelt,
Die Thebe ommuurde en sterkte op CADMUS-veld
Door 't Liermuzyk, ten voorbeelde, ons gemeld

Door de oude Wyzen.

Maakt, zo als door zyn Kunst de stcen bewoog,
Die naar zyn Lier zich wentelde en zich boog,
Dat door 't Penfeel 't versteende hart door 't oog

Ook word bewoogen.

Bemin 't Geluk, op dat het u beminn'.
Wy maaken de Fortuin tot een Godin,
Zegt JUVENAAL, zy word ten Hemel in

Door ons getoogen.

J. WANDELAAR.

O P

OP HET LEVEN
DER
SCHILDERS
EN
SCHILDERESSEN,
beschreven door den
KUNSTRYKEN HEER
JOHAN VAN GOOL.

*Wat is de Schilderkunst niet aan uw vlyt verplicht,
O nyvere VAN GOOL! daar gy, door zucht gedreven,
Uw Kunstgenoten uit het graf weêr doet herleven,
En ons hun wezens en verdiensten stelt in 't licht.*

*Gy, die voor Mander noch Houbrake in yver zwicht,
Noopt dus de Schilderjeugt hun voorbeeld na te streven,
En door eene ed'le drift den moed niet op te geven,
Maar zich vaak de Eerekroon te stellen voor 't gezicht.*

Lam

*Laat driefte onwetenheit op d'ed'le kunsten smalen,
Voor die is 't hoofstieraadt van Midas te behalen.
Gy, van een ed'ler Geest en Kunstvuur aangedaan,
Verwerft u zelve een' Naam by die de kunst beminnen,
Haar nut, haar schoonheit, en haar waerde recht bezinnen,
Die nimmer door den roest der tyden zal vergaan.*

FRANS GREENWOOD.

Zo bragt Houbrakens Kunst in print
VAN GOOL, zyn anders Boezemvriend;
Die na hem, even kloek en eel,
Zyn pen hant aan zyn kunstpenzeel.

A. KUYPER'S.

D E
NIEUWE SCHOUBURG
D E R
NEDERLANDSCHE
KUNSTSCHILDERS
E N
SCHILDERESSEN.

ET is, van outsher, een loffelyk gebruik geweest by alle beschaefde Volkeren, de Schilderkunst, als de Koninginne der zeven vrye Kunsten, op den zêtel hunner hoogachtinge te vestigen, den rykstaaf hunner gunste op te dragen en met de glorikrone der eere te versieren; de beroemde Kunstschilders, echte zonen der Hemelsche Kunstgodinne *Minerva*, onder het getal der vermaerde Mannen, die door uitmuntende hoedanigheden boven het gemeen uitstaken, te rekenen; door de

I. Deel.

A

fier-

sierlykste pennen hunner Fenixschryveren de Naemen, Levens- en Kunstbedryven dezer Kunsthelden in hunne gedenkschriften te vereeuwigen, voor de volgende Geslachten als diamante gedenkzuilen der onsterffelykheit te wyden, en als leerzaeme voorbeelden aen te pryfen en naer te laten.

De Griekfche Fenixfchryvers hebben dus
 APELLES, ZEUXIS en PHARASIUS,
Aen de eeuwigheit gewyd in hunne boeken :
Dus hebben de Italjaenfche Letter-kloeken,
Met vloeibaer gout, den lof te boek gezet
 Van RAFEL, TITIAEN en TINTORET:
Dus praelt VAN DYK met RUBBENS, Schilderbelden
Des Keulfchen Rhyns, in goude lettervelden:
Dus haelt de Franfche letterzwier in top
 POUSSYN, en recht LE BRUN een eerzuil op;
Kortom, de Fenixfchilders zyn onsterflyk,
En voor den roeft der eeuwen onbederflyk.

Onze Nederlanders hebben al vroeg die pryswaerde gewoonte gevolgt; getuige hier van zy de naerftige en voortreffelyke KAREL VAN MANDER: en gelyk ons gezegent *Nederlant* geene andere Landen van *Europe* in het voortbrengen van vermaerde Mannen behoeft te wyken,

wyken, zo is het inzonderheit vruchtbaer geweest in het quecken en koesteren van befaemde Kunstschilders; overtreffende in dezen, naer evenredigheit van deszelfs engen en bepaelden omtrek in vergelyking van veel grooter en uitgebreider Landen, alle andere Ryken en Staten van *Europe*. Eene waerheit, die allen onzydigen Liefhebberen der Vorstelyke Schilderkunst, door eene menigte van proefbewyzen, te vinden in de vermaerdste Kunstkabinetten van *Europe*, ten vollen bekend is.

*Een hant vol Lants, door 't ALVERMOGEN
Als uit den schoot der Zee getogen,
Roemt billyk op die Hemelgunst :
Dat, nevens andre gloritrappen,
Verheve en nutte wetenschappen,
En boven al de Schilderkunst,
Zyn glori Hemelwaerts verheffen,
En andre Volken doen beseffen :
Dat de albezielende Natuur
Op Neêrlants vette klavervelden
Best tieren wil, om Schilderhelden
Te teelen door haer edel vuur.*

Geen wonder dan, dat bequaeme Mannen,
A 2 door

door eene edele drift van volgzucht geprikkelt, het rustig voorbeeld van KAREL VAN MANDER volgende, zich, van tyt tot tyt, benaerftigt hebben de Geleerde Werelt met eene gepaste Schilder-Hiftori en een naeukeurig verhael van de Levens- en Kunftbedryven der *Nederlantfche* Kunftfchilders en Kunftfchildereffen te verryken.

De Heer ARNOLD HOUBRAKEN (om nu van anderen niet te reppen) is in zynen tyt een der befte ondernemers van dezen nutten en loffelyken arbeit geweest.

Het Boek door hem, in zuiver *Nederduits*, met eenen zwierigen en vloeienden ftyl, oordeelkundig, onpartydig en ter goeder trouwe, voor het grootfte gedeelte gefchreven, en onder den *Tytel* van DE GROOTE SCHOUBURG DER NEDERLANDSCHE KUNSTSCHILDERS EN SCHILDERESSEN wereltkundig gemaakt, kan ons gezegde proefondervindelyk bevestigen en ftaven. Een werk, dat, tot groot genoegen van den Schryver, de goetkeuringe en toejuichinge der Kunftlievenden is te beurt gevallen, zo dra het te voorschyn quam, en noch dagelyks in prys aengroeid.

Jammer is het echter, dat hy dit fraeie
werk

werk niet geheel en al voltooit het licht heeft mogen doen zien. De doot, die veeltyts, met het ontydig besnoeien onzer dagen, de beste vruchten van onzen geeft den vollen wasdom beneemt, overviel hem, kort na dat hy het tweede deel hadde uitgegeven.

Uit de menigvuldige wanordens van het derde of laetste deel, door deszelfs weduwe in 't Jaer 1721 afgelevert, is gemakkelyk op te maken, wat nadeel 's mans ontydige doot aen de volvoeringe van het zelve heeft toegebracht, en wat schade de onsterffelyke gedachtenisse van een aanzienlyk getal Kunstenaers hier by geleden heeft.

Want zo men het oordeelkundig en met opmerkinge doorbladert, bespeurt men licht dat veele brave Meesters, die toen noch in leven of reets overleden waeren, en by gevolg in het zelve hadden kunnen en behoren geplaeft te worden, door gebrek van naeukeurig onderzoek verzuimt, of van zomigen met voordacht verzwegen, in het zelve niet eens te vinden zyn. Daer in tegendeel van eenigen, die 'er plaetse in hebben, door onachtzaamheit de berichten geheel onvolkomen en verwart zyn opgestelt.

Onverschonelyke mislagen, welkers on-

aengenaeme vertoninge HOUBRAKENS *def-tige* SCHILDERSCHOUBURG nooit ontlui-ftert zoude hebben, had de doot hem niet verhinderd de Hoofstrol van zyn werk zelf te voleindigen, en tyt gegunt om zyn Boek (terwyl 'er voor hem noch stof genoeg voorhanden was) met een vervolg te vermeerderen; beginnende daer KAREL VAN MANDER eindigt, en eindigende daer, na verloop van tyt, een ander op eene gemakkelyke wyze wederom hadde kunnen beginnen.

Dit zoude den grontslag gelegd hebben eener cierlyke en net geschakelde *Schilder-Hiftori van alle de Nederlantfche Kunftfchilders en Schildereffen*, die na KAREL VAN MANDER tot heden hebben gebloed.

Daer zyn, zedert HOUBRAKENS doot, reets by de dertig jaren verlopen, en in al dien tuffchentyt heeft zich niemant ontdekt, om het verlies van dien naerftigen en nodigen Schryver te vergoeden, de wanordens, waer van boven gefproken is, te herftellen, en het geene aen onze *Nederlantfche Schilder-Hiftori* ontbreekt, aen te vullen: behalven KAMPO WEYERMAN, die, op eene ongeoorloofde wyze, de onbeschaemtheit heeft gehad, een Boek, beflaende drie deelen in quarto,

quarto, van de perſſe te doen rollen en aenden dag te brengen; het geen hy door eenen dieffchen roof met de geſtolen veêren van HOUBRAKEN heeft' opgepronkt, en waer in hy ons een mengelmoes opdifcht van dingen, die HOUBRAKEN reets, cierlyk en finakelyk, had aengerecht; en voor 't overige met onhebbelyke byvoegfels, ongeſchikte ſpreekwyzen, naem- en faemrovende by- en toenaemen, en andere eer- en zedenquetsende ongeregeltheden heeft zamengeflanſt.

Daerenboven heeft hy HOUBRAKEN, dien eerlyken Man, nevens veele anderen myner Kunſtgenoten, volgens zynen gewonen ſpotachtigen aert en ſchryfftyl, tegen alle wetten van reden en plicht gelaftert en belogen: want veelen dezer van hem zo lelyk gehavende Kunſtgenoten hebbe ik gekent als Mannen van een onbeſproken leven, welke hunne kunſt met roem geoeffent hebben.

Wat wyders de *Brabantsche* Meesters betreft, die hy, in zyn derde deel, met zulke zwarte verwen heeft afgeſchildert, niet of het menſchen maer beesten in eenen menſchelyken ſchyn, en van een beeftachtig gedrach geweest wacen.

My is verzekert van de Kunstschilders LOUIS DE MONI en JAKES DE ROORE, geloofwaardige Mannen en uit die quartieren van geboorte, die ook deze *Brabanders* gemeenzaem gekent hebben, dat al wat hy van hen geboekt heeft, niet alleen onwaerachtig en valsch verdicht, maer daerenboven de beestachtigste ondankbaerheit zelf is; gemerkt veel dezer Meesters, als hy, WEYERMAN, door zyn Godloos en onbezónnen leven in de uiterste elende gebracht was en broot gebrek had, hem gevoed en menigmael uit het gevaer, om van honger en kommer te vergaen, gered hebben.

*De ondankbaerheit, die licht vergeet
Genoten dienst, is woest; maer wreed
Daer by, wanneer zy goet beloont
Met quaet, en haeren gever boont.*

Dit is my van goederhand verzocht hier aen te tekenen, ter verdediginge van den goeden naem dier Meesters, en tot naricht der geenen, die, onkundig van dit aengetekende, den laster en leugentael van WEYERMAN tot hier toe by ongeluk mochten hebben geloofd.

De

*De leugen kan de Waerheit wel
Verdrukken; maer niet heel verderven.
Een Niet, eene enkle vrucht der Hel,
Kan geen onsterfelyk Zact doen sterven.*

Uit deze weinige staeltjes van WEYER-
MANS onbeschofte handelwyze blykt van zelf,
dat hy geenfins aen de begeerte van recht-
schapen Kunstminnaers, noch aen het waere
oogmerk van een verftandig, edelmoedig en
eerlyk Schryver heeft voldaan.

Dit met ernft overwegende, ben ik, uit
eige zinlykheit en zonder eenig aenzoek van
anderen, te rade geworden een **VERVOLG**
op HOUBRAKENS *Werk* te fchryven; en
fchoon ik van myne onbequaemheit in dezen
volkomen overtuigt ben: als hebbende my
nooit in het worstelperk der Geleerden ten
letterftryt geoeffent; en my ook niet onbe-
kent is, hoe kiefch en keurig de knibbelzieke
vitters van dezen tyt zyn; heeft my ech-
ter de liefde tot de kunft, en de achting, die
ik de nyt en tyt verduurende, en niet als
met eerbiet te noemen gedachteniffe myner
Kunftgenoten verschuldigt ben, overgehaelt
hant aen 't werk te flaen, en dezen hachely-
ken tocht, hoe luttel van voorraet onderlegt,

te wagen, zonder my aen de bedilzucht der hedendaegsche betweeters eenigerwyze te kreunen; my het zelve lot getroostende, dat HOUBRAKEN heeft moeten ondergaen, zynde door eene menigte van hairkloveryen beschuldigt; dan dat hy zich te veel met vertellingtjes, die weinig om 't lyf hebben en niets ter zake doen, heeft opgehouden; dan wederom zyn de Kunstwerken niet wel beschreven, of de gebreken van zommigen te veel, van anderen te weinig ten toon gestelt, en diergelyke vitteryën meer: zo dat 'er naeuelyks iets is, of het moet over den hekel gehaelt worden.

Ondertusschen weten misschien weinige van die muggeziften te recht, wat moeite het in zich heeft, alles uit den diepen en duisteren gront der aloutheit op te delven: want de meeste dingen heeft men maer door berichten, die ieder naer zyn begrip en bequaemheit opgeeft; of wel naer dat hy den Kunstenaar, van wien hy bericht doet, geneegen is of niet; dit weet ik by ondervinding. Het is onmogelyk alles zelf te kunnen nagaan, en schoon ik hier vlyt en moeite genoeg toe hebbe aangewent, om myn onderzoek op berichten van anderen, zo weinig mogelyk was,

te

te doen beruften, echter is zulks, in allen gevallen, voor my ten eenemael ondoenlyk geweest.

Evenwel durve ik niet ontkennen, dat HOUBRAKEN zelf nalatigheden heeft begaen: ja het is naeulyks te begrypen, hoe het mogelyk is, dat hy zulke heerlyke Meesters, als: JOHANNES VAN RAVESTEIN, ADRIAEN HANNEMAN, ARNOLD RAVESTEIN, THEODOOR VANDER SCHUUR, DANIEL MYTENS en anderen, heeft kunnen over 't hooft zien; terwyl 'er zo veel schoone Kunststukken van deze Fenixschilders op openbare plaetsen te zien zyn: gelyk ik in 't vervolg aentonen en met onwrikbaere bewyzen uit de Boeken der *Haegsche* Kunstschilders Broederschap zal bevestigen.

Ook kan ik die grove fout aen 's Mans schielyke doot niet toeschryven: om dat de meeste der gemelde Kunsthelden hunne plaets al moesten gehad hebben in het eerste of tweede deel van zyn Boek.

Wat dan? ik ben van gedachten, dat het hier aen twee dingen heeft gehapert: name-lyk aen de juiste omzigtigheit van den naspeurder, en aen de naeukeurigheit van de berichtgevers; en wat sterfeling is 'er onder
de

de Zonne, die altyt en alomme zich zelf gelijk en zonder gebrek is.

Is dan het dolen menschelyk? is ons onze onvolmaektheit in allerlei opzichten bewust? dan zal of kan ik zo dwaes niet zyn van te denken, dat myne geringe verhandeling minder berispinge zal bejegenen, als Houbra-kens groot Schouburg heeft moeten ondergaen. Maer: terwyl dezelve zo wel in de handen van verstandige en bescheidene, als in die van verwaende en onbescheidene Lezers zal vallen, verwachte ik van de eerste niet anders dan eene heusche en gunstige verschoninge der gebreken en ingeslopen feilen.

En worde ik van de laetsten onredelyker wyze besprongen, wat raet? ik zal met een taei gedult hunne schimpfchichten op het schilt myner oprechtheit en goede meninge doen afstuiten en te rugge kaetsen; hebbende by myn zelven vast besloten geen harnas voor deze Levensbeschryving tegens hen aen te schieten; verzekert zynde, dat hier mede tegen die onwettige aenvallers, doorgaens, het meeste velt te winnen is; te meer, om dat ik met dit schryven niemant beledige of schade toebreng, en gevolgelyk ook aen niemant reken.

rekenschap of verantwoordinge van het zelve verplicht ben te doen.

En terwyl ik alleen ten dienste der Kunst-lievenden dit werk , dat hoewel kleen , my echter tyts en vlyts genoeg gekost heeft , hebbe opgesteld , eische ik van hen geene andere beloning , als hunne goetkeuringe ; vertrouwende , dat zy myn wit bestemmen , mynen yver pryfen , en mynen arbeit dank wyten zullen.

Eer ik nu ter zake kome , oordeele ik het nodig den Lezer kortelyk te zeggen , hoe , en op wat wyze , ik my in dezen zal trachten te gedragen , te weeten : ik denke my niet op te houden met onnutte en tytverquistende herhalingen , en daerom zal ik van eenige Meesters , door Houbraken maer even als met den vinger aengeroert , opgeven , en aenvullen , al wat hy van hunne personen en vermogens in de kunst had kunnen en behoren aen te tekenen.

Om dezelve reden , zal ik alleen die geen myner Kunstgenoten ten Toneele voeren , die in 't geheel noch geen Rol gehad hebben ; niettegenstaende dezelve in Houbraken's *Schouburg* , als lang voor hem al in
wezen

wezen geweest zynde, hunne Rol al moesten hebben afgespeelt.

Vervolgens zal ik, na myn beste weeten en zo veel doenlyk is, na nette tytorder en verdiensten, die Kunstenaers invoegen, welke, toen HOUBRAKEN zyn Boek floot, noch by levenden lyve waren. Onder welken Mannen van naeme en vermogen in de Kunst zyn geweest; wier Levens- en Kunstbedryven wel verdienen geboekt te worden: want de tyt gaet met alle dingen stryken, zelf met onze gedachtenisse, ten zy dezelve, door de naerstigheit en vlyt van nyvere aentekenaeren, der vergetelheit ontruikt, en de tytverdurende eeuwigheit toevertrouwt werde. Eindelijk zal ik van de tans levenden en hunne Kunst met vlyt en lof oeffenende Schilders zo veel zeggen, als met zedigheit geschieden kan; zonder my in te laeten om van hunne bequaemheden een Meesterachtig oordeel te vellen; willende liever misdoen met te weinig, dan ondank behalen met te veel hunne werken te pryfen:

*Want opgesinukte lofspraek zonder maet,
Is, als het overtollig boufieraet:*

Dat

J. Johannes van Ravestein. 2. Adriaen Hanneman.

*Dat de oogen van onkundigen en zotten
Wel vleit, maer daer verstandigen mē spotten.
Of als een kunstglas, dat ons, door te veel
Vergrooting, 't voorwerp duisterder en heel
Oncigentlyk, in plaets van met meer klaerheit,
Doet zien; en dus meer schyn vertoont dan wacheit.
Kortom, onmatige loftuiting is,
Voor goede Schilderyen, quaet vernis.
Voor quaden, een lakseering, die vermogen
Noch kracht heeft om te diepen of te hoogen.*

Terwyl het dan bezwaerlyk valt, met dit
soort van schryven ieder een genoeg te
geven, of het van passe te maken; hebbe ik
het best geoordeelt, de Kunstwerken der noch
in wezen zynde Meesters zelve te laeten spreek-
ken, en den Lezer die alleen met den vinger
aen te wyzen.

Dit vooraf gezegt hebbende; wil ik myn
voorgenomen werk nu beginnen en dit klein
Aenhangsel van Houbraakens Schouburg ope-
nen, met den uitmuntenden Portretschilder,

JOHANNES VAN RAVESTEIN,
geboren in 's Gravenhage omtrent het Jaer
1580: want KAREL VAN MANDER ge-
denkt aen hem in zyn Boek op pag. 213, met
deze

deze woorden : „ Ik behoefde ook niet te
„ verzwigen in den Hage een zeer goet
„ Schilder en Conterfytter, RAVESTEIN ge-
„ heten , die een ſchoone en goede hande-
„ ling heeft ”.

Waer uit blykt: dat RAVESTEIN toen al met roem bekend was, en zekerlyk wel vier-en-twintig jaren zal bereikt gehad hebben. Als men dan van den jare 1604, waer in KAREL VAN MANDER zyn Boek gefloten heeft, de vooronderſtelde vier-en-twintig jaren van onzen RAVESTEIN aftrekt, blyft 'er voor den tyt zyner geboorte het jaer 1580 over.

Wie zyn onderwyzer in de Kunſt is geweest, hebbe ik niet kunnen te weeten komen; ook is het ten hoogſten te verwonderen, waer die groote Meester zulk eene heerlyke Manier van Schilderen heeft gezien of geleert: want voor dien tyt zyn my geene Schilderyen bekend, die, ten opzichte van de ſchoone en kloeke behandeling, by die van onzen Puikſchilder in aenmerkinge kunnen komen; en naer hem kan ik maer weinige Kunsthelden, als: ANTONI VAN DYK, BARTHOLOMEUS VANDER HELST en GOVERT FLINK, die hem hier in geëvenaert of overtroffen hebben.

Tot

Tot bewys van myn voorgeven, zyn 'er in den nieuwen-of Schutters Doelen van 's *Gravenhage* drie Stukken, door hem geschildert, te zien. Het eene staet in de eetzael voor de schoorsteen, waer in drie Burger Kapiteinen evens hunne Lieutenants en eene meenigte schutters, wel tot vyf-en-twintig in getal, ertoont worden.

Het is niet alleen krachtig en schoon geschildert; maer men kan den yver en bezigheid uit de wezens bespeuren, en niet zonder verwonderinge de spreekende doening der beeltenissen aenschouwen. In dit Stuk zyn de beelden levensgrootte en tot de kniën toe afgemaakt. Het is gejaermerkt 1616.

In het zelve vertrek is geplaatst een groot Stuk, wel vyftien voet lang; verbeeldende de Magistraet van 's *Gravenhage*, zittende aen eene langwerpig vierkante tafel. Het is overheerlyk geschildert! de plaetsing van dag en schaduwe, de schikking der hoofd- en ufschencoleuren, de ronding en wyking der onderscheide voorwerpen, zyn 'er met overleg en oordeel in waergenomen.

De houding en doening der Beelden zyn er levend', natuurlyk en spreekend' in uitgedrukt. Ieder doet wat; de eene spreekt, de

andere luistert toe. Een oud aenzienlyk Burger komt aen den Hooftschout, WILLEM VAN OUTSHOORN, iets verzoeken; men kan aen zyn wezen zien, dat hy met aendacht let op 's Mans verzoek.

Eenige Kapiteinen, Lieutenants en Vaendragers der loffelyke *Haegsche* Schutterye, worden door de aen tafel zittende Heeren met eenen frisschen dronk wyns beschonken; onder anderen brengt een der Magistraetspersonen, zynde al een bejaert Man, aen den Kapitein van het Oranje Vaendel eenen groenen Roemer vol *Rynschen* wyn, die denzelven op eene beleefde wyze ontfangt.

Men vint 'er den Kunstschilder zelf in afgebeeld; welk Portret wy gevolgt hebben, en in de *Plaet A* te zien is.

Aen zyne kloeke gedaente en frissche couleur is licht te zien, dat hy een zwaerlyvige en gezonde Broër is geweest, die zyn glas smakelyk heeft kunnen uitvegen.

Kortom, alles is evenredig aen den verschillenden rang en ouderdom der voorwerpen, zo kunstig, krachtig en uitvoerig uitgewerkt, dat het de verwonderinge van elken oordeelkundigen en kunstlievenden aenschou-

fchouwer na zich trekt: Hoedanigheden, die heel fchaers in dit zoort van Stukken, in of voor dien tyt gefchildert, zich opdoen; als zynde doorgaens zo leven- en werkeloos, als of de voorwerpen geen menschen maer stokbeelden vertoonden.

Het Stuk bevat in 't geheel zes-en-twintig Personen, alle levensgrootte en tot de kniën toe verbeeld, en is gefchildert 1618. De naemen der afgebeelde Heeren zyn: JACOB CORNELIS VAN WOUW, JOHAN QUARTELAER, en GOVERT VAN DUINEN, als Burgemeesteren. JAN WOLF, JACOB DIRKS- *zoon in Ceulen*, JOHAN NOBEL, EWALDUS SCHREVELSEN, HENDRIK SCHUWEN, en JOOST DEDEL, als Schepenen; benevens den Geheimschryver PHILIPS DOUBLET, en Mr. PIETER VAN VEEN, als Pensionaris.

Het derde Stuk is daer neven geplaatst, waer in zes Officieren van het Witte Vaendel zich vertonen; zynde niet minder kunstig als het voorgaende gefchildert. Noch is 'er van hem een uitmuntent Kunsttafereel te zien op het Stadthuis van 's *Gravenhage*, dat insgelijks de Magistraet dier Stede, zittende aen eene met een groen kleet overdekte ta-

fel, vertoont. QUINTYN DE VEER is als Hooftschout aen het bovineind' geplaatst. De naemen der overige in dit Stuk afgebeelde Magistraetspersonen zyn: NICASIVS HANNEMAN, ALBERT BOSCH en ARNOLD QUARTELAER, als Burgemeesteren; en als Schepenen: HENDRIK VAN SLICHTHORST, COENRAET HOUTTUIN, CORNELIS ZOUTLANT, ADRIAEN VAN ASSENDELFT, EWALD BRANDT en JACOB SELS, en die van den Geheimschryver is PHILIPPUS DOUBLET.

Dit Stuk is ruim zo schoon van couleur als het voorgaende, en weergaloos zuiver en fix behandelt, als mede kunstig en verstandig geöordonneert. Het is gejaermerkt 1636.

Daer zyn buiten twyfel hier en daer, onder aenzienlyke Familiën, noch wel Portretten van onzen Puikschilder berustende, die niet tot myne kennisse zyn gekomen: maer de reets beschrevene zyn genoeg in staet om 's Mans naem en gedachtenisse onsterffelyk te maken.

Voorts dient hier noch gemelt, dat ik den naem van onzen RAVESTEIN vinde geplaatst aen 't hooft der Lyste van de acht-en-veertig, zo Schilders, als Beelthouwers en Liefheb-

hebbers, die in het jaer 1655 aen de Ed. Achtbare Magistraet van 's *Gravenhage* het verzoekschrift, om van de Klatschilders, of het zogenaemd St. LUKAS *Gilde* gescheiden te zyn, overgaven. Hy was toen al hoog bejaert en heeft niet lang nadien tyt geleefd. De bovengemelde Kunsttafereelen, verbeeldende de Ed. Achtbare Magistraet van 's *Gravenhage*, daer in veele jaren niet naer behoren na gezien was, zyn zedert eenigen tyt op hunne order schoongemaekt. Dit spoorde de loffelyke Hooftofficieren der *Haegsche* Schutterye, op den voorslag van den Doelmeester en Kapitein van 't Blauwe Vaendel, ARNOLD BORWATER, mede aen, om hunne uitmuntende Kunststukken, verbeeldende hunne voorzaten, in goeden staet te laeten stellen; dat nu in den jare 1750 ter uitvoer is gebracht, zo dat dezelve zich tans met luister vertonen.

Als men het geen, tot dus ver, van onzen RAVESTEIN verhaelt is, met aendacht overweegt, kan men zich niet genoeg verwonderen, dat Mannen van die verdiensten en vermogens in de Kunst zo onverschoonlyk zyn over 't hooft gezien; te meer, om dat ze niet in een vreemt gewest van het onbekende Zui-

den, om zo te spreken, maer in ons Statenhof, in het door heel *Europe* bekend en vermaert 's *Gravenhage*, geleeft en gebloeit hebben, en daer als eerste oprechters van de lofselyke Broederschap, gelyk van onzen *RAVESTEIN* gezegt is, staen aengetekent.

Eer ik van *RAVESTEIN* afscheide, moet ik, in 't voorbygaen, noch zeggen, dat in het zelve Schepensvertrek meede een Stuk hangt, geschildert door den braven

JANSONS VAN KEULEN. Hy heeft veele jaren te *Londen* gewoont ten tyde van Koning *KAREL den eersten*; doch, om de dagelyks toenemende oproeren en onlusten te ontwyken, stak hy naer *Hollant* over, en heeft zich eenigen tyt in den *Haeg* opgehouden, en gedurende dat verblyf het gemelde Kunststuk geschildert.

In het zelve is almede de Magistraet van 's *Gravenhage*, die in den jare 1647 aen 't roer der Regeringe zat, afgebeelt. Het is by uitstek kunstig geöordonneert en geschildert; de Beelden vertonen zich levensgrootte ten voeten uit, alle zeer levend' en krachtig, tot veertien in getal, doch ik zou *RAVESTEIN* den lauwertak toewyzen.

Men

Men ziet hier uit, dat ons Vorstelyk 's *Gravenhage* in het bezitten en bewaeren van overheerlyke Kunstafereelen, die met de Beeltenissen haerer Magistraetspersonen praelen, voor geene *Hollantsche* Steden behoeft te wyken, ja zelf, in dezen opzichte, boven dezelve uitmunt: want ik weet by ondervinding, dat in de aanzienlykste Steden van *Holland* wel kunstige Portretstukken, Regenten van Godtshuizen, Dekens en Hoofdmannen van Gildens, Burgerbevelhebbers en gewapende Burgers uitbeeldende, te vinden zyn: maer ik hebbe in dezelve weinig Portretstukken van de Hoofden der Regeringe gezien, die de Stukken van RAVESTEIN de Kunstkroone durven betwisten. Hier mede zullen we onzen Fenixschilder vaerwel wenschen, en met dit vaersje:

*Gelyk geen Diamant by duister
Onzichtbaer zyn kan, wyl de kracht
Van zynen ingeschapen luster
Hem helder lichten doet by nacht;
Zo kon de donkerheit der tyden
Ons RAVESTEIN, dat Kunstjuweel!
Niet heel verbergen (wel benyden),
Zyn groots en geestryk Kunstpenseel*

*Gaf glans en licht, en vuur en leven,
Aen doode verf en duifter doek.
Des moet op alle tongen zweven
Zyn Glori! nyt en tyt te kloek.*

Op de kunstwieken zyner onsterffelyke lof-
gedachtenisse laeten heenen dryven; in zyne
plaetse, als by de hant, ten Toncele oplei-
dende zynen Stadt- Tyt- en Kunstgenoot,

ADRIAEN HANNEMAN, geboren
binnen 's *Gravenhage* in 't jaer 1610, of 1611.
Hy is een der vermaertste Schilders van dien
tyt geweest; men twiſt wien hy tot Onder-
wyzer in de Kunst heeft gehad, eenigen wy-
zen hem ANTONI VAN DYK, andere
JOHAN RAVESTEIN, toe, en die zou wel
de naeste en gelegenſte zyn geweest: als heb-
bende zynen meesten levenstyt in den *Haeg*
verſleten; daer, integendeel, VAN DYK den
Haeg maer als ter loops heeft aengedaen, en
ook zo heel veel jaren in ouderdom met
HANNEMAN niet verſchilt; doch, hoe het
hier mede gelegen zy, beide zyn ze waerdig
zulk eenen Fenix in de Kunst te hebben ge-
teert.

Het waere te wenſchen, dat ik meer Proef-
ſtuk,

stukken van 's Mans stout en vlelend' Kunstpenfeel kon aentonen: doch een voor allen zal ons hier moeten en kunnen voldoen; ik meene dat overheerlyk Kunsttafereel, door onzen HANNEMAN gefchildert en tans in de Vergaderzael der Staten van *Hollant*, boven de fchoorsteen geplaeft, te zien.

In het zelve word dat dierbaer heil aller Volkeren, namelyk de gewenste Vrede, in de gedaente eener bevallige en overschoone Jongvrouwe vertoond: Zy zit op eenen verheven Zetel, tusschen twee kostbaere en boukundig gefchilderde Kolommen, ryk van Majesteit en zwier, drie trappen hoog verheven; zynde, naer de wyze van dien tyd, in 't blaauw, met eene witte satyne rok 'er onder, gekleet; zy heeft eene duive, het Zinnebeeld van den Vrede, in haeren schoot, en word door twee naekte Kinderen met laurieren gekroont.

Dit Stuk is groots en ryk van ordonnantie, krachtig en schoon van couleur, en by uitnemmentheit natuurlyk; ja ik durf zeggen, zelf in de smaek van den grooten VAN DYK gefchildert. Eigenschappen, die een kundig oog dra doen zien, wat Meester in de Kunst onze Schilder geweest is. Dit kunstryk Tafereel is hem ook rykelyk betaelt geworden.

Hy heeft het naer 't leven geschildert, en de Juffer, die 'er voor gezeten heeft, is, by Resolutie van myne Heeren de Staten, voor haere moeite beschonken met eene vereering van duizent guldens; gelyk noch in 's Lants Finantie kan nagezien worden, zo ik my niet bedriege: want dit aengetekende steunt op geen losse, maer vaste en geloofbaere berichten; ja het Stuk zelf schynt deze byzaek niet duister te bevestigen: gemerkt een Kunstkenner aenstonts ontdekt, dat het niet alleen slipt naer het leven, maer zelf naer een uitnemen bevallig en schoon leven is geschildert; maer de nette tyt, wanneer, is niet in het zelve te vinden; na giffing in den tusschentyt van het jaer 1653 tot 1662; om dat deze prachtige Vergaderzael, nevens al het nieuwe bywerk van het Hof, in 1653 en eenige volgende jaren geboud is, en de tapyten, waer mede dit kostbaer vertrek verciert is, 1662 gejaermerkt zyn.

Ten minsten is hier uit op te maken, dat hy toen in den vollen bloei van zyne kunst en leven is geweest; het geen uit de gedenkstukken van de *Haegsche* Kunstschilders Broederschap nader blykt, want: ik vinde niet alleen zynen naem onder het meergemelde ver-
zoek-

zoekschrift, om van St. LUKAS *Gilde* ontslagen te zyn, aengetekent, maer ook, dat hy door de Magistraet als eerste Deken van die Broederschap is aengestelt in het jaer 1656.

Noch hebbe ik van hem een Kunststuk gezien, waer in hy zich zelf hadde afgemaelt; het geen mede in allen opzichte aen de verhevenste deelen van de Kunst voldoet: Welk kunstryk Portret wy gevolgt hebben, en zich vertoont in de *Plaet A*, onder het afbeeldsel van RAVESTEIN; ook hebbe ik het *Haegsche* blafoen 'er nevens gevoegt ter aenduiding, dat het twee *Haegsche* Overvliegers in de Kunst geweest zyn.

Hy heeft veele Vorsten uit het Doorluchtig Huis van NASSAU geportretteert, onder welke uitmunt dat van Prins WILLEM *den tweeden*; die alle in de manier van den grooten VAN DYK geschildert zyn. Op het *Haegsche* Stadthuis in Schepenskamer, voor de schoorsteen, is noch een Stuk van hem te zien, verbeeldende eene geblinddoekte Gerechtigheit met een Weegschael in de hant, insgelyks kloek en kunstig behandelt.

Zyn sterfdag kan ik niet net opgeven; dit alleen is my zeker bekend, dat hy 1662 noch in leven was.

Daer

Daer zullen zekerlyk onder adelyke en aenzienlyke Familiën noch wel andere Kunstwerken van HANNEMAN te vinden zyn, hoewel dezelve niet tot myne kennis zyn gekomen. In dezelve Vergaderzael hebbe ik noch gevonden een fraei Stuk, verbeeldende den Krygsgodt *Mars* in zyne volle wapenrustinge. Zo teder, bevallig en lieffelyk, als zich de *Vrede*, in het Stuk door HANNEMAN geschildert, vertoont, zo verwoet en verschrikkelyk is *Mavors* in dit Stuk uitgebeeld.

Het is door den ouden JAN LIEVENSE geschildert, doch zonder tytmerk, en bezit Meesterlyke kenmerken van zyn kloek Penfeel; en daerom:

*Zo lang die schoone Vrede de oogen
Van Hollants Vrede-Vad'ren vleit,
En Mavors, door zyn krygsvermogen,
Voor 't recht der Batavieren pleit,
Zal Hollants vrye Maegd gedenken
Aen HANNEMANS vergode Kunst!*

*JAN LIEVENS dapp'ren Krygsgodt schenken
Den lauwerkrans van haere gunst.*

Wenschelyk waere het, dat alle Meesters hunne werken, niet alleen met hunnen naem,
maer

maer ook met het tytmerk, onderschreven, dit zoude, voor de nakomelingen, een groot licht byzetten om hunnen netten bloeyt te bepalen, en veel onderlingen twist over den vroegeren of laeteren tyt van dezen of genen Meester uit den weg ruimen, doch dit is door veele brave Meesters van dien tyt, het zy door eene verkeerde gewoonte, het zy uit bloote onachtzaamheit, verzuimt, en tans van zeker soort van Menschen ook niet gaeg onder Stukken van waerdy gezien.

In het nazien van verscheide Kunstwerken op den *Haegschen* Doelen, vond ik noch drie Stukken, waer van 'er twee zyn, die iederzes gewapende Officieren, halflyfs geschildert, bevatten; het derde vertoont een Vaendrager ten voeten toe uit; deze drie Stukken zyn uitvoerig en fraei geschildert door eenen HOEKGEEST; zy zyn gejaermerkt 1621.

Uit deze en andere Portretstukken van Burgerhoplieden en Schuttersknechten is blykbaer, dat onze *Haegsche* Schutters groote Liefhebbers zyn geweest om hunne gedachtenissen door Schilderyen te vereeuwigen. Op dien zelve Doelen zyn 'er noch al meer van dit soort, die wel kunstig geschildert zyn, maer van welke naem noch tytmerk te vinden is,
en

en zelf veele, daer de tyt zyne roofzieke en verscheurende tanden in gezet heeft, en die geheel bedurven zyn.

In het naflaen van de boeken der *Haegsche* Schilders-Kamer, vinde ik den naem van eenen MARTINUS LENGELE, als een der drie Hooftlieden in 't Jaer 1656 verkooren, acngetekent; ik had te voren dien naem nooit horen noemen, en by gevolg, met kennis, nooit iets van 's Mans Kunst gezien: maer in het onderzoek op dien zelven Doelen, zag ik op de groote Burgerzael, voor de schoorsteen, een Stuk, waer in tien levensgroote beelden, ten voeten toe uit, zich vertonen. Dit Stuk, om dat het zo natuurlyk en stout geschildert is, met aendacht en by herhalinge beschouwendle, vond ik gevallen den naem van MARTINUS LENGELE, nevens het jaer 1660 op het zelve.

Deze Man is waerlyk een wakker Meester geweest, en mag, met reden en roem, onder het puik der *Haegsche* Kunstschilders getelt worden. Het gemelde Kunststuk vertoont eenige Schutters van het Oranje Vaendel; de Kapitein, die voor aen staet, is een kort ineengedrongen Man: van wien men zegt, dat hy

hy met vier-en-twintig, zo Kinderen als Kintskinderen, na de Kerk ging. De Beelden zyn alle vast en onverbeterlyk getekent, en de Perfoonsverbeeldinge is 'er wonder wel in uitgedrukt.

Dit is 't al, wat my van dezen Kunstenauer ter kennisse is gekomen; ook is my zyn sterfdag geheel onbekent.

Nu volgt zyn Tytgenoot, ARNOLDUS VAN RAVESTEIN, zoon van den beroemden JOHANNES VAN RAVESTEIN, en geboren in 't Jaer 1615 binnen 's Gravenhage. Zyn Vader is zonder twyffel ook zyn Leermeeſter in de Kunſt geweest, en heeft hem dus zo wel in de Kunſt, als in de natuurlyke nootdruftheden des Levens, vaderlyk gequeekt en gekoeftert: want hy is een uitſteKent Portretſchilder geweest, en heeft de Kunſtleſſen van zynen Vader niet te vergeefs aen hem beſteed noch onbëantwoort gelaten; jammer is het maer, dat ik zo luttel proefbewyzen van zyn edel Kunſtvermogen kan bybrengen.

Omtrent dertig jaren geleden, ſtierf de Procureur RAVESTEIN; onder zyne Schilderyen, die naer zyn doot op de *Haegſche* Schilderkamer wicr-

wierden verkocht, vond men eenige Stukken door onzen braven ARNOLDUS geschildert, welke hem misschien aen de hant zyn gebleven; een onprofytelyk lot, dat den Portretschilders veeltyts te beurt valt: Onder andere was 'er een Stuk, verbeeldende een Vaendrager van het Blaeuwe Vaendel, dat in allen deelen overkünstig behandelt was. Dit Stuk met noch eenige andere, ook heerlyk geschildert, kocht de Prins van HESSEN PHILIPSDAL, en plaetste die op zyn Lusthuis buiten den *Haeg* op de *Scheveningsche* Weg, daer dezelve mogelyk noch te vinden zyn.

De Beelden zyn alle levensgrootte, en ten voeten toe uit, geschildert. Onder de Familiën van de ARKELS en BOOTEN berusten noch eenige Portretstukken, door onzen Kunstheft geschildert. Ik hebbe 'er eenigen van gezien, die edel en verrukkende van Kunst waeren.

Voorts is my niets meer van zyne Kunstwerken bekend; want deszelfs geheele Geslacht is, met de doot van den straks genoemden Procureur RAVESTEIN, uitgestorven.

Het was eene Roomsche Familië. Onzen ARNOLD was van tydelyke middelen niet misdeelt, hebbende nevens zynen Vader veel
gelt

gelt met de Kunst overgewonnen , en altyt in de *Nobelftraet* binnen 's *Gravenhage* gewoont.

Ik vinde zynen naem geboekt als Deken van de *Haegfche* Broederfchap in de jaren 1661 en 1662. Hy aerde vry wel naer zynen Vader , zynde ook een gezet en lyvig Man. Hy ging veeltyts , gemantelt , langs ftraet ; eenige Spotters den Pachter eene pots willende fpeelen , maekten hem wys , dat op zeker uur des avonds een Man , die een Vaetje van vier Stoop gefmokkelt en onder zynen Mantel verborgen had , over de markt zou komen gaen ; de Pachter liet zyne Kraeiërs , Grypvogels die op diergelyken roof zyn afgericht , ter beftemder uure oppaffen ; zo dra kregen zy RAVESTEIN (die van de Schilderskamer boven het Korenhuis op de *Princegracht* quam) niet in 't oog , of vielen hem aen , en riepen leg af , leg af , het Vaetje dat gy gefmokkelt hebt ! hy de klucht ftraks merkende , gaf hen tot antwoord : ik heb het in mynen buik. De opsnuffelaers van dit ingebeeld fmokkelwilt ziende , dat ze bedrogen waeren , gingen met befchaemde kaken door ; doch quamen 'er echter beter af als hunne makkers , die de Mande met gefmokkelt Vleefch aenhaelden van Dokter HELVETIUS , en by

I. Deel. C het

het openen met de uiterſte afkeer eenen gehangen Dief in dezelve vonden, en daerenboven verplicht wierden de opgebroken Manden te betalen.

Dit grappig géval van onzen RAVESTEIN met de Kraeiërs, is my van verſcheide geloofbaere menſchen, die hem noch gekent hebben, verhaelt, anders zoude ik het hier niet aengetekent hebben; gemerkt het mynen aert noch voornemen niet is, my met diergelyke en veeltyts vergezogte kluchtpraetjes op te houden.

Om dan een einde te maken met onzen RAVESTEIN, moet ik alleen noch zeggen, dat hy zyne dagen heeft geëindigt in het jaar 1676.

Als een Portretſchilder het geluk niet heeft groote Stukken de Regeering eener Stadt, de Regenten van een Godtshuis, Deken en Overluiden van een Gilde, of Burgerofficieren met hunne onderhebbende Schuttersknechten uitbeeldende, te ſchilderen; maer alleen enkele Portretten of Familieſtukken ſchildert, kan hy na verloop van tyt heel licht in 't vergeetboek raken, want de Familiën ſterven uit; en gelyk het onder de Adelyke Geſlachten de manier is de Geſlachtwapens, met

met den laetst overblyvenden Stamhouder, mede te begraven, zou men haest denken, dat hunne Afbeeldfels ook met hen in 't graf gaen: Waer by komt, dat, als de eigenaers doot zyn, hunne Portretten verwaerlooft worden; om dat 'er, zo als met andere soort van Schilderyen, geen openbaren handel mede gedreven, noch in de vermaerde Kabinetten geen plaets aen dezelve vergunt word; of het moeten juist Stukken van RUBBENS, VAN DYK, REMBRANT, en by geval eenen enkelden van FRANS HALS zyn; schoon ik wel Portretten van andere Meesters gezien hebbe, die voor dezen niet behoefden te wyken, maer niet in tel zyn, om dat ze quanswys met de ketterye der wispelturige kunstmode niet overeenkomen; en hier door gebeurt het niet zelden, dat brave Meesters onbeschreven blyven: Want de tyt hunnen kunstroem, met hunne lichaemen, als hebbende doen vergaen, en hunne kunstwerken in den kunsthandel niet gangbaer zynde, is het den Schryveren der Schilderhistorie niet mogelyk hen aen te tekenen: Dit zy alleen in 't voorbygaen tot naricht van hen gezegt, die deze Schryvers menigmael al te voorbarig van mislagen beschuldigen, en nalatighe-

den te last leggen, die geheel en al buiten hunnen schult zyn.

Om dit met een exempel te staven, is het my onlangs zelf gebeurt dat ik te *Leyden* op het Pesthuis zynde, aldaer een Portretstuk vond, de Regenten van dat Huis verbeeldende, en door eenen J. POTHEUK geschildert in 't Jaer 1658. Schoon ik voor dien tyt van dezen Man niet had horen reppen of roeren, moet ik hier opentlyk betuigen, dat dit Portretstuk onder die van de eerste Classe mag gestelt, en desselfs Maker onder de eerste Meesters van Nederlandt gerekent worden. Zo vind men ook in het Kunstkabinet van den Kunstlievenden Heer LORMIER twee Kabinetstukken van eenen KOEDYK geschildert, het een is een kapitaal Stuk en verbeelt een Barbierswinkel, daer een Boer zyn knie verbonden word, met veel bywerk. Het andere vertoont eenen Jongen, die Amandelen wil snoepen en over zynen schouder ziet, of hy niet bespied word.

Beide zynze natuurlyk en fraei geschildert: maer dat men juist, om dezen KOEDYK noch hoger op te vyzelen, zou willen zeggen, en voor goede munt moeten aennemen, dat de KOEDYKEN in DOUWEN, door het behendig

dig veranderen der naemen, verandert waeren, (*non credo*) hier toe weiger' ik myne ſtem, want, gelyk in alle dingen, zyn 'er ook in de Kunſt trappen van verheffinge.

Hoewel nu deze KOEDYK omtrent denzelven tyt van GERARD DOU gebloeit heeft, en hem zynen Schildertrant wel ſchynt te hebben afgezien, echter zoude ik deze twee Meesters niet gevoeglyk (myns oordeels) op denzelven Kunſttrap van verdienſten naeſt een voegen. Hier uit blykt dan, dat een Schryver der Schilderhitori onoverwinlyke misſlagen kan begaen; maer dat men de naemen van grote Meesters aentekent, en voorts van hen zo bot ſtil zwygt, of hunne onwaerdeerbare Kunſtverdienſten geene andere beloninge toequam als de blote meldinge van hunne naemen, is vry wat ſlordig; echter kan ik HOUBRAKEN van deze ſlofheit niet vry pleiten: terwyl hy wel op vier verſchillende plaetſen van zyn Boek zegt, dat ARI DE VOIS, ISAAK PALING, MICHIEL VAN MUSSCHER en KAREL DE MOOR, by

ABRAHAM VAN DEN TEMPEL geleert hebben, en de Levens- en Kunſtbedryven dezer Leerlingen wel beſchryft, maer van

hunnen braven Meester niets als den bloten naem opgeeft, niet tegenstaende **VAN DEN TEMPEL** een uitmuntent Histori-en Portretschilder is geweest. Hy is geboren te *Leyden* en heeft de Kunst geleert by **JORIS VAN SCHOOTEN**, met dien gewenschten uitslag, dat hy onder de beroemfte Meesters van zyn tyt plaetse verdient.

Ter bevestiging van deze waarheit, is te *Leyden* op de Lakenhal van hem te zien een Stuk met levensgroote Beelden, van eene schilderachtige poëtische vinding. Het is heerlyk geschildert, vast en schoon getekent, en tot een eenig staal genoeg, om te tonen dat hy het Historischilden (daer zyne stoute en breede behandeling recht bequaem toe was) niet min fix had als het Portretschilden; daer hy andersints wel het meest door vermaert is, en onder de aenzienlykste Familiën der ingezetenen van *Leyden* veel voortreffelyke proefbewyzen van beruften: waer van ik 'er alleenlyk twee zal te berde brengen. Het eene is geplaatst in het Weeshuis, pronkende met de Afbeeldsels van desselfs Heeren Regenten, en voldoet zo volkomen aen de verhevenste hoedanigheden van de Kunst, dat het tegen het beste Penfeelwerk kan proef houden.

Het ander is te vinden by den Kunstschilder

der FRANS VAN MIERIS, zynde een Portretstuk van Man en Vrouw, men zegt uit het vermaert geslacht der AMSTELS VAN MYNEN, ook kan men uit de deftigheit der wezens en kleding zien, dat het Luiden van rang en vermogen zyn geweest. Dit Stuk is zo heerlyk en kunstig behandelt, dat het van Kunstkenners met toejuiching beschout word, en is nu in 't Kabinet van den Heer DE LA COURT. Behalven de Leerlingen hier boven gemelt, is de groote FRANS VAN MIERIS ook zyn Discipel geweest; het geen 's Mans roem niet weinig helpt vergroten. Wanneer hy in den besten bloei van zyn leven en kunst is geweest, toont ons het volgende Vaers, getrokken uit de Bruiloftsdichten van REINIER ANSLOO.

*De Minnegodt kreeg onlangs dezen zin
Om door de trou VAN TEMPEL, schuw van min,
Te paren met KATRYN VAN HOGEMADEN,
En sprak tot hem, toen hy zich had beraden:*

*O ABRAHAM! betoon door uw penfeel
Aen my uw Kunst, en mael dit tafereel.
Uw naem vermaent (het werk zal wel gedyen)
U zelf, om my een' Tempel toe te wyen.*

*Mael dan de Min, daer ieders hart naer trekt,
 En stel hem daer, niet meer om 't hart bedekt
 Dan 't naekte lyf, gelyk men plag te leven
 In ouden tyt, die ons nu heeft begeben.
 En maek daer in, dat voor het outer staet
 De Zuiverheit, zo zedig van gelaet.
 Dit wist de Min hem aerdig in te scherpen:
 Hy, niet gezint dit voorwerp te verwerpen,
 Greep zyn penſeel; maer 't was al in der yl
 Zelf van de Min verandert in een pyl
 Van TEMPEL; ziet, hoe't met hem is geſchapen,
 Hy is gewondt en met zyn eigen wapen.
 De Min moeft ook in hitte zyn verkoelt,
 Zo by hem maelt en noch geen Min gevoelt.
 Die ſprak tot hem, betonende genade:
 Die Zuiverheit is Jongkvrou HOGEMADE.
 Dees hebbe ik u, als zynde 't Opperhoofd,
 Al by myn zelf van jongs af toebeloofd.
 Ga naer haer toe, het minſt daerom verlegen,
 Al ſchynt het, dat gy haer niet zult bewegen.
 Ik zal u zelf bevryën voor gevaer,
 En zy u zyn en Tempel en Altaer,
 En Prieſteres, die zult gy noch bekoren.
 't Geen gy niet ziet, zie ik al van te voren.
 Toon dan uw gunſt, ô milde Voeftervrou!
 Aen TEMPEL, in uw' eigen Tempelbou.*

*Nu is 't gelukt na zoo veel zwaarigheden,
Die hy zoo lang heeft moedig doorgestreden,*

Den 22 van Lentemaent

1648.

Want uit den trant van het gedicht is het waerschynlyk, dat hy niet overjaert, maer in de kracht van zyn leven met Jongkvrouwe van HOGEMADE dit huwelyk heeft voltrokken. Zo dat men uit het onderstaende jaertal van het vaers by giffing kan bepalen, zo wel zyn geboortejaer, als de jaren ouderdoms, in welke hy gestorven is: want laet ons stellen dat hy op zyn dertigste jaer is getrouwt, dan is hy in 't jaer 1618 geboren, en volgens HOUBRAGEN is hy te *Amsterdam* in 't jaer 1672 overleden; waer uit volgt, dat hy in den ouderdom van 54 jaren is ten grave gedaelt.

Nu volgen drie Meesters uit onze naburige Provincie *Zeelant*, van wien ik in het gelettert *Zeelant* van den Heer DE LA RUE melding vinde gemaakt, zynde de eerste

JOHANNES GOEDAERT, in het begin der voorledene eeuwe te *Middelburg* in *Zeelant* geboren.

Hy munte voornamelyk uit in het schil-

C 5

deren

deren van allerlei Vogels met waterverwen, nevens alle de onderscheide zoorten der zo genaemde gekurvene Diertjes, die hy alle op het keurlykft naer 't leven tekende, en een van de eerften is geweest, die, met grooten aendacht en gedult, de vormverwiffeling dezer wonderbaere Schepfeltjes heeft nagespoort en te boek geflagen; hebbende met het een en ander wel dertig jaren bezig geweest.

Toen zyne gefchilderde Diertjes en aenteeningen tot een volleedig werk waeren aengegroeit, verdeelde hy het zelve in drie Deelen, van welke hy 'er in de jaren 1662 en 1667 twee heeft het licht doen zien. Het derde is in 't jaer 1669 te *Middelburg* by FIERENS gedrukt, en d  r de Weduwe van onzen geleerden Kunftenaar opgedragen aen de Heeren Gecommitteerde Raden van *Zeeland*; ook is dit fraeie werk naderhand in 't *Latyn* en *Fransch* gedrukt. Voor alle drie de drukken is des Schryvers Afbeeldfel gepl  etft, zynde naer het Portret, door den kunftigen WILLEM EVERSDYK gefchildert, door R. VAN PERSYN in 't koper gebragt; doch dezelve zyn tans fchaers te bekomen. Deze kunftige en weetgierige Schilder is omtrent het jaer 1668 overleden.

De

De tweede is CORNELIS EVERSDYK, uit een aanzienlyk Geslachte van *Ter Goes* geboortig. Hy was in zynen tyt een goed Historischilder. Van zyne Penseelkunst zyn tans noch eenige fraeie Stukken overig; meest berustende onder zyne deftige Familie.

De derde en laetste is

WILLEM EVERSDYK, Zoon van CORNELIS. Hy is een braef Portretschilder geweest, en heeft omtrent 1660 gebloeit; waer van noch weinige overblyffels getuigenis dragen: onder welke zyn de Afbeeldsels der beroemde Mannen JOHAN DE BRUNE, Raetpensionaris van *Zeelant*, en CORNELIS FRANZ. EVERSDYK, Rekenmeester's Lants en Graeflykheits van *Zeelant*; zynde de laetste onlangs na die Schilderye in 't koper gebragt door den uitmuntenden J. HOUBRAKEN; voorts NICOLAES BLANKART, Professer te *Francker*; JOHANNES DE MEY, Professer en Predikant te *Middelburg*; en JOHANNES GOEDAERT, Kunstschilder en Schryver der bekende *Metamorphosis Naturalis*.

Noch ziet men van hem eenige groote en uitvoerige Schilderyen, in de groote Zael van het Schuttershof der edele Bussie te *Middelburg*.

Een

Een ſtaet 'er ter zyde van de deur, twee hangen 'er naelt de ſchoorſteen, verbeelden de Burgerofficieren, en een is 'er geplaeft voor de ſchoorſteen, dat het kapitaeltſte en beſte is, verbeeldende de gansche Broederſchap, in order by een vergadert en alle levensgrootte ten voeten uit.

Nu moet ik gedenken aen den vermaerden THEODOOR VAN DER SCHUUR, geboren in 's *Gravenhage* in den jare 1628. Wie zyn Leermeeſter alhier is geweest, kan ik met geen zekerheit melden: want hy begaf zich al vroeg naer *Parys* om zyn kunſt voort te zetten, en heeft verſcheide jaren het onderwys van SEBASTIAEN BOURDON gebruikt. Hier zyn oogmerk bereikt hebbende, en de Kunſt al meeſterlyk verſtaende, vertrok hy naer *Romen*, om te ſtuderen na de beroemde Werken der *Italiaenſche* Meesters; het gelukte hem daer, dat Koningin CHRISTINA achting voor zyne Kunſt kreeg, en hem verſcheide Kunſtſtukken liet maken.

Ik hebbe hem dikwyls horen verhalen, dat hy aen de edelmoedige en mildadige behandelinge dezer Kunſtlievende Vorſtinne niet als met verwondering en opgetogenheit kon ge-

gedenken; ja dat hem de prikkelingen dezer goude spooen des te meer noopten om zyne Kunst met yver voort te zetten, en dagelyks den lust in hem vermeerderden om de vermaertste Stantbeelden en beroemste *Italiaensche* Kunsttafereelen van RAPHAËL JULIO ROMANO, en andere Overvliegers in de Kunst, vlytig en met aendacht af te tekenen.

Van welke tekeningen ik noch eenige gezien hebbe, die kunstig en zwierig behandelt waeren, nevens de Academiebeelden, die hy daer getekent had, en geheel naer de Italiaensche Manier waeren behandelt. Na dat hy nu te *Romen*, al wat tot opbou en volmakinge der Kunst in zyn vermogen was, hadde aangewent, en met de Bentbroeders, onder het genot van menigen vrolyken avond, eenige jaren vriendelyk en vreedzaam verkeert had, (om welken vrolyken en vriendelyken omgang hy van hen met den Bentnaem van *Vrientschap* vereert werd) bekroop hem de lust om zyn Vaderlant en geboorteplaets te gaen bezoeken, en vertrok naer 's *Gravenhage*; daer hy al de overige dagen zyn's levens, zo in voor- als tegenspoed heeft verſleten.

Ik vinde zynen naem als Lit der *Haegsche* Broederschap 1665, den 11 van Hooimaent,
aen-

aengetekent. Hy heeft eene menigte kapitale Stukken geschildert; onder anderen een Zolderstuk, te zien op 't Stadthuis van 's *Gravenhage* in Burgemeesters Kamer; het zelve verbeelt de Gerechtigheid, Matigheid en Sterkte.

Noch een Stuk op den *Haegschen* Doelen met eenige Schutters, gejaermerkt 1675.

Te *Macstricht* op het Stadthuis in Burgemeesters- en Schepenskamer zyn ook proefstukken van zyn groots en zwierig kunstpenfeel geplaatst.

De wispelturigheid van 'smenschen geeft, en de veranderlykheit van zyn ongestadig en rusteloos gemoet, baeren hem dikwerf, met de rukelose verandering van zyn beroep, na-deelige en schadelyke veranderingen in zyne finantie; deze waerheit heeft onze VAN DER SCHUUR met zyn eigen gedrag bevestigt: want met het jaerlyks inkomen zyner Penfeelkunst niet te vreden zynde, ondernam hy het solliciteeren, en werd betaelmeeftcr van eenige Legerbenden; doch, in plaetse van met deze nieuwe onderneminge groote winsten te doen, verloor hy in tegendeel, door verscheide rampen, alles wat hy had; zo dat hy de kracht dezer rymspreek:

Die

*Die zonder noot , alleen uit zucht
Tot hoger staet , zyn staet ontvlucht ,
En dartel zyn beroep verruilt
Voor iets , waer meer gevaer in schuilt ,
Ombelst , in plaets van JUNO , steeds
Een Wolk , bezwangert van veel leets ;
Die hem niets anders baeren zal
Dan schade , schande en zwaeren val.*

Maer al te gevoelig , door ondervinding , heeft leeren kennen. Daer by had hy een zwaer huishouden en veel kinderen , die alle rykelyk teerden , en verloor , midden in dien vervallen staet , zyn Vrou en Huishoudster ; dit bracht hem zo ver in verval , dat zyn goet door zyne schuldeischers wierd verkocht.

Van zyne Schilderyen quam de helft niet , als hy 'er van gewoon was te maken , niet tegenstaende 'er stukken van zynen besten tyt onder waeren ; onder anderen een , verbeeldende de verwoefstinge van *Jeruzalem* , zynde heerlyk van ordonnantie ; men zag 'er de woedende wreetheit van het krygsvolk , en het uitgraven van de oogen des Hogenpriesters zo levend' en natuurlyk in uitgedrukt , dat men het niet zonder yzing en gemoetsbeweging van schrik en meêlyden kon aenzien.

zien. Het grootste gedeelte dezer Stukken werd toen door den Heer van SCHUILENBURG gekocht, en zyn noch in die Familie te vinden.

Na alle deze wederwaerdigheden heeft hy in den *Haeg* nog veele aenzienlyke werken gemaakt; onder andere de Coupel in de Treveskamer of vergaderzael van de Staten Generael, verbeeldende de Wapens van de zeven Provinciën, die door Vrouwen worden gedragen, met veel bywerk van kinderen. Noch voor de schoorsteen een Vrede, dit Stuk is gejaermerkt 1698. De bekende Deuren van den Orgel in de Nieuwe Kerk; op de eene word de Koninglyke Psalmdichter DAVID, schryvende zyne gewyde Trapgezangen, verbeeldt. Op de andere is de Histori van ZACHARIAS, strom uit den Tempel komende, geschildert, men ziet de verwondering heel natuurlyk in de wezens van het volk, dat hem buiten den Tempel opwacht: op de kleyne deuren ziet men aan de eene zyde de ontmoeting van MARIA en ELISABET, met de uiterste zedigheit en tederheit afge-maelt. Aan de andere zyde staet SIMEÖN met het kindeken JEZUM in zyne armen, om het den Heere voor te dragen; terwyl
men

men de Godtlovene gestalte van zyn hart uit den opgetogen aendacht van zyn wezen kan bespeuren. Het is geschildert in 't jaer 1702. Ja het is zo kunstig en verstandig alles uitgevoert, dat men niet begrypen kan, hoe een Man van die hoge jaren noch zo veel lust gehad heeft, om zulke groote werken te ondernemen, en zo kloek uit te voeren.

Hy verstont de Doorzicht- en Boukunde in den gront; in de Historiën der gryze Aelouteit, Godtsdienstplegtigheden, Tempel-Feesten Praelgebruiken, met al hunnen toefstel, Lykbestellingen en Vergoddingen, was hy wonder wel bedreven. Hierom helde zyne genegenheit meer over om verheven en grootfche Historiën te schilderen, als zich met Fabelen en laege voorwerpen op te houden; kortom, de grote Italiaensche manier straelde altyt in zyne Kunsttaferelen door.

Hy tekende tot in zyne hooge jaren op het Akademie veeltyts mede; en wist met weinig moeite, het zy met crayon, zwart- en rootkryt, of geölyde houtskool, het zy kleine, of levensgroote Beelden zo vast en wel te tekenen, dat het een wonder en lust om te zien was voor een Man van die hoge jaren.

Hy was een beleefte en vriendelyk Man, zeer

I. Deel.

D

ge-

gewillig om zyne lessen op eene verstandige wyze, zo wel aen andere als zyn eige Discipelen mede te deelen.

Zyne arbeidsaemheit was zonder weergâ; zoekende altyt op eene edelmoedige wyze zyn bestaen zelf te winnen, hoe hoog van jaren hy ook mochte zyn.

Het geen hem, in zynen hogen ouderdom, onder al de bittere vruchten van het weifelend geval, noch de zoetigheid deed smaken van het zeggen des Dichters:

*Die, hoog bejaerd, noch lust en kracht heeft om
te werken,*

*Heeft met een's anders broot zyn krachten niet te
sterken,*

*Is dan, noch and'ren, noch zich zelven, tot een'
last:*

*Maer blyft, tot aen zyn doot, zyn' eigen Heer en
Gast.*

Hierom zeide hy eens tegen ROBBERT DU VAL, die toen Kabinetbewaerder van Koning WILLEM den derden was, en veel gelegenheit had om zo wel anderen zyner Kunstgenoten als zich zelf dienst te doen: „ Je bent „ niet alleen te lui om het zelf te doen, maer „ zelf

„zelf ben je te lui om het anderen te zien
„doen.”

Hy heeft veelmalen Deken van de Kamer geweest en Bestierder van het Akademie; ook heeft hy het Diakens- en Ouderlingsampt van de *Fransche* gemeente met eere bedient. Hy was vrienthoudend, maer teffens ernstig en statig; laetende zich van de jonge Meesters niet overbluffen; schoon deze toen al de horens begonnen op te steken, en na den Ryksstaf des oppergebiets te dingen: waer van ik wel staelen gezien hebbe; doch, dit zy genoeg gezegt van onzen grooten, naerstigen en onvermoeiden Kunsthele.

Wy eindigen zyne Levensbeschryvinge met te zeggen, dat hy, in den ouderdom van 77 jaren, den weg van allen vleesche is gegaen in 't jaer 1705.

De hoogachtinge, die ik voor de *Haegsche* Kunstschilders hebbe, verplicht my om noch 't een en 't ander aen te tekenen van den vermaerden Historischilder

WILLEM DOUDYNS; hoewel hy van Houbraken al beschreven is, doch zo sober, dat 'er voor my noch wel iets merkwaardigs is overgebleven. Hy is geboren in

's *Gravenhage* den laetsten December des jaers 1630. Zyn Vader is Burgemeester van 's *Gravenhage* en Collonel van de Schutterye geweest. Onzen braven Historischilder was van tydelyke goederen rykelyk voorzien, als blykt door twee prachtige Huizen, die hy op het Buitenhof, aen de noortzyde, heeft geboud; de voorgevel van het eene is gesierd met twee levensgrootte Beelden in Nissen, zynde het een, een HERKULES, het ander, een FLORA. In dit Huis, boude hy ook eene groote schilderzael; hoofdzakelyk om in dezelve een heel groot stuk voor den Vorst van *Oostvriesslant* te schilderen. Het Stuk verbeelde de offerhande van IPHIGENIA.

Ik hebbe van hen, die dit weergaloos Kunsttafereel gezien hadden, met de uiterste verwondering dikmaels horen spreken, zo wel wegens de heerlykheit van de ordonnantie, als wegens de zuivere en krachtige manier van schilderen, zynde volkomen in de smaek van PAULÓ VERONEES, zo wel ten opzichte van het Naekt, als van de Zyde-, Laken- en andere stoffen der Klederen; de behandeling der coleuren was edel en verrukkend' om te zien, (van dezelve waerdy zyn de drie Stukken in de Vierschaer van 't *Haegsche* Stadt-

Stadthuis, waer in hy de bekende Historie van SALOMONS eerste Recht heeft geschildert,) noch was in dit grootsch en verheven Kunstwerk de persoonsverbeeldinge en de gemoetsbeweginge van droefheit, zo wel in de Lichaemsgebaerden, als wezenstrekken, natuurlijk uitgedrukt. Het is ryk van Beelden en andere bysieraden, en een overtuigend en verwonderenswaardig bewysstuk, dat hy een der grootste Meesters van zynen tyt geweest is.

Het Model van dit werk is, eenige jaren geleden, hier in den *Haeg* (of het op zyn eige verkopinge of by een ander toeval geweest is, weet ik niet) verkocht, en wierd wel betaelt. Men ziet in byzondere huizen zo veel van zyn kunst niet; want hy schilderde niet voor allerlei pryzen, noch behoefde het om den broode, als men zegt, te doen. Hy was by uitstek naerstig en van een ordentelyk en deftig gedrag. Hy quam in de *Haegsche* Broederschap den 8 van Louwmaent des jaers 1661; ik vinde zynen naem al geboekt als Hooftman 1662; hebbende verscheide malen Deken van de Kamer en Bestierder van het Akademie geweest, en tekende, tot aensporinge der Schilderjeugt, dikwyls mede.

Hy heeft veel Leerlingen in de kunst ge-

had , onder welken uitgemunt hebben AUGUSTINUS en MATTHEUS TER WESTEN; hoewel al de Meesters van dien tyt veel Leerlingen hadden , ja toen meer in eene Stadt , als nu in al de *Hollantsche* Steden zamen genomen.

Hy heeft zich nooit in den Huwelyken staet begeven , en is in zyne laetste dagen zeer met jigt geplaegt geweest ; echter schilderde hy om den tyt te korten , als het hem maer eenigzints mogelyk was. Hy heeft alle zyne tydelijke goederen aen een of twee Neven naergelaten ; onder dezelve was bygevolg ook zyn penfeel- en tekenkunst , die al vry aenzienlyk was. Deze lieten die schoone verzameling op de *Haegsche* Schilderkamer openbaer verkopen ; maer , door een verkeert begrip , veel van de beste stukken (om dat ze na hun zin niet genoeg mochten gelden ,) weer ophouden ; door welke onvernoegende handelwys zy de Kunst van hunnen Oom veel benadeelt , en hun zelven merkelyk verlies toegebracht hebben : want in eene tweede verkopinge verschildde het wel vier of vyf duizent guldens , dat 'er minder van quam , als 'er in de vorige veilinge van gekomen zoude hebben.

Op deze tweede verkoping , kocht de Heer

. D O L

DOL eenige Stukken, en liet dezelve bequaem maken om 'er eene geheele kamer in 't ront mede te versieren. Ik hebbe eenige dezer Stukken, die toen verkocht zyn, gezien: onder anderen een by den Drost DE JODE, daer VENUS by VULCANUS komt om hem te verzoeken, dat hy de wapens van haeren Zone ENEAS finede; dat overschoon geschildert en getekent was, gelyk meer anderen, alle levensgrootte en even kunstig als het voorgaende.

Dit Wonder van zynen tyt! deze brave en beroemde Man! is, tot groot verlies van de Kunst, in den ouderdom van 67 jaren gestorven in 't jaer 1697. Het volgende gedicht is door SILVIUS op zyn afsterven gemaakt.

*Het Lamfer dekt de Kunstgodin,
Haer traennat rolt ten vyver in,
De boezem looft al ogenblik,
By duizend zugten, snik op snik;
Om dat het Schilders aerdschjuweel
Geworden is de Doot ten deel.
O vinnig noodlot! wat gewelt
Heeft d'allerbraeffsten neergevelt?
Verbael het niet aen 't gryze Atheen
Nog ook te Rome, die 't geweên*

*Van ons luidruchtig ongeval
Weërkaetsen mogten met geschal,
Het eenigst' dat ons overschiet
Tot troost van al het hartverdriet,
Is 't werk des Mans; gedagtenis,
Die duurzamer als koper is,
In Schilderyën vol van kunst,
Meer waerd dan cenig Konings gunst;
Zyn oordeel, overschrander, kloek,
Bevatte meêr als 't grootste boek,
En klauterde naer 't heilig steil,
En won het zo, dat boven peil
Van menschen lof zyn wysheit wies.
O 's Gravenhage! wat verlies
Hebt gy, nu u die schat ontzinkt;
Want is MINERVA uit JUPYN,
Zo moet die kunst uit PALLAS zyn
En Goddelyk van eigenschap,
Door hem hier op de hoogste trap.
Koomt Kenners van natuur, beziet
Met arends-oogen in 't verschiet,
Al wat de Helt heeft afgemaelt
Met verwen, daer zyn geest uitstraelt;
Het vuur, de lugt, het water, d'aerd
Met al haer volheit, zyn wel waerd
Dat gy ze in 't harte aendchtig merkt:
Elks denkbeeld word daer door versterkt.*

*Befchouw, ik bid, dat hoog, dat diep,
 't Geen zulk een wyze Meester fchiep.
 O Schildergeest! ô groot Penceel!
 Dat beelt hangt als uit zyn panneel,
 Hier is de kunst gewis in top.
 Zag RUBENS uit zyn tombe eens op,
 Hy fprak gewis, DOUDYNS ter eer,
 Die was myn nazaet, en geen meêr.
 Hy is de Koningklyke baen,
 Als RAFAËL, en TITIAEN,
 En ANGELO, ook opgetreên,
 Heeft ORFEUS, bosch, en dier, en fteen,
 Beweeft met zyn vergode lier;
 Hier word de mensch in Godlyk vier,
 Door verf, op doek en plank ontfonkt,
 Dat wonderbaer in d'oogen pronkt;
 En d'arme aelouheit tonen kan
 APOL en ZEUXIS in een man.
 Indien 'er nu eens FIDIAS
 Met beeltgereetschap bezig was,
 En klonk van marmer (d'eige ftof
 Voor onvergangkelyke lof)
 Een Grafgewelf, dat pal kan ftaen,
 Zo was de grote fchim voldaan:
 Terwyl de Faem, 's Mans kunst verfchult,
 Vier Deelen van den Aerdkloot vult.*

De berichten van veel Meesters, tot de *Haegsche* Kunstschilders Broederschap behorende, moeten aen Houbraken heel mank en gebrekkelyk zyn opgegeven: want hy zegt ergens in zyn Boek, dat AUGUSTINUS TERWESTEN een Leerling van NIKOLAES WIELING is geweest, en al wat hy meer van hem zegt, is alleen dit: dat hy beroepen wierd tot Hoffschilder van den Keurvorst van *Brandenburg*.

Ik hebbe door nader onderzoek gevonden, dat deze NIKOLAES WIELING een braef Historischilder is geweest, en fraeie werken voor den Grave van Hoorn gemaakt heeft; hebbende in den *Haeg*, zyn geboorteplaats, zyne Kunst met roem geöeffent. Ik hebbe Meesterlyke Kunststukken van hem gezien, die wel geöordonneert, getekent en geschildert waren. Hy werd aen 't Hof van *Brandenburg* geroepen in den jare 1671, en heeft, tot groot genoegen van dat Hof, zyne Kunst aldaer met toejuiching voortgezet, en, na dat hy veele groote werken had gemaakt, zyne dagen ook aldaer geëindigt in 't Jaer 1689. Ik vinde hem in de gedenkschriften van de *Haegsche* Kunstschilders Kamer, al geboekt

1661.

1661. gevolglyk moet hy mede een van de eerste grontleggers dezer loffelyke Broederschap geweest zyn.

Ik hebbe reets verscheide Kunstschilders, (wiens naemen by anderen, zo veel my bekend is, niet zyn aengetekent) ten toneele gevoert, en zo veel van hunne Kunstwerken en levensgevallen bygebracht, als ik uit den verwarden doolhof van den voorledenen tyt heb kunnen opspeuren, en met proeven bevestigd; schoon ik nu overal het nette tytstip van hunne geboorte niet hebbe kunnen aentonen; hebbe ik ten minsten hunnen netten bloeityt, met echte bewyzen, aangewezen.

Om dan den draet onzer Schilderhiftorie te vervolgen, zo vinde ik nog de drie Gebroeders en Kunstschilders,

PIETER, HERMAN en SIMON VERELST; van welken, zoo veel ik weet, ook niet by eenig fchryver, met zekerheit, iets is te boek geflagen, ten opzichte van hunne Levens-en Kunstbedryven. Ik zegge niet zonder reden, met zekerheit: want WEYERMAN heeft van SIMON eenige dingen, en G. DE LAIRESSE in 't algemeen
van

van eenen VERELST, zonder zynen naem te bepalen, iets aengeroert.

Als men 't verhael van LAIRESSE met dat van WEYERMAN vergelykt, zou het in den eersten opslag schynen, dat het SIMON VERELST is geweest, van wien LAIRESSE spreekt; en dan zou de vertelling, die ons WEYERMAN van dezen SIMON zoekt wys te maken, al heel waerschynlyk voorkomen; maer laet ons dezen knoop, zo veel mogelyk is, ontwarren. LAIRESSE spreekt in het twaelfde Boek, in 't begin van de verhandeling der Bloemen, aldus:

„ Wy hebben veele voorbeelden, dat fraeie
 „ en doorluchtige Meesters van het generael
 „ tot enkele verkiezinge, met uitmuntent-
 „ heit, zyn overgegaen, maer geen van een
 „ enkele tot het generael, als met schande.
 „ De eerste zyn ontelbaer, zo *Italiaensche*,
 „ *Fransche* als *Nederlanders*; maer van de twee-
 „ de eenige weinige; waer van VERELST
 „ alleen de kroon spant tot verwonderinge
 „ van de geenen, die hem in zynen bloeyt
 „ hebben gekent. Ja, indien 'er een doorluch-
 „ tig Bloemschilder is geweest, zo was hy
 „ het. Noch MARIO DE FIORI, noch PA-
 „ TER

SCHILDERS EN SCHILDERESSEN. 61

„ TER SEGERS, noch DE HEEM, hebben
„ het zo hoog gebracht: doch hy is eindelyk,
„ door zyne flegte ruiling van eene aenge-
„ naeme lente in een bedroefden winter, ge-
„ vallen en gefmoort. WEYERMAN nu ver-
„ haelt van SIMON VERELST, onder ande-
ren, dat hy van het Bloemschilderen tot het
Portret-schilderen overging, ja dat Koning
KAREL *de Tweede* en de Prince van CON-
DÉ, dezen SIMON dit hebben aengeraden
tot zyn bederf, en om hem in zyne zotte
verbeelding voort te helpen.

Hy voegt'er by, dat hy in den jare 1718
in *Engelant* zynde, dezen SIMON VERELST
noch heeft gezien en gekent: maer dat hy
toen alout was, en Rozen en Papavers zo groot
als teljooren schilderde. Om nu waerfchynlyk
te doen zien, dat het SIMON niet is, waer van
LAIRESSE spreekt, en dat al wat WEYER-
MAN van hem zegt, in zyn leugenachtig har-
fenvat alleen verdicht is; zeg ik voor eerſt,
dat ik verſcheide Stukjes van SIMON hier te
Land hebbe gezien, maer niet van die uit-
muntentheit, om hem boven DE HEEM of
PATER SEGERS te ſtellen, of een doorluchtig
Bloemschilder te noemen. Ten tweeden zeg
ik, dat zyne Stukken maer weinig voorkomen;
wae-

waeren die zo heerlyk gefchildert, als LAIRESSE van zynen genoemden VERELST opgeeft, zy zouden in den Kunsthandel en in de Kabinetten wel beter bekend zyn; en hier uit blykt, zo ik my verbeelde, genoeg, dat het SIMON niet is, van wien LAIRESSE dit heeft bygebragt.

Dat WEYERMANS verhael valsch en verdicht is, blykt voor eerst: om dat ik dezen SIMON nevenszynen Broeder HERMAN, als Meesters al geboekt vinde 1666; als men nu maer stelt, dat SIMON VERELST toen een Man van 38 of 40 jaren is geweest, zo moet hy, toen WEYERMAN hem te *Londen* heeft gekent, en noch Rozen en Papavers als teljooren zag schilderen, al 90 of 92 jaren out geweest zyn; dat heel onwaerschyglyk is: ten tweeden, voege ik 'er by, dat, hoewel ik tweemaal in *Engelant* geweest ben, en al veel Kabinetten gezien hebbe, my echter nooit eenig Schilderwerk van SIMON VERELST is voorgekomen, noch zelf geen VERELST, in *Engelant*, onder de Liefhebbers hebbe horen noemen; daer by zegge ik: dat het beneden de Majesteit van eenen Koning en tegen de Hoogheit van eenen Prins is, zich te bemoeien met zulke laege en zelf onbetamelyke dingen

namelyk, om een Schilder tot zyn bederf te raden. Uit dit alles kan een oordeelkundige Lezer genoeg ontdekken, dat WEYERMANS verhael niets anders dan eene opgepronkte leugen is.

Wat voorts van dezen SIMON VERELST meer te zeggen valt, is my onbekent. Zynen Broeder PIETER vinde ik aengetekent als Hooftman van de Kamer der *Haegsche* Kunstschilders 1660. Meer weet ik van hem niet. Van HERMAN is reets gezegt, dat hy 1666 als Meester geboekt staet. Hy is ook een fraei Bloemschilder geweest, getuige hier van zy een Bloemstuk, dat ik te *Amsterdam* in 't Kabinet van den Kunstminnenden Heere PIETER LEENDERT DE NEUFVILLE gezien hebbe, zynde kloek gepenseelt en kunstig geschildert.

Mäer het allerschoonste, dat ik van hem gezien hebbe, beruist tans in 't Kabinet van den oordeelkundigen Heer TONNEMAN, dat mogelyk zal weezen van dien VERELST, daer de LAIRESSE met zo veel roem van spreekt.

JOHANNES BEELDEMAKER, is in den *Haeg* geboren in het jaer 1630. De voorwerpen zyner Penfeelkunst waeren Harten en wilde Zwynenjachten, en al het geen wat
tot

tot deze Vorstelyke tytkorting behoorde. Hy had in zyn' besten tyt noch al veel te doen; men quam haest in geen huis, of men vond 'er van zyn werk, en geen wonder, dit was Kunst van alle mans gading, want de pryzen waeren niet groot. Hy had veel Leerlingen, ook veel Kinderen, en daer onder twee Zonen, die hy tot de Kunst heeft opgebracht; aen dewelke wy op hun plaets zullen gedachtig zyn; in wat jaer hy gestorven is, kan ik niet zeker zeggen; maer hy leefde noch in 't jaer 1710.

Op Pag. 382, in 't III. Deel, maekt HOUTBRACKEN gewag van HENDRIK CARREE, maer zo duister, dat men niet kan onderscheiden, of het geen hy aldaer zegt, op CARREE of op JURIAEN JACOBS, deszelfs Meester, moet toegepast worden. Indien op den laetsten, dan zegt hy van CARREE niets. Ook verzwijgt hy deszelfs Vader, FRANCISCUS CARREE, niettegenstaende hy een goet Schilder geweest is; wy zullen hier ter plaetse dit gebrek vervullen, en naderhant aen dezen HENDRIK en deszelfs Broeder MICHEL CARREE, beide Zonen van FRANCISCUS, gedenken.

FRANCISCUS CARREE, geboren
in

in *Vriesland* in 't Jaer 1630. Zyn Vader zocht hem in den Geestelyken staet onder den orden der Jezuïten op te brengen; zynde hy reets in de kennisse der talen ver gevordert: maer meer genegen tot de Teken-en Schilderkunst, hing hy de kap op den tuinstok, ging hem met vlyt in de kunst oeffenen en bracht het zo ver, dat hy Hoffschilder is geweest van Prins WILLEM FREDERIK, Stadthouder van *Vriesland*. Na het overlyden van dien Vorst, het geen voorviel den 31 van Wynmaent 1664, heeft hy deszels prachtige Lykstatie in prent gebracht. Uit deze Prentkunst is licht te zien, dat hy geen onbequaem Meester is geweest. Hy schilderde ook fraeie Boeregezelschappen, daer de Liefhebbers achting voor hadden. Hy bleef noch eenigen tyt in dienst van de Princeesse ALBERTINA: maer zette zich naderhant te *Amsterdam* neder, en overleed in 't jaer 1669.

JOHAN LE DUCQ, geboren 1636 in den *Haeg*; hy was een Leerling van den vermaerden PAULUS POTTER, en wist zyn Meesters Manier, zo in tekenen als schilderen, zo wel te volgen, dat hy met recht onder de brave Meesters mag getelt worden. Ik heb verscheide Stukjes van hem gezien, die

I. Deel. E . meef-

meesterlyk geschildert waeren. Ook bezitte ik tekeningen van hem, die hy naer het leven van Koejen, Schapen en Honden, getekent heeft; men moet dezelve met oplettentheit beziën, om hen uit de tekeningen van zynen Meester te kunnen onderscheiden; zo vast en breed aangetoefst, en alles op zyn plaets aangewezen, zyn dezelve behandelt, en met zo weinig moeite opgemaakt, dat het een lust om te zien is. Hy heeft een Boekje met Honden, door hem zelfs geëfst, in 't licht gegeven; zo goed en kunstig in allen deelen, dat ik'er geen weerga van kenne.

Had hy het schilderen met yver behartigt, hy had zo grooten Meester geworden, als POTTER ooit geweest is: want hy verstont de tekenkundige eigenschap van een Dier zo wel, als een van al de Meesters, die zich op die Studie hebben toegelegd: maer hy was los, van een onbezonnen leven en tot verandering geneigt. Hy begaf zich tot den Krygsdienst, kreeg een Vaendel, en is noch Kapitein geworden.

Deze nieuwe levenswys stont hem wel aen, en quam met zynen aert wel over een; want hoewel hy kleen van persoon was, droeg hy het hart hoog onder den riem, was dapper en bequaem tot een goet Soldaet.

Myn

Myn Meester, SIMON VAN DER DOES, heeft my meer dan eens verhaelt, dat onze E DUCQ meesterlyk met Beesten wist om te bringen, kunnende hen, hoe boos en onwillig zy ook zich aenstelden, gemakkelyk naer zyn in dwingen; dog deze Kunst hebbe ik ook voor een gedeelte verstaen, hebbende twee ionden gehad, die ik, in wat postuur ik wilde, oft stellen, en stokstil bleven staen, zo lang hen als Modellen nodig had.

Wanneer onze Schilder-en Krygshelt den wonderlyken loop zyn's levens geëindigt heeft, hebbe ik niet kunnen vinden; maer wel dat hy 1671 Hooftman van het Kunstge-
 otfschap in den *Haeg* is geweest, en noch al in geruimen tyt daer na geleefd heeft.

Jonker MARCUS DE BIE, was van een Adelyk geslacht; het schikt zich hier gelijc en geestig, dat deze twee malkaer volgen, verdienen ze een goet paer uitmaken, zo wel in manier van schilderen, jaren als levens-
 drag. Jonker heeft tot Onderwyzer in de Kunst gehad den beroemden JACOB VAN DER DOES, een Puikschilder, die zyn weergâ het schilderen van Schapen niet heeft gelijc; hy wist de wol van dit onnozel Slachtvee

zo natuurlyk na te bootsen, dat hy hier in tot noch toe onnavolgbaer is; niettegenstaende onze Jonker hem op dat edel Kunstspoor rustig nastreefde, en zo hy zyne Kunst met naerstigheit hadde voortgezet, misschien hem al dicht op de hielen getrapt en agterhaelt zoude hebben; want ik hebbe Stukjes van hem gezien, die geheel en al den zwier van zyn Meesters edel kunstpenseel hadden; ja ik durve zeggen, dat hy de Beesten zo vast en fraei naer 't leven tekende als zyn Meester: maer den Adeldom lag hem zoo hoog aen 't hart, dat de Schilderkunst veel te laeg en gering in zyne oogen was; des verliet hy de Kunst en begaf zich in den Krygsdienst als Vaendrig.

Daer gaen vier boekjes, die hy na tekeningen van POTTER geëtt heeft, van hem uit.

Het was jammer, dat zulke een bequaem Kunstenaar het schilderen, alleen uit een ingebeelde dwaze glorie, de zak gaf. Ik zeg dwaze glorie, om dat onze Kunst eene edele en Koninglyke Kunst is, die zelf van Koningen en Vorsten geëeffent word.

Hy quam in 't Kunstgenootschap der *Haegsche* Kunstschilders in 't jaer 1664, maer zyn Sterfdag weet ik niet.

DANIEL HARING, geboren 1636 na giffing; want 1685 is hy in de *Haegfche* Broederschap gekomen, is verfcheide malen Hooftman van de Kamer en Bestierder van het Akademie geweest, en was al hoog van jaren, toen ik 1703 op het Akademie quam tekenen; waer uit ik het geftelde jaer zyner geboorte waerfchynlyk opmaken kan. Hy heeft veel Portretten gefchildert, in grootte als die van den ouden NETSCHER, doch zo goet niet.

Maer Luiden, die zo veel niet wilden befteden, als NETSCHER voor zyn Kunst moest hebben, quamen by hem; want hy had in zynen beften tyt veel te doen, ook veel Leerlingen, om te leeren tekenen; zynde het in dien tyt als een Mode (hoewel eene loffelyke Mode, veel van de hedendaegfche *Fransche* Modens verfchillende) dat niet alleen veel brave en gegoede Burgers, maer zelf groote en aenzienlyke Luiden hunne Kinderen het tekenen lieten leeren. Met het een en ander won onze HARING veel gelt: maer lei zyn penfeel hem veel goude eieren, hy had een zwaer Huisgezin, dat maekte veel leege doppen; daer by quam, dat hy met de twee jonge Graven van BENTHEIM (zyne Teken-Scholieren,) die grote Liefhebbers van de

Jacht waeren , heel dikwyls mede uit jagen ging , dus veel tyts verzuimde , en meest altyt uithuizig was ; waer door op 't laetst alles in 't wilt liep , en de ondervinding hem leerde , wat het het te zeggen is : out en berooit te zyn.

De opmerking heeft my aen veele exempels doenzien , dat het spreekwoord (*zoort by zoort*) waerachtig is ; en dat het ongelukkig lot van onzen HARING gewonelyk op dien taerling , van dagelyks met de Grooten te verkeren , loopt , vermits de kans te ongelijk is ; voor al ten opzichte van Schilders , die hun werk door geen anderen kunnen verrichten , maer zelf hant aen de Penfeelploeg moeten slaen . Het een en ander word , myns oordeels , in het volgende Vaersje niet onaerdig uitgedrukt , en op onzen ongelukkigen Kunstgenoot toegepast :

*Die met de Grooten omgaen wil ,
Moet als een Weêrbaen op de spil
Van hunne Zinlykbeden draeien ;
Terwyl hy zyn Beroep of Kunst
Opöffert aen een hant vol gunst ;
Waer mede zy^h hem (gratis) paeien.
Zo lang dit Schyngeluk hem streelt ,*

Ver-

*Vergeet by Huis en Hof; ontsteelt
 Hen 't nodig voedsel om te leven.
 Allengs verergert hy van staet;
 Hy valt, en ondervint te laet,
 Dat dan de Grooten hem begeven.*

Wy zullen hem ook vaerwel zeggen, met tot slot te boekstaven, dat hy het treurendent Blyspel van zyn leven geëindigt heeft in den jare 1706.

DANIEL MYTENS, geboren in 's Gravenhage in 't jaer 1636, is een der grootste Meesters van zynen tyt geweest. Wie zyn eerste Onderwyzer alhier is geweest, heb ik niet kunnen ontdekken: maer, naer het my toefchynt, is hy al vroeg naer Italiën vertrokken om zich na de uitmuntende voorbeelden, welke men daer in alle Steden vint, te oeffenen; zynde *Romen* toen noch de Hoge School voor de jonge Kunstenaeren, en de groote Schilderhelden KAREL MARATH, KARLO LOTH en andere, in 't beste van hunnen tyt.

Ik geloof dat DOUDYNS, VANDER SCHUUR, en onze DANIEL MYTENS genoegsaem op een zelven tyt in *Italien* geweest zyn; om reden, dat'er weinig verschil in den

tyt van hunne t'huiskomst is: want de eerste quam in de *Haegsche* Broederschap 1661, de tweede 1665, en de derde 1664.

DANIEL is daer al een geruimen tyt geweest, en heeft zynen tyt wel besteed, want, met ledig te staen toekyken, is hem zulk eene heerlyke penfeelbehandeling van zelfs niet aengewaeid. Daer by verftont hy de vermenginge der verwen zo meesterlyk, dat'er maer weinige zyn weergâ in dit deel van de Kunst te vinden zyn, hy mag zo veel geeft en vlugheit tot zyn voordeel gehad hebben als in een Sterveling vallen kan; men bereikt echter den top van den steilen en glibberigen Kunstberg zo licht niet, of daer moet braef geklauert worden.

Hy was rykelyk gegoet, en behoefde by gevolg niet om den nootdrift des bestaens te schilderen; dat een groot artikel is voor een Kunstenaar; want dan heeft hy niets, dan 't geen ter volmakinge en voortzettinge zynen Kunst strekt, uit te voeren. Ook was hy een groot Liefhebber van den opschik, zynde graeg mooi gekleet, en met quikken en strikken opgepronkt, volgens de Mode van dien tyt; het geene aanleiding gaf, dat hem de Bentbroeders met den Bentnaem van *Bontekraei* doopten. CORNELIS VAN RYSSSEN,
die

SCHILDERS EN SCHILDERESSEN. 73

die zich te *Romen* op het Smulmael zyner inwyding mede bevond , maekte op hem dit volgend' , op zynen Bentnaem zinspelent , vaersje:

*Gevels sieren de Gebouwen ;
Schone wimpels sieren 't Schip ;
Hoofstfieraet vermooit de Vrouwen ;
't Roseblosje siert de Lip
En de Wangen ; ook de kleeren
Worden door haer kleuren fraei.
Dus werdg' ook , tot uwer eeren ,
Onze bonte Bontekraei.*

Deze van RYSSSEN was een kunstig Goutsmit , die veele jaren te *Romen* gewoont , en een nette Lyft van al de Bentvogels , die 'er by zyn' tyt gemaekt zyn , gehouden heeft. Hy was stekelig van aert ; dit was de reden , dat de Bentbroeders hem met den naem van *Satyr* gedoopt hadden.

Na dat MYTENS te *Romen* eenigen tyt luchtig geleeft , doch teffens naerftig gestudeert had , quam hy weder naer zyn geboorteplaets afzakken ; daer hy veel blyken van zyn bequaemheit deed zien. Het is my leet , dat ik zo weinig bewysstukken van zyn Kunst kan

opgeven. Hy heeft veel enkele Stukken gemaakt, en die lopen van de eene in de andere hant; daer waeren fraeie Stukken in den boedel van de Vrouwe van St. *Amelant*.

Veel schoorsteen- en deurstukken zyn 'er hier en daer te zien. Ik was onlangs in zeker huis op de Princegragt, in 's *Gravenhage*, en zag daer een schoorsteenstuk, dat uitmuntent geschildert was, en zo uitvoerig en aengenaem van colour, dat het een lust was om te zien; maer, door dien zyn manier van leven niet al te stichtelyk was, en hy somtyts wel eens met een vrolyk en ontnuchtert penseel schilderde, is het geen wonder dat 'er by geval iets onderliep, dat niet in den haek was.

Had hy zyne gaven wel gebruikt, daer zouden 'er weinig geweest zyn, die hem in het kunstperk voorby gedraeft zouden hebben: want schilderen was voor hem geene moeite, zo fix had hy de behandeling van het penseel.

Hy was op zekeren tyt bezig met het portret eens Krygsoversten te schilderen, en willende in 't verschiet een Bataille plaetsen, zeide hy al pratende in zich zelf: dees zal dien dootschieten, die zal dien dootslaen; en terwyl hy
sprak

ſprak , ſtont het al met een; zo ongemeen vaerdig was hy. Terwyl dit gebeurde, ſtont KLAES HOOF T, zyn Leerling, achter hem, die zulks met verwondering zag. Jammer was het , dat zyn levensgedrag zo ſlor-dig was.

WILLEM DOUDYNS had voor zyne ge-zontheit een reisje naer *Aken* gedaen; het volgende jaer had MYTENS ook luſt een ſpeelreisje te doen, hy vroeg aen DOUDYNS wat hem die reis wel had gekoſt, en kreeg tot antwoord: tuſſen de vier- en vyf-hondert guldens. Hier op toog DANIEL op reis, maer toen hy thuis quam, betuigde hy aen DOUDYNS, dat zyne reize hem wel tweemaal zo veel gekoſt had; dat geloof ik wel, antwoor-de DOUDYNS, want ik hebbe geen twee HE-LENAES mede gehad, zo als ik van u hoor; ik ben ook zo out niet als gy, herhaelde MY-TENS; gy zult ook zo out niet worden, gaf hem DOUDYNS weder tot antwoord; en zulks heeft de tyt bevestigt. Het gebeurde wel, dat hy over tafel wat te veel gedaen had en echter luſt tot ſchilderen kreeg; dan moest KLAES de palet opzetten; MYTENS zette onderwyl een hoet met een breede rant op, ſtak een pyp aen, en de ketel der pyp door
een

een gat van den hoet, ten dien einde daer in gemaakt, gestoken hebbende, ging dus al rokende schilderen. Men kan denken hoe zulks in zyn werk ging.

Door deze slechte levenswyze wiert hy niet ryker, schoon hy met schilderen veel gelt won; en al die zwier en opschik van franjes en klatergout op de kleeren maakten de kas dikwerf onopgeschikt, dat is ledig; daer de Vrou van NETSCHER, die een flimme trip was, fix en snedig op aesde: want dan wist zy onzen verlegen Kunstheft de fraeiste Stukjes van zynen besten tyt, voor een klein prysje, afhandig te maken. Noch moet ik hier byvoegen, dat het Zolderstuk op de *Haegsche* Schilderkamer, voor hy 'er de laetste hant aensloeg, beter was als naderhant; schoon het noch geen der minste Kunsttafereelen is, daer deze Kamer mede pronkt.

Onze vrolyke en luchtige Kunstenaer is nooit getrouwt geweest. Hy kende de spreuk: „Zo lang men melk kan kopen, is het onnodig een eige Koe op stal te zetten.”

Hy is menigmael Deken en Bestierder van het Akademie geweest, en heeft ook het ecramp van Vaendrager der *Haegsche* Schutterye bekleet; doch zich te veel gehaest hebbende

om

SCHILDERS EN SCHILDERESSEN. 77

om aen het endt der loopbaene van zyn leven te komen, is die vlugge en rykbegaefde Schilderhelt, naer hy zyn levensrol op eene kluchtige en luchtige wyze had uytgespeelt, achter de scherm van zyn grafzerk schuil gegaen, den 19 van Herfft-maend des jaers 1688, in den ouderdom van 52 jaren.

Op zynen uitvaert is een fraei gedicht, door STARRENBURG gemaakt; dit heeft op de Kamer, t'zyner eere en gedachtenisse, lange jaren te pronk gehangen: maer is tans, door de woede des alvernielenden tyts, en voorts door onachzaamheit, zo lelyk mishandelt en verwaerlooft, dat 'er stuk noch stol van te vinden is; waerom ik het tot myn leetwezen den Lezer niet mêdeelen noch 's Mans gedachtenisse daer door vereeuwigen kan; doch om, volgens het spreekwoord: *verandering van Spys maekt nieuwen Appetyt*, door eenig tussenge-recht den leeslust wat te vergragen, voegen wy hier by dezen grappigen inval:

*Alwyze PALLAS, Levensader
Van kunst en wetenschap! en gy
Alziende APOLLO, Vorst en Vader
Der Hemelschone Poëzy!
Hoe komt het, dat uw' zorg niet waekte*

Voor

Voor dit gedenkſtuk van den lof
 Myns braven Schilderhelts? of maekte
 Zyn los gedrach het dan zo grof,
 Dat dit getuigſchrift zyner glori
 Vergaen moeft met zyn ſtoflyk deel,
 En in myn kleine Kunſthiſtori
 Geen plaets vermag? Of is geheel
 En al het woedent Tytsvermogen
 Uw' Mogendhêen te ſterk? of kunt
 Gy koel en yverloos gedogen,
 Dat ons de Nyt dat Vaers miſgunt?
 Neen: Tyt noch Nyt kan overtreden
 De grenſpael van uw Macht: dan draegt
 De kerfſtok van 's Mans dart'le zeden
 Alleen de ſchult. De Maelgeest plaegt
 En quelt toch meeſt verheve Zielen.
 Neen ſtil: het Nootlot van JUPYN,
 Daer zelf de groote Goôn voor knielen,
 Zal, vaſt en wiſ, de Roervink zyn,
 Dat MYTENS niet door Lofgedichten
 Onſterflyk zy. Ik mag dan niet
 Aen myne Poëzy verplichten
 Zyn Schim, wyl 't Nootlot zulks verbiet.

JOHAN WEENINX, geboren te Am-
 ſterdam in het jaer 1644. Hy was de Zoon
 van den alomberoemden J A N B A T I S T E
 WEE-

Joeman del.

P. Tange sculp. 1750.

1. Johan Weenix. 2. Robbert Duval. 3. Johannes Vollevens.

WEENINX, 1660 overleeden. Onze JOHAN WEEINIX was pas 16 jaren out, toen hy zynen Vader verloor; doch echter alzover door zyns Vaders wyze kunstleffen gebracht, dat hy geen onderwys meer behoefde, maer op zyne eigen wieken kon dryven; en de kunst, met zich naer het leven te oeffenen, voortzetten. Hy heeft zynen Vader in allerlei opzichten en in allerhande zoort van Schilderwerk zo natuurlyk weten na te bootsen, dat hy in dit geval geen weergâ heeft gehad; hebbende zynen Vader in kunst niet alleen geëvenaert, maer zelf in veele deelen overtroffen. In zyne jeugt was hy inzonderheit zynen Vader zo gelyk in het behandelen van het Penfeel en het schikken der coleuren, dat men alleen door de bygevoegde naemen de Schilderyen van Vader of Zoon onderkennen kan; het zy in Beelden, Beeften, Lantschappen, Ruïnen en wat het ook zyn mag, het is alles zo gelykformig, dat het te verwonderen is, hoe twee onderscheide handen zo net op malkanderen kunnen passen; maer met den aenwas zyner jaren veranderde onze WEEINIX van manier, en wel tot verbetering: want zyn Vaders manier was somtyts wel wat steenachtig, het

het geen onze Kunstenaar zich ten eenemaal heeft afgewent. Voorts was het hem om 't even wat hy schilderde, levensgroot of in het klein.

Ik hebbe Kabinetstukjes van hem gezien, verbeeldende doot en levent Wilt, die zo edel en kunstig uitgevoerd zyn, dat het geen Sterveling verder brengen kan. Wel haest werd onze Puikschilder zo beroemt, dat zyne Kunstfaem overvloog tot in het Hof van JOHAN WILHEM *Keurvorst van de PALTS*, dien grooten Voedsterheer van alle Kunsten en Wetenschappen, welke hem ontbood en in zynen dienst nam.

Op het Vorstelyk slot *Bensberg* zyn twee Gaenderyen, de eenem met eene Harten- en de andere met eene wilde Zwynenjacht, door hem geschildert. De Beelden, Dieren en Lantschappen, zyn alle zo overheerlyk en kunstig uitgevoerd, ieder naer zynen byzonderen aert en eigenschappen, dat alle Vreemdelingen, die aldaer het merkwaardigste komen zien, niets zo verrukkent vinden als deze twee Gaenderyen.

Hy heeft meer kapitale Werken voor dien Vorst gemaakt, die alle even uitmunten zyn.

Te

Te *Amsterdam* zyn noch twee Zalen, door hem geschildert, te zien; een by wylen Jufrou BERNARTS op de Heeregracht, de andere by eenen Jood op de nieuwe Heeregracht over de Middellaen van de Plantasie.

De Kabinetstukjes, door hem geschildert, zyn by de Liefhebbers in hoogachtinge en worden wel betaelt.

Ik hebbe, niet lang geleden, een Stuk van hem zien verkopen, verbeeldende eene dode Faïfant nevens eenig ander wilt; voor het zelve wierd 300 guldens betaelt: Vogels schilderde hy zo goet als HONDEKOETER.

Ik hebbe Hazen met ander wilt, in een Lantschap met een schoon achterwerk, van hem gezien, die al wat dit deel der Kunst vermach, aen een kundig oog vertoonden. Verscheiden van dien aert zyn in 't Kabinet van den Heer DE LA COURT te *Leiden*.

Ook hebbe ik Bloem- en Fruitstukken van hem gezien, die schoon geschildert waeren; zo dat zyn gelukkig penfeel genoegzaam overal bequaem toe was, en alles even natuurlyk kon nabootsen; waerom hy, met recht, voor den voortreffelyksten algemeenen Schilder, die bekend is, mag gehouden worden. Hy heeft mede Portretten geschildert, tot bewys daer

van dient zyn eigen afbeeldfel, dat by zyne Dochter, benevens meer voortreffelyke bewyzen van zyne kunst, te zien is; en, door ons gevolgt, in de *Plaet B* zich vertoont.

Hy heeft zyne kunst tot in zyne hoge jaren met roem en voordeel geöeffent, was een Man van vriendelyken omgang en onbesproken leven; doch zyn levenslamp wiert uitgebluft in het 75ste jaer zyns ouderdoms, den 20 van Herfstmaent 1719. Wy vereeren zyne onsterffelyke nagedachtenisse, nevens die van zynen Vader, met het volgende, op hun natuurlyk overeenstemment Kunstvermogen zinspeelent Vaersje:

*Geen Schilderhelt, hoe ryk van geest,
Is ooit zo algemeen geweest
Als WEENINX, om Natuur te maelen,
En haer in alles te agterhaelen.
Geen Zoon volgde ooit zo vast en net
Zyns Vaders grootsten Schildertret.
Geen Schilderpaer, van Zoon en Vader,
Quam in de Kunst malkaer ooit nader.
Mogt ik, in plaets van Godt JUPYN,
Hun Deugt- en Kunstbeloner zyn,
Ik schonk hen (eeuwig waerd bekeken)
Een plaets in 't Schael- of Schutterteken.*

ROB-

ROBBERT DU VAL, geboren in 's Gravenhage in 't jaer 1644. Zyn eerste Onderwyzer is geweest NICOLAES WIELING, een wakker Historischilder. Na dat hy hier eenigen tyt geweest was, vertrok hy naer Italiën om zyne kunst verder voort te zetten, bleef daer eenige jaren, eerst te *Romen*, en vertrok naderhant naer *Venetiën*; daer hy het geluk had de gunst van eenen Nobelen *Venetiaan* aen te treffen. Hier kon hy zyne Studie zonder kosten vervolgen, en kreeg noch zakgelt toe.

Hoe hy daer geleefd, of wat mirakelen in de kunst hy gedaen heeft, is my onbekent. Maer gelyk andere Kunstenaers van dien tyt te rug quamen met fraeie modellen en aftekeningen der Wereltberoemde Antiquen der oude *Grieken*, of van de groote Kunstwerken der *Italiaensche* Fenixschilders, kon hy in tegendeel niets tonen: want, myns wetens, heeft niemant zyner Kunstgenoten ooit eenigen trek, in *Italiën* gemaakt, van hem gezien.

Hy was evenwel geen onbequaem Schilder; dat onbegrypelyk is voor een Man, als hy, die de Kunst zo weinig geoeffent heeft.

Hy is getrouwt geweest met eene Juffrou

DE MAREES, dochter van een *Franfch* Predikant, groot gunfteling van Koning WILLEM den derden.

Daer was eene groote opfchudding over dat Huwelyk, vermits 'er de Vader der Jongk-vrouwe zeer tegen was; dan de Natuur het hebbende nootzakelyk gemaakt, wierd het voltrokken.

Na dat den toorn en het misnoegen des Vaders wat ter nedergezét waeren, werd DU VAL, door defzelfs voorspraek, Kabinetbewaerder van Koning WILLEMS Koninglyk Kunstkabinet. Ter zelve tyt wierd het Koninglyk Lufthuis, het Loo, gebout, waer over DE MAREES, als zynde Intendant Generael van alle's Konings Luftpaleizen, het opzicht had. Hier had onze Kunftenaer en Kabinetbewaerder een ruim velt voor zich open ter oeffeninge, en om zo wel andere zynen Kunftgenoten als zich zelf diensft te doen; een geluk dat een Kunftenaer zelden voorkomt; maer zyn luiën aert belette alles; zo dat het verwytt, door VAN DER SCHUUR hem aengedaen, niet zonder reden was, en deze Dichtkundige Zinneprent eens onnutten Luiäerts niet onvoeglyk op hem mag toegepast worden:

Wat

*Wat is een Luiäert? anders niet
 Dan een ondraeglyk pak voor de Aerde.
 Een Meubel van gebruik noch waerde.
 Een Blodaert, die steeds bergen ziet
 Van zwarigheên, tot zyn verschoning.
 Een Boog, die nooit gespannen staet.
 Een Uurwerk zonder wyzerplaet.
 Naer 't zeggen van den wyzen Koning,
 Een Plompaert, dommer dan een Mier,
 Die eeuw'ig vreeft voor Leeuwe-tanden.
 Een Monster zonder hoofd of handen.
 Kortom, een traeg en vadz'ig Dier,
 Dat niets voor anderen heeft ten besten:
 Maer als een Dachdief van zyn tyt,
 Zyn leven lui en leeg verslyt,
 Om zich voor 't hongrig graf te mesten.*

Op order van Koning WILLEM den derden,
 Monarch van Groot Brittanje, stak DU VAL
 naer Engelant over, om als Kabinet- en Kunst-
 bewaerder de Schilderyen, daer onder die be-
 roemde kartons van RAFAËL, op het Koning-
 lyk Paleis Hamptoncourt te plaetsen, daer zyne
 Majesteit verscheide zalen en kamers ten dien
 einde had laeten maken, en om verder, het
 geen beschadigt of vuil was, in order te bren-
 gen en schoon te laeten maken; hoewel hy

van dit laetste een heel verkeert begrip had, daer ik wel meer als eens met hem over in gesprek ben geweest, en verftont van hem, dat hy, in plaets van goede Vernis, Nooten-Olie gebruikte om uit te halen; voorgevende, dat zulks het beste middel was om de Schilderyen in goeden staet te houden; het geen ik geenzints met hem eens was; want daer is niemand in staet, om 'er den Olie zo dor en schrael op te vryven, of, eer hy droog is, loopt 'er dezelve by neer; waer noch by komt, dat 'er geen Olie bekend is, die niet geel wordt door den tyt, en de Schilderyen bederft; ook is 'er dezelve nooit af te krygen, als met bytende middelen, het geen ten uiterste gevaerlyk is. Daer men in tegendeel Vernis, die geel geworden is, op een heele makkelyke manier, voor iemand, die de behandeling weet, daer weder kan afdoen. Daer zyn op het Koninklyk Lusthuis *Honsholredyk* verscheide blyken van deze verkeerde handelwys te zien, inzonderheit aen een Stuk, dat voor de schoorsteen staet in de Kollonels kamer, verbeeldende den Stadt, houder FREDRIK HENDRIK, en meer andere in 't zelve huis; die door deze onkundige behandeling van onzen Kunstbewaerder bedorven zyn; behalven zyne reis en teerkosten

trok

trok hy als Kunstbewaerder 800 guldens jaerlyks. By deze gelegenheit, dat hy te *Londen* was, wiert de oude vrientſchap tuſſchen hem en den grooten GODFRIED KNELLER vernieuwt, zy hadden malkanderen reets in *Italiën* gekent, en ten bewys van oude genegenheit, maelde hem KNELLER af, aen welk afbeeldſel men de kloeke en breede behandeling van dezen Schilderhelt kan zien, en van ons gevolgt is en vertoont wordt in de *Plaet B.*

Zyne manier van ſchilderen had eenige gelykheit met die van PETRO DE CORTONE, als te zien is aen de trap in het Huis des Graven van PORTLAND, in het *Haegſche* Voorhout; zynde het grooſte werk dat hy hier gemaakt heeft, nevens het Zolderſtuk op de *Haegſche* Schilderkamer. Hier of elders mach noch iets van zyn werk te vinden zyn, maer zo weinig, dat het niet waert te noemen is. Zyn kunſt is evenwel te pryzen. Hy was zo lang in barensnoot, eer de vruchten van zyn penſeel te voorchyn quamen, dat het een ieder verveelde.

En daer uit beſluite ik, dat hy zyn werk zwaermoedig moſt uitvoeren; doch dit is een natuurlyk gevolg van het leeglopen: want gelyk in alle andere dingen, word des te meer

in de Schilderkunst de vaerdigheid en makkelyke behandeling door gedurige oeffening verkregen, volgens het oude spreekwoord : *Veel doen leert doen.*

Hy quam in de *Haegsche* Broederschap 1682. en is verscheide keeren Deken der Kamer en Bestierder van het Akademie geweest. Maer niemant zyner Medebroeders heeft hem ooit een eenig beelt, gedurende den tyt van ruim veertig jaren, zien tekenen; in tegendeel bragt hy met praten, op het Akademie, meer hinder aan de Tekenaerstoe, als hy hen ooit, door zyn onderwys, voordeel heeft gedaen.

Hy heeft drie Zonen en eene Dochter by zyne Vrouw verwekt. De outste en jongste Zoon hebben de kunst geöeffent; hoewel de outste naderhant het pensel wisselde voor den degen, Officier wierd, en noch Kapitein gestorven is; doch hy is lang voor zynen Vader overleden.

SAMUËL, zynde de jongste, heeft de Kunst voortgezet, en drie jaren, met eenen TRESJE (mede een Kunstheft als hy, als men van anderen optelt) te *Romen* doorgebracht. Zy quamen beter Muzikanten dan Schilders te rug. SAMUËL was zo wel in postuur als in levensgedrag een wanschikkelyk gedrogt.

ROB-

ROBBERT is heel out geworden ; en was tot in het laetst van zyn leven , zo lang hy maer voort kon , een groot Liefhebber van de straet ; wandelende doorgaens met de handen achter op zynen rug , en had groot vermaek de mooie Meisjes over al te staen bekyken : want hy was een Liefhebber der vrouwelyke schoonheit ; andersints leefde hy heel sober. Kortom , onze *Fortuin* (dus was hy gebentnaemt) heeft zich overleefd ; want hy werd op 't laetst kintsch , en is gestorven in het jaer 1732 den 22 van Louwmaent , in den ouderdom van 88 jaeren. Het gebeurt veeltyts , dat de onachtzaamheit van een Schryver oorzaak is , dat de verdiensten van brave Mannen als in den poel der vergetelheit gesmoort worden ; ten zy naderhant een nauwkeuriger onderzoek de rechte waerheit ontdekke , en die verdiensten op haeren rechten prys waerderende , dezelve in het volle daglicht stelle ; als blykt aen

JOHANNES VOLLEVEN , van wien HOUBRAGEN slechts als in het voorby gaen spreekt , daer hy nochtans een goet Meester is geweest , die wel wat ruimer plaets in zyn Schouburg verdient had.

Hy is geboren te *Geertruidenberg* in 't jaer 1649, en niet 1654, als *Houbraken* zegt; schoon nu *Weyerman* opeene onhebbelyke wyze van hem spreekt, dat niemant, die *Weyerman* gekent heeft, vreemt dunkt: want goet van zyne Kunstgenoten te schryven en de waerheit te zeggen, waeren hem onbekende zaeken; gelyk ik gelegenheit zal hebben in 't vervolgaente tonen, en hier zal doen zien, dat onze *Johannes* een braef Portretschilder is geweest.

Van zynen jeugt af was hy genegen tot de Teken- en Schilderkunst; weshalven zyne Ouders hem bestelden by *N. Maes*, te *Dordrecht*, om de eerste grontbeginzelen te leeren.

Hier zich eenigen tyt geoeffent hebbende, vertrok hy naer den *Haeg* by *Jan de Baen*; in dien tyt de vermaertste Portretschilder van *Hollant*.

Hier bleef hy zeven of acht jaren, en zette zyne kunst met yver voort; waer toe hy groote gelegenheit had: want *de Baen* was altyt overladen met werk, en wel van *Johannes* gediend, zo in het schilderen van klederen als achterwerk: ook om Copyen naer Portretten te maken; het geen altyt voorvalt by een Schilder, die veel groote Persona-
diën

diën afmaelt; daar by was DE BAEN de naerftigfte niet; JOHANNES integendeel een yverig en naerftig Jongman; het geen DE BAEN wonder wel behaegde, en VOLLEVEN'S niet minder aenftont, vermits het hem daer na inftaet ftelde om gewenfchte vruchten van zynen arbeit te plukken.

Hy verliet zynen Meefter in 't onruftig jaer 1672, en vond ten eerften begunftigers zyner Kunft; onder anderen den Prins van *Courlant*, die zich nevens alle de Officieren van zyn Regiment door hem liet fchilderen, welken arbeit hy met roem en tot genoegen van allen heeft volbracht. Hier door vloeyde hem het werk van alle kanten toe.

In het jaer 1675 fchilderde hy de Portretten des Graven en der Gravinne van *Naf-fau*, nevens alle de Officieren van zyn Hoogheits Regiment, alle levensgrootte. In den jare 1685, den Collonel PERZIVAL met zyne Officieren, enden Overfte LANOoy met zyne Officieren. Dit fchynt in dien tyt een gebruik geweest te zyn onder de Militairen, waer van Prins FREDRIK HENRIK, Stadthouder van *Hollant*, den pryslyken infteller en voorganger al is geweest; gelyk men zien kan op het Vorftelyk Lusthuis *Honsholredyk*, in een der
Ka-

Kamers, de Kollonels-kamer genaemt, daer die Prins te paert verbeelt en voor de fchoorsteen geplaeft is, zynde voorts alle de Collo-nellen van zyne Doorluchtige Hoogheits Regi-menten, in byzondere Stukken in het ront der Kamer gefchikt. Deze Portretten zyn alle levensgrootte, en halflyfs gefchildert door MICH. MIEREVELT. Daer zyn 'er onder, die zo kunftig zyn, als ik 'er ooit van dien Meester gezien hebbe. Dit gebruik ging over tot de Burgers, als te zien is op meest al de Doelens in de Steden van *Hollant*. Het waere te wenschen, dat die Mode niet verandert was, maer noch ftant hielt; het geen aen het penfeel der hedendaegfche Portretfchil-ders geen klein voedsel zou geven: maer trouwens! al die goede gebruiken zyn af, en de nieuwe brengen den Schilder geen voor-deel by.

Nu zal ik den afgebroken draet van VOLLEVEN'S Kunstbedryf weder hechten. In het jaer 1686 was het voorwerp van zyn penfeel den *Engelfchen* Afgezant SCHEL-TEN met zyne Gemalinne en twee Zo-nen, alle levensgrootte ten voeten uit. Den Prins van *Naffau*, Stadthouder van *Vrieflant* en *Groningen*, levensgrootte. SALO-MON

MON PARERA, levensgrootte en te paert, nevens zynen Geheimschryver, die hem eenen brief overgeeft. Dit Stuk was niet lang t'huis, of het huis van PARERA raakte in den brand, en dat proefbewys van 's Mans kunstpenfeel werd door de vlammen verteert. Al deze Portretstukken, nevens eene menigte andere afbeeldfels van Regenten der Steden, Raetsheeren van den Ed. Hove van *Hollant*, en Predikanten van 's *Gravenhage*, heeft onze VOLLEVENs, met roem en niet minder voordeel, afgemaakt. Voorts is hy veele jaren Ouderling en Diaken der gereformeerde Kerke geweest, was een Man van goet gedrag en een stil en zedig leven, zynde getrouwt geweest met eene Jongkvrouwe GEZELLE, afkomstig van een out aanzienlyk Burgergeslacht.

In 't einde zyns levens was hy zeer geplaeht met de jicht en 't graveel, twee voorboden van zynen aennaderenden sterfdag. Hy is overleeden in 's *Gravenhage*, zyne gedurige woonplaetse, in den ouderdom van 79 jaren en 3 maenden, in 't jaer 1728, nalatende twee Zonen; zynde de outste zynen Vader op het edel Kunstspoor nagestapt, aen wien wy op zyn tytbeurt zullen gedenken. De
jong-

jongſte is Secretaris van *Maesfluis*. Zyn beeltenis ſtaet in de *Plaet B.*

Om zyne fixe en vaerdige manier van ſchilderen en de kunſt om wel te doen gelyken, plaetſen wy hem, met dit Vaersje, onder het getal der brave en gelukkige Kunſtenaeren :

VOLLEVENS, *die vol leven*
En kunſt in zyn' Portretten is,
En aen hen de gelykenis
Natuurlyk wiſt te geven,
Zal leven door zyn kunſtpenſeel,
Zo lang men waerheit boven
De leugen zal geloven,
By kenners van dat Kunſtjuweel.

ANTONI SCHOONJANS, geboren te *Antwerpen* 1650, is een braef Meester geweest, zo wel in Hiſtori- als Portretſchilderen, maer een ongemakkelyk Man in zynen omgang.

Wie zyn eerſte Onderwyzer in de Kunſt geweest zy, is duifter. Al vroeg becroop hem de reislust om *Italiente* zien. In den jare 1574 was hy te *Romen* by de Bëntbroeders al bekend, die hem met den Bentnaem van *Pharazius* vereerden. Hier oeffende hy zich naerſtig

stig naer de beruchte *Italiaensche* werken; doch te *Romen* eenige jaren doorgebracht hebbende, toog hy naer *Weenen*, en raekte als Hoffchilder in dienst van Keizer LEOPOLDUS; aen wiens Hof hy de voornaemste Vorsten en Vorstinnen van dat Doorluchtig Huis geschildert heeft.

Hier woonde hy eenige jaren en won veel gelt. Ook was hy aan't Hof wel gezien nevens zyn Vrou, die de Muziek- en Zangkunst in den gront verstont, en eene aengenaeme en voordeelige stem had. Maer daer viel iets voor het geene hem mishagde, des verliet hy *Weenen* nevens al de voordeelen van het Keizerlyk Hof, vertrok naer *Hollant* en quam in den *Haeg*. Hier vond hy aenstonts eenige goede vrienden, welken hy in *Italiën* gekent had, onder anderen eenen SPYK, een goutsmit, die ook te *Romen* is geweest, en aldaer *Tiberius* was gebentnaemt.

Dees had de maling in't hooft gekregen om, reets bejaert, van Battery te veranderen, en het Goutsmeden aen de Schilderkunst op te offeren; met dat inzicht en denkende wonderen van SCHOONJANS te leeren, bood hy hem zyn huis en tafel aen, die zich dat wel liet gevallen, en, met zyn Vrou en Knecht,
een

een ront jaer op dien akker graesde. Dit was eene zotte daet van SPYK, in zyne hoge jaren het schilderen te willen ondernemen, eene Kunst van dien omtrek, dat eene geheele leeftyt niet genoeg is dezelve te omvatten, gelyk hy dan ook niet weinig in zyne meening zich bedrogen vond; want al had SCHOONJANS al zyn Kunstkennis en bequaemheit aen hem te koste gelegd, SPYK was 'er, vermits zyne hoge jaren, de Man niet na, om zyn oogmerk te bereiken; daer by komt, dat hy het zekere verliet, met het onzekere, ja het onmogelyke, te kiezen, en dus, door zyne verwaende inbeelding, zich niet dan schade toebrecht; want al wat hy tot erkentenis zyner gastvryheit genoot, waeren de Portretten van zyn Vrouw, Dochter en zich zelf, die hem by gevolg, duur genoeg quamen te staen. Doch deze schrale vergelding wierd by veele brave luiden als eene slechte daet van SCHOONJANS opgevat; te meer, om dat hy een Man van middelen was; daer in tegendeel des anderens Finantie al vry mank ging. Maer men zag in't vervolg, dat het SCHOONJANS aert medebracht, liever op eens anders dan op zyn eigen velt te weiden; want van SPYK raekte hy op dezelve wys weer by eenen VAN HOE-

KEN in. Doch, om tot ons oogmerk te komen, het schilderen vlotte zo schielijk niet als ouzen Hoffschilder zich verbeelt had, want, ondraeglyk trots op den eertytel van Hoffschilder zyner Keizerlyke Majesteit, dacht hy, dat men om zyn Kunst bidden en gelt toegeven moest; ook was het eene groote gunst, als hy met zyn Vrou by zyne goede Vrienden genodigt was, dat Madame haere stem eens horen liet.

Met een woort, zyn Penfeelkunst vond hier de gewenschte toejuichinge niet. Hy schilderde zo wel eens een Portret, maer daer bleef het by.

Zyne Historistukken wilden ook zo vlot niet aen den Man; zy waeren wel fraei, maer niet in de sinaek van de Liefhebbers, om als Kabinetstukjes te waerdeeren. Hy schilderde noch een afneming van het Kruis voor eene Kerk, of een Ambassadeur, dit is my ontschoten. Dit Stuk was wel behandelt, zo, dat 'er met roem van gesproken wierd. Hy was ook een Liefhebber van het Akademitekenen en verstont het wel, maer hy wilde het zo wel weten, dat hy zyn weerga niet meende te hebben.

Onaengezien deze verwaende handelwys, deed MATHEUS TERWESTEN hem veel vriendschap, brengende hem overal, waer Kunst

te zien was ; doch hy vond zo weinig na zyn smaek , dat het TERWESTEN begon te vervelen , evenwel bracht hy hem noch eens op den Nieuwen Doele , en liet hem de Stukken van RAVESTEIN , die wy boven beschreven hebben , zien ; doch toen zeide hy , volgens zyn spreektrant : *Ba ! ik had niet geloofd hier zulke schoone Stukken te vinden.* Eenigen tyt daer na vertrok hy naer *Amsterdam* , zonder by iemant zyner goede Vrienden affcheit te nemen ; zelf TERWESTEN zou niet eens kennis van zyn vertrek gehad hebben , maer op de Veerkaei by geval aen zyn deur staende , zach hy onzen Hoffschilder scheep gaen . Hy bleef te *Amsterdam* omtrent een jaer , (want zyn manier van doen vond daer noch minder ingang als in den *Haeg* ,) en schilderde daer eenige Stukken ; maer mede al niet van die gewenschte uitwerking , als zyne opgeblazenheit vorderde .

JAN Vos , een Kunsthandelaer , quam hem zien , met verzoek , dat hy hem een Stuk wilde schilderen , maer het moest iets byzonders en vreemts zyn . Dit verzoek mogelyk niet beleefte genoeg door JAN Vos , (want hy was een ruwe knaep) aen onzen Hoffschilder voorgesteld wordende , kreeg hy dit onhebbelyk antwoord : *Ik weet daer wel raet toe , en zal het vlak*
naer

naer het leven *schilderen*; gaet maer op uwen kop staen, en in dat *postuur* zal ik U *schilderen*; dat zal dan *vreemt* genoeg *zyn*. Den ander, merkende dat *SCHOONJANS* de spot met hem dreef, ging al vloekende van de Kamer. *SCHOONJANS Amsterdam*, naer verloop van een jaer, ook al moede zynde, quam weder in den *Haeg*, doch was by de meeste Kunstgenoten zo welkom niet als de eerste keer; hier over deed hy aen *TERWESTEN* zyn beklag: maer die beduide hem, dat men hier zo wel als te *Weenen* wist te leeven, en zulk eene behandelinge als de zyne niet gewoon was.

Kort daer na vertrok hy naer *Dusseldorp* by den Keurvorst *JOHAN WILLEM*, daer hy tot het overlyden van dien Vorst, (voorvallende 1716) is gebleven. Naer dien tyt heeft niemant van hem iets gehoord: want hy heeft zyne *Haegsche* Vrienden niet eens verwaerdigt eenen brief te schryven. Hy was zekerlyk een bequaem Meester, maer ondraeglyk trots, en zal tans den weg van allen vleesche al lang zyn gegaen; want zedert de doot van den Keurvorst tot heden zyn al in de dertig jaren verlopen.

JAN MORTEL, geboren te *Leider*.

G 2

1650,

1650, is een fraei Schilder geweest: inzonderheit was hy uitmuntende in het schilderen van allerlei Zomerooft, waer in hy de Natuur zo wel wist na te bootzen, dat het de snoeplustige deed watertanden.

Zyne Bloemen zyn zo goet niet. DE HEEM en MINGNON wist hy kunstig te copieeren; met welke Copyen de onervaerene menigmael bedrogen zyn. Hy heeft zynen meesten leeftyt te *Leiden* versleten; daer hy zyn tydelyk bestaen wel kon winnen, had hem de zucht tot den drank hier in niet hinderlyk geweest. Hy is in zyn geboorteplaats overleden des jaers 1719, den 15 van wynmaent, out 69 jaren.

ABRAHAM BEGYN, geboren in 't jaer 1650; maer het nette tytstip, of in wat plaats, is my niet bekend. Doch dit weet ik zeker, dat hy een groot Meester in de Kunst is geweest, veel jaeren in *Hollant*, en wel den meesten tyt in den *Haeg*, gewoont heeft. De voorwerpen van zyn penseel waeren Lantschappen, Water- en Lantgezichten, gestoffeert met Beelden, Beesten en Gebouwen.

Hy verftont de Doorzicht- en Boukunde in den gront; waer uit op te maken is, dat hy
uit-

uitnemen bequaem was om groote werken te maken, waer van als een proefbewys kan gezien worden eene Kamer in het huis, tans bewoont door den Heer van *Affendelft* in het *Haegsche* Noordende. Deze Kamer is schoon geschildert en ryk van ordonnantie. Insgelyks zyn op meer andere plaetzen van zyne Kunstwerken te zien. In den jare 1690 werd hy aen het Hof des Keurvorst van *Brandenburg*, naderhant Koning van *Pruiffen* en bekend met den naem van *FREDRIK den eersten*, als Hofschilder beroepen. Hier vond *BEGYN* een ruim velt open, om zyne Kunstvermogens den vryen teugel te vieren: want de Vorst zond hem door zyne gansche Heerschappye, om alle Hoofsteden, omliggende Kasteelen en Lantgezichten, af te tekenen; naer dezeteekeningen schilderde hy dan groote Stukken, welke in groote Zalen geplaatst wierden, en tot groot genoegen van den Vorst uitvielen.

Hy was een Man van goet gedrag en vriendlyken omgang, en is al eenige jaren voor den Vorst overleden.

Zyn doot was heel subiet, en droeg zich dus toe: *AUGUSTINUS TERWESTEN* en andere Kunstenaers quamen hem in de Zael, daer hy met schilderen bezig was, tot een

wandeling uitnodigen , het geen hy op eene beleeftde wyze affloeg, vermits hy noch iets te doen had, daer noch ruim een uur werk aen was; belovende echter, dat hy, zo dra dit af was, hen zou volgen. Doch de doot deed hem den weg naer de eeuwigheit bewandelen; want van de stelling tredende en de trap af naer beneden wilende gaen, bevoelt hy zich niet wel, houdt zich aen de leuning vast, en sterft met het palet in de hant op dat zelve oogenblik, hebbende in de andere hant eenig gelt, dat hy iemand, naer wien hy wachte, wilde geven. Dees bovenkomende, vond hem in die gestalte tot zyne groote ontzetting, en maekte zyn doot aen 't Hof aenstonts ruchtbaer. Dus is die groote Meester uit den tyt weggerukt, nalatende een Vrou en Dochter, nevens den goeden naem van een deugtzaam Man, die zynen Vorst wel en niet roem bedient heeft.

ELIAS TERWESTEN, geboren in 's Gravenhage in 't jaer 1651; zyn Vader was een kunstig Zilverfmit en zyn Grootvader Hofjuwelier van den ongelukkigen Keurvorst van de *Paltz*, naderhand Koning van *Bohemen*; doch die om de troebelen en oproeren, die dag by dag de overhant namen, te ontwyken, het *Duitsche*

fche Ryk verliet, naer *Hollant* vertrok, en den *Haeg* tot zyne verblyfplaets verkoor.

Hier door kreeg de Vader van onzen ELIÄS gelegenheit om zynen outften Zone AUGUSTINUS aen het tekenen en dryven te zetten, met oogmerk om hem, ten ftut en steun van zyn huis, in zyn beroep op te brengen en naer zyn doot een brootwinder achter zich over te laten. Aen dit heilzaam oogmerk heeft AUGUSTINUS loffelyk voldaan: want, na dat hy, door zyne treffelyke Penfeelkunft, zyne twee Broeders ELIAS en MATHEUS beide tot fraeie Meesters in de Kunft gebracht had, en in 't jaer 1690 aen het Hof van den Keurvorft van *Brandenburg* geroepen werd, heeft hy zyne Moeder en Zufter medegenomen. De Moeder is noch een jaer of anderhalf na haeren outften Zone te *Berlyn* in eenen hogen ouderdom gestorven.

Nu zal ik den levensloop van ELIÄS vervolgen; hy was een fraei Bloem- en Fruitfchilder, wel gezien aen het Hof der Stadthouders inden *Haeg*, en een jongman van goede hoop; hy had ingang by veele luiden van rang, en leerde eenige Heeren en Dames tekenen, waer mede hy veel gelt won, vermits, als boven gezegt is, dit gebruik toen algemeen was;

doch, door het dagelyks verkeren met de Grootten, werd hy zo wellevend en verslaeft aen het gezelschap, dat deze Hooffche wellevendheit op 't leest tot zyn bederf uitliep; het geen zyn outste Broeder wel zach, maer te laet: want daer was, onder den dekmantel van leeren tekenen, by zekere Dame iets voorgevallen, dat hy zyn biezen moest pakken en naer *Romen* vertrok, daer hy gebleven en getrouwt is; hebbende al verscheide Kinderen, toen zyn Broeder MATHEUS in 't jaer 1696 te *Romen* quam; welke hem zo verandert van gedrag vond, dat dit de eenigste reden was, dat MATHEUS niet langer als een jaer te *Romen* bleef.

ELIÄS kon zyn bestaen daer heel wel winnen, maer hy was lui en traeg, niet meer doende als effen tot zyn nootdrift genoeg was. In het jaer 1724 was hy noch in 't leven; zo dat onze *Paradysvogel*, dus was zyn Bentnaem, het slegt heeft laeten leggen. Ik geloof, dat hy tegenwoordig wel naer de eeuwigheit verhuist zal zyn.

THEODOOR VISSCHER, een *Haerlemmer* van geboorte, heeft tot Onderwyzer in de Kunst gehad den beruchten N. BERGHEM. Ik heb hem nooit gekent, want 1696 was

was hy al by de vyf-en-twintig jaren te *Romen* geweest; waer uit men opmaken kan, dat hy omtrent 1650 zal geboren zyn. Hy is een der outste Bentbroeders geweest, was lustigen vrolyk vanaert, wonder graeg onder het geklank van kannen en glazen, en een groot Liefhebber van *BACCHUS* en zyne dronke slempfeesten, hierom gaven hem de Bentvogels met recht den Bentnaem van *Slempop*. Hy was een goet Beesten- en Lantschapschilder, en kon zyn nootdruft rykelyk winnen: want men vint weinig *Italianen*, die zich op deze Studie toelleggen, zynde veel te gering voor hunnen hogen geeft. Dit is de reden, dat de *Nederlanders* vry beter met dit soort van Schilderkunst in *Italiën* kunnen te recht raeken als *Historisch* schilders. Dus was de kunst van onzen *Slempop* gewilt; doch hy schilderde niet, of daer moest gelt gebrek zyn, om zyne dorstige keel te laven; want voor de rest zorgde hy niet; zynde het om 't even hoe slecht hy in de plunje stak.

Hy droeg altoos zyn gelt in zyn hant, om dat zyne zakken zonder bodem waeren. Zyne medebroeders konden altyt weten, of hy geldig was of niet: want was hy voorzien van klinkende Goden, dan droeg hy dezelve, om zo te spreken, op zyn hart, vermits, gelyk gezegt

zegt is, zyn hant zyn goutbeurs was, die hy dan voor in zyn vest stak; dit was het kentecken dat hy munt floeg.

Ook was hy niet karig om zyne schyven met den eersten Bentvogel, die hem ontmoete, in de naefte kroeg op de lippen te nemen; hebbende den naem, van de beste drinkwinkels op een hair breet te kennen, en waer men in *Romen* de beste Wyn tapte.

Ik heb zo even met voordacht gezegt, *die hy dan voor in zyn vest stak*, want een rok droeg hy nooit, die was hem te lastig, maer hing doorgaens een mantel over zyn vest. Deze mantel had voor dezen blaau geweest, maer was van ouderdom grys geworden. In denzelven waeren op de schouders gaten gesleten, die hem een groot gemak gaven: want, in het verkeerbort speelende, behoefde hy zynen mantel niet af te leggen, maer stak dan zyne armen door de gaten; ook viel hem dit overkleet niet te zwaer, vermits het eer gaes als laken geleck, zo kael had het de tyt geschoren. Doch dit was niet zonder reden, terwyl zyn Vader dezen mantel al gedragen had, gelyk hy zeide.

Ik hebbe deze schilderachtige kleding van de oude Bentvogels dikwerf met vermaek horen beschryven.

Kort-

Kortom, onze Slempop geleek beter naer een Lantloper, die de Reizigers om een aelmoes vraegt, en, by weigering van dien, niet te goet is om hen de goutbeurs met geweld af te vorderen, dan naer eenen Schilder.

Doch men kan van eenen *Italiaen* uit zyne kledy niet oordelen, en de Vreemden, die geen front willen maken, volgen hun voorbeeld; men schouwt daer zo nau niet.

Noch dient als een hooft-artikel van zyne Levensbeschryving aengetekent, dat hy veeltyts Veltpaep en Voorzitter by de inhuldiging van een Bentbroer was.

De Heer JAN VAN DRUIVESTEN heeft my zelf verhaelt, dat onze Slempop, als Hooftgast, den voorrang had, toen hy in de Bent ingewyd en met den naem van BACHUS, om zyne diklyvigheit en zucht voor het edel druivenat, gedoopt wierd. Insgelyks toende Graef van WAKKERBARTH Bentvogel wierd, en den Bentnaem van *Alexander Magnus* kreeg, was Slempop Baeljonker. Dees Graef van WAKKERBARTH was een groot kunstminnaer en tekende zelf fraei. De Bentvogels hadden lang geheugen van deze twee feestten: want daer wierd rykelyk gestort en opgedischt. Doch het was niet altyt even
smeurig;

fmeerig; een Kunstenaar kan het vry wat minder als een Kunstminnaer maeken. Die een dukaet of acht verteerde, was al een vette Vogel.

MATHEUS TERWESTEN, die de Broeders rykelyk onthaelde, en met den naem van *Arent* wierd ingelyft, heeft my menigmael verhaelt hoe de inhuldiging geschiet, en welke plechtigheden al in acht genomen worden. Onder anderen gaet het gezelschap den volgenden dag naer *BACHUS* graf, eene plaets omtrent een half uur buiten *Romen*, daer geschiet de laetste plechtigheit, hier in bestaende, dat 'er noch ettelyke Bokaelen geleeft worden, en de Nieuweling zynen Bentbrief ontfangt.

Maer het gebeurt doorgaens, dat hier de een wat later komt aendruipen als de ander, vermits de hoofden noch zwaer en bezet van den vorigen nacht zyn; want men scheid zelden, voor dat *AURORA* de goude deuren van het Oosten opent, of *APOLLO* met zyne lieffelyke straelen de benevelde bergen verlicht. Slempop quam hier, tegen zyn gewoonten, het laetst aen waggelen. *Wel Slempop, waer blyft ge zo lang?* vroeg hem *ARENT*; het antwoord was: *ik kon myn hembt*
niet

niet vinden. *Wel had een ander aengedaen, herhaelde ARENT. By PLUTO! ik heb 'er maer twee, en het ander is by de Waster, schoot hem Slempop toe. Zo grappig en los was 's Mans leven tot het einde zyner dagen; zynde dit maer eene korte schets van alle zyne potfige en ongemanierde bedryven, want:*

*De tyt is al te dier en waert,
Om Slempop's havelozen aert
En ongeschikte Zeden
Uitvoeriger te ontleden.
Die hem naer eisch wil maelen, moet,
In plaets van verwen, druivenbloet
En groene wyngertsteelen
Gebruiken voor penseelen.
Noch dient met BACHUS geest en vier
Zyn kunstpenseel bezielt, om zwier,
Gelykenis en leven,
Aen dit Portret te geven.
De Kunst verbeelde hem dan als
Een BACHUS priester, glat en malsch
Van vel, en los van zinnen,
Aen 't hooft der Wypapinnen.
Of liefst als Hooftgast aen de Feest
Der Roomsche Bent, om gul van geest,
Op 't klinken der bokaelen,*

Een

Een Bentbroer in te haelen.

Of, volgens out gebruik en wet,

Als Veltpaep, waggelend' van tret,

By BACHUS graf te brengen,

Om Offerwyn te plengen.

Maer Zangster zwyg. De tyt is veel

Te kostelyk, om uwe keel

Aen Slempop schor te zingen.

Denk op gepaster dingen!

Dit Bentgezelschap heeft wel twee-hondert jaer geduurt, maer is allengs vervallen en nu geheel te niet. Men zegt, dat de groote RAPHAËL, de Vorst en Vader der *Italiaensche* Schilders, deze Bentbroederschap heeft opgericht. Dit is zeker, dat 'er veel brave Meesters uit voortgekomen zyn; want de een spoorde den ander aen; dit verwekte yverzucht en inspanning van krachten, te meer, dewyl elk om stryt de wanden der vergaderplaets met fraeie Beelden, op het een of ander toeval zinspelende, of spotsgewys op malkander gemackt, betekende of beschilderde. Doch deze schertsfery strekte, zo wel tot oeffening der handen, als tot opscherping der verstanden. Ook quamen die oude Meesters uit *Romen* niet te rug, als met eene menigte
fraeie

SCHILDERS EN SCHILDERESSEN. III

fraeie tekeningen, naer de antike en andere Kunstwerken gemaekt; waer uit men zien kon, dat ze in *Italiën* geweest waeren.

Maer zedert de laetste veertig jaren zyn de terugkomers zo mager en schrael onderleit van die loffelyke proefbewyzen hunner naerftigheid, dat men, tot hunner beschaminge; zeggen moet: *Leeg zyn ze 'er naer toe gegaen, leeg zyn ze weergekomen*, en met recht op hen mag toepassen de spreuk: *Zent een kat naer Roemen, maeuw zal ze zeggen als ze wederkomt*. Ook reisden die oude Schilderbazen niet heen, voor dat ze hier al brave Meesters waeren: want dan hadden zy oordeel en bequaemheit om hunne studie met vrucht en beleit in te richten, en te kiezen wat best is. Als men zo veel niet weet, is het beter thuis gebleven. Voorts zy het de edele Schilderkunst, noch haere zedige en brave Voedsterlingen, niet te wyten, dat 'er altemet eens een ruig schaep onder de gefchoren kudde loopt. Ik heb boven met andere voorbeelden doen zien, dat het alle zulke losbollen niet zyn geweest als *Slempop*, en zal het nu bevestigen met den braven Bentbroeder, Schilder en grooten Reiziger,

COR-

CORNELIS DE BRUIN, geboren in 's Gravenhage in 't jaer 1652, wiens beeltenis in de *Plaet C* staet. Hy heeft tot Leermeeſter in de Kunſt gehad den grooten THEODOOR VAN DER SCHUUR. Van der jeugt af had onze DE BRUIN eene onverzettelyke neiging om uitheemſche geweeſten te zien, en beſeffende, dat in de Teken- en Schilderkunſt nootzakelyk vereiſcht wierd om afbeeldingen van Steden, Gediertens, Gewaſſen, en wat meer zeltzaamheden hem zouden voorkomen, te maken, ſtelde hy, onder de verſtandige leſſen zyns braven Meesters, alles te werk om dat oogmerk te bereiken, en bracht het in korte jaren zo ver, dat hy bequaem was om zyne voorgenomen reizen te ondernemen.

Hy vertrok uit den *Haeg* den eerſten van wynmaent des jaers 1674, en nam zyne reize door *Duitslant* naer *Romen*; daer hy juist aenquam op denzelven dag, dat de Heilige Poort werd geöpent, zynde den 22 van Wintermaent.

Na al die bygelovige plegtigheden te hebben gezien, ontmoete hy ROBBERT DU VAL, die hem dien zelven avond noch by de Bentbroeders bracht. Het gezelschap was in het begin klein: maer zo dra hoorden de Bentvogels niet dat 'er een groentje was, of

1. Cornelis de Bruin. 2. Theodorus Netscher. 3. Bonaventuur van Overbeek.

J. Wandelaar fecit. 1750.

zy quamen van alle kanten, als de Arenden op eenen vetten roof, toeschieten: want daer kon geen inwyng geschieden, of het getal der Broeders moest ten minsten zeven Man sterk zyn. Na dat dan het gezelschap genoeg was aengegroeit, geschiede de inhuldiging met de gewone plechtigheden; en DE BRUIN werd gebentnaemt *Adonis*. Na dat hy zich te *Romen* twee en een half jaer opgehouden, en al het merkwaardigste afgetekent had, verreisde hy naer *Napels*. Daer alles bezigtigt en op het papier gebracht hebbende, wat tot zyn oogmerk dienstig was, quam hy weer te *Romen*, om zich gereet te maken tot zyn volkomen vertrek.

Des nam hy van de Bentbroeders, met een vriendelyk avontmael afscheit, en werd des anderen daegs met een treffelyk gastmael door hen buiten de Stadt onthaelt, en, na 't storten van ettelyke bokaelen, behoude reis gewenscht.

Hy vertrok dan den 16 van wiedemaent 1677 naer *Livorno*, en, na een jaer vertoevens aldaer, verder naer *Smirna*, van daer vervolgens door klein *Aziën* en *Egypten* naer de Eilanden van den *Archipel*. Wat ongehoorde zeltzaamheden der Outheit, fraeie af-

tekeningen van Steden, Dieren en Gewassen, nevens een ontelbaere menigte wonderen der Natuur, die anders mogelyk nooit tot onze kennisse gekomen zouden zyn, hy ons daer van daen heeft medegebracht, weten de geene, die zyne voortreffelyke reizen gelezen hebben, gedrukt in 't jaer 1698: een werk dat op zich zelf in staet is om 's Mans naem te verceeuwigen. Naer zyn terugkomst uit *Aziën* heeft hy 8 jaren te *Venetien* gewoont, en zyn Schilderkunst voortgezet onder de Lessen van den vermaerden CARLO LOTH; en is den 19 van lentemaent 1693 weer in den *Haeg*, zyn geboorteplaats, aangeland. Hier met het zamenstellen van zyn Boek vyf jaren doorgebracht hebbende, be kroop hem de reislust op nieuw, om een tweeden tocht te doen, die niet minder aenmerkelyk is als de eerste; want nu tot ryper jaren gekomen, en meer ondervinding, van al 't geen hem tot deze onderneming nodig was, gekregen hebbende, voorzag hy zich van alles, wat zyn groot oogmerk kon bevorderen.

Hy vertrok uit den *Haeg* den 28 van hooimaent des jaers 1701, en nam zynen weg, door *Moskoviën* en *Persiën*, naer *Indiën*, de *Malabaerfe Kust*, het Eiland *Ceilon*, *Batavia* en

en *Bantem*; en heeft ons eene fraeie beschryvinge, met schoone Platen verrykt, waer in de beroemfte Lantschappen, Steden en andere zeltzaamheden, verbeeld worden, van die doorluchtige reizen naergelaten. Onder anderen de perfoonsverbeelding van den Koning HOSSEN, nevens die van zyne Grootten en Hofbedienden; eene naeukeurige beschryvinge der Dieren, Planten en Gewassen; met een omftandig verhael van de Zeden, Gewoonten, Godtsdienftplechtigheden, Levenswyzen en Dragten dier *Oosterfche* Volkeren; inzonderheit heeft hy ons eene uitvoerige beschryvinge gegeven van het vermaert Hof van *Perfepolis*.

Op dien tocht heeft hy veel eer genoten van zyne Czaerfe Majesteit PETER den grooten, en de drie jonge Czaritsen tot twee maelen toe gefchildert levensgrootte, werdende al dien tyt wel onthaelt en rykelyk beschonken.

Ook heeft hy op *Batavia* de twee Generaels van *Indiën*, WILLEM VAN OUTSHOORN en JOHAN VAN HOORN, gefchildert, nevens een menigte vreemde gewassen, die hy in eenige Stukken by een fchikte, en mede in het Vaderlant heeft gebragt; komende van deze tweede reis weer thuis den 24 van wynmaent

des jaers 1708; al het welk hier maer als met den vinger aengeroert, wytlopig in zyn Werk, 1711 gedrukt, kan nagezien worden.

Na de terugkomst van deze tweede reize, heeft hy zich hier en daer in *Hollant* opgehouden, doch meest te *Amsterdam*, om het oog over zyn Boek en het Plaetwerk te hebben; ook in den *Haeg*, als behorende mede onder het Kunstgenootschap der *Haegsche* Schilders, en laetst te *Utrecht* by den Heer VAN MOLLEM; zynde aldaer de groote reis naer de eeuwigheit gaen doen, maer de nette tyt, wanneer, is my niet bekend.

Hy was in 't lef van zyn leven zo wonderzinnig en eigenwys, dat zyn gezelschap voor luiden van verstant onaengenaem wiert.

Wy vereeren zyn gedachtenis met dit Vaersje, ons ter loops uit de penne gevloeit:

De Reislust is een wonder ding!

Zy kan een nietig Sterveling,

Door kunst en vlyt, onsterfelyk maken,

En leert ons onbekende zaken.

DE BRUIN, met eere en roem, bekend

Aen 's Werelts een en ander endt,

Blyft, door zyn reizen en Penfeelen,

Onsterfelyk in vier Wereltdeelen.

JAN

JAN VAN CALL, geboren te *Nymegen* in 't jaer 1655 ; zyn Vader, JAN VAN CALL, was Stadts Horologimaker en Lantmeter, ook een zeer vernuftig Man in 't gieten en maken van klokken ; die hy door het kunstig mengen van gesmolten metaelen een helder en aengenaem geluit deed geven, in zo ver, dat hy in deze kunstgreep tot noch geen weergâ heeft gehad.

Tot een proefbewys van myn gezegde, verstrekt het overheerlyk Klokkespel op den Toren der nieuwe Kerk te *Delft*, het geen, door hem gemaakt en met zyn naem gemerkt zynde, in zuiverheit van klank alles overtreft, wat van dien aert in gansch *Hollant* bekend is. Insgelyks is het vermaert Klokkespel der Hoofkerke te *Darmstadt* zyn mackfel, en, om deszelfs lieffelyk geluit, door gantsch *Europa* zo berucht, dat de Regeering van *Amsterdam* 'er, meer als eens, veel gelts voor geboden heeft, om 's Werelts Kooptoneel, met dien Muzikalen schat, te verryken.

Dees vernuftige Vader was voornemens zynen Zoon in 't zelfe beroep op te brengen, waer door hy zich den weg ter onsterffelykheit had gebaent ; maer veele voorbeelden hebben ons doen zien, dat de Natuur der op-

luikende jeugt wel geleid, maer niet gedwongen wil zyn. Wat moeite en vlyt zyn Vader aenwende om hem het Horologimaken te leeren, alles was vruchteloos: want al den tyt zyners uitspanninge besteede hy aen het tekenen van Lantschappen en Watergezichten, naer BREUGEL, BRIL en NIEULANT, daer hy zelf den nacht mede doorbracht, als hem zyn Vader zulks by dagh belette. Door hulp van goede Kunstboeken, oeffende hy zich ook naerstig in de Bou- en Doorzichtkunde: dus wiert hy door gestadigen iever en vlyt, zonder eenig onderwys van Leermeesters, een wakker Tekenaar van Lantschappen en Gebouwen. Zyn Vader dit met verwondering ziende, voegde zich eindelyk naer de neiging van zynen Zoon; die zich in 't vervolg begaf tot het tekenen naer 't leven van allerlei fraeie Gezichten by en omtrent *Nymegen*, behandelende dezelve op cene kunstige wyze, het zy met *Oostindischen* inkt of waterverwen; als honderden fraeie proefstukken kunnen getuigen, die, door hem getekent, de Kabinetten der keurigste Liefhebbers versieren.

Dus al een braef Meester geworden zynde, en zyn bestaen rykelyk kunnende winnen, dreef

dreef hem zyne kunstluft langs den oever van den *Rhyn*, om alle schoone Gezichten van Steden, Dorpen, Vorstelyke Lusthoven, en al wat zich aengenaem voor 't oog opdoet, naer 't leven te tekenen; zettende zyne reis verder voort door *Zwitserlant*, om alle heerlyke Gezichten van Bergen, Dalen en Waternvallen, op 't papier te brengen; het geen hem aenspoorde om *Italiën* en *Romen* te zien: in welke wereltberoemde Kunststadt hy dagelyks bezig was, met de heerlyke overblyffels der Aloutheit, en de Paleizen der Pauzen en Kardinalen, nevens hunne Lusthoven, met derzelver omliggende Water- en Lantgezichten, af te tekenen.

Hier in zyn oogmerk bereikt hebbende, nam hy zyne terugreize, door een ander gedeelte van *Duitslant*, weder naer *Hollant*; zettende zich in ons Vorstelyk 's *Gravenhage* ter neder. Door zyne onvermoeide naerftigheit had hy een oneindig getal Tekeningen by een verzamelt, alle op het kunstigste behandelt, en bragt eene menigte derzelve door zyne etsnaelde in 't koper; deze Papierkunst was by de Liefhebbers dra gewilt, en wiert hem wel betaelt. Hier zynde, tekende hy veel der aenzienlykste Gebouwen en Gezichten, gele-

gen in en buiten den *Haeg*: als 't Hof, de Vyverberg, en eenige Luftpaleizen der Prin-
cen van *Oranje*, 'sLants gewezen Stadthou-
ders; inzonderheit dat overheerlyk Luftpaleis *Honsholredyk*. Van deze Tekeningen be-
zit de Kunstminnende Heer HENRIK VAN
SLINGELANDT, Burgemeester van 's *Gra-
venhage*, een aanzienlyk getal; ook zyn de-
zelve by andere Liefhebbers in groote ach-
ting; doch de Spreuk „ *de kunst valt lang en*
„ *'t leven kort* ” mag te recht op onzen groo-
ten Tekenaar en Miniatuurschilder toegepast
worden: want hy wiert in het best van zyn
leven en kunst door de doot overvallen,
hebbende pas den ouderdom van 48 jaren be-
reikt. Dus wierd die vaerdige Tekenhelt in
zynen kunstloop gestuit in den jare 1703,
nalatende eene bedroefde Weduwe met drie
of vier kinderen; waer van twee Zonen ins-
gelyks de Kunst hebben geöeffent, zullende
op hunne tytbeurten onzen Schouburg versie-
ren. De Kaert- en Printverkoper P. SCHENK,
te *Amsterdam*, had in zynen leeftyt eene groo-
te menigte Tekeningen van onzen Kunstenaar
by een vergadert, die hy na 'sMans doot
in 't koper liet brengen; makende met mal-
kaer al een fraei werk, en pronkende aen 't
hoofd

hooft met des Kunſtenaers Afbeeldfel. Dit geeftryk Kunſtwerk is by de Liefhebbers al te bekend, om 'er hier ter plaetſe meer melding van te doen.

JAN FRANCIS VAN BLOEMEN, geboren te *Antwerpen* 1656. Hy heeft zyn meeften tyt te *Romen* gewoont, en werd gebentnaemt *Horizont*, om dat hy een fraei Lantſchapſchilder was, die in hunne Stukken den Horizont veel nodig hebben. Hy verkocht zyne meefte Stukken aen de *Engelſchen*. Toen ik in 't jaer 1727 in *Engelant* was, heb ik 'er veele gezien by den Portretſchilder Mr. PAN, die, pas uit *Romen* gekomen zynde, dezelve had medegebracht.

Het waeren alle Gezichten by en omtrent *Romen* en van *Tivoli*, onder anderen het aengenaem Gezicht, daer men in den val van het water altoos een regenboog ziet. Zyne manier zweemt veel na die van VAN DER KABEL. Onze VAN BLOEMEN had zyn meefte beſtaen van de Vreemdelingen, was 1726 noch in het leven, entoen 70 jaren out.

Hy en ELIAS TER WESTEN zyn de laetſte geweest, die van alle de Bentbroeders zyn

overgebleven. Hy zal zekerlyk tans wel den weg van allen vleefche gegaen zyn.

Hy heeft noch eenen Broeder gehad, PIETER VAN BLOEMEN, een Bataille- en Beesten-fchilder, van wien men in *Hollant*, *Brabant* en *Engelant*, veel Stukken ziet; zy zyn heel ryk van ordonnantie, maer wat verfachtig van couleur. Dees' is in zyn jeugt meede te *Romen* geweest. Zyn Bentnaem was *Standaert*, en dit is 't al, dat ik van hem heb kunnen te weten komen.

HENDRIK CARREE, geboren te *Amsterdam* den 2 van wynmaent 1656; zyn Vader, FRANCISCUS CARRÉE, wilde hem laeten studeeren tot Predikant, bestellende hem ten dien einde op de Latynsche scholen, doch tegen zynen zin, vermits hy meer genegenheit tot de Teken- en Schilderkunst had, bestedende zyne ledige uren (buiten kennis van zynen Vader) om te leeren tekenen; dan dit lekte uit, en hy wiert dikwyls van zynen Vader, om die onverzettelyke neiging, met harde woorden bekeven. Hy was reets in 't vyfde school, wanneer zyn Vader quam te sterven. Zyne Moeder de Natuur niet willende dwingen, maer
lie-

liever haeren vryen loop geven , wel overtuigt zynde dat ze anders zich zelf, door allerlei omwegen, weet voort te helpen, bestelde hem by JURIAEN JACOBS, en daer eenigen tyt geleert hebbende, by JAQUES JORDAENS (en niet eerft by JORDAENS en daer na by JURIAEN JACOBS, als HOUBRAKEN zegt.) Hier nam hy zynen tyt naerftig en vlytig waer, en vorderde in korte jaren dermaten, dat hy zynen Meester verlaten en zich naer 't leven oeffenen kon. Doch niets veranderlyker als den Mensch, gelyk hy toonde; want reets een goet Meester geworden zynde, werd hem een Vendel door de Princeffe ALBERTINA, Weduwe van Prins WILLEM FREDRIK van Nassau, aangeboden, het geen hy aenvaerde, verwisselende het penfeel voor den degen. Toen Groningen in 't jaer 1672 door BARENT VAN GALEN, Biffchop van Munfter, belegert werd, was hy met zyn Regiment binnen de Stadt, en hielp haer tegen den Vyand manmoedig en dapper verdedigen; maer dit leven hem, misfchien, op den duur al te ruw en gevaerlyk voorkomende, en zynen ouden lust tot de Kunst weer voelende herleven, verliet hy den dienst, hervatte het penfeel, en begaf zich weer aen het fchilderen; hebbende

voorts

voorts zyne Kunst eerst te *Amsterdam*, en naderhand in den *Haeg*, met roem geoeffent. Hy schilderde fraeie Boeregezelschappen en Lantschappen, gestoffeert met Beelden en Beesten.

Ik heb op 't Huis te *Ryswyk* een Kamer met Lantschappen van hem gezien, die fix gepenseelt en wel gecoloreert was. Hy had hier altyt zyne Begunstigers, daer onder den Brouwer VAN DYK, die altyt wat te doen had, maer inzonderheit den Heer Advokaet TIENS, dien ouden en vermaerden Liefhebber. Ook had hy altoos veel Leerlingen. Het een en ander gaf zo veel, dat hy eene groote Familie kon onderhouden, want hy was gezegent met zeven kinderen, vier Zonen en drie Dochteren; de Zonen heeft hy allen tot de Kunst opgebracht.

De outste FRANCISCUS ABRAHAM, geboren in 's *Gravenhage* den 11 van louwmaent 1684, vertrok al vroeg naer *Engelant*, en kon zyn bestaendaer wel winnen, maer quam schielyk te sterven; want des avonds gezond en wel naer bed gaende, werd hy 's morgens naest zyne Vrouw doot gevonden, in 't jaer 1721. ABRAHAM, HENRIK en JOHANNES, zyn noch in 't leven, en oeffenen de Kunst dagelyks, weshalven wy aen hen op hun geboortejaer

tejaer ook zullen gedenken. Onzen HENDRIK, hunnen Vader, was een Man stil en ingetogen van leven, en is gestorven den 7 van hooimaent 1721, out 65 jaren.

MICHIEL CARREE, geborente *Amsterdam*, heeft tot Onderwyzer in de Kunst gehad zynen Broeder HENDRIK CARRÉE, naderhant NIKOLAES BERGHEM, onder wiens Kunstlessen hy zo gelukkig toenam, dat hy een goet Meester is geworden in 't schilderen van Lantschappen en Beesten; doch zyn manier was geheel anders, als die van zynen Meester, ook zo goet niet: zy zweemde naer de manier van LIONEN of *van der Leeu*. Hy begaf zich naer *Engelant*, en heeft eenige jaren te *Londen* gewoont, doch het schynt dat de Fortuin hem daer niet gunstig genoeg was: want hy quam weer naer zyn geboortestad, en bleef daer zo lang, tot hy door FREDERIK den eersten, Koning van *Pruiffen*, tot zyn Hoffchilder, in de plaets van ABRAHAM BEGYN, geroepen wierd; hoewel hy BEGYN met zyn Kunstpenfeel niet evenaerde, had hy daer egter een goet jaergelt, en bleef 'er tot des Konings doot, voorvallende den 16 van lentemaent 1713. Dit sterfval was, zo wel
voor

voor andere Kunſtenaers, als voor hem, een zwaere ſlag: want hy werd, nevens veel andere zyner Kunſtgenoten, bedankt, en quam weer naer *Hollant* afzakken; houdende zich meeft te *Amſterdam*, hoewel met weinig voorſpoet, op, vermits hy voor de Kunſthandelaers, die gansch niet ſchotig vallen, moeft ſchilderen. Ook was zyne manier niet aengenaem: want zyne verkiezing helde meeft over tot het verbeelden van Donder, Blixem, en diergelyke onaengenaeme voorwerpen; ten minſten de Liefhebbers hadden 'er zo veel gevallen niet in, als hy wel gewenſcht had. Hy was meer bequaem om Kamers in 't ront te ſchilderen, als Kabinetſtukjes, en dat groot werk valt niet veel voor, door dien de Mode, of liever de Kettery der Kamerbehangfels, die plaets heeft ingenomen. Ik weet hier maer weinig van zyn Kunſt aen te wyzen. Op de *Haegſche* Hofcingel, in 't Huis van den Advokaet VAN LEEUWEN, heeft hy een Kamer in 't ront geſchildert, en daer in verbeelt de ontmoeting van JACOB en EZAÛ, met een menigte bywerk van Beelden en Beeſten, gelyk die Hiftorie vereiſcht. Noch zyn 'er by de Kunſtlievenden een menigte kleine Stukjes van hem bekend, die van de eene in de andere hant overgaen.

Hy

Hy heeft zyn levens-endt gevonden te *Alkmaer* in *Noorthollant*, en is aldaer overleden in 't jaer 1728.

Dat de *Natuur*, in het uitdeelen haerer Kunstgaven, zich aen geen reden van gelykheit binden laet, maer zommige Kunstenaers als eene karige stiefmoeder, andere als eene ryke en milde voedster, behandelt, is eene waarheit, die van over Eeuwen herwaerts door proefondervindingen bevestigt en geboekstaeft is: gelyk uit eenemenigte van Schryveren, en onder die voor ons *Nederlanders*, uit KAREL VAN MANDER en HOUBRAKEN openbaer is; die ons verscheide voorbeelden opgeven van Kunstenaren, door de albezittende Natuur zo ryk en overvloedig van geest en kunstvermogen bedeeft, dat ze zich tot verscheide gedeeltens der Kunst begeben en die met roem geoeffent hebben.

Doch om myn gezegde ook met een voorbeeld te sterken, zal ik den lei-draet myner kleene Kunsthistorie vervolgen, met de Levens- en Kunstbeschryvinge van

FRANK PIETERSE VERHEYDEN, geboren in 's *Gravenhage* in het jaer 1657. Zyn Vader was Marktschipper van den
Haeg

Haeg op Amsterdam, en overleed, tot groot verlies van zyn Huisgezin, in den jare 1664; nalatende eene Weduwe met zes Kinderen; waer van onze FRANK de outste was, en, met den aenwas zyner jaren, veel lust en trek tot de Tekenkunst toonde. Zyne Moeder dit ziende, bestelde hem by den Beelthouwer JACOBUS ROMANS, die naderhant Boumeester wierd van Koning WILLEM *den derden*. By dezen Meester leerde hy in vervolg van tyt ook de Beelthoukunst, en wel met dien goeden voortgang, dat hy in weinig jaren tyts een braef Meester is geworden, en toen men in 't jaer 1691, binnen 's *Gravenhage*, die prachtige Eerepoorten zag oprechten, ter blyde inkomste van Koning WILLEM *den derden*, wiert onze VERHEYDEN, nevens andere Beelthouwers, door zynen gewezen Meester ROMANS gebruikt, om de Beelden en Portretten der Prinssen van *Oranje en Nassau* te boetfeeren, en voorts tot het maken der overige Beelthouweraden, die tot luister van dat overheerlyk en kostbaer werk strekken konden.

Met deze proeven van zyne bequaemheit gaf hy zo veel genoegen, dat hy naderhant, nevens GLOUDE DE COCQ, vermaert Beelthou-

houwer in ſteen, aengeſtelt wierd tot het maken van het beelt-en ſnywerk in het Koninglyk Hof op het Kasteel te *Breda*; daer hy zich ten dien einde metter woon naer toe begaf. Dit werk duurde tot de doot van die groote en roemwaerde Vorſtinne MARIA, Koningin van *Engelant*; die neyens de liefde en achting, welke zy ons *Neerlants TEMPE* in 't algemeen toedroeg, ook veel genegenheit voor dit Hof van *Breda* had; doch door haer ontydig afſterven in den jare 1695, werd dezen arbeit geſtaekt, en ieder Kunſtenaer, die 'er aen gewrocht had, bedankt, behalven VERHEYDEN, die voor den Koning aen 't werk bleef, en door dezen weg veel kennis en omgang met de Schilders kreeg; onder welke 'er verſcheiden waeren, die hunnen intrek by hem namen: waer door hy dagelyks de Kunſt zag oeffenen; het geen in hem zo grooten luſt tot ſchilderen verwekte, dat hy op zyn 40ſte jaer de hant aen 't penſeel floeg, en voor den bytel verwiffelde. In den beginne deed hy niet als copieeren na SNYDERS, HONDEKOE-TER en anderen, en wel zo meeſterlyk, kunſtig en gelykformig, dat 'er zich de kenners over verwonderden. Hier door wierd hy aengemoedigt om Stukken van eige vinding te on-

dernemen, op doeken van tien voet lang en acht voet breed, verbeeldende Harten- en wilde Zwynenjachten, daer eene menigte honden achter herzitten om het wilt te vervolgen. Ook schilderde hy allerlei Pluimgedierte in de manier van HONDEKOETER. Alle deze Voorwerpen wist hy zo wel te schikken, en met een meesterlyk kloek penfeel ter uitvoer te brengen, dat alle Kenners en Minnaers der edele Schilderkunst zyne Stukken niet zonder verbaeftheit beschouwden, en hunne toejuching ten vollen waerdig keurden.

Uit deze proeven is gemakkelyk op te maken, dat onze Kunstenacr, schoon laet begonnen, echter niet vruchteloos noch te vergeefs begonnen zoude hebben het Kunstpenfeel te hanteeren, maer in tegendeel, door dezen schieelyken en gelukkigen opgang, eene hoge vlucht beloofde; doch de doot, die met zyne alvernielende pylen, zo wel op verhevene, als op laege voorwerpen doelt, stuite hem in 't snelste van zynen vaert, en trof de flagpen van zyn leven zo gevoelig, dat hy in 't 54ste jaer zyns ouderdoms, op den 23 van herfstmaent des jaers 1711, den geest gaf, nalatende eene Weduwe, die zyn derde Vrouw was, nevens zes kinderen van het eerste bedt, onder

der welke de outste mede een Beelthouwer en Schilder was, en vyf dagen na zynen Vader overleed.

De jongste Zoon Matheus, die zich alleen tot de Schilderkunst bepaelt heeft, en dezelve noch dagelyks in 's *Gravenhage* met roem oefent, zullen wy op zyn plaets en tytbeurt ten toneele voeren, en de gedachtenis van zynen braven Vader, met dit Vaersje, ondertusschen helpen vereeuwigen:

*Zo wist de brave FRANK VERHEYDEN,
Die dubbel deelde in PALLAS gunst,
De Schilder- en de Beelthoukunst,
Gepaert aen een gareel, te leiden.
Zyn hant, van jongs af, kloek en eel
Op de ed'le Bytelkunst bedreven,
Leerde, op den middag van zyn leven,
De maelftok en het kunstpensfeel
Hanteeren, even braef en vaerdig,
Tot luister van zyn nakrooft; is
Dan ook zyn Nagedachtenis
Geen dubb'le Lof- en Eerkroon waerdig?*

ARNOLD HOUBRAKEN, geboren te *Dordrecht* den 28 van lentemaent des jaers 1660; zyne Ouders waeren brave Burgerlui-

den. Van zyne jeugt af toonde hy veel geest en genegenheit tot de Teken- en Schilderkunst.

Zyn eerste Onderwyzer is geweest WILLEM DRILLENBURG in het onrustig jaer 1672, dees' was een onrustig en nieusgierig Man, die zich meer bemoeide om op de nieustydingen der dagelyks aenkomende Postiljons, dan op het onderwys van zyne Leerlingen, te letten; het geen ook de reden was, dat onzen ARNOLD by hem weinig leerde en niet lang bleef; maer de Kunst eenigen tyt by zich zelf oeffende. Doch zyne Ouders ziende, dat hy noch op ver na niet op eige wieken kon dryven, bestelden hem by eenen JACOB LA VECQ. Maar dees' hem, na een onderwys van acht of negen maenden, door de doot ontruikt wordende, quam hy by SAMUËL VAN HOOGSTRATEN; onder wiens wyze Kunstlessen hy zyne Kunst met lust en yver heeft voortgezet, en zyne Medeleerlingen allen in 't Kunstspoor voor uit gedraeft heeft.

Na dat hy hier eenige jaren geweest was, en zich bequaem gemaakt had om naer 't leven te studeren, verliet hy zynen Meester, en vervolgde zyne Kunst met yver en naerftigheid

stigheid in zyn Geboortestadt *Dordrecht*. Hier heeft hy veele Portretten geschildert, welke noch te zien zyn by de aenzienlykste Geslachten en Familiën dier Stadt. Onder dezelve blinkt uit het Stuk met de Portretten van al de Heeren, die tot de Munt behoren. Ook heeft hy veel Historistukken, zo voor Kamers in 't ront, als om in Kabinetten te plaetsen, geschildert.

Hy troude met de Dochter van JACOB SASBOUT, dien vermaerden Operateur en Steensnyder, en verwekte by deze Vrou veele Kinderen. Ondertussen kreeg hy kennis aen den Heer JONAS WITSEN, een der grootste Kunstbeminnaers van zynen tyt; voor wien hy twee Kabinetstukken schilderde, die zo wel bevielen, dat die Heer zyn groote *Mecenas* wierd, en hem naer de wereltberoemde Koopstadt *Amsterdam* lokte. Tot deze verandering van woonplaets ging hy te eer over, nadien zyne Kinderen groot werden, en te *Amsterdam* meer gelegenheit als te *Dordrecht* was, om dezelve, naer ieders neiging, het zy in Studie, Kunst, Koopmanschap of eenig ander Beroep, groot te brengen en in staet te helpen.

Deze onderneming ging in 't begin wel;

maer wat is 'er bestendig in de onbestendige Werelt? zyn *Mecenas* werd, tot zyn overgroot verlies, door de doot weggerukt, voor dat zyne achting daer bestendigt, en zyne Kunst gewilt was. Maer een CHRISTOFFEL, die een Kunstenaer oplicht, dat de nyt hem niet kan krabben, helpt ook veel: want men ziet maer al te veel, dat bequaeme Mannen zitten zuchten, om dat ze geen voortkruiers hebben, terwyl anderen het geluk als van zelf naloopt, schoon op ver na zo bequaem niet. De Stukken van den Heer WITSEN wierden, in de verkoping van zyn Kunst-kabinet, wel verkocht, en elk had daer trek toe, alleen, om dat ze uit het Kabinet van den Heer WITSEN, een groot Liefhebber en Kunstkenner, quamen. Maer de Stukken, die hy naderhant met de uiterste vlyt doorwerkte en naer het leven schilderde, hadden geen trek; ja daer wiert niet naer omgezien, en zyne broot-etende Olyfplanten, die al een goet getal uitmaecten, zaten evenwel dagelyks rondom zyne tafel, en moesten het nodig voetsel hebben. Hierom was hy genootzackt veel voor de Boekverkopers te tekenen, en dat is, geloof ik, niet veel beter, dan of men op de galey zat te schilderen, gelyk men voor de-
zen

zen te *Romen*, het *schilderen voor de Keelbeulen*, plach te noemen, en de jonge Schilders, die pas overquamen, daer toe aen de hand hield.

In het jaer 1713 raakte hy aen kennis met een *Engels* Heer, die bezig was eene Histo-rie te schryven van de Oorlogen en Beroer-tens, in *Engelant* voorgevallen onder de Re-geringe van Koning KAREL *den eersten*; dees' wilde HOUBRAKEN gebruiken, om de Por-tretten, die in dit Werk geplaatst zouden worden, te tekenen. Ten dien einde zou HOUBRAKEN naer *Londen* zich begeven, om zyne tekeningen naer de Schilderyen, die al-daer onder de Adelykste Geslachten beruften-de waeren, te maken, en, om niet onbeslagen ten ys te komen, gaf hem den *Engelsman* een berichtschrift mede, waer en hoe hy zich moest aengeven, nevens een nette opgave van al de Portretten, en waer dezelve te vin-den waeren. Van dit alles maekten zy een schriftelyk verdrag.

Hier op vertrok HOUBRAKEN naer *Lon-den*, en bracht met die Commissie acht of ne-gen maenden door; want met al die brieven van voorschryving vlotte dit werk over al zo niet, maer hy vond zelfs op veele plaetsen te-

gensporling, als te zien is in 't eerste Deel van zyn groot Schouburg, ter plaetse daer hy van ANTONI VAN DYK spreekt; zynde inzonderheit Mylord WARTHON niet heel geneegen om dat verzoek in te willigen, maer liet zich eindelyk gezeggen. Hier vond hy dan 32 Portretten, gemaakt door den grooten VAN DYK, uit welk getal hy die genen aftekenende, die hem opgegeven waeren; dus, zyne zaken verricht hebbende, vertrok hy weer naer *Hollant*; den *Engelsman* betuigde hem, dat hy ten uiterste voldaan was over' zyne afgelegde Commissie, belovende hem, volgens gemaakt akkoord, in 't kort te voldoen, maer bleef met zyne voldoeninge, in tegendeel, zo lang weg, dat HOUBRAKEN eens naer *Leiden* ging, om een heusche vermaning te doen, doch vernam tot zyne droefheit en schade, dat hem de Goutvink ontvlogen was; hebbende de gewaende Historischryver zyne spullen gepakt en hielen gelicht, zonder iemand te betalen. Onzen ongelukkigen HOUBRAKEN zal zekerlyk wel eenig gelt in voorraet, om de reiskosten en zyn onderhoud in *Engelant* goet te maken, gehad hebben: maer zyn huisgezin had ondertussen ook moeten leven; men kan denken, hoe dit ongeluk hem getroffen heeft.

Na

Na dien tyt heeft hy fraeie Kabinetstukjes geschildert, zo wel moderne als historische, namentlyk: een voor den Heer VAN HEEMSKERK, in 's *Gravenhage*, een braef Liefhebber te dier tyt, maer die, tot groot verlies van alle Kunstoeffenaers, in 't best van zyn leven door de doot wiert weggerukt, verbeeldende ORESTES en PILADES, gereet om voor de oogen van het Volk geslacht te worden, maer, door de gadeloze trouwe en onderlinge vriendschap tot malkander, gelukkig verschoont en gered; een ander, verbeeldende de offerhande van IPHIGENIA in *Tauren*; een derde, daer SCIPPIO de geroofde Bruid wedergeeft aen haeren Bruidegom; noch een, daer de Stokbewaerder in het gevangenhuis komt met verbaestheit; en een weergâ, daer hy, met zyn geheel huisgezin, van PAULUS gedoopt werd. Deze twee laetste zyn tans berustende in het Kabinet van de Kunstlievende Heeren BISSCHOP, te *Rotterdam*, en zyn geen van zyn minsten. By den Heer PIETER LEENDERT DE NEUFVILLE, te *Amsterdam*, is een Kruiciging van CHRISTUS, die ryk van ordonnantie en wel geschildert is.

In den jare 1717 werd hy te rade, uit een

oprechte achting voor zyne Kunstgenoten, om het groot Schouburg der *Nederlantſche* Kunſtschilders en Schildereſſen te ſchryven. Wat tyt en vlyt hy daer aen beſteet heeft, kunnen die genen zien, welke het met aandacht en oordeel doorbladeren; hoewel het minder gebrekkig, en meer volmaekt in zyn zoort, het licht zou gezien hebben, indien 'er den Auteur de laetſte hant aen had mogen leggen, gelykwe reets by onze inleiding hebben aengetekent; dit is zeker, dat hy 'er weinig voordeel van heeft genoten: want dit Boek is veel te koſtbaer, ten opzigt van zo veel fraeie Portretten, en veel te gewilt wegens de ſtoffe, om voor drie guldens by de intekening, en noch zo veel by de aflevering, te worden verkocht, gelyk egter geſchiet is; zo dat onzen eerlyken Kunſtenaer altyt achter het net viſchte, het dorre ſtrant ploegde, en jaegde, daer niet te vangen was.

Het is waer, dat hy al die fraeie Portretten, door hulp van zynen Zone, met veel minder koſten als anderſints heeft kunnen vervaerdigen, maer dit hulpmiddel was alleen tot zyn voordeel, niet tot profyt van 't algemeen, gelyk de gezonde reden zelf leert. Trouwens het voordeel, dat hy billyk had behoren te genieten,

nieten, hebben andere genoten na zyn doot; gemerkt dit graeg gewilde en wel getrokken Boek tans driemael zo veel kost, als hy 'er van gehad heeft.

Onder de hant liet hy den Heer Griffier F A-
GEL verzoeken, het geluk en de eer te mo-
gen genieten, van zyn Wel Ed. het eerste
Deel op te dragen, maer dit verzoek wierd
op eene beleefde wyze afgeslagen; doch de
perfoon, dien hy tot deze Commissie gebruikte,
was by dien grooten Staetsminister zo gezien
niet, als H O U B R A K E N zich verbeelde; anders
zou deze onderneming wel beter geslaegt heb-
ben: doch nu mislukt zynde, werd het ander-
mael verzocht aen den Heer J O H A N V A N
S C H U I L E N B U R G, Raetsheer, Secretaris en
Griffier, der nagelaten Domeinen van wylen
zyne Koninglyke Majesteit, W I L L E M *den derden*
Loffel. Memorie; deze Heer liet zich dit
verzoek welgevallen; het geen hy licht kon
doen, als uit de onedelmoedige behandeling,
omtrent den Auteur en deszelfs Weduwe na-
der zal blyken.

Zo dra het eerste Deel afgedrukt was, liet
onzen A R N O L D het in best *maroquin*, vergult
op 't plat, binden, en bracht het, nevens een
van zyne beste Kabinetstukjes, by den Heer
van

van SCHUILENBURG, in hope en verwachting, dat dien Heer dit gulhertig geschenk met eene edelmoedige beloning, overeenkomstig met zynen staet en vermogen, zou beantwoort hebben, en dat hy het by zich hebbende Stuk schildery van hem zou hebben gekocht; maer het een en ander viel vlak tegen zyne gedachten uit; hy ontving het allerminste geschenk niet, en moest het schildery weer naer huis dragen. Deze ongehoorde behandeling maekte hem als beroert van spyt: hy quam my zynen noot klagen; ik trooste hem met de hoop, dat dien Heer, mogelyk, met het tweede Deel dank-erkenntenis zou bewyzen; maer dit wiert al meede met een grimlachje en een bloot bedankje ontfangen. De Vrou quam na haer mans doot met het derde Deel, even kostbaer gebonden als de vorige Deelen, en was wel van haeren Man onderrecht op zyn sterfbedde, dat hy niets hadde genoten voor de twee eerste Deelen; zy verzocht myn Heer te spreken, maer die had belet, zy zou haer begeerte maer door den knecht laeten aendien; de eenvoudige en onnossele Vrou geeft het Boek, met het geen zy'er by te zeggen had, den knecht over, die aen zynen Heer de boot-schap nevens het Boek overbrengt; de knecht komt

komt weer en brengt, tot de uiterfte verwondering en fchade der bedroefde Weduwe, niets te rug als het bloot antwoord: *Dat het wel is*: wat zy hier tegen praete of niet, daer quam geen andere vergelding, zy moest met dit woordelyk gefchenk vertrekken. Wat Menfche zou zulk eene behandeling kunnen geloven, ten zy hy van de waerheit ten vollen verzekert wierd. De Vrou quam, met de tranen in haere oogen, aen myn huis haer beklag doen. Beter liep het met HOUBRAKEN af by dien nooit volprezen Heer Griffier FAGEL; fchoon zyn Wel Ed. den opdracht had geweigert, bracht HOUBRAKEN hem echter het eerfte Deel, fraei gebonden, en kreeg van dien weergaloos mildadigen en edelmoedigen Vergelder van alle aangeboden eerbewyzen, tien Dukaten tot eene vereering.

De Vrou, zullende het derde Deel insgelyks den Heer Griffier aanbieden, quam tot haer geluk eerft by my, om te vernemen, wat uur het gelegenfte waere om zyn Wel Ed. te fpreken; waer ontrent ik haer bericht gaf; in dien tuffchentyt verhaelde zy my heel omftandig het bovengemelde geval met den Heer van SCHUILENBURG, en gaf my met een te kennen, dat haer overleden Man haer wel
ern-

ernstig, op zyn dootbedde, belast had geen present by den Heer Griffier meer aen te nemen, vermits hy met het voorgaende geschenk rykelyk voldaan was. Maer terwyl ik de eer had, den edelmoedigen en mildadigen aert, omtrent diergelyke voorvallen, van dien grooten Staetsman van naby te kennen; nadien ik het geluk heb, 36 jaren als Buur over zyn huis te wonen, en wel verzekert was, dat zy noch eene aenzienlyke erkentenis zou genieten, rade ik haer het tegendeel, doch had heel veel moeite, eer ik haer hier toe brengen kon, zo vast was haer gehoorzaam hart geankert aen het bevel van haeren Man; zy liet zich echter gezeggen, en quam my voor mynen goeden raet bedanken: want die goede Vader des Vaderlants, en aller Weduwen en Weezen, had haer andermael met eene verceeringe van tien Dukaten beschonken.

Het tweede Deel had HOUBRAKEN opgedragen aenden Heere Mr. PIETER DE LA COURT VAN DER VOORT, en werd beantwoort met een fraei zilver Geschenk. Het derde Deel bracht naderhant de Vrou van Houbraken by denzelven Heer, die haer, volgens zynen edelmoedigen aert, noch eene erkentenis wilde doen, maer zy had'er voor bedankt,

dankt, om tegen het bevel van haeren Man, op zyn dootbedde haer gegeven, niet te zondigen. Men ziet uyt dit alles den dankbaeren aert des overledenen, en de eenvoudigheid zyner Weduwe.

Ik denk niet, dat ik den Lezer met dit omftandig verhael verveelt hebbe; het is my als afgedwongen door de gelegenheit, die ik hier vond, om de edelmoedige en hartftreelende dank-erkentenis tegen de laffe en laege ondankbaerheit over te ftellen, en dus den glans en luifter der eerfte des te beter te doen affchitteren van die brave Wereltgrooten, in wiens milde harten deze Hemeldeugt als op haeren troon zit, en hen als Goden der Aerde, niet alleen by hun leven de liefde en achting der Menfchen waerdig maekt, maer ook na hunnen doot hunne nagedachteniffe, tot eene cierlyke en onverwelkelyke Kroone voor hunne nazaten, doet in zegeninge blyven. Daer in tegendeel de ondankbaerheit des te leliker afsteekt, in hoe grooter en ryker Perfoniadiën zy haere verachtelyke gedaente ver- toont: want hoe kunftig zy zich poogt te vermommen, een zedig en waerachtig verhael mag haere natuurlyke mismaktheit, onder wat aenzienlyke fluiër zy dezelve zoekt te verbergen,

bergen , ontdekken en ten toon stellen , volgens het oude spreekwoord: *De Tyt ontdekt alle dingen.* Doch wy snyden dit byverhael af met het volgend' natuurlyk Dichttafereel dezer twee , hemelsbreette van malkaer verschillende , hoedanigheden der Stervelingen :

*De Deugt van Dank-erkenenis
 Voor gulle weldaën , versch genoten ,
 Blinkt schoon in ieder Mensch gewis ;
 Maer allerschoonst in Wereltgrooten.
 Dan zit zy op een Troon van Gout ,
 Als aller Deugden Koninginne ,
 En wordt van al het Volk beschout ,
 Geviert , gedient als een Godinne.
 De Ondankbaerheit , in tegendeel ,
 Vertoont in ieder Mensch zich gruwlyk ;
 Maer in een Man van staet geheel
 Wanstaltig , mislyk en afschuwlyk.
 Die van zyn minder graeg ontfangt ,
 Maer traeg vergelt en paeit met woorden ,
 Berooft hem van zyn' goet , verhangt
 Zyn hoope aen die fluwееle koorden.*

Eer ik van's Mans levensverhael afscheide , moet ik noch zeggen , dat hy geen gering Liefhebber der Dichtkunde , ook geen Vreemdeling in gewyde en ongewyde Schriften , en *Nederduit*
sche

sche taekennis was, als blykt aen zyne Zinnebeelden en Brieven van PHILALETHES; doch met de laetste kreeg hy de Predikanten op 't lyf, om dat hy zich niet al te stipt, in deze brieven, aen de Kerkelyke Formulieren bond.

Men kan in zynen ganschen levensloop klaer zien, dat hy altyt met veele wederwaardigheden heeft moeten worstelen. Zyn Kunstfortuin bood hem nu en dan wel eens een vlieient en vriendelykaenzicht, maer droop hem, wanneer hy haer meende te omhelzen, als water door de vingeren:

Zo dat zy zich in allerlei

Gedaente, als PROTEUS, kon verbergen.

Dan scheen zy hem door zoet gevele

Te strecken, dan zyn hoop te tergen.

Dus, weifelende tot zyn doot,

Begroef zy zich met hem in d'aerde.

Men schryve, op 't edel spoor van POOT,

(Een Diebthelt, dien Natuur ons baerde.)

Haer Graffschrift dus: Hier sluimert zag

HOUBRAKENS Kunstfortuin, na 't spillen

Van al haer werkeloze kracht,

En onprofytelyke grillen.

Haer wispelturigheit wou zyn

Verdiensten aen haer gunst niet hechten.

I. Deel.

K

Zy

Zy was voor hem wel schoon van ſchyn,
Maer onvoorzien van achtervlechten.

Hy was altyt bezorgt voor de opvoeding zyn-
ner Kinderen, om dezelve met eere door de
Werelt te helpen, ten dien einde liet hy elk,
zo wel Dochters als Zonen, wat leeren daer
hunne neiginge en gaven der natuur toe be-
quaem waeren, en men de bewyzen noch van
ziet in dien uitmuntenden Graveerder J. HOUBRAKEN. Voorts was hy een Man van eenen
heufchen inborſt, vriendelyken omgang
en onbefproken leven.

Eene flytende ziekte nam hem weg op den
14 van wynmaent in den jare 1719, tot groot
verlies van zyn talryk en zwaer huisgezin. Tot
een gering bewys der vrientſchap, die ik met
den overledenen in zyn leven heb onderhou-
den, vereer ik zyne roemwaerde nagedachte-
niſſe met het volgende Vaersje.

HOUBRAKEN, in zyn levenſtyt,
Door deugt, geleertheit, kunſt en vlyt,
Gezien by alle Braven,
Ontbeert ook na zyn doot géén ſtof,
Om breet te weiden in zyn lof;
Zyn Werken kunnen 't ſtaven.

Hy

*Hy, die zo menig Kunstgenoot
 Heeft doen herleven na zyn doot,
 Zou die het leven derven?
 O neen! zyn zwierig Kunstpenfeel
 En Dichtpen hebben hem, geheel
 En al, bevryt van sterven.
 O brave Dicht- en Schilderbelt!
 Die tans in 't zalig Zielenvelt,
 Van 's Werelts druk ontheven;
 Als Hooftman monstert op een ry
 Die schoone Schildermaetschappy,
 Door uwe pen beschreven.
 Nu valt het zo, dat ik beschryf
 Uw Levensloop en Kunstbedryf;
 Bestem myn wit in dezen;
 Zo blaes de snelgewiekte Faem
 De Glori uit van uwten Naem!
 Zo lang 'er tyt zal wezen.*

Nu volgt de Kunstenaer BODEKKER,
 wiens doopnaem my is ontschoten. Hy is ge-
 boren in 't Lant van Kleef in 't jaer 1660, en
 was de Zoon van dien voortreffelyken Muzi-
 kant BODEKKER, die veele jaren aen 't Hof
 des Hartogs van Brandenburg zyne kunst heeft
 doen gelden.

Onze BODEKKER was insgelyks een
 K 2 groot

groot Meester in 't behandelen van allerlei muzikale Kunsttuigen, en niet min een bequaem Portretschilder; hebbende op veele plaetsen zyne Kunst met roem geoeffent.

Hy was inzonderheit vermaert wegens het wel treffen, en zyne Portretten met eene levende en aengenaeme couleur te schilderen; ook wist hy de houding en doening der Afbeeldsels, nevens derzelver verschillende kledingen, natuurlyk en met eenen welstandigen zwier te schikken, in navolging van zynen Meester JAN DE BAEN; onder wiens opzicht en lessen hy de Kunst eenige jaren in den *Haeg* geoeffent heeft.

Naderhant hield hy zich eenigen tyt op in 's *Hartogenbosch*, daer hy zeker Heer, JORIS BARRELLIER genaemt, schilderde. Dees was een befaemt Schuimloper, en gaf voor, onzen Kunstenaar veel dienst te willen doen; doch zulks quam op niets uit, vermits Gelt en Liefhebbers daer heel schaers zyn. Door het missen van die hart-aderen der Kunst, vertrok hy, in den jare 1711, naer *Breda*, daer hy, door brieven van voorschryving, den Beelthouwer en Dierenschilder, FRANK PIETERSE VERHEYDEN, was aengeprezen; die hem den intrek van zyn huis vergunde,
en

en gelegenheit gaf om aen kennis te raken met den Burgemeester MATTHYS VAN OVERBEKE; die hem zyn Portret, nevens dat zyner Echtgenoote, liet fchilderen, welke Stukken tot groot genoeg van dien Heer en andere Kunstkenners uitvielen; waer door hy aenleiding kreeg om veel Luiden van het eerfte fatfoen, daer ter plaetse, af te maelen; onder andere de Gravinne van SCHLIPPENBACH.

Eenigen tyt hier met zyne kunstoeffening onledig geweest zynde, overleet zyn Patroon en Huiswaert, F. P. VERHEYDEN, aen wien hy veel verloor, en, na dat hy zyn aenbestelt werk afgemaekt had, naer den *Haeg* vertrok, daer hy ook eenige Portretten heeft gefchildert.

Vervolgens heeft hy zich veel te *Amsterdam* en in *Noorthollant* opgehouden, en veel Luiden van allerlei rang en staet geportretteert, tot de doot hem eindelyk te *Amsterdam* zyne vaste rustplaetse bestelde, en in den ouderdom van 70 jaren A°. 1727, ten grave deed daelen. Uit dit weinige fchynt het my toe, dat hy al mede niet onder de gelukkigste myner Kunstgenoten te tellen is, gelyk trou-

wens veel andere dat zelve nootlot onderworpen zyn geweest, en veelen noch dagelyks ten deel valt.

JILLIS DE WINTER, geboren te *Leeuwaerden*, is een Leerling van BRAKENBURG, en een groot vrient van de twee Kunstschilders GRIFFIERS, Vader en Zoon, geweest; hebbende by den jongen GRIFFIER zelfs eenigen tyt gewoont.

Hy schilderde moderne Gezelschapjes met achtergronden van fraeie Landschapjes. Zyne Stukjes zyn heel aengenaem van couleur, goet van houding, aerdig van dag en scheidung, en redelyk wel getekent.

Hy was zo geestig en sterk van inbeelding, dat hy alles uit zyn brein puurde, zonder het leven te gebruiken; het geen ook de reden was, dat hy dikmaels veranderde, eer zyne Stukjes voltooit waeren.

Zynen meesten leeftyt heeft hy te *Amsterdam* versleten, en geëindigt in den ouderdom van 70 jaren, A°. 1720. De Lantschap schilder DALENS heeft verscheide Stukjes van hem gehad, die fraci waeren.

JACOBUS VAN DER SLUIS, te *Leiden* geboren in 't jaer 1660. Hy is aldaer in 't Weeshuis opgevoet, en wist zich, om zynen aerdigen en bevalligen omgang, bovengemeen in de gunst van de Regenten te dringen, die hem, om zyn vernuft en geestigheid, de Schilderkunst lieten leeren.

Zyn eerste Onderwyzer was ARI DE VOOYS; daer van daen wiert hy by PIETER VAN SLINGELANT bestelt, wiens nette en uitvoerige Schildertrant hy vlytig nabootste.

Hy schilderde moderne Gezelschapjes in de manier van zynen Meester, en is, na dat hy eenen hogen ouderdom bereikt had, in zyn Geboortestadt overleden in 't jaer 1736.

JAN FILIUS, geboren te 's *Hertogenbosch*, is een Leerling geweest van SLINGELANT; wiens nette en uitvoerige wyze van schilderen hy, in het maelen van moderne Gezelschapjes, die wel getekent en fraei geschildert waeren, heeft gevolgt. Zeker Liefhebber te *Leiden* heeft een Stukje van hem, dat kunstig behandelt en 1682 gejaermerkt is; het geen ons derhalven doet zien, wanneer hy

gebloeit heeft; schoon dit ook alles is, wat ik van hem weet te berichten.

Als men de Levensbeschryvingen der, tot dus ver, door ons ten toneele gevoerde Schilderpersonadiën met oplettentheit nagaet, zal men bevinden, dat de Kunstfortuin hen verschillende Rollen heeft doen speelen; zommigen, als haere gunstelingen, alles zonder moeite en van zelfs doende gelukken, anderen gedurig den voet dwars zettende, en; tegen alle poging en verdiensten aen, overal in hinderlyk zynde; gelyk we met HOUBRAKENS voorbeeld hebben doen zien. En dit heeft niet alleen plaets omtrent dingen die buiten hen bestaen, maer ook in zaeken die geheel tot hunne eigen Personen behoren: want we hebben gezien, dat zommige het Kunstvermogen, waer mede zy van den Hemel begaeft zyn, al spelende ter uitvoer weten te brengen, terwyl hen de Kunst als van zelf van de hant vliegt; daer andere als Hemel en Aerde te hulpe moeten roepen, om een gelukkig uitwerksel en gewrocht van hun edel kunstvermogen te zamen te stellen. Het mag my geheugen, dat, wanneer myn Meeſter SIMON VAN DER DOES eene ordonnantie moest

moest maken, hy als in barensnoot was, eer een schets van Mensch of Beest op het paneel stont, niet tegenstaende hy een fraei Meester was; doch de kleingevoelentheit van zich zelf was oorzaak van dit ongemak.

Deze verschillende bejegeningen van het wispelturig en blind geluk gaen doorgaens gepaert met tegenstrydige zeden; zo dat den onderscheiden aert der onderwerpen al zo verschillent is, als de gaven der Natuur, of de goederen der onbedachte Fortuin; want gelyk ons klein bestek reets voorbeelden van matigheid, zedigheit en naerstigheid, heeft uitgelevert, zo heeft het ook voorbeelden van wulps- en dartelheit, luiheit en slordigheid, moeten opgeven, om de waarheit niet te kort te doen; doch ik moet hier in 't voorbygaen myne tans levende Kunstgenoten die eere geven, dat, zo veel my bekend is, geene gevonden worden, die door hun gedrag aenstoet of ergernisse geven.

Wenschelyk waere het, dat dit zelve Lofgetuigenis op al de vorigen, met gelyk recht, kon toegepast worden; vermits het tegen myne gewone neiging strydt, de gebreken myner Kunstbroederen ten toon te stellen. Doch

waer zulks, zonder de waerheit te quetsen, niet kon verhoed worden, is echter spaerzaamheit gebruikt; gelyk ons (om weer ter zaeke te komen) het volgend' exempel meede geen stichtinge zal geven, en op verre na voor geen Kunstheilig in de gulde Legendes der Schilders mag te boek gestelt worden; hoewel zyn los en ongebonden gedrag meest tot zyn eigen nadeel strekte, niet tot schade zyner Kunstgenoten, die hy, in tegendeel, wel deed en veel voordeel toebacht. Daer myn pen tans op doelt, is

BONAVENTUUR VAN OVERBEEK; of hy van AERNOUT VAN OVERBEEKS geslacht was, weet ik niet, maer dat hy in zyn onhebbelyk leven en spreeuachtigen aert wel wat gelykheit naer hem had, zal zyn Levensverhael uitwyzen.

Onzen OVERBEEK is geboren te *Amsterdam*, in 't jaer 1660, en afkomstig van eene bekende en gegoede Familie. Hy was in zyne jeugt tot de Studie geschikt, en reets ver in de taelen gevordert, had groote gaven en bequaemheden, doch was by dit alles een losse en onbezonnen quant.

*Zo ziet men doorgaens , dat Natuur
 En Kunst haer beste krachten spillen
 Aen Menschen , die niet deugen willen ;
 Maer onvermoeit , en op den duur ,
 Misbruiken haer gewyde Schatten ,
 En eer en plicht te buiten spatten.*

By wien hy de kunst geleert heeft, is my niet gebleken; mogelyk by GERARD DE LAIRESSE, die de Fenix van zynen tyt was. Het geen my in die gedachten gebracht heeft, en myn gezegde schynt te bevestigen, is den intrek, die onze BONAVENTUUR by LAIRESSE nam, toen hy van zynen eersten tocht uit Italiën te rug quam; waer uit men met een kan opmaken, dat hy noch jong is geweest, toen hy de eerste mael naer Italiën is vertrokken; want hy was al weer t'huis, voor dat LAIRESSE van zyn gezicht berooft was, zynde met dit bedroeft toeval bezocht 1690; terwyl nu BONAVENTUUR 1660 is geboren, moet hy noch geen 30 jaren out geweest zyn, toen hy *Romen* al bezocht had, en bygevolg al heel jong die reis ondernomen hebben.

In dezen eersten tocht had hy al eenen grontslag gelegd ter uitvoeringe van zyn groot oogmerk, namentlyk: om alle de oude en
 ver-

vermaerde overblyffels van het Wereltberoemde *Romen* den Liefhebberen der Outheden na te laeten. Daerenboven bracht hy eene aenzienlyke menigte fraeie aftekeningen der antike Statuën en *Italiaenfche* Kunstwerken meede; niet alleen door zich zelf, maer ook veel door andere jonge Kunstenaers gemaakt, het zy Schilders of Beelthouwers, waer van *Romen* toen rykelyk voorzien was, en die alfins meer dorst als gelt hadden. Dezen dan stelde onze OVERBEEK te werk, waer mede zy wonder wel gedient waeren, vermits 'er dan weer gelt tot eenen vrolyken avond op over mogt schieten. Door deze hulpmiddelen had onze Schilderhelt niet alleen Tekeningen, maer Boetseersels en Afgietsels van de Antiken, die in dien tyt hier noch niet gezien waeren, medegebracht.

DE LAIRESSE had naeuwelyks de maer der terugkomst van onzen *Romulus*, (dus was hy gebentnaemt) gehoord, of ging hem verwelkomen, en al deze schone verzameling ziende, stont als opgetogen, zonder zich te kunnen verzadigen in derzelver beschouwing. Om dan zynen lust des te meer te voldoen, bood hy onzen *Romulus* zyn huis en tafel aen, die zich deze aanbieding aenstonts liet

liet aenleunen; want hy wist wel van outs,
 dat de geëertheit van zynen Gastheer met
 zynen losbandigen geest volmaekt overeen-
 stemde, en als het eene ei het ander geleck,
 en dat men daer zo naeu niet schoude, als 'er
 by ongeluk een *Jonasje* van drie dagen en zo
 veel nachten gemaekt wiert.

Daerby quam, dat ten huize van LAIRES-
 SE schier alle dag de naekte waerheit vertoont
 wiert; ik meen het schilderen naer fracie
 Vrouwe modellen, het geen, voor het dar-
 tel oog, telkens eene nieuwe vertoning van
 VENUS verborgene aenlokselen ten toon stel-
 de; waer voor het huis van LAIRESSE in
 dien tyt bekend stont, en de onbeschaemt-
 heit der VENUS dieren zo groot was, dat zy
 in overvloed van zelfs haer dienst quamen aen-
 bieden. Wat daer vervolgens omging, is
 licht te denken. Dit leven stont onzen *Ro-
 mulus* wonder wel aen, en LAIRESSE be-
 diende zich midlerwyl zo rykelyk van al dien
 schonen voorraet van Tekeningen en Boet-
 seersels, dat men na dien tyt de schoonheit
 van het Antik duidelyk, en vry meer als te
 voren, in zyne Kunsttafereelen zach door-
 stralen.

Het is boven reets aengehaelt, dat deze
 twee

twee Kunsthelden niet vogels van eenerlei
 veeren waeren; zynde altyt eensgezint van
 gemoetsbeweging en wilsneiging, maer door-
 gaens ten quade; wânt als hen de lust be-
 kroop, om niet alleen het oog, maer het ge-
 heele lichaam, aen den dienst van VENUS
 te wyën en op te offeren, laveerden zy naer
 den Zeedyk, eene straet in *Amsterdam*, by de
 VENUSjankers zo bekend, als die vermaerde
 Koopstad zelf.

Dit dartel en verachtelyk leven duurde zo
 lang, tot onze BONAVENTUUR voor de
 tweede mael de reize naer *Romen* ondernam.

*Als twee brootdronke en dart'le Dieren,
 Gespannen onder een gareel,
 Ging dit Paer Schilderhelden zwieren
 Van VENUS Schouburg naer 't Bordeel.
 O wilt en woest gedrag! ô zeden!
 Die zonder breidel holt en rent,
 En dwaelt van 't spoor der wyze reden;
 Waer wil die moetwil heen in 't ent?
 Gods wraek, die gy dus aen durft randen,
 Treet wel op wolle voeten, maer
 Straft, als zy komt, met yz're handen,
 De blintheit ziet dit sonneklaer.*

Want

Want onze *Romulus*, hoe blind en zorgeloos ten opzichte van zich zelf, zach echter dat dit onzinnig leven LAIRESSE, op den duur, niets anders dan armoede en elende kon baeren; waerom hy hem, by zyn affcheid, vermaende, van te zorgen voor den ouden dag, en dus te spaeren terwyl het noch tyt was; hoewel hy toen weinig gedachten had, dat LAIRESSE zo zwaer zou bezocht worden met het verliezen van die zintuigen, daer zyn tydelyk bestaen en welvaert aen hing. Doch gelyk de vermaningen der Wyzen zomtyts de gebreken der ziele tot eene heilzame artsenye verstrekken, is de raetgeving der Spotters, voor al wanneer ze elkaer willen de biecht lezen, als olie in 't vuur, of ten minsten zonder indruk en vrucht; gelyk in ons geval naderhant is gebleken.

OVERBEEK heeft dikwerf verklaert, dat hy nooit vermakelyker huisleven heeft genoten als by LAIRESSE. Zyn gewoon zeggen was: *Men leefde daer als in het Paradys, want we liepen naekt door malkanderen*; doch het word tyt, dat we onzen Spotter weer naer *Rome* volgen.

Hy nam op deze reize eenen TROOST mede, met oogmerk om dezen Reisgezel, vermits

mits hy de behandeling der waterverwen wel verftont , te gebruiken tot het afzetten en coleuren der getekende Ruïnen en andere zeltzaemheden der Outheit , en hem voorts te helpen , daer TROOST hem van dienst kon zyn ; doch dezen Noothulp verloor hy ongelukkig op deze wys : Het was op eenen. brantheeten dag , dat TROOST , om zich te verkoelen , met eenige Lantlieden in den *Tyber* ging zwemmen , en , misschien de kramp in zyne leden krygende , eer hem tydige hulpe kon toegebracht worden , elendig verdronk. Onze *Romulus* had veel rouwe over dit ongeval , en miste , gelyk men zegt , zyn tweede hant ; doch dit onverhoopt toeval gaf hem echter weinig indruk van de broosheit des levens , en noch minder vrees voor den zwarten gryns des doots ; want hy ging zynen ouden gang , en zengde zich , door het al te wulps en vierig naderen tot VENUS brandent Minaltaer , aen KUPIDO's fakkel , en wel zo deerlyk , dat het niet veel over had , of zyn leven was 'er meê gemoeit geweest ; zyn Lyfarts waerschuwde hem , dat hy zich wachten en in huis blyven moest , het geen hy beloofde in acht te nemen ; maer de genezing zo voorspoedig niet volgende , als zich de Geneesheer

heer verbeelt had, vroeg die hem, of hy zich wel onthield van Wyn drinken, maer kreeg van onzen Spotter ten antwoord: *Heer Lyfmedicus, dat hebt ge my niet belaft; ik zuip my alle avonden vol met myne goede Vrienden.* De Geneesheer, over dit onbeschoft antwoord verwondert, gaf hem te kennen, dat al de geneesmiddelen te vergeefs waeren, zo hy zich van dien overdaet niet wilde speenen, en dat hy hem niet kon helpen. Onzen onklaren VENUS priester ziende, dat het ernst wierd, en op den knapzak aen begon te komen, schikte zich naer den raet zyns Geneesheers, en werd in 't kort herstelt. Zo dra zyne krachten het toelieten, floeg hy weer handen aen 't werk, en ging, met de uiterste naerftigheid en drift, alles, wat tot zyn voornemen nodig was, aftekenen; want zo buitensporig hy zomtyts zynen tyt en gezontheit verspilde, zo ingetogen en gezet kon hy nachten en dagen achtereen doorwerken, wanneer hy met ernst had voorgenomen iets ter uitvoer te brengen: Het zoude ook anderzints onmogelyk zyn geweest een werk van zo veel omflag en arbeit, als het zyne was, te hebben kunnen voltooien.

Deze reis heeft wel drie of vier jaren geduurt.

Op zyne terugkomst bragt hy CHRISTOFFEL LE BLON, een fraei Miniatuurschilder, mede, dees was hy zeer genegen, en hield hem, de geheele reis over, vry van alles. LE BLON ging zich te *Amsterdam* neerzetten, en heeft aldaer veele jaren gewoont. Wy zullen hem op zyn plaets invoegen en weder gedenken.

Na dat OVERBEEK eenigen tyt t'huis was geweest, vertrok hy voor de derde mael naer *Romen*, om eindelyk alles, wat hem noch ontbrak, op te zamelen, en dus zyn werk in eenen volkomen staet van volledigheid te brengen.

Hy had de gewoonte, wanneer hy op reis ging, al zyn goet dat hy thuis liet, zo wel kunst als andere kostbaerheden, waer onder een parelsnoer van grote waerde, in koffers te sluiten, en, ter bewaringe, in de Bank van Leeninge te zetten; want zeide hy: *dan behoef ik niemant te bedanken voor de bewaring, noch heb geen noot dat ze 'er in myn afzyn mée zullen doorgaen, zynde het aldaer het allerveiligst bewaert voor dieven en rovers.* Ook nam hy 'er zo weinig

nig gelt op als mogelyk was, en wist zich dus voor een klein prysje van die zekere en gerufte bewaerplaetse te bedienen. Wanneer hy op reis ging, maekte hy een nieu kleet; dit moest dienen zo lang de reis duurde; want het was hem om't even, hoe geplukt en gescheurt hy 'er uit zag, als hy buiten 's Lants was, levende dan op zyn *Italiaens*, zo wel onachtzaam op zyne klederen, als op zyn lichaam zelf. Hy was vreemt in al zyn doen, en zomtyts heel verkeert in zyne handelwyze omtrent voorvalende dingen. Hier moet ik den Lezer een staeltje van mededeelen. Het gebeurde dat hy te *Romen* in een bekende Herberg, op de plaets *d'Espagne*, daar de SIRENEN uithingen, op zekeren avond met een goet getal Bentvogels, als muggens om de kaers, quam aenzwieren; zynde MATHEUS TERWESTEN nevens de Heeren HARTZOEKERS mede van het gevolg. Na dat 'er rykelyk gestort en op de lippen genomen was, en onze *Romulus*, al'dicht bestoven door de dampen van den Wyn, gaen moest daer hy niemant kon zenden, was hem zyn Horologie, buiten zyn weten, op de beste kamer ontvallen; eenigen tyt weer in het gezelschap en by den Wyn geweest zynde, komt de Knecht

van 't huis binnen, en vraegt: *wie van de Heeren een gout Horologie op het geheim gemak had laeten liggen?* BONAVENTUUR het ziende, zei aenstonts; *het is van myn*, nam het den Knecht af, en stak het in zyn zak. De Knecht, op hoop van eene goede vereeringe, voor die trouhertige en eerlyke handelwys, vlammen-de, kreeg, in tegendeel, dit onbeschoft antwoort: *Gek als gy zyt! die u niet beter van uw geluk weet te bedienen, ik ben niet van sins u iets voor uwe moeite ter beloning te geven; want dat verlies zou my niet verarmt hebben, en voor u een rykdom geweest zyn; derhalven moest gy het Horologie maer stil by u gehouden, en niet aen den dag hebben gebracht.* De Knecht, ten uiterste verbaest over deze onverwachte bejegening en slechte vergelding voor zynen trouwen dienst, wist op al die ongerymde praet niets te antwoorden, als dit volgende: *dat hy in het toekomende wel zorg zou draegen, zulke eene slechte vergeldinge, voor zyne eerlyke handelwys, af te wachten.* Hoe is het mogelyk, zou men zeggen, dat een Man van oordeel in zulke onredelyke gedachten kan vallen! want in plaetse van de deugt en eerlykheit des Knechts te belonen, en daer door aen te moedigen om op dat zelve spoor van eer voort te gaen, gaf hy hem,

hem, in tegendeel, aenleidinge om by de naef-
te gelegenheit eenen Dief te worden.

Gelegenheit, gelyk het spreekwoord zegt,
Maekt eenen Dief, is wel in veel gevallen
Waerachtig: maer juist daerom niet in allen;
Als blykt aen dezen eerelyken Knecht.
De Deugt van Eer, besloten in den Tempel
Van 't eerlyk hart, wort door gelegenheit
(Hoe averechts hier d'Ondeugt tegen pleit)
Als gout beproeft. Dit leeraert ons exempel.
Noch ziet men, hoe gemakkelyk en licht
De deugt, die noch geen wortels heeft geschoten,
Is door gelegenheit om ver te stoten,
En voor de minste kracht der zonde zwicht.

Op deze laetste reis bleef hy noch wel by
de twee jaren uit, ter bereikinge van zyn
oogmerk. Eindelyk stak hy weer naer Hol-
lant over, verkoos den Haeg tot zyn verblyf-
plaets, en quam op het Akademie, daer ik
mede zat te tekenen, vindende het Mans mo-
del zo fraei, dat hy begerig wierd, hant aen
't werk te slaen. Wy gaven hem kryt en pa-
pier, en hy tekende, in korten tyt, een fraei
Beelt. Dit viel na myn geheugen voor in 't
jaer 1704.

Hy is al zedert den 3 van sprokkelmaent van het jaer 1685 Lit van het *Haegsche* Kunstgenootschap geweest, en was by alle de brave Schilders van dien tyt bekend. Als het hem in 't hooft quam, behandelde hy ook het penfeel; waer van ik den Lezer, (schoon 's Mans los en kluchtig Levensverhael my al langer, dan ik gedacht had, heeft bezig gehouden) echter het volgende geval moet mededeelen. Het gebeurde, dat MATHEUS TERWESTEN, onzen *Romulus* eens komende bezoeken, hem bezich met schilderen vond; hy was gansch niet voldaan over zyn eigen werk, en bevestigde zulks met eenige vloeken; TERWESTEN betuigde hem: *dat hy zyn zeggen wel geloofde, zonder dat hy 'er zo veel zegels aen behoefde te hangen, en, voegde hy 'er by; Ik kan wel begrypen, waerom dit Schilderwerk niet vlotten wil: want ge zyt bezich aen een voorwerp, daer gy nooit in gelooft hebt. Dat denk ik, by myn ziel! ook, antwoorde onzen ruwen Apostel, en wierp met een palet en penfeelen tegen den gront. De reden, waerom TERWESTEN hem dit onder de neus vreef, was, om dat hy eene Kruisfiging van CHRISTUS wilde schilderen, en TERWESTEN wel wist, wat vleesch hy gezouten had;*
ge-

gelyk ook tot hier toe uit zyn Levensrol genoeg te zien is, dat hy zich met den Godtsdienst weinig bemoeide.

Om voorts een einde van zyn ondernomen werk te maken, begon hy alles in orden te brengen; doch zyne zwakheit kennende, en voorziende, dat hy te *Amsterdam* of in den *Haeg* te veel afleidinge voor zynen lichtvaerdigen aert zou ontmoeten; vermits hy nooit gewoon was eenen zuip- en zwelgtocht te weigeren; ging hy te *Scheveninge* een Kamer zoeken, en vond 'er, na veel omzwierens, een, bequaem tot zyn gebruik en van een koddigen toefstel: want hy moest daer met een steektrap naer toe klimmen, en door een luik opkruipen. Voorts was dit vertrek op zyn *Schevenings* gestoffeert, te weten zo, dat 'er een blint paert geen schade kon doen. Als hy voor niemant t'huis wilde zyn, haelde hy de steektrap op, en deed het luik toe; als het eetenstyt was, liet hy de trap neer, en quam door het zoldergat, als een slak uit zyn schelp, kruipen. Men kan licht denken, dat terwyl hier alles op zyn *Schevenings* was, de knap *ad idem* zal geweest zyn, en dat hem daer geen kiekenpastyen wierden opgedischt; doch, als hy aen 't werk was, kon hy zich sober genoeg

behelpen. Hoe zorgvuldig hier alles was aangelegt om niet afgetrokken te worden, evenwel kon de boog zo styf niet gespannen staen, of hy vloog zomtyts eens uit, of wierd door den eenen of anderen Maelgeest medegesleept. Wanneer hem deze bekoring bekreep, beurde het wel, dat hy in geen zes dagen weer thuis quam, doch dan weer eenen geruimen tyt, als een uitgeruide Vogel, op stok ging zitten, en in geen maent, voor wien het ook zyn mocht, te spreken was, nemaer met de uiterste naerftigheid weer zynen arbeit voortzette, vermits 'er al vry wat te doen viel aen het etsen van al die Platen, en het beschryven in de *Fransche Tale* van dit uitgebreide Werk; gelyk hy dan ook te *Scheveninge* bleef, tot alles afgedaen was, verzuimende onder tusschen niet zich eens te verfrisschen, gelyk hy dit noemde, dat is dagen en nachten achtereen te kroitten; doch deze verfrissing putte zyne krachten en bluschte zyne levensgeesten dermaten uit, dat hy ter helfte van den gewonen leeftyt maer is gekomen, gelyk nu kort zal volgen. Na dat dan alles vaerdig was, trok hy naer *Amsterdam*, om zyn werk onder de *Peris* te helpen. Weinig tyts na zyne terugkomst van *Amsterdam* werd hy ziek, en

na-

nadien zyne quael toenam en hant over hant erger wierd, gebruikte hy twee Lyfartsen, om met elkaer over hem te raetplegen; naer veel woordenwisseling over en weer waeren zy van gedachten, dat de Lyder noch niet buiten hoope was; te meer, voegde een van deze Geneesheren 'er by, nadien de Zieke noch in de volle kracht van zyn leven en maer zes-en-veertig jaren out is. Maer onze vege *Romulus* zulks horende, schoof de gordynen van zyn ledikant open, en zeide met eene luiden stemme: *Heer Doktor! reken vry tachtig in plaats van zes-en-veertig jaren, want ik hebbe nacht en dagh geleefd.* Doch hy wierd van tyt tot tyt erger; dit merkende, beval hy zyn Neef en erfgenaem, MICHEL VAN OVERBEEK, dat hy zyn Werk op eige rekening moest laeten drukken, gelyk dees ook gedaen heeft in den jare 1709.

Het Boek is gedrukt in drie Deelen, Atlas-formaet, by JAN GRELLIUS, en voert tot Tytel: *Les Restes de l'Ancienne Rôme.* Noch belaste hy zynen Neve, dat hy dit Werk aen de *Engelsche* Koninginne ANNA moest opdragen, en een Exemplaar vereeren aen de *Haegsche* Schilderkamer; gelyk geschiet is. Eindelyk verzekerde hy hem al zieltogende;

dat hy niet gemaent zou worden voor zyne schulden; want, voegde 'er dien ongevoeligen Spotter by, *de winkels, daer men meer warm Vlees betaft dan koopt, hebbe ik altyt kontant betaelt.* Zo ging BONAVENTUUR al spottende, gelyk hy geleefd had, naer de eeuwigheit, in het zes-en-veertigste jaer zyns levens in den jare 1706. Zyn Beeltenis staet in de *Plaet C.*

Wonderlyk en teffens beklagenswaardig is het, dat een Man, als hy, die zo vele gaven en bequaemheden had, zich met zulk eene verachte en walgelyke manier van leven heeft opgehouden, en zo slecht en ongevoelig van de Werelt is gescheiden: want hy was waerlyk anders een rykbegaefde geest, gelyk de voortreffelykheit van het meergemelde Werk uitwyft.

Wy hebben in de vorige Levensbeschryvinge eenen Kunstenaer gezien, die wel dartel en wellustig was, maer met den uiterlyken zwier van de Werelt, en pedantery van het Hofleven, niets op had, noch, als eene opgesmukte Saletjonker, de Grooten naer de oogen wilde zien; maer zynen aert en zynlykheden vry en ongedwongen, zonder zich aen de ingebeeelde glorie en ydelen waen der
groots-

grootsheit te vergapen en te verslaven, stantvastig opvolgde.

De volgende zal met eene geheel andere goedanigheid op het toneel verschynen, en zyn Levensrol op eene gansch verschillende wyze speelen, zullende ons met zyn gedrag loen zien, wat het Hoofsche leven al in heeft; hoe glibberig en glad de kronkelpaden van Staet zyn; en dat, achter de tapyten der Vorstelyke Pronkzalen, niet zelden armoede en elende met haeren gevaerlyken Hofstoet schuilen, die veeltyts, hoe geslepen en afgericht men op de wellevenskunst ook zyn mag, niet te myden noch te ontwyken zyn.

*'t Zyn sterke beenen, die, stantvastig,
De gladde weelde van het lastig
En onbestendig Hofgewoel,
Met roem en voordeel, kunnen dragen.
Die 's Aertryks-schilden wil behagen
En vleien, staet de Nyt ten doel,
En kluistert aen een goude keten
Zyn vryheit, en verslaeft geweten.*

De Hoffelyke Schilder-personaedje, die ik tans in 't oog hebbe, is de beroemde

THEO-

THEODORUS NETSCHER, gebynaemt de *Franfche*; een Man, die als met de Hooffche gemaniertheit geboren, en, met de grootsheit des levens van der jeugt af ver-ruit, op 's Werelts Schoutoneel eene groote Rol gespeelt, en altoos met luiden van den eerften rang en staet verkeert heeft, zo wel te *Parys* als in den *Haeg*, doch inzonderheit aen het *Engelfch* Hof; dat hem wel het voordeeligfte is geweest, gelyk het vervolg zal toonen: want schoon hy met waerheit onder de gelukkige Hovelingen mag getelt worden, quam hem op het laetst van zyn leven een ramp over, die het blyspel wel in een treur-*spel* had kunnen veranderen, zo hem de *Engelfche* goutbeurs niet te baet was gekomen; doch dit in 't voorby gaen. Onzen THEODORUS was de outfte der negen Kinderen, die de vermaerde Puikfchilder KASPARUS NETSCHER heeft nagelaten. Hy is geboren te *Bordeaux* in *Frankryk*, in het jaer 1661, en leide de eerfte grontbeginfelen der Kunst by zynen Vader, met zo veel vrucht en goeden voortgang, dat hy, niet als VONDEL van ENEAS-Zoon zingt:

*Zo houd, met ongelyke schreden,
De klèene ASKAEN ENEAS pad.
Maar wel, met mannelyke treden,
Zyn Vader op de bielen trad.*

En onder deszelfs wyze Kunstleffen tot zyn achtiende jaer gestudeert, en zyn kunst met yver en naerftigheid heeft voortgezet. Van der jeugt, als gezegt is, tot den Hofzwier geneigt zynde, maekte hy zyn Hof by den *Franfchen* Afgezant, den Grave DAVAUX, en was daer wel gezien, nevens zynen getrouwen metgezel HELVETIUS, zoon van den Geneesheer HELVETIUS.

Of nu deze manier van leven aenleidinge gaf tot ongeregeltheden, die, ter kennisse van zyne Moeder gekomen, haer mishagden en verplichten om hem hier over te berispen en door te haelen, en dat hy naer de vermaningen zyner Moeder niet wilde luisteren, noch op haer kyven en knorren acht geven, weet ik niet naukeurig, maer wel dit: dat zyne Moeder, ziende dat haere wòordelyke rechtspleging van weinig vrucht was, genootzaekt wierd om harder middelen van boete en straffe te gebruiken, (want *Mama* was een Vogel, die zich van haere Jongen niet liet overzingen)

zingen) en hem met de vuurtang zo onzacht en gevoelig onthaelde, dat zyn neus byna in den slag bleef en deerlyk gekneuft was. Deze onbehouwe en vreemde kastydinge nam onze NETSCHER zo euvel op, dat hy de eerste gelegenheit de beste zocht, om zich van die strenge Tuchtmeesteresse te ontdoen, en naer elders heenen te gaen, met raetpleging en overleg van zynen Boezemvriend HELVETIUS, die hem in zyn voornemen aenstonts styfde, en zich gewillig aanbod, om hem als reisgenoot in zyne vlucht te verzellen; vermits hy het tot zynent ook niet naer den zin had. Weinig tyts hier na geviel het, dat de *Fransche* Afgezant een keer naer zyn Hof deed. Onze twee misnoegde jonge knaepen namen deze gelegenheit waer, lichten hunne hielen, en zwierden onder het gevolg van zyne Excellentie, buiten kennis hunner Ouderen of iemant anders, mede naer *Parys*.

*Zo dreven deze twee, op Vleugelen
Van ongehoorzaamheit, daer heen.
Door geen vermaning te beteugelen,
En met kastyding niet te vreên;
Door 's Werelts Hoffireen betovert;*

*Bestiert door dwalent onbescheit;
Door wulpsche dartelheit veroveret,
En door die schoone kans verleit.*

Deze vlucht baerde den Ouderen der Vluchtelingen geen kleine ongerustheit, voor dat men ontdekken kon waer zy gebleven waren; eindelyk hoorde men, datze te *Parys* zich onthielden; zy wierden wel aenstonts te rug geroepen, maer maekten geen haest om te komen; die vrye lucht en dit onbedwongen leven stonden hen te wonder wel aen.

Dus leefde men daer vrolyk en buiten alle banden, zo lang de ziel van 't werk, te weten het gelt, duurde; want elk had zo veel by een geraept, als hy had kunnen grypen en grabbelen; doch 't is wel te denken, dat de beurs niet te vet gespekt zal geweest zyn, nademael onze misnoegde Reis- en Vluchtgenoten, noch jong en onder de bestiering hunner Ouderen zynde, geen leggende renten hadden, en dat by gevolg hun teergelt niet verre heeft kunnen toereiken, maer, gelyk het spreekwoord zegt:

*Daer afgaet en niet bykomt, moet
Te niet, al waer 't een Konings goet.*

Hoe

Hoe langer hoe korter en kleinder wierd, en tot niet weg kromp, daerenboven wilde het schilderen zo fchielyk niet vlotten ten opzichte van NETSCHER, en voor HELVE-TIUS, die tot Dokter gestudeert was, deet zich noch minder gelegenheit op, om aen de geltwinning te komen; zo dat het 'er donker en droevig voor onze jonge Avanturiers begon uit te zien; toen was goeden raet dier; naer huis om gelt te fchryven was niet raetzaem, vermits deze noot- en bedelbrief, niet, als met *nul op 't Request*, stont beäntwoort te worden; met kakhielen en hangende wieken, als men zegt, te rug te komen, streef tegen het gebelgde punt van eer. Doch in deze akelige omftandigheit brak de Zon van hun geluk, op eene gansch vreemde wyze, door de wolken der verlegenheit, en verftrooide de dampen der dreigende onheilen door het volgende geval: De rode Loop heerschte en woede in *Parys* zo algemeen, dat jong en out, van allerlei rang en ftaet, wiert weggerukt; onder anderen was 'er een Raetsheer van het Parlement, die aen deze quael te zieltogen lag. NETSCHER, die, wegens zynen ftouten en vrypofftigen aert, bequaem was, om, door noot en nypende armoede geprest, overal zich door

door te kunnen redden, hoorde naeulyks den gevaerlyken toefant van dezen Raetsheer, of was aenftonts bedacht, om door dit toeval zyn benart en benepen geluk te beproeven, en klampte HELVETIUS met deze woorden aen boort: *Wel hebje niet zo veel van je Vaer geleert, dat ge een middel, het geen probatum is, tegen deze quael weet?* HELVETIUS gaf ten eerften ja ten antwoord, maer zeide hy: *Je weet, dat ik de tael niet machtig ben, om my zelven beboorlyk aen te bieden, en ordentelyk met den Zieken te fpreken;* NETSCHER, die de tael machtig was, zyn oordeel altyt fix had, en met zyn tong allerlei toonen kon flaen, hervatte: *Geef my maer op wat ik zeggen moet, ik zal voor Geneesheer fpielen, en de zaek voordragen.* Zo gezeit zo gedaen. HELVETIUS bereide het geneesmiddel, en gereet zynde, gingen onze vrypofftige knaepen, met het zelve, naer het huis des zieltogenden Raetsheers, en lieten zich aendien en als twee Geneesheren, die een onfeilbaer hulpmiddel ter herftellinge des Lyders hadden uitgevonden, en met zich brachten. Elk was verwondert over deze bootschap, en eeven begerig en nieuwsgierig om hen te zien; men ftont des te meer verbaest, ziende, in plaets van een

I. Deel.

M

paer

paer statige Gryzaerts, twee ongebaerde Jongelingen, die deze hachelyke kuur durfden ondernemen.

Onze Schyndokter, die zyn rol zo natuurelyk wist te speelen, dat HELVETIUS zelf zich 'er over verwonderde, en zyn tong zo volmaekt tot zyn wil had, dat hy bequaem was eenen Monnik uit zyn kap te praeten, wist zyn voorgeven met zo veel reden te bekleden, en zo aennemelyk voor te stellen, dat zo wel de kranke Raetsheer, als zyne vrienden en nabestaenden, aenstonts besloten deze kans te wagen, vermits 'er toch anders niet dan de doot te wachten was.

Men gaf den Lyder ten eersten het gemelde middel in, en het was van die gelukkige uitwerking, dat het geen 24 uren duurde, of de Patiënt werd buiten gevaer geoordeelt, en in korten tyt volkomen herstelt. Toen was de verwondering, gepaert met eene gevoelige achtinge, noch vry grooter; elk was nieuwsgierig om te weten, wie dat deze jonge ESKULAPIUS, dit Mirakel der geneeskunst, dit Orakel van APOLLO, toch zyn mocht.

*De Faem vloog, met den lof en prys
Van deeze Kuur, door gansch Parys.*

Zwigt,

Zwigt, riepze, gryze Podalieren,
 Machäons van Parys, haelt in
 Uw vlag: een Arts, noch glat van kin,
 Braveert uw Kunst en Kunstlaurieren.

Doch het wierd haest bekend, dat zy *Hollanders* waeren, dat de gewaende Geneesheer eigentlyk een Schilder was, en alleen die rol gespeelt had, om dat de Geneesheer, zyn reisgenoot, de *Fransche* tale niet verstont. Dus leide deze stoute en teffens geestige onderneming den grontslag van hun beider quynende Fortuin; die, zo wel als den Raetsheer, op 't gypen liggende, ook met hem als van den doden verrees: Want *HELVETIUS* wierd door dit voorval zo vermaert, dat hy naderhant *Lyfarts* van *LODEWYK den veertienden* geweest is, als een Prins geleeft, en groote schatten overgegaert heeft.

Met *NETSCHER* ging na dien tyt ook alles voor den wint; want by den eersten Adel en Rykdom der Stadt dus bekend geworden zynde, raekte hy aen het schilderen van levensgroote Portretten; maelende dezelve, volgens de *Fransche* zwier, zo edel en kunstig, dat zyn roem van tyt tot tyt aengroeide, en hem de handen vol werks verschafte, om de

Afbeeldfels der adelykste en aenzienlykste Geslachten van *Vrankryk* te schilderen.

*Dus ziet men hoe Fortuin, in noot,
Haer gunstelingen by kan springen,
En, zelf door ongehoorde dingen,
Hun staet en aertsgeluk vergroot.
Dan zyn haer driften niet te tomen,
Dan moet, als zy maer spreekt, Godt-wouts!
Al was 't uit een veracht stuk houts,
Een Sant of Paus te voorschyn komen.
Maer; die haer wrok bezuuren moet,
En 't doel is van haer ongenoegen,
Heeft kans om 't dorre strant te ploegen;
En blyft een kruipziel, wat hy doet.*

Voorts was de Schildertrant van onzen Puikschilder zeer vaerdig en vleiend', de schikking en houding zyner Kunsttafereelen ten uiterste welstandig, en de gelykenis der afbeeldfels zo levend' en natuurlyk, dat 'er maer weinig hartdravers in de kunst geweest zyn, die hem, in het renperk van *Pictura*, zyn voorby gelopen en den palmtak der overwinninge betwist hebben.

Ook wist hy zich, door zyne vleiende en streelende tonge, en Hooffsche wellevens-
kunst,

kunst, by al, wat staet en aenzien voerde, aengenaem te maken, en in de gunst der voornaemste Grooten van het Hof te dringen, zo fix en afgericht, als de bedrevenste Hoveling.

Dit zeilen voor den wint deet hem Huis en Ouders vergeten, zo dat hy wel 20 jaren in *Vrankryk* heeft doorgebracht, te meer, wanneer hy hoorde, dat zyn Vader overleden was, en zich zyner Moeder weinig bekreunde, gedurig denkende aen het bars en onvriendelyk onthael met de tang, ook was de aantrekkingskragt van het *Fransche* gout sterker als de banden der Natuure; want zyn Kunst wierd rykelyk betaelt en dompelde hem tot over de ooren in 't gelt:

*Zo dat hem zyn Penseel verstrekte
Ten Goutmyn, en den Wondersteen
Der Wyzen zonder moeite ontdekte,
Door hulp van doek en verf alleen.*

Maer zwol de goutbeurs door het schilderen, zy dunde en kromp door het verwilderen en overdadig leven; waer van ik hem wel stukjes heb horen verhalen, die gansch niet sticht-

telyk zyn, doch niet zal boekstaven, om het quetsen van kuifche ooren te myden.

Toen de Heer VAN OUDYK, na het sluiten van den *Reiswykschen* Vrede, als Afgezant van den Staet aen 't *Fransche* Hof quam, maekte onze Kunsthelt zich aenstonts by zyne Excellentie bekend en bemint, trots de eerste Staetjonkers van deszelfs Hof, en wist het harte van dien Afgezant zo in te nemen, dat OUDYK, zullende weer naer *Hollant* vertrekken, niet ruste, voor dat NETSCHER zich door hem liet bepraeten om hem naer den *Haeg* te verzellen. Echter liet hy zich tot dit besluit niet overhaelen, als met belofte van een aanzienlyk Ampt; en geen wonder, want, verslaeft aen de weelde van *Parrys*, en gehecht aen de voordelen van het *Fransche* Hof, zeide hy, indien ik in *Hollant*, voor het onderhout van mynen aertschen Tabernakel, zou moeten schilderen, blyve ik liever hier, vermits ik het nergens elders zo goet vinden zal.

Hy vertrok dan, op hoop van dit Ampt, met den Heere van OUDYK naer den *Haeg*, en was aenstonts, niet alleen by de eerste Edelen en Grooten van 't Lant, maer zelf
aen

aen het Stadthouderlyk Hof, gezien en welkom, zo dat elk om ftryt de eerfte wilde zyn, om hem te nodigen, en zyn byzyn te genieten. Doch JUPITER ging van eenen gouden berg zwanger en baerde eene muis: dus was het ook met de toezegging van dit Ampt gestelt, blyvende zo lang achter, tot OUDYK zelf, met de doot van Koning WILLEM, buiten allen ftroom van regeringe raekte, en dus de vrucht van zyne belofte op een niet uitquam. Maer NETSCHER, wel wettende hoe wisselvallig niet alleen de beloften, maer den ftant en ftact zelf, der Wereltgrooten is, had in dien tuffchentyt zich in de gunft en vrientschap van veel andere Heeren van Staet en Regeeringe weeten te draeien; waer van de voornaemfte waeren, den ouden Heer van DUIVENVOORDEN; de Ruäert, zynen Zone; de Trezorier HOP en meer anderen, te veel om te tellen; want daer waeren, om zo te fpreken, geen Grooten, of zyn bordt ftont 'er gedekt, ook bleef de toezegging van het Ampt zo lang in de maling, tot hem eindelyk het Ontfangersampt te *Hulft*, in *Staets Vlaenderen*, wierd opgedragen, met verzekering, by de naefte gelegenheit, van wat beeters; dóch het is daer by gebleeven.

Men kan denken, hoe aengenaem hem die Ontfangersplaets is geweest, want hy lietze door een ander bedienen, om dat hy in dat ongezone Nest niet wonen wilde; zynen tyt meest, des Winters in den *Haeg*, en des Zomers op de Buitenplaetsen, of met het doen van een speelreisje overal heen, doorbren- gende; zynde met denzelven nooit verleegen, om dat hy overal welkom was.

Hy heeft hier niet als Luiden van het eerste fatzoen geschildert; onder dezelve munt uit het Portret van Koning *WILLEM*, tans geplaatst in de Raetkamer van den Raet van Staten; als mede de Familie der Heeren van *DUIVENVOORDEN* in een Stuk; den Admiraal *WASSENAER*; de Raetpensionaris *SLINGELANDT* met zyne Gemalin; de oude Baron *SUASSO*; dit Portret heb ik gezien, het is voortreffelyk geschildert; en eenige andere, die my nu niet te binnen komen.

Doch hoe vaerdig en gemakkelyk hy de behandeling van het penfeel had, was hy op 't laetst zo moeielyk tot het schilderen te brengen, dat hy alleen, uit enkele beleeftheit en hoflykheit, van de Grooten des verzocht zynde, hant aen 't werk sloeg, willende het zelve als een puur eer- en gunstbewys aengemerkt heb-

hebben; zynde door den tuimelgeest der Wereltsche Glorie dermaten bezeten en betovert, dat hem de Schilderkunst, hoe hemels en verheven van gedaente, al te gering in zyne oogen was geworden, om zich veel met haer bezich te houden. Dit moet ik met het volgende staeltje doen zien.

FREDERIK *de eerste*, Koning van *Pruisfen*, een kunstminnend Vorst, verzocht onzen Kunstenaer, dat hy zyn Afbeeldsel wilde schilderen; dit verzoek geschiede met zo veel nadruk en ernst, dat NETSCHER zulks niet durfde noch kon weigeren; te meer, om dat de Koning hem beloofde met gedult voor het zelve te zitten, en in den *Haeg* te blyven tot het voltooit was. Hy viel dan met yver aen 't schilderen, en dootverfde 'sKonings Portret; dit begin voldeet zyne Majesteit zo wel, dat hy 'er zyn Zegel opdrukte; ik heb horen getuigen, dat de gelykenis zo natuurlyk was, dat elk, die het zag, 'er met roem van sprak. Onaengezien dit alles, maekte onze Fenix geen einde van het zo wel begonnen Kunststuk. Wat de reden hier van was, weet ik niet, maer waerschyndlyk geen andere, als dat het niet met zyne zinnelykheit overeenquam; gelyk het einde niet duister te kennen gaf:

want het leed niet lang, dat de Koning weer in den *Haeg* quam; NETSCHER had hier de lucht niet van weg, of hy vertrok des anderen daegs 's morgens vroeg, als de Koning des avonds te voren gekomen was, en heeft het Portret nooit afgemaekt.

In 't jaer 1715 stak hy over naer *Engelant*, als Betaelmeeſter der 6000 Mannen Krygsbenden, die den Staet aen Koning GEORGE den eerſten overdeet, om de Rebellen in *Schotland* tot gehoorzaamheit te verplichten. Hier was hy, volgens gewoonte, by de Grooten van dat Ryk ten eerſten bekend en gezien, en genoot veel eer van den Ridder MATHEUS DEKKER, een *Amſterdammer* van geboorte, die met de Koopmanſchap groote Schatten heeft gewonnen, en veel van zich in de Werelt heeft doen ſpreken, hebbende aen het *Engeliſch* Hof veel aanzien: Dees' bracht onzen Betaelmeeſter by alle Lords en Pairs van 't Ryk, en van daer by de ganſche Koninglyke Familie. Hier was NETSCHER weer in zyn Element, en maekte dagelyks, zo wel by den Koning, als by den Prins en de Princeſſe van *Wallis*, zyn hof, zelfs by de laetſten zeer gemeenzaem.

Hier bleef hy zes achtereenvolgende jaren,
onder

onder welke begrepen was het jaer 1720, toen de Menschen Schatten by verbeelding bezaten, bestaende in de toen heerschende dwaesheit der zo genaemde *Subscriptions*. Hier was het dan ook, dat de Fortuin haeren gunsteling het gevoeligste teeken haerer gunst gaf: Want de Heer DEKKER, en meer andere Grooten van *Engelant*, vereerden NETCHER, buiten hunne kosten en schaden, eenen aanzienlyken Schat van dit Papieregeld; het geen onze Hofjonker wel dra, door middel van verkopinge, met een kapitale winst in Goude en Zilveren munt wist te verwisselen, voor de somme van rykelyk 50000 guldens.

Dit is de beste trek, dien hy ooit met de Hooffsche wellevetheit heeft gedaen, en die hem naderhant wonder wel te pas is gekomen. In het jaer 1722 quam hy weer in *Hollant*, juist toen het Kunstkabinet van den Heere JACQUES MEIERS te *Rotterdam* verkocht werd; by welke verkopinge ik, tegenwoordig zynde, hem mede vond; Hy zach 'er toen, na mate zyner jaren welgedaen uit, en hielt Koets en Paerden.

Tot hier toe had onze gelukkige Schilder en Hoveling den stroom der voorspoet gedurig
tot

tot zyn voordeel gehad ; doch luttel tyts daer na quam 'er, uit eenen onverwachten hoek, een donkere wolk van tegenspoet aendryven, hier in bestaende: Hy wierd door den Raet van Staten als Ontfanger van *Hulst* gedagvaert over eenig gelt, dat hy aen zeker Heer, in qualiteyt als Ontfanger, geschoten had, en welke penningen hem de Raet van Staten weigerde in goede rekening te laeten valideren, ten zy hy aentoonde wie den Heer was, die dezelve had genoten; het geen hy, uit eene proefhoudende vriendschap voor den Genieter en deszelfs Familie, volstrekt bleef weigeren: dit ging zo ver, vermits zyne beste vrienden, de Trezorier HOP, de Heer van DUIVENVOORDEN, Ruäert van *Putten* en andere, hem door de doot ontvallen waeren, dat hem hier over proces aengedaen wierd; het geen hy ook met de kosten verloor, en zyn Ampt moest neerleggen; daer by had hy kort te voren een zwaere Ziekte gehad, hebbende den vleeschelyken Tabernakel al veel gevergt, en was zeer podagreus, zo dat alle rampen als te gelyk quamen; waerom hy een opzet nam, om zich op een mael van alle gezelschap af te scheiden, en een vreemt besluit nam, te weten; hy
ging

ging te *Hulst*, dat hy te voren niet had willen zien, wonen; nemende zynen intrek by een Knecht van hem, die daer getrouwt was, en ordinaris hield. Doch eer hy naer dit ongezone Nest vertrok, gaf hy aen zekere Vrou van grooten Huize 20000 guldens, tegens 10 percent, op Lyfrenten; dat deze Dame licht kon wagen, vermits de levenskracht van onzen afgesloofden Kunstheft toen al vry verzwakt was; doch deze daet wierd van zyne bloetverwanten aengemerkt, niet als eene voor hem noch voor zyne erfgenamen voordelige handelwyze, maer als een vergult eerbewys, dat hy die Familie wilde aendoen, om de opspræk te ontwyken, van dezelve by Testament deelgenoot zyner nalatenschap te maken, uit eene aenklevende genegenheit, die hy deze groote Familie toedroeg.

De Ridder DEKKER, in den jare 1727 in *Hollant* komende, schreef hem eenen brief, met aanbiedinge van alle vriendschap, en verzoek, om hem meede naer *Engelant* te troonen; doch hy weigerde zulks en bedankte voor alles. Want hoe gretig hy te voren naer het Hofgewoel was, zo afkerig was hy nu van het zelve, zedert hy door die gevoeli.

ge

ge neep de vieze nukken der Lukgodin ook had leeren kennen.

Hy heeft te *Hulft* het overige van zynen leeftyt ftantvastig blyven verflyten, komende hem dien *Engelfchen* buit, in zynen ouderdom, wonder wel te ftade: want zonder dat kon, gelyk we in het begin van zyn langdurig Levensverhael gezegt hebben, het Blyfpel makkelyk in een Treurfpel verandert zyn. Hy heeft zyne doorluchtige Levensrol geëindigt in den jare 1732, in den ouderdom van 71 jaren, het overige zyner bezittinge nalatende aen de Kinderen van zynen Broeder KONSTANTYN, die al voor hem was gestorven. Zyn Beeltenis, door JACOBUS VAN DER DOES, een Medeleerling by zynen Vader, naer hem getekent op zyn zeventiende jaer en onder my berufterende, heb ik gevolgt, vermits 'er geen ander te bekomen was, en vertoont zich in de *Plaet C*.

Gelyk onder duizenden van Menschen naeulyks twee gevonden worden, welkers aengezichten, in alle deelen, volmaekt overeenkomen, maer op oneindigerlei wyzen van malkander verschillen, dus is het ook met derzelve geesten, ten opzichte van hunnen verschillenden

schillenden aert en neigingen geleege. De voorgaende Levensfchets heeft ons eenen woelzieken en glorizuchtigen Kunstheft ver- toont; de volgende zal ons eenen bezadig- den en zedigen Puikfchilder onder het oog brengen; ik meen den beruchten WILLEM VAN MIERIS, Zoon van den voortreffely- ken FRANS VAN MIERIS, wiens heldere levenslamp wierd uitgebluscht, als haere kos- telyke oli pas half verteert was, tot overgroot verlies van 's Mans Familie, en ten nadee- le der Kunst en Kunstlievenden: Hoewel deze fchade treffelyk vergoet wierd met onzen

WILLEM VAN MIERIS, die, als een jonge Fenix, uit zyn's Vaders afche te voorschyn quam, en te *Leiden* is geboren in den jare 1662, hebbende den ouderdom van 19 jaren bereikt, toen hy zynen Vader ver- loor. Hy was door defzelfs wyze Kunstle- fen reets zo ver gebracht, dat hy geen ander onderwys meer nodig had; en heeft, door eigen vlyt en naerftigheit, dagelyks naer het leven ftuderende, een Arentsvlucht in de kunst gedaen.

*Zo teelt een Adelaer geen botte Duiven.
 Een Vyverzwaen geen Eenden, loch van aert.
 Zo kent men aen de jongen, schoon van kuiven,
 De trotse Paeuw, met haeren gouden staert.
 Zo kan een Valk geen Vledermuizen teelen.
 Geen Koekoek komt van ed'le Philomeelen.*

In zyne eerste jaren schilderde hy meest moderne Stukjes, als: Keukens, Winkeltjes met allerlei Koopwaeren, of daer een Vrou-tje uitstalt met Vogelen, Groentens, Vruchten, of andere eetwaren; staende doorgaens een Dienstmaegt, met haeren markt-emmer aen den arm, by dezelve, en bezig zynde met kopen.

Deze Kabinetstukjes wist hy uitmuntent natuurlyk te schilderen, en ongemeen cierlyk en aengenaem te ordonneeren, plaetsende dezelve veeltyts in een Nisje, dat van voren versiert was met een Basrelief van Kindertjes, en ander toepasselyk bywerk.

Al dezen toefstel schilderde hy, met het uiterste gedult en oplettenheit, naer het leven, zo uitvoerig en krachtig, dat men zich over 's Mans edel Kunstvermogen niet genoeg verwonderen kon.

Tot

Tot deze overheerlyke proefbewyzen van zyn zwierig Penfeel, had hy, al in zynen vroegen tyt, veel aenzienlyke Liefhebbers en Liefhebsters, onder welken geen van de minste was Juffrou OORTMAN, een Kunstminnareffe, die in haeren tyt een heerlyk Kabinet bezat, daer ik dikwerf met roem van hebbe horen fpreken.

Doch inzonderheit was de Heer DE LA COURT VAN DER VOORT zyn groote *Mecenas*, die hem, nevens andere Kunstlieveden, met goude sporen noopte, om zyne verheve Studie rustig en lustig voort te zetten. Ik heb, eenigen tyt geleeden, een Stuk van dien aert gezien, verbeeldende een Binnenhuis, daer een Moeder bezig is om haer Kint pap te geven; terwyl een ander Jongetje zyn best doet, om het Kleintje, tot het eeten van de pap, aen te lokken; de Huisvader zat by het Vuur; op den Vloer stont een Wieg, en voorts was het Vertrek voorzien met al wat in een ordentelyk Huishouden te pas komt; zynde alles even kunstig en natuurlyk verbeelt; inzonderheit was het Mandewerk onverbeterlyk uitvoerig en krachtig geschildert; zo dat ik niet weet ooit beter

Stuk van hem gezien te hebben. In wiens Kabinet het tans beruſt, is my onbekent.

Toen onze groote Kunſtenaer tot ryper jaren quum, en Proefftukken zach van andere Meesters, die zich met verhevener voorwerpen bezig hielden, ſtont hy als verrukt over de verhevenheit van hunnen geeſt, en wierd, zo wel door zich zelf, als door zynen grooten *Mecenas*, den Heer DE LA COURT, aengeſpoort om die groote Helden op dat edel ſpoor te volgen. Zyn eerſte Proefftuk van dien aert was een REINOUT, ſlapende in den ſchoot van zyne Minnaresse ARMIDA, verzelt van Nimphen en Kindertjes, in een ſchoon Landschap; zynde de voorgrond verſiert met Bloemen en Kruiden, en alles uitvoerig na 't leven geſchildert.

Dit Stuk beviel den Heer DE LA COURT zo wel, dat hy het kocht, en MIERIS voor 't zelve rykelyk beloonde, plaetsfende dit luifteryk Kunſtjuweel zo lang in zyn Kabinet, tot dat de vermaerde Kunſtminnaer, de Generael Graef van WAKKERBARTH, dit beroemt Kabinet komende zien, op dit Stuk zo verſlingert wierd, dat hy alle krachten inſpande om den Heer DE LA COURT tot de over-

overgave van het zelve te bewegen, het geen in het bywezen van MIERIS eindelyk geschiede; doch onder belofte van onzen Puik-schilder, dat hy het eigen voorwerp andermael zou schilderen, het geen hy deed, en zynen *Mecenas* wederom zo wel aenstont, dat hy MIERIS, boven den bedongen prys, noch een aenzienlyk geschenk gaf.

Zulke goude sporen verheffen den geest eens Schilders als boven zich zelf, en doen hem, met verdubbeling van krachten, alles byzetten, wat mogelyk is om zyn Kunstwerk te volmaken. Doch het getal dezer ryke en milde Kunstbeioners is tans klein, en die soort van Liefhebbers zo dun gezaeit, dat men de Lantaren, waer mede DIOGENES by klaaren Zonneschyn, op de markt van ATHENEN, naer menschen zocht, wel-nodig had om hen te zoeken.

In het zelve Kabinet van den Heer DE LA COURT is noch een overschoon Stukje, verbeeldende eene Heilige Familie, niet minder kunstig als het voorgaende; zynde zo wel het naekt als de Kleêren by uitstek zuiver en uitvoerig geschildert.

Daerby verstont onze Kunstheft het boetsen zo goet en beter als menig braef Beelthou-

wer; waer van by denzelven Heer DE LA COURT voortreffelyke Proeffstukken zyn te zien, bestaende in vier overkuntig geordonneerde Vazen, waerop geboetseert is een BACHUS Feeft, met al deszelfs toefstel, aenhang en nasleep van Nimfen, Najaden, Saters, Faunen, Wypapinnen, Kindertjes, en vooral van SILENUS, BACHUS Schiltknaep, die op zyn graeutje, vol en zat, achter aen komt zwieren; gelyk VONDEL aen hem gedenkt in dit Vaersje:

SILEEN, *het volle vat,*
Verzopen op zyn Ezel,
Evoë, Evoë,
Wist naeulyks waer by zat;
Zyn Ezel hielt den trant,
Godts Schiltknaep zat en ronkte.
Evoë, Evoë,
Het dier had meer verstant.
 SILEEN *reed averechs,*
En als by was aen 't vallen,
Evoë, Evoë,
Dan stutten hem zyn Knechts.

Of gelyk hem de doorgcleerde HEINSIUS, in zyn Lofzang van BACHUS, affchildert:

De

*De Saters sprongen op, SILENUS, vol gezopen,
Met zynen Ezel traeg quam achter aen gedropen.
Hy droeg aen de eene zy de Goddelyke wan,
En aen zyne and're hant een groote volle kan.*

Alles is even kunstig en eigentlyk verbeeld,
zo dat men, inzonderheit ten opzichte van
SILENUS,

*Natuurlyk zien kan, dat hy zit
Te waggelen en zuizebollen,
Met aders rond en dik gezwollen
Van klaeren Wyn, die hem verhit,
En telkens door hem word gepepen,
Terwyl hy achter aen komt slepen.*

Om deze Vazen is de Heer DE LA COURT
van veel doorluchtige Vorsten en Grooten
aengezocht, maer heeft nooit kunnen beslui-
ten om dezelve af te staen, tot wat prys het
ook zyn mocht.

Ik vinde my verplicht om hier, in 't voorby
gaen, tot lof van dien Heer te zeggen, dat
hy door gansch *Europa* zo vermaert en bekend
was, dat geen Koningen en Vorsten in *Hol-
lant* quamen, of zy vereerden hem met hun
bezoek. Gelyk hem ook Czaer PETER dik-

werf heeft komen zien en gemeenzaem met hem verkeerde. Doch zyn doot heeft over eenige jaren de Schilderkunst met eenen zwarten fluiër bedekt, en haere echte Zonen met Lamfer bekleed.

*Zo word de Kunst, allengs, verlaten
Van haere beste Mecenaten,
Wiens plaets maer schrael en sober tans
Word aengevult door huns gelyken;
Verplicht van kommer te bezwyken,
Ontdaen van haeren ouden glans.*

Zyn Kabinet is tans te zien by deszelfs Zoon te *Leiden*; in het zelve is eene aanzienlyke verzameling van de beste *Nederlantfche* Meesters; waerdig om van alle rechtschapen Liefhebberen gezien te worden.

Door dezen grooten *Mecenas* wierd *MIE-
RIS* alom bekend, en zyn Kunst gezocht en gewilt, krygende zyne handen vol werks. In het Kabinet van wylen den Kunstlievenden Heere en Grave *JAN VAN WASSENAER*, zyn verscheide moderne Stukjes van *MIE-
RIS*; zynde die Graef in zynen tyt een groot Liefhebber van diergelyke Kunst geweest. Eenige jaren geleeden bezocht ik onzen Kunstenaer,

stenaar, en vond hem yverig bezig aen het maalen van kleine Lantschapjes, gestoffeert met Beeltjes en Beestjes. Van dit soort zyn 'er ook eenige in het Kabinet des Graven van WASSENAER.

Voor dien tyt heb ik noch by hem gezien een *Bachenael* zeer ryk van Beelden. De Wyngodt zit op eenen Staetswagen, die van Tygers word getrokken. Zyne opdrachtige couleur, vrolyk en dartel gelaet, geven duide-lyk te kennen, dat hy den edelen Wynstok queekt en koestert, en het geefstryk druiven-fap tot zyn Ambrozyn verkieft; voorts is hy omringt en bestuwt van al zyn gevolg en Hofftoet. Het achterwerk is een schoon Lantschap, en de voorgrond rykelyk versiert met Kruiden en Planten. Ik meen, dat dit kapitaal Stuk, nevens andere van 's Mans edel penfeel, tans beruft in het Kabinet van den Heere BAKKER, te *Amsterdam*. Noch heeft hy een kapitaal Stuk geschildert voor den Heere van MEINERSHAGEN, waer in die Afgezant, nevens zyne Gemalinne, in de gedaente van REINOUT en ARMIDA, is geportretteert; zynde het bywerk eene menigte Kindertjes in een schoon Lantschap, alles

even kunstig geschildert en net geöordonneert. Korts geleden, liet my FRANS VAN MIERIS, Zoon van onzen WILLEM, aen zyn huis een PARIS oordeel zien, ook door zynen Vader geschildert, en insgelyks van eene ryke ordonnantie en kunst.

Dit zyn de voornaemste proeven van 's Mans hogen geest en rykbegaefde hant, die ik, zonder zynen roem te benadeelen, niet onaengeroert kon laeten. Ik ga noch veel met stilzwygen voorby, om tyt en arbeit, zo veel mogelyk is, te spaeren; echter moet ik noch zeggen, dat hy zyn eigen Portret overheerlyk heeft gemaelt.

Op het zelve zyn de volgende byschriften gemaakt door G. VAN ZONHOVEN:

Dus maelde MIERIS hant zich zelv' in Schildery,

Wiens ed'le Schilderkunst d'Aloutheit streeft voorby:

Zo volgt hy 's Vaders spoor: de Laurwerkroon' de hairen

En siere 't hooft der wytberoemste Kunstenaeren.

An-

Anders

*Dit 's MIERIS beelt, waer in de Geest zyns
Vaders woont,*

*Wiens vlugge Schilder-hant ons wonderen ver-
toont,*

*Wanneer hy leven geeft aen verwen en paneelen,
En zich veretuwigt door zyn RAFELSche pen-
seelen.*

G. VAN ZONHOVEN.

Onze groote Kunstheft heeft eenen hogen ouderdom bereikt, en is in zynen laetsten leeftyt noch eenige jaren blind geweest. Hy was ongemeen naerftig en yverig, daer by een bezadigt en deugtzaam Man, van eenen oprechten handel en wandel, en is te *Leiden*, zyne geboorteplaats, in den ouderdom van 85 jaren ten grave gedaelt, op den 27 van louwmaent des jaers 1747, nalatende zynen braven Zoon FRANS VAN MIERIS, die hem in zyn edel Kunstzog rustig volgt, en van wienwe gevolglyk op zyn plaats zullen spreken.

Uit eene gevoelige en schultplichtige eerbiet en achtinge voor onzen eerwaardigen en

bedaaerden Kunstenaer, vereeren wy zyn Graf-
zerk met het volgende Graffschrift:

Sta Wandelaer by dezen Steen
Met diep ontzag! dees plaets is heilig.
Hier rust de groote MIERIS veilig;
De APELLES van het Leidsch Atheen;
De ZEUXIS, die natuur braveerde,
En als PROMETHEUS 't Hemelvuur
Der Zonne ontstal, wen hy Natuur,
Bezielt met geest en spraek, boetseerde.
Maer zagt: ik raeze! APOL ontstelt
My 't brein! geen Graf, geen handvol Aerde,
(Te byster laeg beneên zyn waerde)
Omvangt dien grooten Schilderhelt.
Zyn geest, te groot voor 't aerts gewemel,
Braveerde 't Graf, en vloog met lof,
Verlost van 's Lichaems nietig stof,
Al zegepralende ten Hemel.
Vergaep u dan niet aen zyn Zerk:
Maer wilt ge u, Wandelaer! verbazen:
Beschou de wonderen zyner Vazen,
En van zyn heerlyk Schilderwerk.

Myn voornemen was, het Afbeeldsel van
 dezen beroemden Kunstenaer benevens zy-
 ne Levensbeschryving te voegen: maer door
 na-

malatigheid van een , daer ik zulks het minst van had verwacht, (en my al meer als van een is gebeurt) kan ik den Lezer, noch myn zelve, daer omtrent voldoen; echter meen ik het zelve in het tweede Deel, benevens zynen Zoon, op een blat te vertonen; en reede te geven, waer door deze wanorde is toegekomen.

Gelyk de brave MIERIS ons ten voorbeeld van naerftigheid heeft verftrekt, zal de volgende met eene gansch tegenftrydige hoedanigheid zyn rol fpeelen, en, met zyn exempel, doen zien, hoe licht fchyn bedriegen kan, ten opzichte van jonge Schilderknaepen, die in het begin wonderen beloven, en den fteilen Kunftberg, in plaetfe van klauteren, fchynen op te zullen vliegen, maer in 't vervolg, door hun eigen toedoen, (want van ongelukkigen buiten hun fchult fpreeke ik nu niet) het zo byfter flecht laeten leggen, datze, de traegkruipende Schiltpadde en zydelingsgaende Kreeft niet ongelyk zynde, meer achterwaerts en bezyden het vafte Kunftspoor gaen, dan op het effen Kunftpad eenen goeden voortgang maken. Daer ik het tans op gemunt hebbe, is

NIKOLAES HOOFT, geboren in 'sGravenhage in 't jaer 1664, en afkomstig van eene goede Familie. Van zyn Jeugd af werd hy aen de Kunst toegewyd, en heeft tot Onderwyzers in dezelve gehad, de drie *Haegsche* Fenixschilders, DANIEL MYTENS, DOUDYNS en AUGUSTINUS TERWESTEN. Ik hebbe MATHEUS TERWESTEN, die in zyn Jeugt, by zynen Broeder AUGUSTINUS de Meedeleerling van onzen HOOFT was, dikwerf horen zeggen, dat zyn Broeder hem, HOOFT, telkens ten voorbeeld van goeden voortgang voorstelde, met byvoeging, dat HOOFT hem voorby zou streeven en een Arentsvlucht in de Kunst doen; maer de uitkomst heeft vlak het tegendeel getoont, en geleert, dat AUGUSTINUS beter Schilder als Propheet is geweest. Want: al vroeg bekoort door de vermakelykheden des Huwelyks, werd onze HOOFT in zynen snellen vooruitloop op de renbaene van *Pictura* niet weinig vertraegt door zyn ontydig trouwen; doch de grootste dwarsboom, waer door hy in zynen loop schielyk gestuit werd, was zynen Jaeg- en Stroopzieken EZAUS aert, die hem nagt en dag, en by ontyde, over velt en duin langs heggen en strui-

bruiken joeg, om het Stroopwilt op te snuffelen en na te speuren:

*Door deze neiging aen 't verwilderen,
Ging hy geheel te rug met schilderen.
Wist beter van het Vinkenet,
Van Lysterstrik en Angelroede,
(Zyn kostelyken tyt te moede)
Te praeten, als van 't Kunstpalet.*

Gelyk ik menigmael gehoord, heb als hy op het Akademie mede tekende, en met het Model; ook een afgerichten strooper, die in 't velt niet overliet, dan 't geen hem ontliep of ontvloog; over deze Liefhebbery in gesprek was. Kortom onze NIKOLAES is, in vergelyking van MATHEUS TERWESTEN, maer een dwerg en onderblyffel in de Kunst gebleven. Had hy zyne Studie vlytig en naerstig voortgezet, zou het hem aen geen gelegenheit gehapert hebben om zyn Kunst met voordeel te oefnen; want zyn Oom was Roomsch Priester en Pastoor van den Haeg, en had gevolgelyk veel gelegenheit om hem overal in te draeiën tot het schilderen van Roomsche Kerken, die toch altyt Heiligen van doen hebben.

Doch

Doch dit alles heeft hy verwaerloost; zyne ganschen leeftyt opofferende aen die onverzadelyke, maer teffens onnutte en schadelyke, Visch- en Jaeglust. Hy was evenwel Lit van het *Haegsche* Kunstgenootschap, doch als *Dominus KOPPAGROEN*, de minste der Broederen; echter is hy Hoofstman der Kamer en Regent van het Akademie geweest.

Verwonderlyk is het, dat een Man van die lichaemsgestalte altyt zo onvermoeit in 't velt kon lopen: want hy ging heel kreupel; echter was hy zo rad en fix op zyn kooten, het zy in 't gaen, springen of schaetsryen, dat hy den besten uithaler in deze lichaemsoeffeningen niet behoefde te wyken. Hy floeg, in zyn jeugt, een kling zo nobel en handig, dat hy by de Liefhebbers daer voor bekend stont, en ook niet verlegen was een Stippelkansje te wagen, als de noot zulks vereischte:

*Zo dat hy allès fix verstont,
Daer 't Huisgezin geen baet by vond:
Maer, daer 't van moest bestaen en leven;
Daer was hy luttel in bedreven.*

Hy heeft veel Kinderen by zyne Vrouwe ge-
teelt, waer aen zyn Familie steeds de hant
heeft

heeft moeten houden. Hy was van een gezont en taei naturel; zynde nooit ziek geweest, als toen de doot met een het bouwvallig gevaerte van zyn out en versleten lichaem sloopte. Het geen geschiede op den 21 van Iouwmaent 1748, wanneer hy 83 jaren had bereikt. Een hogen ouderdom voor zyne manier van leven; doch hy was van Ouders afkomstig, die het leven als in erfpacht hadden: want zyn Vader is 90 jaren out geworden, en zyne Moeder weinig minder.

MATHEUS DE MEELE, geboren 1664. By wien hy de eerste gronden der Kunst gelegd heeft, weet ik niet: maer ik hebbe hem dikwerf horen zeggen, dat hy te *Londen* eenige jaren gewoont, en zich in de Kunst geoeffent heeft by den roemruchtigen Ridder PIETER LELY, Hoffschilder van Koning KAREL den tweeden.

Onze DE MEELE was in zyn jeugt een fraei Portretschilder, en heeft eenen geruimen tyt in den *Haeg* gewoont. Hy deet een voordelig Huwelyk met een ryke Juffer; het geen voor eenen Schilder een gelukkig lot is, inzonderheit als hy'er een goet gebruik van weet te maken; maer ik gelove, dat het hem in tegendeel

gendeel aanleidinge heeft gegeven tot traegheit en om 'er den Luiart op te speelen: want ik hebbe nooit iets van zyn Kunst gezien, en alleen van een eenig Stuk, door hem geschildert, horen spreken. Dit Stuk was het Portret van Jongkvrouwe van NEK, naderhand Gemalinne van den Afgezant van HOEI; volgens getuigenis van hen, die het gezien hebben, is het fraei geschildert.

Al wat ik meer van hem kan zeggen, is, dat ik hem op het *Haegsche* Akademie, toen hy al hoog bejaert was, wel heb mede zien tekenen, en aen zyn werk bespeurde, dat hy het in zyn jeugt beter had verstaen als toen: maer de Hooft-reden, waerom ik dit aenhaele, is, om dat hy Regent en Bestierder van die Akademie was, zonder Lit van de Broederschap te zyn; schoon, volgens de oude Wetten der Kamer, deze twee waerdigheden onafscheidelyk aen malkaer verknocht plegen te zyn. Het geheugt my, dat ik, met zeker out Regent hier over in gesprek zynde, tot antwoord kreeg: dat deze buitenstap in 't vervolg nooit meer gebeuren zou: maer ik zal elders gelegenheit hebben om te doen zien, dat zulks in 't vervolg wel degeelyk meer gebeurt is, en dat die Heeren nooit

Sla-

Slaven van hunne Wetten geweest zyn, maer dezelve na enkel goetdunken, en als best met eigen intrest overeenquam, veranderden, zonder dat hier tegen te praeten viel, schoon men mede tot het Convent behoorde, en stem in den Raet had.

Het was, als het spreekwoord zegt: *Overbeert moet lyden*. Doch dit in 't voorby gaen. Het verliep op 't laetst geheel met onzen Schilder: want Luiheit vreet het bestaen der Menschē op, als de Mot de kleeren, of als de Myter de kaes. Hy is gestorven in den jare 1724.

Gelyk de rykdom der Natuure onuitputtelijk is, zo is ook haere gunst in het uitdeelen haerer gaven onbepaelt, niet alleen ten opzichte van allerlei rang en staet van Menschē, maer zelf ten opzichte der onderscheide Kunne. Ontelbaere voorbeelden geven de gedenkschriften der Outhēit op van Vrouwen, die in Kunsten en Wetenscappen hebben uitgemunt. Ons klein *Nederlant* alleen kan een aenzienlyk getal uitleveren, en mag in dit geval ook billyk tegen andere Natiē roemen, dat zyn vrye Tuin deze gewyde Priesterinnen van MINERVA ten Heiligdom verstrekt heeft. Om myn gezegde hier ter

I. Deel.

O

plaet-

plaetse met een eenig voorbeeld te staven zullen wy, na zo veel voorafgegaene Kunsthelden, eene Kunstheldinne ten toneele voeren, waerdig om als een Star van de eerste grootte aan den Kunsthemel te pronken, en *Hollants* Wapenkroon als een Hooftparel te versieren; want schoon verheve Wetenschappen en Kunsten in 't algemeen de Menschheit als boven zich zelf verheffen, en tot voorwerpen van verwondering onder de Stervelingen maken, is zulks in Vrouwen, door de Natuur tot andere bezigheden geschikt, en zo wel in vermogens der ziele, als in krachten des lichaems, den Mannen onderworpen, des te wonderlyker en roemwaardiger. Het groot voorwerp, daer ik op doel, is de alomberoemde Kunstenaarssse,

RACHEL RUISCH, Dochter van den vermaerden Professer RUISCH. Zy is geboren te *Amsterdam* in 't jaer 1664, en gaf al vroeg blyken van eene aengeboren neiging tot de Teken- en Schilderkunst. Haer Vader deze ingeschapen drift merkende, en den onverzettelyken lust en yver, nevens de fraeie proeven van haer eigen oeffening, zonder eenig onderwys, ziende, en begrypende dat,

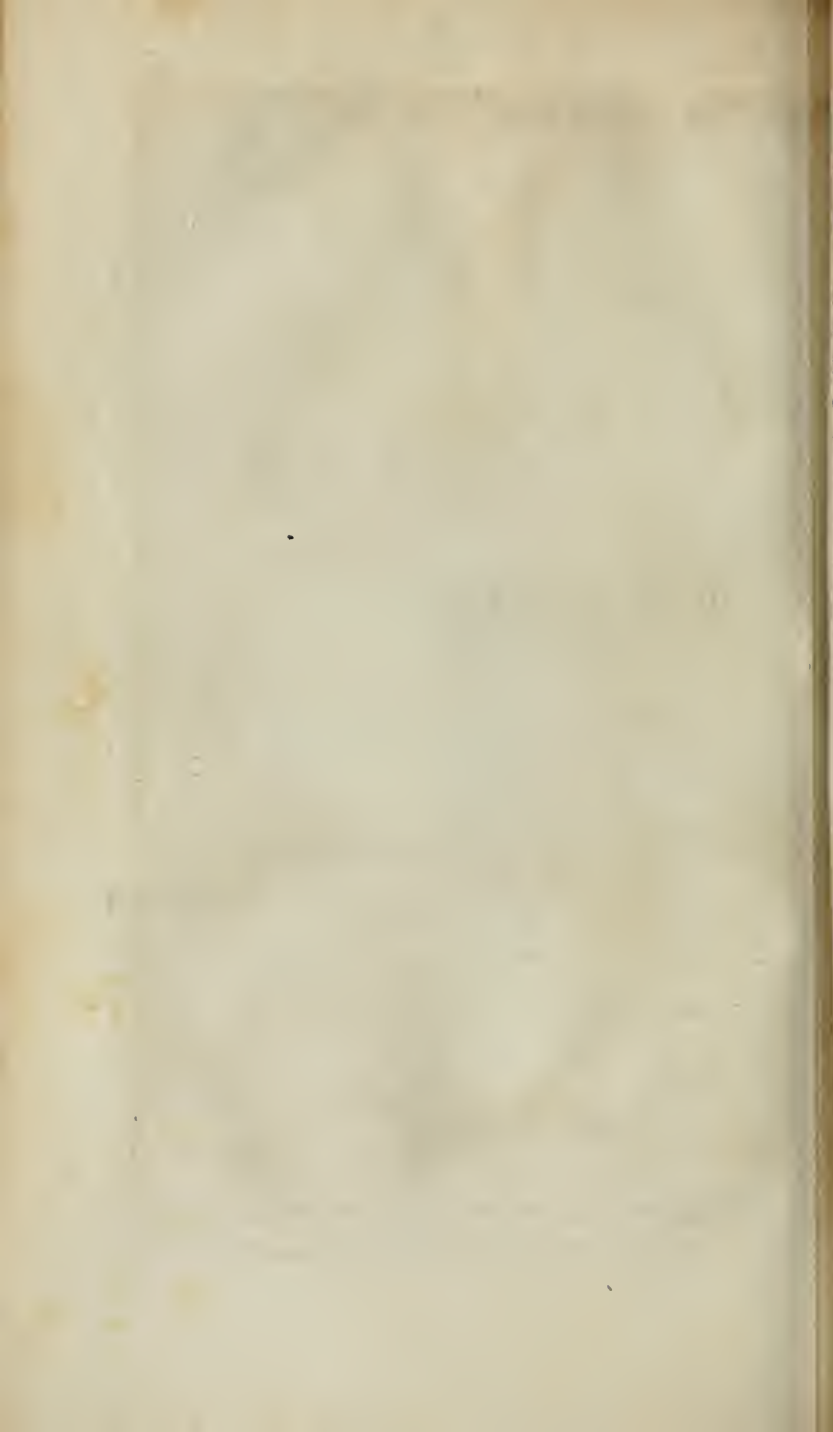
wan-

van der

J. Houbraken sculp. 1750.

1. Mariaan Pool. 2. Rachel Pool, geboren Ruisch.

wanneer dit natuurlyk Kunstvuur door een bequaem middel wierd aengeblazen, en die edele drift der Natuure door wyze lessen en regels geleid en bestiert wierd, dat 'er, zeg ik, dan van zyn Dochter wat groots te wachten stont; besloot, na dit alles rypelyk te hebben overwogen, haer geheel aen de Kunst toe te wyden, en gaf haer tot Leermeester den alom beroemden GULHELMO VAN AELST, een uitmuntent Schilder in Bloemen en Vruchten. By dezen braven Meester bragt het onze vernuftige Kunstheldin, in weinig jaren, zo ver, dat zy hem in het Kunstperk rustig op de hielenvolgde, en zyn onderwys voorby draefde; nemende voorts de Natuur tot haere Leermeesteresse en voorbeeld; en welke zy, door onvermoeide studie en oeffening, zo natuurlyk en kunstig heeft nagebootst, dat zy buiten twyffel een der grootste Kunstenaresen der bekende Werelt is geweest, en aen de goede verwachting, die men van haer had, volkomen beantwoordt heeft; hebbende wonderen in de Kunst gedaen, zo in het schilderen van schoone Bloemen, als van aengenaeme Vruchten; zynde alles zo natuurlyk door haer vleient Kunstpenseel verbeeld, dat het den Beschouwer in verwondering wegrukt, en den Kunst-

lievenden dermaten bekoort, dat haere Kunsttaferelen gezocht en in de vermaertste Kabinetten van *Europe* geplaetst worden. Maer wat Sterveling is voor de pylen der Min schootvry, daer de onsterffelyke Goden voor de wapenen der Liefde niet onquetsbaer zyn? KUPIDO, die den Diamanten spil der Aerde op zynen duim draeit, en, als een Hemelsche Magneet, de verborgen Kracht zyner Godtheit van de een tot de andere Wereltpool verspreit; slepende al wat vatbaer is voor de aantrekkingskracht van den draaikolk der Liefde ongevoelig mede; quam haer midden in haere verheve Kunstbespiegeling en edele Schilderbezigheid bestoken, en wist haer, hoe afgetrokken van het gewoon en natuurlyk bedryf der Menschen, en hoe sterk gewapent met de gunst van PALLAS, door duizent kunstgreepen te verschalken; hier toe gebrukende de fluweele tong van JURIAEN POOL, een fraei Portretschilder, die haer zo krachtig wist te belezen, dat zy, eindelyk gedwongen voor het zagt en lieffelyk geweld der Min te zwigten, hem ten Echtgenoot verkoor, en door een plechtig Trouverbont zich met hem vereenigde in den jare 1695.

*Zo brengt de schalke Minnegodt
 Al 't Menschdom onder zyn gebodt,
 Terwyl hy, aen den dienst en last
 Verknocht van zyne Moeder, past
 Noch let op wetenschap, of kunst,
 Of vlyt, of naerstigheid, of gunst
 Der Goden; noch aen kloek beleid,
 Noch aen manhafte dapperheit,
 Zich kreunt: maer zelf de Goden tart,
 En triomfeert van 't strengste hart.
 't Onwrikbaer nootlot van JUPYN
 Alleen, bepaelt en kluistert zyn
 Gewelt, dat alles blaekt en brant,
 Aen ketenen van Diamant.
 Op dat hy door zyn dartel vuur
 Al de ed'le gaven, daer natuur
 Het Menschdom meê vereeren wou,
 Niet vruchteloos verteeren zou.*

Gelyk aen onze edelmoedige Kunstheldinne is
 gebleken: want schoon haere rykbegaefde
 ziel voor de Liefde en haere Banier moest buk-
 ken, echter heeft zy zich aen dezelve niet
 verslaeft, noch haer edel kunstvermogen aen
 de vermaken des Huwelyks opgeoffert; niet-
 tegenstaende zy by haeren Echtgenoot tien

Kinderen heeft ter werelt gebracht, waer van noch drie Zonen in weezen zyn; maer met denzelven yver en naerftigheit voortgezet. In 't jaer 1701 werd Zy en haer Man in de *Haegfche* Broederschap ingefchreven, en vereerde de Kamer voor deze infchryvinge met een uitmuntent Proefftukje van haer teder en geestryk Kunftpenfeel. Het verbeelde eene witte en eene roode Roos, nevens een bonte Diftel, met eenige andere Bloemen, alle op het kunftigft en natuurlykft gefchildert.

Ondertuffchen trompette de Faem haeren roem niet alleen door gansch *Nederland*, maer vloog met haeren lof door heel *Europe*, en maakte haer gadeloos en verwonderenswaardig kunftvermogen, inzonderheit te *Duffeldorp*, aen den Keurvorft van de *Paltz*, JOHAN WILLEM, bekent. Zo dra had die doorluchtige Voetfterheer der edele Schilderkunft van ons *Hollants* Kunftwonder geen kennis, of hy beriep in 't jaer 1708, den 7 Augustus, onze *Amfterdamsche* PALLAS tot zyne Hoffchilderessè, en bevestigde zulks met eenen brief, daer zyn Zegel op gedrukt was, nevens een zilver Toilet tot een Hultafel, beftaende uit 28 ftukken, zo klein als groot,
en

en geplaetst in een sierlyk daer toe gemaakt Toiletloffertje, met noch zes zilvere Hangblakers, of Kandelaers.

*Door zulke Vorstelyke giften
En ryke gunstbewyzen, word
Het hart, de Bron der ed'le driften,
Genoopt, geprikkelt en geport,
Om de ed'le Kunst in top te heffen,
En als zich zelven te overtreffen.*

Boven dit alles, wierden haere Kunsttafereelen rykelyk betaelt; ook had zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit het Peetschap over haeren Zone op zich genomen. Toen zy met dit Zoontje in 't jaer 1710 aen het Hof quam, om hem den Keurvorst voor te stellen, omhing hem de Vorst met een root Lint, waer aen een kostbaere Medaille vast was. Voorts was al, wat zy na dien tyt schilderde, voor den Keurvorst, en werd niet alleen ruim betaelt, maer daerenboven met aenzienlyke geschenken beantwoort.

In den jare 1713 vertrok zy andermael naer Dusseldorp, wordende met groote eere en achttinge ontfangen, en voor eenige Kunststukken, die zy met zich bragt, naer gewoonte,

mild beloont. Om voorts zyne weergaloze Hoffchildereffe noch meer bekend en beroemt te maken, vereerde de Keurvorst aen den Groothartog van *Toskanen* eenige van haere Kunsttafereelen, om met dezelve zyn Wereltberoemt Kunstkabinet te versieren.

*Wanneer de Kunst, door 's Hemels zegen
En zulke Mecenaten, bloeit;
Word zy; als door een gulden regen
Van Stofgout, ryk en mild besproeit.
Maer ach! men ziet 'er naeulyks eenen
Om de eeuw verschynen, en hoe rasch
Vliegt dan zyn korte leeftyt heenen,
Of smelt gelyk een beelt van wasch;*

Gelyk onze groote Kunstenareffe, ten opzichte van haeren Doorluchtigen Mecnas, maer al te dra bevond; want zy heeft schaers tien jaren alle deze Vorstelyke gunstbewyzen genoten, vermits het sterfval van den Keurvorst, dat haer eensklaps van al die voordeelen beroofde, en voorviel in wiedemaent des jaers 1716. Al het geen tot dus ver gezegt is, heb ik uit haer eigen mont. Zy is, tans nu ik dit schryve, een Vrou van 84 jaren, heb-

hebbende haer oordeel en gezicht, voor een Vrouw van dien hogen ouderdom, noch wonder wel.

Toen ik haer bezocht, om het een en ander van haer Kunst- en Levensbedryf te verneemen, deed zy my de eer van de bovengemelde Vorstelyke geschenken, nevens zes Stukken van haeren besten tyt, en even kunstig geschildert, te laeten zien.

Uit het geenwe tot hier toe hebben aange-tekent, is ligt op te maeken, dat in de Hollantsche Kunstkabinetten weinig van haere heerlyke Penfeelkunst te vinden is. De twee kapitaelste zyn te *Leiden* in het kabinet van den Heere DE LA COURT, en eenige te *Amsterdam*.

Noch zach ik ten haeren huize een Stukje, datze op haer 80ste jaer geschildert had; ik moest my ten hoogsten verwonderen, zo net en uitvoerig was alles bewerkt. Eindelyk vertoonde zy my noch een Stukje van 't jaer 1747, dat pas begonnen was, en 't geen zy noch meende af te maken, doch, zo als 't my toen voorquam, zal dit laetste minder zyn als 't voorgaende, en geen wonder! want onder duizenden geen een, die dezen hogen ouderdom

derdom bereikt hebbende, bequaem is tot gemeene dingen, veel min tot de oeffening van zulk eene verheven Kunst.

Wy hebben in onze inleidinge gezegt, dat wy de levende Kunstenaers met geen Lofspraak, die de paelen der bescheidenheit te buiten gaet, zullen oppronken; echter moet ik, in dit zeltzaam geval, mynen voorgestelden regel overtreden, en myne manhafte Kunstheldin dit klein Letterkroontje vlechten:

*De groote RACHEL RUISCH, de onsterflyke
Y-MINERF!*

*Die wonderen heeft gedaen met enkel doek en versf,
POMONE en FLORA hielp aen 't quynen en
verwilderen,*

*Door haer natuurelyk Gebloemte- en Vruchten-
schilderen;*

*Verrykt door haere Kunst, gelyk een Hooftjuweel,
De Keizerlyke Kroon van 's Werelts Kooptoneel.*

*Komt Amstel-nimfen, vlecht een kroon van lauwer-
blaeren*

*Om haere gryze kruin en zilverblanke hairen,
Een Kroon van Starren waert! komt Dichters van
het Y,*

*Verheft haer Kunstroem door uw Duitsche Poëzy!
Ter-*

Terwyl de proeven van haer Hemels Kunstver-
mogen,

Van Vorsten aengebeên en tegen gout gewogen,
Haer Naem vereeuwigen, en haer verdienden Lof
Ophemelen tot aen het blinkent Starrenhof.

Zo moet myn Kunstheldin niet ongeprezen daelen
In 't Graf, noch ongekroont haer goude Levens-
straelen

Afleggen door de doot: maer, als een Flonkerster
Van de eerste grootte aen den gouden Hemel der
Gewyde Schilderkunst, volmaekt van luister blinken!
Zo moet de vlugge Faem haer Loftrumpet doen
klinken

De wyde Werelt door! noch drave ik niet te hoog,
Om dat Natuur, die haer bezielde hant bewoog,
Wanneer zy levendig gebloemte en vruchten maelde,
Die 't oog bedriegen, daer de snoeplust in ver-
dwaelde,

Tot noch haer weergâ, uit het Vrouwelyk geslacht,
Ons heeft geweigert. Door een Goddelyke kracht
En rykdom van vernuft, en geest en kunst, be-
schonken,

Mag RACHEL RUISCH alleen, gelyk de Fe-
nix, pronken

Met die onsterflyke eer! Apollo's goude Lier
Is dan alleen bequaem, haer ed'len Schilderzwier

En

*En Kunstverdienſten op een Hemeltoon te zetten,
En aen de onſterfelykheit te wyden vry van ſmetten.*

Een reeks van geleerde Mannen , Puikdichters en Dichtereſſen , hebben van tyt tot tyt haere Schilderkunſt door hunne Vaerzen geroemt , om haeren naem onſterffelyk te maken voor de Nageſlachten. Welke Vaerzen , nu korts in het licht gekomen onder den *Tytel* van : *DICHTLOVERS voor de uitmuntende Schildereſſe, Mejuffrouwe RACHEL RUISCH, Weduwe van den kunſtlievenden Heere JURIAEN POOL* ; my op eene vrindelyke wyze van haeren Zoon *FREDERIK POOL* ter hant geſtelt zyn , maer te veel , om hier alle geplaeſt te kunnen worden. Echter kan ik niet nalaten , deze drie volgende hier in te laſſchen , die uit de pennen der beroemſte Dichtereſſen gevloeit zyn ; te meer , om dat men in dezelve klaer beſchreven vint de ſchikking der uitmuntende Tafereelen , die noch ten huize van onze Kunſtenareſſe zyn te zien , met byvoeging van een fraei Vaers , gemaekt door den Aertsdichter *ARNOLD HOOGVLIET* , in hoope het myne Leezers mach aengenaem zyn :

SCHILDERS EN SCHILDERESSEN. 221

OP DE UITMUNTENDE
SCHILDERKUNST

V A N

MEJUFFROUWE

RACHEL RUISCH,

ECHTGENOOTE VAN DEN HEERE

JURIAEN POOL.

NUM. I.

Hoe! waer ben ik heen verdwaelt?

Moest ik niet by RUISCH aenschouwen

Vruchten, door haer hant gemaelt?

Mag ik op haer woord niet bouwen?

Neen; zy misbruikt te veel myn lichtgelovigheid;

t Zyn waere Vruchten, als een tafereel bereit.

'k Zal my van haer loosheit wreken:

Schik een weinig aen een zy:

'k Zal de Druif van 't steeltje breken;

Proeven van haer Schildery.

Hoe! is 't geen Druif? is 't verf? ... ik sta, als

opgetogen;

Door u, als eer APOLL' 't gevogelt' deet, bedrogen.

Zeg

*Zeg my, Schepster van 't gebloemt' !
 Vreeft gy niet, dat in u de Aerde
 Uw vermetel poogen doemt,
 Dat gy stout het recht aenvaerde
 Van schooner Bloem en Vrucht te brengen aen den
 dag,
 Dan immer Sterv'ling uit haer' schoot geboren zag?*

*'k Heb noch meer tot uwe lasten.
 Vint gy 't niet een weinig wreed,
 Dat de grage tong moet vasten,
 Daer ons oog zo gretig eet?
 'k Misgun die By, zo wel getroffen door uw handen,
 Dat zy die schoone Vrucht vermetel aen mag randen.*

*'t Schynt dat my uw lagje vraegt:
 Heeft de smaek by u het voordeel,
 Dat ze uw achting met zich draegt,
 Boven 't oog en 't keurig oordeel?
 Neen, looze Vraegster! neen; 't gezicht is ed'ler zin.
 Dus is 't, of 't voegt voor 't minst, dat ik dien
 meer bemin.*

*'k Zal dan spreken uwer waerdig.
 Nooit aenschoude ik frisch gebloemt',
 Dat zo wel geschikt, zo aerdig
 Op zyn Schildereffe roemt.*

SCHILDERS EN SCHILDERESSEN. 223

*Die Druif en Persik, die ge uw schepseltjes moogt
heeten,*

Zyn meer bekwaem, dan ik, uw gaven uit te meten.

*Wat verlies waer' 't voor de Kunst,
Als gy ophielt Ooft te malen!*

Haer onttrok uw nutte gunst!

*Neen; vaer voort ons oog te onthalen
Met Vruchtwaranden, daer 't gezicht verheugt in
weid.*

Zo kroone uw Kunstpenseel u met de Onsterflykheit!

1738.

CHRISTINA LEONORA
DE NEUFVILLE.

NUM. II.

*o Ed'le Dichtkunst, achtb're Maegt,
Om uw bekoorlykheên te loven!*

Kom met gebloemte uit Pindus hoven,

Met lov'ren, daer gy roem op draegt,

Met nimmer dorrende laurieren

Uw schoone Zusters lokken sieren.

Zy,

*Zy, die, door groote RACHELS hant,
 Gedoft in ryke praelgewaden,
 Met de allerëdelste sieraden
 Gebragt is tot den hoogften ftant,
 Verdient, dat uwe Lievelingen,
 Door u gefterkt, haer glorie zingen.*

*De opmerkende aendagt, door 't gezicht
 Van zoo veel fchoonheit opgetogen,
 Daer 't onnavolglyk Kunstvermogen
 De grootfte wondren heeft verricht;
 Roept uit: In deze bloeffemdreven
 Blies FLORA zelve ziel en leven:*

*Die Bloemnimf heeft dit lustpriëel
 Zich tot een woonftede uitgekozen;
 Hier ftrooit zy ceurwig purpre Rozen
 En Tulpen, gloejende op de steel;
 De bloeffemrykfte Lenteftruiken
 Zien we op haer voetspoor blyde onthuiken:*

*Hier fchenkt POMONE, in overvloet,
 Haer' eëlften fchat van boomgaertvruchten,
 Gestooft in zwoele zomerluchten;
 Granaten, ryk van geur en gloet;
 Het wollig Ooft, en Muscadellen,
 En lieflyk blozende Morellen:*

Daer

*Daer laet het Vogeltje, gewis
Te verre om voedzaam aen gevlogen,
Zyn kunstig nestje in 't wreed vermogen
Der plonderzieke Hagedis,
Die, slaende aen 't levenloos de tanden,
't Aenstaende leven aen durft randen.*

*Het nyv're Bytje, op 't zoet beluſt
Der verſchöntloken Rozeblad'ren,
Tracht waſch en honig hier te gad'ren,
Terwyl 't op deze Bloemen ruſt,
Met duizent dropjes mild beſchonken,
Waer op de morgenſtraeljes pronken.*

*Wie waent niet, dat het oog hier weid
In wezentlyke vruchtb're dalen,
Daer de eêlſte lentgewaſſen pralen?*

*Neen, RACHELS kunſt heeft ons misleid:
Die Bloemgodin wiſt, door penſeelen
En verwen, al dit ſchoon te teelen.*

*ô Ed'le Schilderkunſt! wie zag
Uw' luſterryken glans, voor dezen,
Tot zulk een' top van eer gerezen?
Wie zette u in een' ſchooner dag?
Wie tooide u ooit met friſſcher Bloemen,
Dan die, daer RACHEL op kan roemen?*

I. Deel.

P

Dit

*Dit Kunstgebloemt', van vaster aert
 Dan 't puiksieraet der lentedagen,
 Mag, onverwelkt, zyn schoonheit dragen;
 Het blyft voor strenge vorst bewaert;
 Geen felle bui van guure winden
 Kan ooit zyn' ed'len gloet verslinden.*

*En schoon het woeden van den tyt
 Den Naneef dezen schat ontroofde,
 Of zyne dierb're glansen doofde;
 Uw Naem, de onsterfelykheit gewyd,
 Begaefde RUISCH! zal, ryk van luister,
 Steets flonk'ren als een star in 't duister.*

SARA MARIA VAN DER WILF.

1749.

NUM. III.

*Wat vestigt gy dus opgetogen,
 Myn Zangster! uw verwonderde oogen
 Op RACHELS Godlyk Kunstvermogen?
 Bedank haer' arbeit; kom, ei kom . . .
 Gy zwygt! zou u de spraek ontbreken?
 ô Ja, de Poëzy word stom,
 Waer zy de Schilderkunst ziet spreken.*

ô RUISCH,

ô RUISCH, die wy met eerbiet noemen!

Uw Levenswinter schenkt ons Bloemen,

Wier luister de Eeuwen zullen roemen:

Uw Kunstzael geeft de Dichtlust stof:

Het Ooft, uit uw penfeel geboren:

Zou, waer' 't geplant in Edens hof,

De Aertsmoeder ligt op nieuw bekooren.

Wie kan hier al de wond'ren tellen?

Ik zie de purp're Muscadellen;

'k Zie de adertjes der blaetjes zwellen;

Door milden morgendaeuw besproeit.

De schoone Pruim en Persik blozen;

Terwyl het Violiertje gloeit,

In schaêuw van witte en roode Rozen.

My dunkt, ik zie dat Rupsje weven,

Dat Bytje door de takjes zweven.

Noem dit geen Kunst; ô neen! 't is Leven.

Hoe bly lacht die Granaet ons aen!

Maer zegt! ... Wat wil die zwerm van Mieren?

Men jaeg' ze van die Rozeblaên,

Eer zy de zuiv're bloem ontfieren.

ô Zielverrukkende Taf'reelen!

Kunstwond'ren, die alle oogen streelen!

Wat is 't volmaaktste van uw deelen?

Ei, zie dat Wormpje 't harde hout

Dier ſchoone Noot met kracht doorboren.

Befchou hoe zich dat Blaetje vouwt.

Hoe ſchoon vertoont zich 't Poolſche Koren!

ô Friſſche Bloemen! dierb're Vruchten,

Gevormt in de eêlſte ſchilderluchten!

U ſtaet geen hagelvlaeg te duchten.

De Tyt, die niets zo heilig houdt,

Dat hy 't zyn' glans niet tragt te ontroven,

Roept, als hy deze Zael beſchouwt:

„ Hier gaet de Kunſt myn kragt te boven.

ô Zagt Penſeel, zo fi's ervaren

In 't leventſt Bloembhof te evenaren!

Gy kreunt u aen geen tachtig jaren;

Uw winter ſchynt uw lentetyt.

ô RUISCH! uw hemelſch Kunſtvermogen,

Met recht de Onſterflykheit gewyd,

Strael' duurzaem 't Nageſlacht in de oogen!

En gy, die ons, door plicht gedreven,

Uw Moeder bly haer' lof ziet geven,

Zie, zie, voor zulk een dierbaer leven,

ô FREDRIK! uw gebeên verhoort.

Die liefde zal haer' loon niet derven:

Zo lang haer Kunſt elks oog bekoort,

Blyft ook uw naem bevryt van ſterven.

LUCRETIA WILHELMINA

1749.

VAN MERKEN.

NUM.

NUM. IV.

*W*aer ben ik? in een bloemendael?
 Of in de hoven der Godinnen?
 Of zet ik myne treden binnen
 De aenlokkelyke Schilderzael?
 Maer hoe! veranderen de wanden
 In FLORAES schoonste bloemwaranden
 En rozedreven? ja, gewis.
 Mag ik myne oogen slechts geloven,
 Ik ga, ik wandel in de hoven,
 Daer groote RACHEL, FLORA is..

Die FLORA, die met haer penfeelen,
 Een' mei van schoone bloemen plant;
 En met haer fiksgelerde hant,
 Uit verf kan d'eêlste vruchten teelen:
 Die RACHEL, die, in Schildery,
 Speelt met het vrolyk jaergety,
 En, door een wonderlyk vermogen,
 Wen zy haer Rozen zet in 't licht,
 Natuur braveert in 't aergezicht;
 Houd me in verrukking opgetogen.

Zo konden eerst vernuft en kunst
 De menschen, die in yver blaken,
 Tot Goden en Godinnen maken,
 Die, door verkregen eer en gunst,
 Veel hoger dan de bruine wolken
 Gedragen, uit het oog der volken
 Zich heffen boven nyt en tyt;
 En, door verheven lofgezangen,
 Den dierb'ren wierookgeur ontfangen,
 Aen hunnen grooten naem gewyd.

ô FLORA RUISCH! mag 't my gelukken
 Een' krans te vlechten in uw' Hof
 Van frisch gebloemde, en letterlof,
 En dien u op het hoofd te drukken?
 Mag myn bespraekte Schildery
 Aen uwe stomme Poëzy
 Dien zusterlyken plicht bewyzen?
 Dan zal, op zulk een eer en gunst,
 Myn toon zich heffen op uw kunst,
 Myn moed door uwe glori ryzen.

Is 't waer, en zie ik, op myn beê,
 Den ryken Bloembhof schooner blozen?
 Staen Hiäcinten, frissche Rozen,
 Narcissen, tot myn oogmerk reê?
 Biën zich gespikkelde Angeliëren

Zelf

Zelf aen, om FLORAES hoofd te sieren?

Neigt zich de trotsche Lely neêr,

Om in die glorie meê te deelen?

Of buigen ze alle om stryt hun steelen,

Belgzuchtig om den rang dier eer?

ô Ja! 'k zie kleurige Afrikanen,

De Karakol en Passibloem,

Begerig neigen naer dien roem.

Het bloeiënt Riet der Indianen

Schynt zich te buigen tot een' bant.

My dunkt, de purpere Amarant,

Wel eer 't sieraet van Vorstenkronen,

De Zwaertbloem, die in 't midden gloeit,

En Aloë, die zeltfaem bloeit,

Zich vaerdig tot dien plicht betonen.

Maer neen, ô Bloemen! 'k pluk u niet:

Ik schond misschien uw schoone kleuren:

Ik mogt de Nagtgodin versteuren,

Wen ik de paerlen vallen liet,

Den ed'len rykdom, dien zy spreide,

Toen ze op uw bladen traentjes schreide,

Die, in den vroegen dageraet,

Al blikkeren aen alle kanten,

Eer met die druppeldiamanten

APOLLO zynen dorst verslaet.

Neen, pronkt op uw verheven stangen,
 ô Bloemen, schoon van kleur en glans!
 Gy zyt al tot een' gloriokrans
 Gevlochten, en hoog opgehangen
 In 't onverderfelyk eerekoor,
 Waer RACHELS naem alle eeuwen door,
 Zo lang op Kunst word acht gegeven,
 Zo lang de Lente bloemen teelt,
 En SEFIR zyne KLORIS streelt,
 Den nyt en tyt zal overleven.

Maer gy APELLES JURIAEN,
 Door Schilderkunst en echte minne,
 De SEFIR van uw Bloemgodinne,
 Die ge, in de schadu van haer blaën,
 Naest uwe zyde, door uw verven,
 Met u behoede voor het sterven,
 Om dus voor 't oog van iederéén
 In Dusseldorps verheven Zalen,
 Tot beider eeuwige eer te pralen,
 In kunst en glori lotgemeen:

ô PQOL! verschoon myn Poëzyë,
 Daer zy, van yverdrift geport,
 In woordenverven schiet te kort
 By 't heerlyk schoon der Schilderyë:
 ô RACHEL! neem, in 't groot sch bestaen,

Den

*Den wil voor 't vol vermogen aen;
Den wil, die toelei, met gezangen,
Uw Kunstpenfeelen, groot van faem,
Naest Vaders wydberoemden naem,
Aen 't blinkent stargewelf te hangen.*

1734.

ARNOLD HOOGVLIET.

Hier mede wenschen wy onze Puikschilde-
resse alles goets, en betuigen, tot haere eere,
dat zy ons en alle Kunstminnaeren op eene
zeer vriendelyke en beleefde wyze ontfangt,
wanneer wy haer bezoeken, en haere Kunst
komen zien. Volgens order en tytbeurt, zou
PIETER VAN DER WERF op RACHEL
RUISCH moeten volgen, en na hem JU-
RIAEN POOL, Gemael van die groote Vrou;
doch, om dat het zo zeltzaam is, dat Man en
Vrou te gelyk, en met roem, de Kunst ge-
oeffent hebben, en de tytbeurt van POOL
met die van VAN DER WERF maer een en-
kelt jaer verschilt, zullen wy dit Kunstryk
Schilderpaer, door den bant des huwelyks
wettig vereenigt, ook hier ter plaetse, door
het tusschenvoegen van VAN DER WERF,
niet van een scheuren, maer by een houden,
en dus op onze Kunstenaresse onmiddelyk lae-
ten volgen haeren Echtgenoot,

JURIAEN POOL, geboren te *Amsterdam* in 't jaer 1666. Hy is een fraei Portretschilder geweest, en heeft veel aenzienlyke Luiden geportretteert. Al wat ik van zyn Kunst gezien hebbe, is het Portretstuk, waer in hy zyn Vrou, zich zelfs en zyn Zoontje, heeft geschildert.

Het is wel geordonneert, kunstig behandelt, dag en schaduwe in het zelve wel waergenomen, en van een goede couleur. Dit Stuk had hy geschildert op verzoek van zyn Vrouws grooten *Mecenas*, en was al ingepakt om verzonden te worden naer den Keurvorst, toen de tyding van deszelfs doot, gelyk een donderwolk, schielyk en onverwacht quam overdryven, tot groot nadeel van hem en zyne Gemalinne. Na dien tyt heeft hy niet veel meer geschildert: maer begaf zich aen de Koopmanschap van Kanten; dat jammer was voor zulk een bequaem Meester. Of het hem aen Begunstigers ontbrak, dan of hy zo veel zucht en liefde niet voor de Kunst had als zyn Vrou, weet ik niet. Hy is overleden in den jare 1745, hebbende den ouderdom van 80 jaren bereikt, en met zyne Vrouwe 50 jaren getrouwt geweest.

*Dus is hy naer het zalig Zielenvelt
Zyn Kunstheldin, gelyk een wakker Helt,
Vooruit gegaen; om, volgens haeren rang
En waerdigheid, haer Kunstgeest, in den drang
Der zael'ge Schildergeesten, te bereiën
Een plaats, om zich daer eeuwig te vermeiën.*

De Afbeeldfels van JURIAEN POOL en
zyne Kunstheldin, vertonen zich in de *Plaet D*,
gevolgt naer het bovengemelde Kunsttafereel.

Nu geven wy plaats aen den braven Schil-
der PIETER VAN DER WERF. Hy
is geboren in *Kralingerambacht*, gelegen bui-
ten *Rotterdam*, in 't jaer 1665. Zyn Vader
was Meester van de Dorpmolen. Onze PIE-
TER was de Broeder van den door ganfch *Eur-
ope* vermaerden en wereltberoemden Ridder
VAN DER WERF; die ook de groote Leer-
meester van onzen PIETER is geweest; doch
dat het edel Kunstvermogen niet in het bloet
zit, noch door bloetverwantschap overërft,
maer in de onsterffelyke ziele huisvest, en van
hoger hant komt, blykt zonneklaer aen dit
Schilder- en Broederpaer: want schoon PIE-
TER met recht onder de brave Meesters mag
getelt worden, echter is hy by den Ridder
op

op geen eenen dag te noemen, en heeft zyne schaduwe flegts van verre gevolgt, behalven dat hy zyn Broeders manier zo wel wift te achterhaelen, dat het te vrezen staet, of 'er niet wel een boefje meê gespeelt zal worden, of reets meê gespeelt is: want het is den Liefhebberen niet allen gegeven, om door hunne oogen te kunnen onderscheiden, wat echt is of niet: Daer by komt, dat men op de Verkooplyften der Schilderyen, doorgaens by de Stukken van onzen PIETER, vint aengetekent: „ *meest door den Ridder VAN DER WERF* „ *overschildert;*” ja de Kunsthandelaers zouden dit wel van alle de Stukken, die zy in bezitting hebben, voor goede munt willen doen doorgaen. Ik weet wel van goeder hant, dat 'er eenige Stukken van onzen VAN DER WERF zyn, daer de Ridder zyn hant aen geleent heeft, maer het getal is heel gering, en dit is zeer waerschylyk, vermits de Ridder zynen kostelyken tyt voor den Keurvorst, van wien hy altyt de handen vol werks had, met vry meer roem en voordeel kon besteden, als aen het gedurig overschilderen van zyn Broeders Schilderyen; daerenboven was het gezin van den Ridder en dat van zynen Broeder een paer huishoudens, daer ieder naer het zyne keek.

Toen

Toen de Ridder de vyftien Mifteriën der *Roomfche* Kerke voor den Keurvorft fchilderde; een werk, daer veel tyt en arbeit toe vereifcht wierd; ftelde hy zynen Broeder zomtyts wel te werk, het geen zich dus gedroeg: De Ridder VAN DER WERF fchikte de klederen op den Lêman, tekende dezelve voorts op het paneel, en liet ze dan zynen Broeder fchilderen; als die zyn werk verrigt had, fchilderde de Ridder het zo in 't nat over, belonende den arbeit van zynen Broeder met een dukaet daegs; en om hem daerenboven noch meer beleeftheit en erkentenis te bewyzen, fchilderde hy wel een enkel Stukje van hem over, of gaf hem Stukjes van zyn eige werk om te copieeren, daer dan de Ridder wel eens eenige verbetering aen deed, en de fyne fchaef over liet gaen: Echter met deze voorwaerde, dat de Ridder voor die verbetering 25 gulden daegs rekende; het geen naderhant tegen malkanderen vereffent wiert: waer uit ligt is op te maken, dat de Liefhebbers zich dapper vergiffen, die menen, dat meeft al PIETERS Stukjes door den Ridder overschildert zyn: Want dan zouden ze hem zelf wel zo veel gekoft hebben, als hy 'er voor ontving, zonder zynen eigen arbeit te rekenen;

nen ; het geen ongerymt is, vermits hy van zyn Penfeelwerk moest beftaen. De eenigft gunft dan, die hem de Ridder *gratis* bewees was het leenen zyner Stukken, van welk zich PIETER bediende als van patroonen om 'er het hoofdwerk zyner Origineelen na te richten. Want de meeste Historiale Stukke van onzen PIETER zyn Copyen naer de Origineelen van den Ridder, hier en daer zo wat verfehikt en verandert, en die op openbare verkopeningen noch al wel betaelt worden.

In den jare 1713 wierd het Kunstkabinet van den Heere ADRIAEN PAETS te *Rotterdam* verkocht, en onder anderen ook twee moderne Stukjes van onzen Schilder; het een verbeelde drie Meisjes, die met bloemen fpeelden, het andere verbeelde insgelyks drie Meisjes met eenig ander fpeeltuig. Voor het eerfte werd betaelt 550, en voor het ander 33 gulden. In 't jaer 1731 wierden dezelve Stukjes verkocht by den Heere van VALKENBURG het eerfte voor 555, en het andere voor 475 gulden. Deze Kunstftukjes waeren van PIETERS eige vinding, en uitnemen aengenaem en fraei gefchildert. In die zelve verkoping was eene Heilige Familie, ook door onzen Meefters gefchildert; voor dezelve werd

werd betaelt 800 gulden, schoon dit Stuk
niet dan een Copy was naer des Ridders Ori-
gineel; welk Origineel tans beruſt te *Amſter-*
dam by de Erfgenaemen van den Heer DE
WOLF. By den Heer Agent LORMIER, die
tans het beroemſte Kabinet bezit, dat in *Hol-*
lant te vinden is, zyn inſgelyks fraeie Proef-
tukken van PIETERS werk. In het jaer
1741 verkocht de Kunſtminnende Heer BIK-
KER VAN ZWIETEN zyn Kabinet, onder an-
deren ook een Stuk van onzen VAN DER
WERF, verbeeldende LOTH met zyne Doch-
ters, voor het zelve werd 500 gulden betaelt,
en beruſt tans in 't Kabinet van de Heeren
BISSCHOP te *Rotterdam*. By den Heer VAN
HEETEREN zyn ook drie Stukjes van hem,
het eene verbeelt eenen biddenden Monnik,
die ſchoon geſchildert is. De andere zyn
twee moderne Schilderytjes, inſgelyks fraei
geſchildert. Behalven al deze Hiſtoriale en
Moderne Kunſt, heeft onze Kunſtenaer veele
der aenzienlykſte Luiden van *Rotterdam* ge-
portretteert, onder andere de Heeren Be-
vinthebberen der *Ooſtindiſche* Maetſchappye,
welke Portretſtukken alle op het *Ooſtindiſch*
Huis geplaatſt en te zien zyn.

Wat voorts de geäertheit en het levensbe-
dryf

dryf van onzen VAN DER WERF betreft, moet ik zeggen, dat hy van een heel wonderzinnigen inborst, en van een gansch ander gedrag als zyn Broeder was: want de Ridder hield verkeerung met Heeren van het eerste fatsoen en aenzien, en wierd van hen gezocht en geëert, PIETER in tegendeel zocht maer Burgergezelschap, en ging liever alleen wandelen, als verzelt van anderen: want dan behoefde hy naer niemant te wachten, noch anderen niet naer hem, als hy gezint was stil te staen; doch een jaer twee of drie voor zyn doot had hy noch vreemder grillen, beel-dende zich in, dat hem elk wilde vergeven; en meer andere zotte uitwerkselen eener ongemakkelyke Zenuwkwael, of zo genoemde Hypochondrie, mackten hem, tot groote droefheit van zyne Familie, onbequaem voor de menschelyke zamenlevinge. Zyn gezette levenwys was tegens den avont voor een uur of anderhalf naer het Koffihuis te gaen, van daer naer zyn Burgergezelschap op een flesje, en voorts tegen 9 uuren naer huis. De Ridder heeft hem menigmael van die levensmanier zoeken af te brengen, maer te vergeefs; zyn wonderzinnigen aert was onverzettelyk.

*Die plaeg van wonderzinnigheit
Had zich door al het bloet verspreit,
En zat, van 't hooft tot aen de teenen,
In vleesch en geest, in merg en beenen.
Een heete koorts, die ingewant
En bloet in lichte laïer brant
Ontsteeken doet, hoe fel en vreeslyk,
Is eer, dan deeze quael, geneeslyk.*

Hy is getrouwt geweest met MARIA BOSMAN, die in haer jeugt ook zucht voor de Kunst had, en eene Discipeles is geweest van den Ridder VAN DER WERF, zynde al fraei in de Kunst gevordert; maer met haer huwelyk verflaeude de lust, en ging op 't laetst, met haer Kunstvermogen, geheel te niet. Uit dit huwelyk, het geen in het jaer 1695 voltrokken werd, heeft onze Kunstenaer by zyne Vrouwe verwekt eene Dochter, die naderhand getrouwt is met Monsieur SCHERMER, Marktschipper van Rotterdam op den Haeg.

Onze VAN DER WERF, na dat hy door al die zotte harsenschimmen, die hem niet uit het hooft te praeten waeren, veel tobbens en moeiten aen zyne Vrienden veroorzaekt had, is eindelyk in het jaer 1718, in den ouderdom van 53 jaren, overleeden.

ALBERT VAN SPIERS, geboren te *Amsterdam* in 't jaer 1666, heeft de eerste Kunstgronden gelegd by den beruchten GERARD DE LAIRESSE. Na dat hy hier eenige jaren zyne Kunststudie met yver voortgezet en behartigt had, en al een bequaem Meester was, die onderscheiden kon, wat hem ter opbouwinge zyner Kunst nut was of niet, voelde hy zich genegen om *Romen* te gaen bezoeken; om zich te oeffenen naer de beroemde werken van RAPHAËL, JULIO ROMANO, DOMINIKAIN en andere Hoogvliegers in de Kunst.

Hy begaf zich dan op reis, en te *Romen* gekomen zynde, was hy aenstonts in de weer om deze Kunstwerken yverig te beschouwen, en die geene, welke hem ten meesten nutte konden verstrekken, af te tekenen.

Na dat hy te *Romen* zyne leerzucht voldaen en zyn oogmerk bereikt had, en, onder het genot van eene vriendelyke maeltyt, de Bentbroeders, die hem, om zyne lange en smalle gestalte, den Bentnaem van *Piramied* gaven, vaerwel gewenscht te hebben, vertrok hy naer *Venetien*, om aldaer de Kunstwerken van PAULO VERONEES en KARLO LOTH, die toen in het best van zynen tyt was, te be-

bezigtigen; om, dus doende, zich langs hoe meer bequacm te maken, en met roem naer zyn Geboortestad te rug te keeren; gelyk geschiede in 't jaer 1697. Voorts heeft hy te *Amsterdam* zyne Kunst met roem en voordeel geoeffent, zo in het schilderen van geheele Zalen, als Zolder-, Deur- en Schoorsteenstukken; daer de voornaemste Huizen, op de Heere- en Keizersgracht, mede pronken. Een slepende ziekte nam hem weg in 't best van zyn leven, hebbende den ouderdom van 52 jaren bereikt, in het jaer 1718.

Nu volgt zyn Tyt- en Kunstgenoot,

OTMAR ELLIGER, geboren te *Hamburg* den 19 van sprokkelmaent des jaers 1666. Zyn Vader was Hoffschilder van den Keurvorst van *Brandenburg*, en heeft onzen OTMAR, zynen Zone, de eerste gronden van de Kunst geleert. Daer na begaf zich onze Schilder naer *Amsterdam*, by MICHEL VAN MUSSCHERT, wiens onderwys hy ook eenigen tyt genoot, en vervolgens zich, in 't jaer 1686, aen de wyze Kunstlessen van GERARD DE LAIRESSE, den Fenix van dien tyt, overgaf. Hier oeffende hy zich naerstig, vermits 'er gelegenheit was om wat te

zien en te leeren, noch een ront jaer. Daer by was ELLIGER een Jongman van geest en oordeel, van welke gaven hy zich ook wonder wel wist te bedienen: gelyk men zien kan aen eene menigte Historiale Stukken, die, ryk van ordonnantie en vinding, kunstig door hem geschildert zyn. Deze Stukken wist hy groots en deftig te versieren met allerlei couleur van heerlyke marmere Gebouwen en fraeie Basrelieven; het geen hy zo wel in 't groot als in het klein zich verftont; gelyk in veele aenzienlyke Huizen te *Amsterdam*, die met zyne geschilderde Zalen, Zolderstukken en andere Kunstsieraden, pronken, noch te zien is, en waer door zyne Kunstfaem tot in het *Mentfische* Hof overvloog. Des kreeg hy voor den Keurvorst van *Ments* in de jaren 1716 en 1717 twee Stukken van eenen grooten omflag te schilderen. Het eene vertoonde ALEXANDER *den Grooten* op zyn sterfbed, omringt van zyne Bevelhebbers en ganschen Hoffstoet. Het ander is de Bruiloft van THETIS en PELIUS.

Deze Stukken zyn vol gewoel van Beelden en Bywerk, en voldeeden den Keurvorst dermaten, dat ELLIGER, boven den bedongen prys, met een aenzienlyk geschenk verëert,
en

en tot Hoffschilder van den Keurvorst verko-
ren wiert; doch het laetste wees hy beleefde-
lyk van de hant; vermits zyne neiging meer
tot eene ruime eige vryheit, als tot het be-
paelde en slaeffsche Hofleven, overhelde. In
zynen besten tyt had hy altoos veel te doen
met fchilderen, ook wiert hy, om zynen
vluggen geest in 't ordonneeren, zeer aenge-
zocht om Tekeningen en Tytels voor Histo-
riale Boeken te maken; daer hy doorgaens
zo veel werk van had, dat 'er naeulyks tyt
voor fchilderen overschoot: want de meeste
kleine Stukjes, die op zynen naem uitgaen,
zyn meest Copyen, de een na den ander, en
door Kunstkopers met eenen glimp van echt-
heit geblanket. Hy had eene vaerdige en fixe
manier van fchilderen, zyne ordonnantien
waeren ryk en vol Poëtische vindingen; doch
in zynen laetsten tyt wat wild; ook waeren
zyne laetste Schilderyen zomtyts wat paers van
colour. Op een Stuk, dat het Banket der
Goden verbeelt, heeft de Puikdichter S. FEI-
TAMA het volgend' Klinkdicht gemaekt:

OP HET

BANKET DER GODEN,

DOOR DEN HEERE

OTMAR ELLIGER,

KUNSTIG UITGEBEELT.

*V*ernuftige ELLIGER! wat weêrgaêlooze prael!
Wat vreemde Dansrei streelt met harpen, cyters,
bommen,

Dien zwerm van Fabelgoôn? Wien doet gy niet
verstommen,

Wanneer gy dus ons leid in JUNO's wond're
zael?

Wy, door uw' geest gedrenkt uit GANYME-
DES schael;

Wy, met u, in 't Banket dier Goden opgeklommen,
Daer blyde HEBE ons voert in BACCHUS hei-
ligdommen;

Wy staem'len van uw' lof in zwakke dichtertael.

Wat kunstgreep, die hier brein en oogen doet ver-
wild'ren,

Lcer-

Leerde u de luisterzucht der Feestgenooten schil-
d'ren, -

Ten roem van 't choormuzyk, tot glorie van uw
naem?

Wie, zo by FLORA'S lonk voor PALLAS wenk
mogt kiezen,

Zou hier in ZEPHYRS drom zich zelven niet
verliezen?

Dies volgen we uw MINERVE, op 't juichen
van uw Faem.

Gedicht in 't jaer 1718, en
verbetert in 't jaer 1750.

S. FEITAMA.

Een overtuigent bewys, dat hy by Luiden van kennis en aenzien geëert, en zyn Kunst geacht was: maer door zynen stuursen kop en ongeschikte manier van leven verwaerloosde hy alles, en raekte op 't laetst met al zyn Kunstvermogen geheel in verachtinge. Daer hy in tegendeel, zo hy zyn gunstige Fortuin, ter regter plaetse, by het hair had gegrepen, en de ryzende Zon van zyn geluk op het regte spoor had gevolgt, zou hy een der gelukkigste Kunstschilders van zynen tyt geweest zyn.

Hy eindigde zynen levensloop in eenen slechten staet, out 66 jaren, op den 24 van slagtmacnt des jaers 1732.

*Zo ziet men veeltyts, dat Fortuin
Aen hen, die slaven, sloven, wroeten,
Zich kael vertoont van achterkruin.
Maer hen, die met ondankb're voeten
Haer gaven als verschoppen, ten
Bederve en tot hun eige schade,
Met haere gunste als naloopt, en
Ten Troon verheft van haer genade.*

De Schilderpersonaedje, die tans ons Kunsttoneel stofferen zal, is HERMAN HENSTENBURGH, van der jeugt af een zeltzaam voorbeeld van naerstigheit en iever in de Kunst. Hy is geboren te *Hoorn*, in *Noorthollant*, den 9 van wynmacnt des jaers 1667, en heeft de eerste beginselen der Kunste zonder eenig onderwys geleert; oeffenende zich dagelyks naer Printen en andere voorwerpen.

Zyne blakende Kunstliefde dreef hem meest tot het tekenen met waterverwen; de voorbeelden, die hy hier toe verkoos, waeren Tekeningen, met allerlei Vogels en Lantschappen, van PIETER HOLSTEIN, een uit-

uitmunter in dat gedeelte van de Kunst, en van wien hy al, wat hy machtig kon worden, opzocht en natekende, met zo veel geeft en overeenkomst, dat 'er zich ieder over verwonderde, en zyne Ouders deed besluiten om hem, in den jare 1683, te besteden by JOHANNES BRONKHORST, ook te *Hoorn* woonachtig, en dezelve, daer HOUBRAKEN van spreekt in zyn derde Deel, pag. 242, als een Overvlieger in het schilderen van allerlei Vogels met waterverf; wiens geschilderde Tekeningen tans van de Liefhebbers met trek gezocht en duur betaelt worden, ja wel viermael zo veel gelden, als hy 'er in zyn leeftyt van kon maken, en om die reden het Pasteibakken, dat zyn eigentlyk beroep was; tot zynen sterfdag heeft aen de hant gehouden; welk beroep, als de zekerste inkomst voor zyn tydelyk bestaen, onze HENSTENBURGH, ook tot zyne doot, te dier Stede heeft waargenomen: waer uit denkelyk is, dat zyne Ouders, met een dubbelt oogmerk, hem by BRONKHORST hebben gedaen; hoofdzakeelyk misschien, om het Pasteibakken te leeren, en de Kunst, als een nutte byzaak, uit blote liefhebberye voort te zetten.

Onder het bestier en opzicht van dien Mee-

fter was hy in zyn rechte Element, hebbende, door zyn geeftryk vernuft, vuurige kunstdrift en voorbeeldelyke naerftigheid, BRONKHORST niet alleen rustig nageftreeft, maer zelf voorbygevlogen in het fchilderen met waterverf van fraeie Vogels en Lantschappen: want zyne behandeling omtrent de verwen is niet alleen ruim zo zuiver en gloeiënt van colour, als die van zynen Meefter, maer de natuurlyke beweeging zyner Vogels zo eigentlyk, naer elks aert en eigenschappen, dat hy hem hier in ver overtroffen heeft.

In deze Kunftoeffening dus ver gevordert zynde, zocht hy, in 't jaer 1695, andere voorwerpen der Natuur ter nabootfende befpiegelinge van zyn werkzaam Kunftvermogen, en ondernam het fchilderen van Bloemen en Fruitgewaffen: waer in hy zo gelukkig flaegde, dat hem in deze Kunftftudie noch niemant overmeestert heeft. Ter bereikingen van zyn oogmerk in dezen, zocht hy de schoonfte verwen, die hy machtig kon werden, alle middelen aenwendende om dezelve tot waterverwen bequaem te maken, en in de voorwerpen dun en klaer te vertonen, ja men zegt, dat hy hier een Kunftgeheim, by andere Kunftfchilders met waterverf onbekent, toe

toe uitgevonden had; dit is ten minsten zeker, dat hy zig een manier heeft weeten eigen te maken, die zo zuiver, helder en sterk, van couleur is, dat ze in veele opzichten tegen olieverf kan proef houden.

Hy schilderde zyne waterverwen veel op parkement en zwaer kardoespapier, en tekende de Bloem- en Fruitstukjes tegen bruine gronden; het bywerk is meest Vogeltjes, Kappelletjes, Torren, Hagedissen en Slangtjes; die hy zo natuurlyk wist te plaetsen en te schilderen, dat zyne Kunsttafereelen, door hunne kunstryke natuurlykheit, den geest der aenschouwers in eene verrukkende bedrieglykheit als wegfleepten.

Echter zat hy met al zyn Kunstwerk in zyne Geboortestadt als in een doofpot, daer hem zelden eenig Liefhebber van belang quam zien, en dus vergaderde hy (eeven als zyne met hem in alles lotgemeene Meester) eene groote menigte Tekeningen. Het geval wilde, dat MATTHEUS TERWESTEN, beroemt Historischilder, in het begin dezer eeuw, voor den Heer van OOSTHUIZEN, te *Hoorn* woonachtig, een groot Werk schilderde, en by die gelegenheit onzen Kunstenaar bezocht; hebbende my menigmael be-
tuigt,

tuigt, dat hy nooit met meer verwondering is aengedaen geweest, als over HENSTENBURGH en defzelfs edel Kunstwerk; niet kunnende denken, daer ter Stede zulk eenen Puikschilder in waterverwen te vinden; en beschouwende, gedurende zyn verblyf te *Hoorn*, al zyne Kunstwerken, zeide hy telkens tot hem: *Macr Man is 't mogelyk! ik heb uwen naem nooit horen noemen; zo onbekent is uw edel Kunstvermogen, schoon het de achting der geheele kunstlievende Werelt verdient; ook doet hy hem, zo veel in zyn vermogen was, by voornaeme Liefhebbers kenbaer worden, waer door hy noch al eenige van zyne Kunstwerken verkocht.*

Voorts raekte hy bekend onder de *Engelschen*, die 'er veele naer *Engelant* namen, ook by de *Nederlantfche* Liefhebbers, die zyn Kunst nu met yver opzoeken; inzonderheit was 'er de Heer PIETER VAN DEN BRANDEN, te *Middelburg*, (een geacht Liefhebber in zyn leven) zeer op verslingert; by wiens Erfgenamen noch een aanzienlyk getal Bloem- Fruit- en andere Stukjes, alle om het kunstigste uitgevoert, te vinden zyn. Te *Hoorn* zyn, ten huize van wylen den Heere VAN BEVERWYK, twaelf Stukken, waer onder acht der kapitaelste, die hy ooit gemaekt heeft, van hem

hem te zien. Hy is tot aen het einde zyner dagen even naerftig geweest, immer voortblokkende, om zyne Kunft meer en meer te voltooïën; ook was hy eenige jaren voor zyne doot al heel zwak van lichaem, hebbende, door veel zittens en inspanning van gedachten, zyne levensgeesten dermaten uitgeput, dat de doot een einde van alle zyne bezigheden maekte, op den 30 van wynmaent des jaers 1726.

Zyn beroep als Pasteibakker heeft hy, als de zekerfte brootwinning, altyt aengehouden, en aenzynen Zoon ANTONI HENSTENBURGH nagelaten; die zynen buitenberoepstyt ook aen de Kunft beftcet heeft, en reets ver gevordert is, ook noch een uitmuntent Stuk van zynen Vader bezit, dat in kracht en gloeiëntheit van couleur alles overtreft.

In het Stamboek van Juffrou KOERTENBLOK, tans in bezit van den Heer PIETER TESTAS *de jonge*, beruft mede eene Tekening en het Portret van onzen Kunstenaer, pronkende, door den Puikdichter FEITAMA, met het volgende Byfchrift:

OP DE AFBEELDING

VAN DEN HEERE

HERMAN HENSTENBURGH

Door den Heere N. VERKOLJE kunstig
geteekent in het *Stamboek* van Mejuff.

JOANNA KOERTEN, overleden
Echtgenoote van den Heere
ADRIAEN BLOK.

*Een ZEUXIS, die 't papier hervormende in ta
freelen,*

*Een Kanaän vertoont in Ooft en eël Gebloemt'
Beschouwt ge in HENSTENBURGH, wiens werk
in alle deelen,*

*Door kunstig Pluimgedierte op 't hoogst zyn
Meeſter roemt.*

*Die Fenix doet, door 't puik der ſchoonſte kunstge
ſchenken,*

*Ons, t'zyner eeuwige eere, aen KOERTENS
Kunſt gedenken.*

In den jare 1720.

S. FEITAMA.

Noch moet ik tot 's Mans lof aentekenen
dat ik weinig tyt geleden, by openbaere Ver-
kopinge

kopinge te *Amsterdam*, hondert-vyf gulden voor eene Tekening met waterverf heb zien betaelen: schoon 'er maer drie Persikken en eene bosch Druiven zich op vertoonden; zy beruſt tans onder de heerlyke verzameling der Heeren BISSCHOP te *Rotterdam*. Voorts ziet men weinig Kabinetten van Papierkunst, of men vint 'er die van HENSTENBURGH: want nu is alles van hem graeg gewild, en word met drift gezocht.

Het is waerlyk met veele Kunstenaers, als het spreekwoord zegt: *Bakt my een koekje als ik doot ben*. Had hy zelf geen Pasteiën kunnen bakken voor de levenden, hy zou met al zyn Kunst zich wel onder de doden hebben moeten wenschen, om datze hem naeulyks levensonderhout verschafte.

Om met den Heere FEITAMA, door een klein staeltje van onze geringe bequaemheit in de Dichtkunst, (die rykbegaefde Tweelingzuster der edele Schilderkunſte) 's Mans roemwaerde gedachtenisse te helpen vereeuwigen, fluiten wy zyn Levens- en Kunstverhael met dit Vaersje:

*Natuur, die, door 't Heelal verspreit,
Den glans van haere Majesteit*

Meeſt

*Meest in 't vernuft der Stervelingen
 Vertoont, door wetenschap en kunst,
 Deet HENSTENBURGH, uit lout're gunst,
 Met glori naer de Kunstkroon dingen;
 Daer Griek, Romein en Batavier,
 Daer PALLAS beste Kunstscholier,
 Niet als met haere hulp naer taelde.
 Wien dus Natuur tot Leermeeft'res
 Te beurt valt, kan APELLES Les
 Ontbeeren, hoe verrukt hy maelde.
 Men eer met dubb'le glori dan,
 ô HENSTENBURG! ô groote Man!
 Uw Kunstwerk; dat, het lot ontheven
 Der sterfelykheit, met 's Lichaems stof
 Nooit zal vergaen, maer, ryk van lof,
 Den roeft der eeuwen overleven.*

ELIAS VAN NYMEGEN, geboren
 te Nymegen in den jare 1667. Zyn Vader
 HERBERTUS VAN NYMEGEN had vyf Zo-
 nen, en werd door een ontydige doot weg-
 gerukt, toen onze ELIAS pas 12 jaren out
 was, tot groot verlies van zyn huisgezin;
 doch dit verlies werd eenigzints vergoet door
 den outsten Broeder, die door de Kunstleffen
 van FERMANTON en RUT VAN LANGE-
 VELT, twee brave Meesters, den een in Bloe-
 men-,

men-, en den ander in Portret- en Lantschap-
 fchilderen, reets ver gevordert was, en zyne
 twee jonger Broeders, ELIAS en TOBIAS,
 onder zyn onderwys en bescherming nam;
 maer het heilzaam nut van dit pryslyk voorne-
 men was van korten duur, vermits zyn levens-
 lamp wierd uitgebluscht in het prilste zyner
 jaren. Dit tweede verlies was al zo fmerte-
 lyk voor ELIAS en zynen Broeder, als het
 eerste; doch:

*Geen ongeluk, hoe 't nypt en knelt,
 Of 't is noch met geluk verzelt.*

Dus was het hier ook: want de Broeder, die
 in ouderdom den overledene onmiddelyk
 volgde, had ondertuffchen, als hebbende wel
 het meest van zynen outften Broeder geleert,
 zich in zyn Vaders winkel gestelt, nam alles
 waer wat van Kunstwerk voorviel, zorgde
 voor het huishouden, zette deze twee jonger
 Broeders wakker voort in het tekenen en schil-
 deren, en zond hen overal naer toe, daer bui-
 ten de Stadt te schilderen viel: als by den Ba-
 ron VAN WACHTENDONK, in het Lant van
 Kleef; en in Overysfel, by den Heer VAN IT-
 TERSON; daer zy verscheide Plafonds, met

I. Dael.

R

Bloet

Bloemen, Basrelieven en andere Ornamenten versiert, schilderden, tot groot genoeg van die Heeren.

In het jaer 1694 wierden zy ontboden aen het Hof van *Vrieslant*, te *Leeuwaerden*, om het Kabinet der Princesse van *Oranje* te beschilderen. Hier trokken zy lustig en rustig naer toe, tyden met iever aen 't werk, en volvoerden het, tot groot genoeg van die Vorstin. Van dezen loffelyken Schildertocht quamen zy met eer en eene rykgestoffeerde goutbeurs (de vergulde bruit, daer 't al om danst,) te rug. Deze klinkende Goden staken hunnen kunstijver eenen braven riem onder 't hart, om op dien zelve voet voort te gaen; inzonderheit onzen ELIAS, die, voorzien van deze goude wieken, ondernam om op dezelve eens naer *Hollant* over te dryven:

*Want denkende aen de spreuk: Geen Sant
Verheven in zyn eigen Lant.*

Zocht hy in Hollants Lustpriëel

De goutmyn van zyn Kunstpensfeel.

En quam te *Rotterdam*, daer hy eenige Stukken schilderde, terwyl zyn Broeder TOBIAS troude, en te *Dusseldorp* by den Keurvorst Jo-

HAN WILLEM aen 't werk raekte. Na dat onze naerftige Schilder zich eenigen tyt te *Rotterdam* had bezig gehouden, wierd hy by den Baron WACHTENDONK, in het Lant van *Kleef*, geroepen, om eenige Zolderstukken te fchilderen; die hy met Beelden, Bloemen en Ornamenten, opfierde, en tot groot genoeg van den Baron vervaerdigde. Daer van daen vertrok hy weder naer *Hollant*, en werd van eenen Oom, die te *Leiden* woonde, verzocht om te fchilderen, in het huis van den Heere VAN DER MARK, een Perspectief van Gebouwen: Want daer was niets in de Kunst, of ELIAS wift 'er af, en was 'er bequaem toe. Dit slag van Kunftenaers is van het ongelukkigfte niet in deze eeuwe, gelyk 's Mans Kunstbedryf zal uitwyzen: want door dit algemeen Kunstvermogen wierd hy bekend by de Burgemeesters RUISCH en DE BIE; voor wien hy verfcheide Zolderstukken, verfiert met allerlei voorwerpen, fchilderde, en veel vrientfchap van die Heeren genoot. Van daer toog hy naer *Rotterdam*, om eenen Broeder, die daer woonde, te bezoeken. Hier werd hy verzocht om op de Koets van den Burgemeester ELZEVIER eenige Bloemen en andere byfieraden te maelen; en dit klein be-

ginsel is de grontslag van zyne voorspoedige Kunstfortuin aldaer geweest: want hier door werd hy bekend by de Heeren VAN NIEVELT, SCHOONHOVEN en anderen; die hem met schilderen van Zolderstukken en andere Kunsttafereelen de handen vol werks gaven.

Noch maelde hy voor den Burgemeester YSBRANT een Plafond, in de Zykamer van zyn Huis, en beschilderde dat vertrek voorts in 't ront met Historiën en Ornamenten; zo dat hy hier alles vond, wat hy, tot voortzetting van zyn kunst en voordeel van zyn beurs, van den Hemel kon wenschen, en dus eene gezegende aeneenschakeling van bezigheden had.

Dit gelukkig begin deed hem besluiten om zich hier neer te zetten, en naer eene bequame Echt- en Bedgenote om te zien, die hy al meê na wensch vond in de persoon van eene brave en fatzoenlyke Koopmansdochter; door welk Huwelyk hy noch al meer gezegent, en by de voornaemste Luiden van de Stadt bekend en gezien wierd. Onder dezelve waren geen der minsten: de Ontfanger PAETS, de Heer NIKOLAES ANTONI FLINK en de Ridder VAN DER WERF, die hem alle drie tot gunstige *Mecenassen* strekten; en, vermits

mits zy uitgelezen Kenners en Liefhebbers der Kunste, en Bezitters van uitgelezen Kunstka-
binetten waeren , door welke zy , onder de
Kunstminnaers bekend en geëert zynde , veel
gelegenheit hadden om onzen Kunstenaer eens-
klaps op den kruiwagen van zyn geluk te zet-
ten , drongen zy hem overal in. Dus quam
hem het werk van alle kanten toevloeiën.

*Intusschen zwoegde hy ook wakker
In 't ploegen van zyn Huw'lyks-Akker ,
En zag al meê dat vruchtbaer werk .
Der duisternisse mild belonen
Met brave Dochteren en Zonen ;
En maecte , daer hy , kloek en sterk ,
En volgens Wet en plicht , voorspoedig
Gezaeit had , ryk en overvloedig.*

Waer van hy naderhant de heilzame vruch-
ten smaecte : want zyn Zoon DIONYS, met
'er tyt bequaem geworden zynde , bood hem ,
nevens zynen Neef SANDERS , aengehuwde
Zoon van zynen Broeder TOBIAS en Leer-
ling van onzen Kunstenaer , wakker de be-
hulpzame hant in den overvloed van zyn Kunst-
werk ; en geen wonder , dat SANDERS zy-
nen Oom zo trouhartig ten dienst stont : want

hy beminde zyne Dochter, en verzocht haer, op het voorbeeld van JACOB, na eenen zesjarigen dienst, ten huwelyk; welk verzoek hem ook, zonder eenig bedrog of dubbelzinnigheit, toegeftaen werd. Met deze twee getrouwe noothulpen heeft hy eene menigte Plafonds, Zalen en Kamers, met Schilderyen gestoffeert, verbeeldende Hiftoriën, Zinnebeelden, Basreliëven, Bloemen, Lantschappen, Ornamenten en wat meer tot luister van aanzienlyke Huizen ftrekken kan; waer van de proeven te zien zyn by de Heeren DANIEL en JACOB NOORTHEY, SINSEFF, PRINS, SCHEPERS, VAN BELLEN en PETIT; wonende meest op 't *Haringvliet*. Insgelyks by Mevrouw de Weduwe RAMOUS onder de *Boompjes*, en veel andere meer in *Rotterdam*. Daer benevens had hy altoos veel Leerlingen en noch drie Knechts, die de Ornamenten fchilderden, zo op Koetzen als in Huizen. Met dit werk bemoeide hy zich anders niet, als de ordonnantie en tekening te maken, en fcherp toe te zien, dat elk zyn best deed en wel volgde, 't geen hy voor zich had.

Voorts was hy opletent in alles, had deze bestiering zo fix, dat 'er niets aen haperde, en won door zyne onvermoeide naerftigheit
veel

veel gelt. Heden, terwyl ik dit schryve, is onze Kunstenaar 81 jaren out, en geniet voor die hoge jaren al wat wenschelyk is; gezondheid, vergenoeging en ruste. Hy ziet zyne Zonen (wien hy al zedert eenigen tyt alles heeft overgegeven) met overvloed van bezigheid in de Kunst gezegent.

*Zo worden Deugt en kloek Beleit,
En onvermoeide Naerstigheit,
Als 't nagras van een' spaden regen,
Als druppels op het heilzaam kruut,
Als daeuw, die bol en knop ontsluit,
Besproeit van 's Hemels milden Zegen.
Zo smaekt men op het leerzaam spoor
Der nyv're Mier, in 't zorgen voor
Den gryzen winter van zyn leven,
De vruchten van zyn aertsgewoel,
Met lust en rust, en treft het doel:
Daer duizend' te vergeefs na streeven.*

Het Afbeeldsel van dezen Kunstenaar, benevens zynen Zoon DIONYS VAN NYMEGEN en GERARD SANDERS, zal men zien op één blad in 't tweede Deel. De menigvuldige verandering en verschikking, die ik heb moeten doen in 't Plaetwerk, door de na-

latigheid van eenige myner Kunstgenoten, die my veel beloofden omtrent het toezenden van eenige Portretten, en het niet naquamen, zyn hier oorzaak van; het geen ik hoop de Liefhebbers ten besten zullen nemen; daer by komt het noch al wel, dat Vader, Zoon en aengehuwde Zoon, byeen zyn gevoegt, en deze wanorde eenigzins verschoonlyk maekt.

Hier mede besluiten wy zyn Levens- en Kunstverhael, en wenschen hem noch zo veel jaren, als de Voorzienigheid over hem besloten heeft, geluk en heil. In 't voorbygaen moet ik noch zeggen, dat zyne jongste Dochter BARBERA al meê eenen goeden voortgang in de Kunst gedaen had, met het schilderen van fraeie Bloemen, waer van de proeven ten haeren huize te zien zyn: maer met haer trouwen, kinderen krygen en andere huwelyks- en huisselyke bezigheden, is dat Kunstvuur uitgedooft. Zyne Zonen zullen wy op hun tytbeurt ten toneele voeren, en tans eenen Kunstenaer van eene gansch andere geëertheit en levenswyze doen verschynen; ik meen

KASPARES PETRO VERBRUG-
GEN, geboren te *Antwerpen* in 't jaer 1668.

Wie

Wie zyn Leermeeſter is geweest, weet ik niet, maer wel, dat hy de Kunſt in zyn Geboorteſtadt, met roem en voordeel, heeft geöcſfent. Toen ik in den jare 1722 te *Antwerpen* was, en al het merkwaardigſte in Kerken, Kabinetten en op de Schilderkamer, ging bezigtigen, vond ik op de Kamer een Bloemſtuk van zyne Kunſt, dat fraei geſchildert en fix gepenſeelt was. Dit Stuk had hy de Broederſchap vereert, toen hy Deken van de Kamer wierd. Deze waardigheit is daer al heel aenzienlyk en teffens profytelyk: want die Kamer is met verſcheide Hantveſten en Voorrechten begiftigt; onder anderen met 12 Vrybrieven, van welkers oirſprong, nut en gebruik, *Houbraken* omſtandig ſpreekt in zyn eerſte Deel op pag. 246; tot ons oogmerk voegen wy hier by, dat zo lang de *Hartog van Beyeren* te *Antwerpen* was, de Kunſt groeide en bloeide; maer toen hy de *Nederlanden* aen *Vrankryk* overgaf, raakte zy aen 't quynen, en onderging, met deze verandering, een ongelukkig lot, tot nadeel van al de daer zynde Kunſtenaren. Dit was, volgens het voorgeven van onzen *Verbrugge*, de reden, dat hy naer *Hollant* quam afzakken.

Doch andere geven de oorzaak van dezen

tocht heel anders op, te weten: onze Schilder had by zekere Juffrou zo natuurlyk en nadrukkelyk den minnaer gespeelt, dat zy bezwangert raekte, hy, zyn dartel vuur gebluscht en zynen lust geboet hebbende, was onwillig haer te trouwen: maer zyn Biegtvaër wist hem door eene aardige vond, die hy, met overleg der gebezigde Maegt, dus loos had bestoken, behendig in het huwelyksnet te verstrikken, op deeze wyze: het Meysje veinsde heel krank van droefheit over haer geschonden eer te zyn, de Pater ging als middelaer tusschen beide, en wist zyn rol zo wel te speelen by onzen Schilder; met hem te doen geloven dat de beproefde Maegt waerlyk zo krank, en buiten alle hope van herstel was, dat het een geval van geweeten was, zo hy haer ongeëert ten grave liet gaen, en diergelyke kunstenaryen meer; dat hy, door de schynheilige traenen der geveinsdelyk zieltoegende Vryster, en de geslepen tonge van den loozen Paep, bewogen werd om haer te trouwen; maer zo dra was dit ontëerde Schaep niet getrout, of wierd hant over hant beter, tot groote smert en geheel tegen verwachting van onzen galanten Schilder, die, om dit bedrog, den Paep wel duizentmael in de Hel,
of

of ten minften in het naeft aen de Hel grenzende Vagevuur, verwenschte: want hy ftrekte ten fpot van ieder een, dat hy zich van deze twee doortrapte Vogels zo kunftig had laeten doeken en by de neus leiden; vermits deze gewaende Tortelduif zo zuiver niet was, of daer waeren wel andere Doffers op dien til geweest, en wel meer Reders aen dat Schip te pas gekomen. Dit kluchtfpel hebbe ik dikwerf van *Brabanders* zelfs, die anderzints mal-kanders gebreken en misflagen zoeken te bedekken, zo horen verhaelen, en dat hy, om die befpottinge te ontwyken, en om zich, of van deze onaengename byflaep te onttrekken, of na dat ze miſſchien kort na dien tyt geftorven was, het geen ik niet zeker weet, naer *Holland* was vertrokken. Doch hoe het hier mede gelegen zy, is ons om 't even. Hy zette zich in den *Haeg* ter neder, en oeffende zyne Kunft met roem en profyt. Dit geviel in 't jaer 1706, toen een gelukkiger tyt den Kunftenaeren bejegende als tans: want de beroemde Heer Griffier F A G E L boude zyn huis in 't *Noordēde*, waer aen onze Kunftenaer aenftonts te vat quam, om het Salon en de Plafonds met Bloemen te verfieren (want voor die groote dingen was hy uitnemen bequaem,

en

en teffens zo vaerdig, dat het een wonder om te zien was,) het geen den Heer Griffier zo wel beviel, dat hy, volgens zynen nobelen aert en gewone mildadigheid, onzen Kunstenaar voor zyn Kunst rykelyk betaelde; doch zulk een gadeloos voorbeeld van weldoen en ryk vergelden vint men onder de Grooten der Aerde heel schaars, en is waert om met goudde letteren te pronken in 's Lants Gedenkschriften, zo lang onze Vryheit en Godtsdienst duuren zullen.

Voorts had hy hier eenige jaren veel te schilderen.

De beroemde Historischilder MATHEUS TERWESTEN deed hem veel dienst, en had in dien tyt veel gelegenheit om hem aen 't werk te stellen, tot het versieren van zyn Plafonds, Kamers in 't ront, of Schoorsteen- en Deurstukken, met fraei bywerk van Bloemen; doch met dit alles wierd onze KASPARES niet ryker, maer was altyt verlegen om gelt; zo dat TERWESTEN dikwerf tegen hem pleeg te zeggen; „ *Hoe is 't mogelyk, VERBRUGGE, dat ge altyt zo kael van beurs zyt; ge hebt daer en elders zo veel gewonnen*”; maer dan gaf hy voor, dat hy, met den inval der *Franschen* in *Brabant*, zo veel verloren had,

had, en daer noch Luiden schuldig was, die betaelt moesten worden; ook kan 't wel waer geweest zyn, dat zyne Vrou noch leefde, die hy telkens de handen moest vullen, om niet van haer vervolgt te worden. Als 'er dan geen werk was, en gevolgelyk de geltwinning stilstont, schilderde TERWESTEN, hem ten gevalle, wel eens op doek een Vaes, of Kindertjes in 't graeu, die onze verlege Kunstenaar dan met Bloemen versierde, en voor bequaeme Deur- of Schoorsteenstukken langs straet te koop liet veilen; het geen zomtyts wel, zomtyts qualyk, lukte; ook wierd door de menigte elk verzadigt en de prys minder; gelyk met alle dingen: *want overvloet baert eerst verzadiging, en naderhant walging en verachting*; Zo stont het op 't laetst met zyn Kunst ook geschapen; daer by wilde TERWESTEN niet meer met hem schilderen, of het moest aenbesteed werk zyn; want die was een Man, die met zyn Kunst niet behoefde te kladden, noch dezelve langs de deuren te doen venten; het een en ander maekte zulk een bres in de Finantie van onzen Schilder, dat hy het in den *Haeg* niet langer kon houden, en genootzaekt wierd om weer naer *Antwerpen* te vertrekken, daer hy out en arm aenquam, en
noch

noch eenige van zyne goede Vrienden vond; onder anderen KAPITEIN VAN BREDA en den Historifchilder VAN HAL; die, toen onze VERBRUGGE zo kael en berooit t'huis quam, juist Deken van de Kamer was, en my, toen ik te *Antwerpen* was, het volgende flot van onzen Kunstenaers ongelukkigen levensloop mondeling bekend maekte, te weeten: zyn Kunst was te *Antwerpen* al zo min getrokken als in *Hollant*, dus verviel hy geheel tot armoede; ieder een had meêlyden met hem; in dezen elendigen toefant geviel het juist, dat de Knaep- of Knechtsplaets der Kamer vacant was, die hem met eenparigheid van stemmen wierd gegeven; doch om zyn fatzoen, (als zynde een braef Bloemschilder, en eertyts Deken van dezelve Kamer geweest,) zo veel mogelyk was, te bewaren, lieten de Regenten dit Ampt door een ander waarnemen. Dus had hy noch broot in zynen ouden dag, schoon hy van Heer tot Knecht vervallen en nu de minste in rang was; het geen anders had kunnen zyn, vermits hy kans en bequaemheit genoeg, in zynen besten tyt, had, om zich voor dezen laegen val te wachten; want zyn vaerdigheid, in het onderneemen en uitvoeren van groote dingen, was
ge-

genoegzaam zonder weergâ, en alleen machtig om hem ryk en gelukkig te maken; maer hy had zo stille geltverquiftingen, zynde liever by zyn minder, dan by zyns gelyken; want schoon hy al zedert het jaer 1708 Lid der *Haegsche* Broederschap was geweest, zag men hem nooit by zyne Medebroeders en Kunstenaers, als uit hoge nootsakelykheit; by dit alles had hy noch een *Maseurke*, dat, na zyn zeggen, zyn huishoudster was, doch het was te gelyk een *Maseurke*, daer hy by sliep: van welk byslapen ook al levendige vruchtgevolgen geweest zyn, die ook gelt van onderhout kosten, zo wel als zyn eigen lekker bekje. Uit dit alles kan men gemakkelyk opmaken, waer zyn gelt bleef, hoe veel wegen het had om hem te ontsnappen, en wat hem op 't laetst tot dien val bragt. Hy is te *Antwerpen* overleden in 't jaer 1720.

Het is den Menschen uiterlyk niet aen te zien, wat zy van binnen in den schilt voeren. Hierom bedilde MOMUS de Goden, datze geen Venster voor in de borst geplaetst hadden, op dat men zou kunnen zien wat in den boezem schuilde; vermits het aenzicht, te ver van het harte geplaetst, en, als VERTUMNUS, machtig om allerlei bedriegelyken
schyn

fchyn aen te nemen, tot die ontdekking niet deugt.

De volgende Schilderperfoenaedje zal, met zyn geveinfte gedrag en bedrieglyken aert, bevestigen, dat hy onder het getal der Menfchen behoort heeft, wiens boezem doorzichtig behoorde te zyn: want op het ftuk van de geltwinninge vry beter als den voorgaende gevat, wift hy, door onbekende ftreeken, het zy rechts of flinks, zyn voordeel te bejagen; en zorg te dragen, dat hy in zynen ouden dag leven kon. De fynman, dien ik in 't vifler hebbe, is

THEODORUS VAN PEE, geboren te *Amsterdam* 1669. Zyn Onderwyzer in de Kunst was zyn Vader JUSTUS VAN PEE, een fraei Schilder in moderne Stukjes. Onze THEODORUS was bequaem om zyne zeilen naer alle winden te zetten: *Lukte het een niet, het ander lukte.*

*Dus zeilde 't Schip van zyn gewin
Geduurig voort, 't zy meer of min.
Terwyl zyn uitgestreeken wezen
't Kompas was, daer 't voor wint op voer.
Zyn afgerichte tong het roer,
Dat zec en winden kon beleezen.*

Hy

Hy ſchilderde Hiftorien , Zolderftukken , Portretten en moderne Kabinetftukjes ; maer ziende , dat het op dien voet niet te breed ging , zette hy een Schilderywinkel op met allerlei zoort van Schilderwerk ; als Termen , Vazen en andere Tuinfieraden ; ook beſchilderde hy uitgehakte planken met Beelden van Meiden of Knechts , gelyk men in de voorhuizen zet ; handelende ondertuſſchen in wat beter zoort van Kunſtwaer : daer hy heel bequaem toe was , vermits hy kon klappen als een Exter , en , als het in zyn kraem te paſſe kwam , niet verlegen was om 'er een leugentje onder te mengen : het geen hy , tot eens anders ſchade en zyn eigen profyt , niet ſpaerzaam , maer kunſtig wiſt op te pronken. Hy heeft my zelfs verhaelt , dat die Kunſtneering in 't begin wel ging , maer naderhant hem ondermynt wierd : want om hem te quellen , verkochten zyne benydigaerts deze Klatkunſt voor minder prys , als hem de uitgehakte planken koſten.

Dus wende hy het weer over eenen anderen boeg ; kopende eenige *Italiaenſche* Schilderyen , die hy , zo ze geen naem hadden , 'er gemakkelyk een wiſt aen te plakken. In 't jaer 1715 vertrok onze doortrapte Kunſt-

I. Deel.

S

kramer ,

kramer, met die *Italiaensche* Kunstwaer, naer *Engelant*, en wist dezelve aldaer met goede winst aen den man te helpen, en zich in de gunst te dringen van den Ridder BEX, toen een der aanzienlykste Koopluiden te *Londen*, die ook eenige der gemelde Stukken van hem kocht, en hem een groot Zolderstuk te schilderen aenbesteede. Met deeze winst, en ter uitvoeringe van zyn aengenomen werk, stak hy weer naer *Hollant* over, en schilderde dat Stuk, meest te *Amsterdam*, af; ook kocht hy weer een goet getal Schilderyen, en onder dezelve eenige (volgens zyn voorgeven) van groote waerde. Met deze Stukken en het geschilderde Plafond toog hy in't jaer 1719, verzelt van zyne Vrouwe en Dienstmaegt, weer naer *Londen*; maer zyn Vrouw en Meit, die een paer platte, styve en ouwerwetse Menschen waeren, en zich naer den aert en zeden van dat Lant niet konden schikken, noch zin hadden in de levenswyze der *Engelschen*, vertrokken weer naer *Amsterdam*, terwyl onze Kunsthandelaer (die zich naer allerlei Landaert kon voegen, te *Londen* een *Gentleman*, in *Hollant* een *Amsterdammer* was, gelyk verhaelt word van ALCIBIADES, die zich zo kunstig naer allerlei zeden kon schikken, dat men hem in *Perfiën* voor eenen *Perfiaen*,
te

te Sparte voor eenen Lacedemonier, zou aen-gezien hebben,) daer bleef, en zyn Platond, daer hy, na zyn zeggen, 300 ponden voor bedongen had, afleverde.

*Maer ach! de dart'le Kunstfortuin
Wist hem een quade part te speelen,
Hoe loos hy vleiën kon en streelen,
Een part, die hem byna de kruin
Aen 't mym'ren hielp, en 't hart door' naegde:
De plaets, daer hem de geltsucht plaegde.*

Want het ongeluk wilde, dat de Ridder BEX in dat wonderjaer 1720 tuimelde, eer onze VAN PEE ten vollen betaelt was, en dus, volgens zyn voorgeven, wel 100 ponden aen hem te kort quam. Toen was goede raet duur, en hy op alle middelen bedacht, om die schade van elders vergoet te krygen; maer wat Kunstgreepen zyn 'er, daer de loosheit van eenen ouden Vos niet op bedreven is? na eenig beraet, besloot hy de volgende bedriegelyke rol te speelen, te weten: hy veinsde zich heel ziekelyk en quaet deegs, ging over al krukken en steunen, dus raekte hy, wegens zyn geleden verlies en katyvigen ouderdom, by ieder in beklag; onder ande-

ren by zekeren Heer BOR, die zin had in drie van zyne beste Stukken, maer de prys, omze in zyne bezitting te krygen, was hem te hoog, vermits 'er onze Kunstventer 300 p^{unt} sterlings voor eischte; ondertusschen hielt hy zich, of hy zo van de Werelt zou scheiden, en ziende, dat hy, door zyne natuurlyke veinskunst, dien Heer waerlyk deet geloven, het geen maer blote schyn was, nam hy zyn kans waer, en stelde hem voor om de gemelde Kunststukken op Lyfrenten te koopen. Den *Engelsman* luisterde naer dit voorstel, de gierigheid bedroog de wysheit, en zy wierden de koop eens voor 30 ponden's jaers, werdende alles behantvest met Notariale Actens. Zo haest was, door dit bedriegelyk lok-aes en schoon fluiten, de Vogel niet in den knip, of onze Fynman nam eene andere woonplaetse aen de buitenkant der Stadt, om open lucht voor zyne benaeude borst te hebben, en wierd straks beter. Zo dat de Heer BOR zyne rekening gansch verkeert maekte, en die Stukken hem by de 8000 guldens gekost hebben, vermits Vaêr VAN PEE die Lyfrenten noch 26 jaren heeft getrokken.

Zwyg LETI, van Paus SIXTUS list,
 Die Kardinalen kon verkloeken.
 Myn Schilderpaep, myn Fynman, wist
 Een gaerwen Engelsman te doeken.
 Uw Boek heeft hem misschien, naer wensch,
 Geleert die veinsrol na te speelen:
 Tot nadeel van zyn Evenmensch;
 Om dat zo net, in allen deelen,
 Zyn vont naer dien van SIXTUS zweeft:
 Alleen verschillen ze in de Vruchten,
 Die elk 'er van genoten heeft:
 Want SIXTUS won, met enkel zuchten,
 De Roomsche Myterkroon. VAN PEE
 Byna de kost voor al zyn dagen;
 Zo wisten dees' doortrapte twee,
 Hun voordeel listig te bejagen.

De ruime woonplaets, die hy kwanswys tot herstelling van zyne gezondheid gezocht had, was aen den hoek van *Hydepark*, daer een groot gewoel en voorbygang van alle Grooten, die dagelyks van hunne Land- en Lusthuizen uit- en in de Stadt quamen, was. Hier had hy het weer wakker druk met schilderen van Vazen en Tuinbeelden, ook wel een Hont, die bezig is met een hachje te kluiven; dien hy dan voor de deur zette om

Kooplui te lokken. Wat gebeurt 'er? daer komt een groote Koetshont aenlopen, en valt met zulk een geweld op zyn geschilderde Geslachtgenoot aen, dat alles 't onderste boven raakte, en den Aenvaller, die zich tegens de plank bezeerde, lustig aen 't schreeuwen ging. De Heer, wiens Hont het was, liet zyn Koets stil houden, en vroeg na den Schilder, die niet ver te zoeken was, maer aenstonts van achter zyne Kunstschermen te voorschyn quam, en door dit voorval eenige van die geschilderde Honden en Termen, tot eenen hogen prys, verkocht, gelyk hy my, en anderen zelf verhaelt heeft: doch of het dus waerlyk gebeurt is, wil ik niet bezweeren; want het was met hem, *is 't niet waer, 't is ten minsten wel verzonnen*. Inzonderheit deet hy zulke vertellingen by Luiden, die hy dacht, dat niet verder zien konden, als hun neus lang was.

Na dat hy dus zeven jaren te *Londen* had gewoont, besloot hy om weer naer zyne Geboortestadt te keeren; ten dien einde hield hy eene openbaere verkopinge zyner Schilderyen, houdende al wat, na zyn zin, niet genoeg gelden kon, op; onder anderen een Stuk, waer in hy den Aëtiehandel der *Zuitzee* had ver-

verbeelt, welke hy mede in *Hollant* bracht. Maer nu quam het hartbrekenlce tytftip van fcheiden; want na het vertrek van Besje en de Meit, had onze Grysaert, uit noot, een Huishoudfter en Beddemaekfter, en met een om zyn broek op te doen, vermits hy zomtyts geholpen moest worden, opgefpeurt.

Dit beelt van JUNO had by ongeluk maer een oog, het geen echter, als dat der CYCLOPEN, niet midden in het voorhoofd, maer op zyn rechte plaets ftont.

Doch dit zy hoe 't wil, hy kon het 'er meê doen. Deze gaf hy eenen fcheitbrief met eene goede getuigeniffe voor haeren zevenjarigen dienft. Of dit met droge oogen toeging, is niet gelooffelyk, vermits zy hem fpaerzaam en trou gedient had: het zou ook anders zo lang niet geduurt hebben: want het hoofartikel van zyn huishouden was, dat elk zyn maeg moest fchikken naer de zyne; had hy geen luft tot eeten, moest de reft ook op het zoutvat fpeelen, of het zou een quaet huishouden verwekt hebben. Maer na dit alles kon zich zyn DIDO wonder wel voegen, en met haeren Meefter aen het gerecht van een Schaepshooftje fmullen, of zy aen 'sKonings tafel gezeten had; fchoon het tongetje

noch overschoot. Doch dit alles kon de reis naer *Hollant* niet stremmen, want Besje verlangde ook om het haere, het hoge woort moest 'er uit: en, na malkanderen ettelyke maelen omarmt en vaerwel gewenscht te hebben, vertrok Bestevaer, en quam met een styve goutbeurs gezont en behouden te *Amsterdam*. Hier vond hy Besje en de Familie noch wel te pas, en ging te *Maerssen* wonen; een aengenaem Dorp, gelegen aen de *Vecht* tusschen *Utrecht* en *Amsterdam*, en omringt van overheerlyke Buitenplaetsen, zo wel van ryke *Joden* als gegoede *Kristenen*. Hier was het weer: *Boer! Boer! pas op uw Ganzen, de Vos preekt de passie*: want zich met eenen ryken *Jood* gemeenzaem gemaekt hebbende, verschalkte hy dien, op denzelven voet, als hy *Bor* van de huig had geligt, met hem eenige van zyne eige Schilderyen op *Lyfrenten* te verkopen. Dit Meesterstuk was noch grooter als het voorgaende, want *die een Jood kan bedriegen, moet gaeuw zyn*; ook twyfel ik, of de *Jood* voor zyn gelt noch wel half zo goet berecht was, als den *Engelsman*: want zyn eige Kunstwerk was niet veel schats waerd; maer al waer hy in die *Lyfrentnegotie* om dacht, was om zich zelf, niet om Besje. Hy volgde

de de spreuk der Eigenbaetzoekers: *Ik doot, al doot*; dat ook dikwerf onderlingen twist verwekte: maer daer kreunde hy zich weinig aen, en had nu tusschen de zes- en zeven-hondert guldens op zyn lyf; ook quam Besje kort daer na te sterven, en was nu genoeg door 't graf gedekt. Zo dra zach hy zich geen alleenheerscher van zich zelf en zyne aertsche bezittinge, of *Maersen* wierd voor zynen woelzieken geest te klein; des quam hy in den *Haeg*, daer hy wonderen meende op te doen. Na weinig omziens vond hy in de Houtstraet een aenzienlyk quartier; hier besteede hy zich, onder veel steunens en kreunens, voor 250 gulden, in de kost en woning, voorgevende, dat hy weinig at en meest water dronk; noch las hy zyne Huiswaerdinne een heel register van artikelen voor, die hy, uit zorg van iets te vergeeten, op schrift had; doch hoe wel hy hier voor zyn gelt gehandelt wierd, was hy het 'er rasch moede, denkende voor die naeubedongen prys noch al beter, ja zelfs goetkoper, elders te recht te raeken: want in 't begin wierd hy noch al eens ten eeten verzocht, en dat was maer schâ voor de hant, vermits hy dan de Meit een footje diende te geven, en zyn Hospita, na zyn inhaelent be-

S 5

grip,

grip, te veel profyt meê deet: maer de Vrouw heeft my naderhant verklaert, dat zy den Heer mel dankte toen hy vertrok: want hy at, dat haer de traenen over de oogen rolden, had overal smaek in, en nam van elks een goede portie. Daer van daen had hy noch wel een Logement of twee, en op 't laetst weer een eigen huishouden met een paer Huishoudsters; want hy was voor zyn Moedersbeelt, maer kon met deze *Haegsche* zo wel niet over weg, als met zyne *Engelsche* Dido. Hy mocht zo gauw zyn als hy wilde, die waeren hem te loos; ook wierd hy niet veel meer ten eeten verzocht: want elk wierd hem moede, en daer hy quam, was hy een gewisse gast, die de Les van *gierige* GERAERT volgde, en voor drie dagen at. Dus vlotte deze onderneming ook niet naer wensch, te weten: hy dacht by zyne vrienden zo twee of drie mael ter week zyn anker neer te leggen, en op die vette Akkers zo wel te grazen, dat hy de overige dagen op zyn smeêr kon teeren. Hy overwoog dan met ernst, wat hem eindelyk te doen stont; en gelyk achter het toneelspel altyt een klucht volgt, zo ging het met zyn levensbedryf eveneens: want dien ouden trasbroek werd op zyn 76ste. jaer van eene minneluim

Vrou neluim bekropen. KUPIDO, die nooit beter
 He in zyn schik is, dan wanneer hy eenen ouden
 dat SUZANNE-boef in zyn warnet krygt, had hem
 had gequetst. Dus zocht hy zyne wonde, door eene
 eede bequaame minnepleister, (maer die met een
 een noch zo wat vergult was; want de geltzucht
 een bleef echter zyn Hartgodin, schoon de Min-
 ers negodt hem bezat) te heelen: derhalven liet
 naer hy zyne verliefde oogen overal weiden, zon-
 der echter zo schielyk op zyn slag te kunnen
 eg komen; gemerkt eene oude Vryster, of een
 zo bejaert Weeuwte, die 'er noch wel uitziet
 te en een stuivertje heeft, niet licht zulk eenen
 n ouden hairklover zal neemen. Ja zelfs liep
 n hy, in zynen ouden dag, by zekere Juffrou,
 ie noch vryster zynde, een blaau scheentje,
 r schoon hy zo verliefst was als een Jongman
 van 20 jaren. Eindelyk deed hy een Weeuw-
 tje op, die zich, op hoop van voordeel, liet
 bekoren; en die eige beöging had onze ver-
 liefde Suffer ook. Elk deed zyn kraem even
 schoon voor. De Vrou zach 'er noch hups
 en goelyk uit, en hy vryde zo kunstig met
 woorden, gebaerden, lonkjes en pinkoogjes,
 of hy pas in 't prillste zyner jeugt was geweest.
 Dit huwelyk wierd voltrokken, en Bruit en
 Bruigom naer bed gedanst; alles ging wel, zo
 lang

lang de Speelman op de vloer was, en VAN PEE in een Zeê van VENUS lekkernyën zwom: maer zo dra die eerste drift wat be-daerde, en elk naer het waere oogmerk van dit huwelyk, te weeten eigenbaet, begon om te zien, vonden zy zich beide bedrogen, en de eensgezintheit verkeerde in dagelyks krakkeel; ja dat zelfs zo hoog ging, dat het tot dadelykheden quam. Want VAN PEE zou zyne Vrouwe en dienstbaren geest wel met hoepelstokken hebben willen vullen, en zy was daerentegen Juffrou ruimschotel, zo als hy voorgaf, doch dit is maer half te gelo-ven: want zyne gierigheid deet hem al, wat slecht was, tegen de Vrou uitbraken, en liet haer van geen duit meester. Dit gaf gelegenheit tot de volgende schermutseling:

Op zekeren tyt bezig zynde met zyn gout-beurs te tellen, had Mama hier de lucht niet van weg, of nam haer slag waer, bekroop hem onvoorziens, gewapent met een hant vol zants, dat zy hem al kyvende in de oogen wierp: hier door raekte hy buiten postuur om zyne schyven te beschermen, en terwyl hy genoeg te doen had met het zant uit zyne oogen te wryven, deet zy eene gewisse greep, die hem zo na aen 't harte ging, of zy hem
de

de ziel uit het lyf had gegrepen. Deze aer-
dige krygslift en beurzeftryt van zyne kloeke
*Amazon*e heeft hy zelf al zuchtende verhaelt,
en was van zulk een hatelyk gevolg, dat on-
ze jonggetrouwen, om alle verdere ongeluk-
ken voor te komen, op weêrzyds verzoek,
gerechtelyk en met klokkegeslag, van tafel
en bed gefcheiden wierden; daerenboven
wierd hy verwezen al de kosten te betalen,
haer noch eenige uitreiking te doen, en alle
de huisselyke schulden op zich te neemen.
Dit was een nagel aen zyn dootkift, te meer,
om dat hy schier nergens meer ingang had om
zynen noot te klagen; hebbende zich overal
stinkende gemaakt. Om hier noch een klein
staeltje van te melden, schiet my te binnen,
dat hy, voor zyn laetste Huwelyk, met myn
Vrou in gesprek raakte over den zorgeloozen
aert van zyne eerste Vrouwe, onder anderen
zeide hy: „ *Besje was een ziel van konfynt en*
„ *hartje zonder zorg: want als ik 's nachts van*
„ *zorg niet slapen kon, en bedacht was hoe ik den*
„ *volgenden dag myn intrest zou bejagen, dan*
„ *sliep zy als een roos; doch dan maekte ik haer*
„ *wel eens wakker, en vroeg; Kint, hoe zullen*
„ *wy het met dit en dat stellen.* ” Maer myne
Vrou, die het getalm van deze verkeerde
zorg-

zorgvuldigheid niet langer kon veelen, viel hem hier in zyne reden, en gaf hem den volgenden schimpfchoot: „Ik hoor wel, Myn Heer, dat u Vrouw het quaet genoeg by u gehad heeft, want gy gunde die sloof haer nacht, rust niet, en die koste immers geen gelt.” Hy voelende, dat myn Vrouw over deze nadeelige vrouwepraet zich gebelgt toonde, zocht het zo wat in de beste vouw te schikken, maer het mocht niet helpen, zyne achtinge was 'er, by haer, door geknakt.

*Van alles dus, behalven van
 Zyn hartverteerent ongenoegen,
 Verlaten, quam hem 't eedgespan
 Van Ziekte, Doot en Graf, toevoegen
 Den laetsten stoot. Zyn bange Ziel
 Kon naeulyks los van 's Lichaems banden,
 Terwyl de vrees haer tegenhiel,
 Elk kneep hy als met yz're handen,
 En ieder was van hem vervaert.
 Maer 't Nootlot zond hem echter heenen
 Naer CHARONS boot. Zyn Jchim die waert
 Misschien noch om zyn gelt en beenen:
 Te gierig om zyn Veergelt daer
 Den norssen Veerman te betaelen.
 Out zesmael tien en achttien jaer,
 Zag 't lopend' jaer hem grafwaerd daelen.*

Zyn

Zyn nagelaten Kunst, daer veel van zyne eige Tafereelen onder waeren, is onlangs in den *Haeg* op de Kunstkamer verkocht; doch daer quam zo veel niet van als hy altyt gesnoeft had, en met de rest zullen de Practizyns gaen stryken: alzo zyn laetste wil gansch strydig is met zyne Huwelyksche Voorwaerde, hebbende met de laetste zyn Lief alles gemaekt, en met de eerste alles ontmaekt.

Zyne eenige Dochter, met wien hy altyt in onmin leefde, (een fraeie Miniatuurschilderesse,) en lang voor hem overleeden, zullen wy op haer beurt plaets geven.

ADAM SILO, geboren te *Amsterdam* op Kersdag des jaers 1670. In zyn jeugt leerde hy het goudtraectrekken, waer mede hy zich geneerde tot zyn 30ste jaer, wanneer hy zich begaf aen 't scheepsbouwen: waer toe hy aenleiding kreeg door het dagelyks omgaen met lieden van dat hantwerk. Vervolgens ondernam hy, door toedoen van THEODORUS VAN PEE, het schilderen. Zyn eerste proef was het copiëeren van twee levensgroote beenen na een *Italiaensch* Meester, die hy by VAN PEE zo gelykformig nabootste, dat 'er elk over verwondert was, en hem aenrade

rade met het ſchilderen voort te gaen; het geen hy deet, copiërende verſcheide Stukjes, en, door den raet van goede Vrienden, zich voornamelyk op het Zee- en Scheepſchilderen toeleggende, in dat deel der Kunſt zo wel geſlaegt is, dat hy alles, wat 'er toe behoort, meeſterlyk kundig is.

Kort voor het overlyden van den Zee-Admirael GRAVE, heeft hy voor dien Vlootvoogd een groot Stuk geſchildert, het geen tot groot genoegen van dien wakkeren Zeehelt uitviel, en verſcheide Zeerampen vertoonde, die hem in zyne kruistochten door zwaere Zeeörkanen, als anderzints, zyn wêdervaren. Voorts is onze Kunſtenaer ook ervaren in verſcheide Wetenschappen, en noch zeer ieverig in derzelver ſtudie en oefening bezig, ſchoon hy, volgens zyn geboortejaer, tans by de tagtig jaren bereikt heeft, vroetende nacht en dag met het ſlypen van allerlei Brantspiegels, en Vergrootglazen, en derzelver zamenſtelling tot kykers: daer hy al de byörnamen ten zelf toe draeit, en welke Kunſttuigen van de Liefhebbers met graagte gezocht en betaelt worden; vermits hy, zeer ervaren in de *Optica*, deze Kunſttuigen naer de juiſte regels van dat verheven gedeelte

deelte der Natuurkunde, weet zamen te stellen.

Hy heeft ook veele Portretten in wasch geboetseert, die by uitstek wel gelyken, en die hy, door eene byzondere kunstgreep, eene vlezighe couleur wist te geven, en de oogappels van Albast zo natuurlyk te slypen, en in 't voorhoofd te planten, dat 'er de Aenschouwers, in den eersten opslag, door verrukt en bedrogen worden. Voor zyne hoge jaren geniet hy tans noch eene volkome gezondheid; die wy hem zo lang, als de Voorzienigheit zyne dagen rekken zal, met vergenoeging toewenschen.

FRANÇOIS BEELDEMAKER, geboren in 's Gravenhage 1669. Hy was de Zoon van JOHANNES BEELDEMAKER, en heeft de beginselen der Kunst by zynen Vader geleert; maer, tot ryper jaren gekomen zynde, strekte zyn lust niet tot zyn's Vaders Kunstverkiezinge in het schilderen van Jageryën, Dieren en andere voorwerpen, maer was geneigt tot verhevener Kunstverbeeldingen. Ten dien einde werd hy bestelt by den beruchten Historischilder WILLEM DOUDYNS, by wien hy zyn kunst met yver voortzette, tot

I. Deel. T hy

hy zich bequaem oordeelde, en beluſt werd *Romen* te gaen bezoeken: gelyk hy deed, doch was 'er niet lang, of zyn ſtuurſchen aert en eige wysheit wierd by de Bentbroederen kenbaer, die zyn gedrag ondragelyk laſtig en beſpottelyk vonden, en hem, uit dien hoofde, met den honorabelen Bentnaem van *Aep* doopten; het geen zich dus gedroeg: Na dat de gewone plechtigheden verricht en het ſinulmael op de lippen zoude genomen worden, wierd 'er beraetſlaegt, wat Bentnaem, zinspelende op zyne vieze nukken, hem beſt zou voegen; dit ging zo hoog, dat men in eenen hevigen woordenſtryt raekte, die op het punt ſtont om tot dadelykheit uit te berſten, en de klucht in een treurſpel te veranderen; maer het geluk wilde, dat, na veel haſpelens over en weer, een uit den hoop riep; *hebben wy hier zo veel oneenigheit om zulk eenen AEP!* zo dra was dat woort niet gehoort, of elk riep luitkeels *Fiat AEP!* daer hy op eene verſchrikkelyke wyze over geſtoort was, maer 't mocht niet helpen; het woort was gegeven en moeſt ſtant houden, met wat ernſt en geweld hy zich hier tegen verzette: *want veel bonden is den Haes zyn doot.* Ook werd hem beduit, zo hy niet te vreden was,

was, zy hem met gevoelige reden zouden te vreden stellen. Dus liep deze gevaerlyke woordenstryt noch gelukkig, zonder kampgevecht en bloetstorting, ten ende. In vroeger tyt is 'er noch eens diergelyk geschil geweest, met zekeren nieuweling, die den Bentnaem van *Ezel* kreeg: maer die bracht echter, met beloften van noch eene vette smeer te geven, zo veel te weeg, dat zy hem toefonden dien hatelyken Bentnaem, op het beloofde smulmael, te veranderen; gelyk geschiede: want om dat hy zo ruim had opgedischt, en van goude schilfers zo wel voorzien was, voegden zy 'er noch twee lettergreepen by, en gaven hem toen den Bentnaem van *gouden Ezel*. Maer om weer tot onzen *BEELDEMAKER* te komen. Hy bleef na dien tyt niet lang te *Romen*: want hy was 'er, na luid van zyn Bentnaem, gezien als een Aep in eenen Porcelainwinkel. Des quam hy weer naer zyne Geboorteplaetse afzakken, zette zich daer ter neder, en had in den beginne veel te doen met het schilderen van Zolder-, Deur- en Schoorsteenstukken; inzonderheit in den tusschentyt, dat *MATTHEUS TERWESTEN* naer *Romen* was; want daer was toen weinig keur, vermits de oude Mee-

sters meest doot waeren. Maer toen TERWESTEN van zyne driejarige reize te rug quam, verminderde de drukte van onzen Schilder geweldig; om dat TERWESTEN hem in bequaemheit te byster overtrof.

Het grootste werk, dat ik van BEELDEMAKER weet aen te wyzen, is in 't huis, dat voor dezen is gebout door den Heer van NORMANDIE, staende in de Wagestraet binnen 's Gravenhage; in het zelve heeft hy verscheide Zolderstukken en een Kamer in 't ront geschildert. Toen het Vuurwerk in de Vyver, over de *Utrechtse* Vrede, wierd afgestoken, heeft hy den Tempel, die op het Theater van de Staten Generael stont, ook geschildert. Voorts was hy Lit der *Haegsche* Broederschap, maer gedroeg zich zo onbroederlyk, dat men gemakkelyk kon begrypen, hoe billyk de *Roomsche* Bent dien sierlyken naem van AEP hem gegeven had: want hy was hier net zo gezien, als te *Romen*. In 't jaer 1717 ging hy buiten *Rotterdam*, ter plaetse daer zyne Vrouwe van daen was, wonen, en is daer, hoogbejaert, gestorven, doch zyn nette sterfdag is my niet gebleken.

Ons Vorstelyk Statenhof levert een aanzienlyk getal Kunstschilders uit, zo van Inboor-

boorlingen als Vreemden, die zich daer ter neer hebben gezet; doch niet alle even voorspoedig; daer zakten 'er zomtyts al weer een af, gelyk ik met de volgende zal bewyzen.

JAN HENDRIK BRANDON, uit *Vrankryk* herkomstig, en die, waerschynlyk om de geloofsvervolging, zyn Vaderlant heeft verlaten, zette zich in den *Haeg* ter neder. Hy quam in 't *Haegsche* Kunstgenootschap in den jare 1696, en was Bestierder van het Akademie, toen ik in myn jeugt daer quam tekenen in 't jaer 1703. Hy was een braef Portretschilder, die de Afbeeldfels van veel aanzienlyke Luiden geschildert heeft, waer van ik 'er verscheide gezien hebbe, die lof verdienden. Hy heeft de vier Prinsen geschildert, daer de Treveskamer mede pronkt: als WILLEM *den eersten*, Prins MAURITS, FREDERIK HENRIK en WILLEM *den tweeden*; echter zyn dit Copyen: waer van de Principalen te zien zyn in de Befognekamer van Haer Hoog Mogende. Doch het geluk moet hem hier niet gunstig genoeg, naer zynen zin, toegelagchen hebben: want hy verplaetste zich in 't jaer 1708 naer *Utrecht*, daer hy tot het einde zyner dagen gebleven en overleden

is in het jaer 1716. Maer het schynt my toe, dat hy het daer al meê niet te breed gehad heeft: want eene Dochter, die hy naliet, en heel gebrekkelyk van Lichaem was, had na zyn doot zo veel niet, dat zy kon bestaen.

Zyn Lantsman, Kunstgenoot en Medevluchteling, was JAQUES PARMANTIO, die ook, omtrent denzelven tyt, in den *Haég* heeft gewoont, en was een fraei Historischilder. Waer van de bewyzen te zien zyn in de Besognekamer van de Staten Generael, bestaende in drie Zolderstukken, in welke verbeelt is: Stantvastigheid, Voorzichtigheit en Sterkte; en zyn geschildert in 't jaer 1698. Wat verder van hem geworden is, weet ik niet.

Nu volgt ARNOLDUS BOONEN, in wien MINERVA, Bestierder der Kunste, heeft willen ten toon stellen, wat zy in de Stervelingen vermag, en tot welk een trap van eer en geluk zy dezen haeren Lieveeling heeft opgebeurt, om voor de nakomelingschap tot eene helder lichtende en veilige Kunstbaek te verstrekken. Hy is geboren te *Dordrecht*, op den 16 van wintermaent des jaers 1669

J. Roman del.

P. Tanyé sculp. 1750.

1. Arnoldus Boonen. 2. Karel Borchart Voet. 3. Isaak Moucheron.

S

166

B E

spre

nae

V

du

iet

dat

ven

hae

om

he

te

zue

zy

ee

on

de

Bo

ge

gin

da

de

se

da

-hy

he

1669, uit ARNOLDUS BOONEN en ELIZABET GYZEN, brave luiden, en beide gesproten uit een treffelyk Geslacht, en de voornaemste Koopluiden van die Stadt.

Van der jeugt af toonde onzen ARNOLDUS, dat 'er wat verhevens in hem stak, en iets groots van hem te wachten stont. Na dat hy wel gevordert was in leezen en schryven, en den ouderdom van 13 jaren bereikt had, gaf hem zyn Vader eene vrye keur om een beroep te kiezen, daer zyne genegenheit meest toe overhelde. Zonder zich lang te bedenken, verkoor hy, uit eene aengebore zucht, de Schilderkunst. Dus bestelde hem zyn Vader by eenen ARNOLDUS VERBUIJS, een Portret- en Historischilder, die gansch onhebbelyk in zyne manier van leven en schilderen was, uitstekende in het verbeelden van Bordeelen, en wel zo uitbandig, dat het van geene kuische oogen, als met verontwaerdiging, gezien kon worden, en niet anders dan tot verleidinge en ontstichtinge der Schilderjeugt strekken kon. Maer deze onbeschaemde Schilderboef vertrok weinig tyts daer na, metter woon, naer den *Haeg*; daer hy zynen verachtelyken levensloop geëindigt heeft.

Dus werd onzen ARNOLDUS tot zynen tweeden Leermeeſter toegevoegt, den roemruchtigen GODEFRIDUS SCHALKEN, die, wegens zyne vlezige en vleïende wyze van ſchilderen, weinig zyn weergâ heeft gehad. Hier zette hy zyn kunſt met veel luſt en yver voort, boven alle zyne Medeleerlingen van zynen Meefter geächt; na dat hy ruim zes jaren zyn onderwys had genoten, en pas 20 jaren bereikt had, gaf zyn Meefter hem zelf te kennen, dat hy nu bequaem was om zich voorts naer 't leven te oeffenen: gelyk hy doet, en van meet af aen, voor zyne jaren, gelukkige proeven van zyn edel kunſtvermogen gaf; waer aen een Kunſtkundig oog duidelyk kon zien, dat 'er een groot Meefter van hem te wagten ſtont:

*Zo kent men, in de dunne lucht,
Al vroeg, aen zyn verheven vlucht,
Den Koning van 't geveugelt ryk,
Den jongen Adelaer; gelyk
De Koning aller Dieren, gaeu,
Gekent word aen zyn muil en klaeu.
Die tot wat edels moet verſtrekken,
Zal zich of vroeg of nooit ontdekken.*

Gelyk de tyt ook heeft bevestigd: nadien hy, zo wel in het maelen van Kabinetstukjes, als Portretten, heeft uitgemunt; maer de menigvuldige bezigheid, die hem, van tyt tot tyt, het Portretschilderen verschaft, en wel het profytelykste was, gaf aenleidinge, dat hy laer geheel toe overhelde: dit is de reden, dat men maer weinig Kabinetstukjes van hem ziet.

Op zyn 25ste. jaer deed hy een reis naer *Duitslant*, en schilderde te *Frankfort* verscheidene Adelyke Personen, met zo veel genoeg, dat zulks hem beroemt maekte by *LOTHARIUS FRANCISCUS van Schonborn*, Keurvorst van *Ments*; die hem aen zyn Hof verzocht, daer hy zich ook naer toe begaf, en dien Vorst tweemaal, eens levensgrootte ten voeten uit, en eens in 't klein, portretteerde, nevens deszelfs Broeder, en veele Heeren van zynen Hofftoet. In alle deze Portretstukken vond de Keurvorst zo veel gevallen, dat hy onzen Puikschilder verzocht eenige Kabinetstukjes voor hem te schilderen; het geen hy deed, tot tien in getal, alle Kaerslichten; die den Vorst zo wel behaegden, dat onze Kunstenaer daer rykelyk voor beloont en met veel eer overladen wierd.

Deze voortreffelyke Penfeelkunſt maakt hem door gansch *Duitslant* zo vermaert, dat ERNST LODEWYK, Landgraef van *Heſſe Darmſtadt*, hem op eene vriendelyke wyze aen zyn Hof verzocht te komen; het geen hy in willigde, en dien Vorſt, nevens zyne Gemalinne, verſcheide maelen, zo in 't groot, als in 't klein, ſchilderde; welke Stukken verzonnen wierden aen de vermaertſte Hoven van *Europa*. Hier bleef hy vier maanden, en werd geduurende dien tyt, van die Hoogvorſtelyke Perſonen op het allervriendelykſte onthaelt voor zyne Kunſt rykelyk betaelt, en noch meer koſtbaere geſchenken begiftigt.

*Een moedig Kunſtpaert hoeft, 't is waer,
Geen ſpooren voor zyne ed'le driften:
Maer echter zulke prikkels, zwaer
Van gout en Vorſtelyke giften,
Verdubb'len zynen draf, op 't ſpoor
Der Kunſte, om ruſtig voort te lopen.
Maer weinig zyn 'er, die zich door
Die goude ſpooren voelen nopen.*

Na dat BOONEN dus aen verſcheide Vorſten-Hoven zyne Kunſt geöeffent, en daer benevens veele aenzienlyke Luiden geſchilderhad.

had, vertrok hy naer zyne Geboorteplaets, *Dordrecht*. Hier hielt hy zich eenigen tyt op; maer bevindende, dat *Dordrechts* vette kleigront wel goet is om Kunstenaeren te queeken, doch niet om op den duur te voeden, volgde hy het voorbeeld van veele zyner voorgaende Kunstgenoten, en begaf zich in den jare 1696 naer het machtig *Amsterdam*; daer hem zyne gunstige Kunstfortuin ook vriendelyk toelachte: want kort na zyne komste werd hy van de Heeren Regenten, die toen het Spinhuis bestierden, verzocht hunne Afbeeldsels te maelen in een groot Stuk, alle levensgrootte, het geen hy zo loffelyk uitvoerde, en hem zo beroemt by alle rechtschapen Liefhebbers maekte, dat hy hier een *Ilium* van Kunstbezigheden vond: niet alleen voor de aenzienlykste Inwoners der Stadt, maer daer quamen weinig Vorsten en Grooten deze Vorstin van 's Werelts Koopsteden zien en bezoeken, of lieten zich door hem afmaelen, gelyk het vervolg van 's Mans Kunstbedryf zal tonen. Onder anderen liet zich de Kroonprins van *Pruiffen*, in 't jaer 1698 te *Amsterdam* zynde, door onzen Kunstheld portretteren; het welk hy, tot genoegen van dien Vorst en alle Kunstkundige Liefhebbers, na wensch volbracht.

Dit

Dit Stuk is in koper gebracht door den kunstigen Plaetsnyder PIETER VAN GUNST, en onder de Liefhebbers van Prentkunst overvloedig bekend. In 't jaer 1703 begaf hy zich in den huwelyken staet, met ANNA MARIA MATTHEUS; een zedige en deugtryke Vrou, gesproten uit een geslacht, waer uit veel beroemde Mannen en Hoogleeraers zyn voortgekomen.

Eenigen tyt hierna verzochten hem de Heeren, die 's Lants Munt te *Dordrecht* bestieren, om in een groot Stuk hunne Afbeeldfels te schilderen; het geen hy met roem volvoerde. In dit Stuk zyn de voorste Personen levensgrootte ten kniën toe uit, en de andere na evenredigheid verbeelt; het bevat wel 20 Persoonsverbeeldingen; alle om het kunstigst geschildert en geordonneert, en is in de Vergaderzael van de Muntheeren te zien.

Voorts heeft BOONEN verscheide Burgemeesteren van *Amsterdam* en hunne Familiën geschildert. Ook zyn 'er in zynen tyt geen Regenten van Godtshuizen, noch Dekens en Overheden van Gildens, geweest; of zy zyn door zyn Kunstpenseel afgemaelt; gelyk deze volgende lyst (my door zynen Zone toegezonden, op dat ik zyns Vaders leven en kunstwer-

werken na verdienſte zou boekſtaven,) te kennen geeft. In den jare 1706 ſchilderde hy de zes Heeren Regenten van 't Huiſzittenhuis aen de oude Zyde. In 1709 de vier Regenten van 't Waelen-Weeshuiſ. In 't jaer 1710 dien, door zyne krygskunde en dapperheit, door gansch *Europe* beroemden Oorlogshelt, den Hartog van MARLBOROUGH; die by uitſtek voldaan was. In 't zelve jaer de vier Overluiden van 't Wynkuipersgilden, te zien in de Bernhardſteeg op deſzelfs Gildekamer. In 1712 de Overluiden van het Wynkopersgilde; dit Stuk bevat zes Perſonen, en is geplaatſt op de Gildekamer in de Koeftraet. In 't jaer 1714 vier Heeren Regenten van 't Spinhuiſ, en vier Regenten van 't Leprozen-Huiſ. 1716 zes Overluiden van het Chirurghynsgilde, te zien op de Nieuwemarkt; en zes Heeren Regenten van 't Burgerweeshuiſ, aldaer te zien. In 't jaer 1717 was het voorwerp van zyn edel Kunſtpenſeel de wereltberoemde Czaer PIETER *den grooten*, nevens zyne Doorluchtige Gemalinne en eenige *Ruffiſche* Prinſſen van zyn Majesteits gevolg; alle levensgrootte, en tot het hoogſte genoegen van dien Vorſt.

Het jaer 1720 gaf al weer nieuw Kunſtwerk
aen

aen de hant: wânt de toen regerende Heeren Regenten van 't Huiszittenhuis, aen de oude Zyde, lieten zich andermael van onzen Kunstenaar portretteeren. In 't jaer 1721 bevond zich de Graef van ZOLMS te *Amsterdam*, en liet zich insgelyks door hem afmaelen, als mede in 1723 de Baron van PLETTENBURG. Dit zelve jaer, vruchtbaer in het aenbrengen van doorluchtige Voorbeelden, ter oefeninge van 's Mans gelukkig Kunstvermogen, vereerde hem met het afmaelen van onzen tans regerenden Stadthouder, den allerdoorluchtigsten Vorst en Heere WILLEM, KAREL, HENRIK, *Friso*, Prins van *Orange en Nassau*, &c. &c. &c.; zynde toen pas 12 jaren out; het geen volkomen tot genoegen van dien jongen Vorst uitviel, en daer de groote Dicht- en Taelkundige DAVID VAN HOOGSTRATEN het volgende Byschrift op maakte:

*Dus leeft de brave Telg, uit NASSAUS stam
gesproten,*

*En, tot de hoop van 't Lant, gelukkig opgeschoten:
Dat, vol verlangen, de gewenschte vruchten
wacht,*

Die passen op den roem van zyn vermaert Geslacht.
De

*De dapperheit wyft hem het fpoor der Helden-
daden,
En vlecht hem vafte een kroon van onverwelkb're
bladen.*

Dit zelve jaer fchilderde hy den Biffchop van *Munfter*, nu Keurvorft van *Keulen*, en veel groote Heeren van 's Vorften gevolg; ook verfcheide Burgemeefteren van *Amfterdam*. In het jaer 1724 fchilderde hy vier Heeren Regenten van het *Amfterdamsche* Spinhuis.

Het jaer 1727 hield hem al meê door een reeks van doorluchtig Kunstwerk onledig, zynde toen 't voorwerp van zyn vleient penfeel de Princeffe Douarière van *Orange*, de Prins Erftadthouder van *Vrieslant* en de Princeffe Dochter; welke allerdoorluchtigfte Perfonadiën hy alle drie in een Stuk levensgrootte fchilderde, en aen den Koning van *Zweden* gezonden is. In dien zelve tyt portretteerde hy den Prins van *Baden-Durlach*, toen aenftaende Bruidegom der jonge Princeffe van *Orange*. 1728 maelde hy de Mevrouwen Regenteffen van het Spinhuis, zo dat 'er vier Stukken van onzen Puikfchilder in 't Spinhuis te zien zyn.

Noch in 1729 vier Heeren Regenten van
't Le-

't Leprozenhuis voor de tweede mael. Al deze heerlyke Kunststukken zyn door hem om 't schoonst geschildert en geordonneert, en van een coloriet, kracht en zachtheit, dat een Kunstkenner aenstonts de manier van den *grootten* SCHALKEN in dezelve ziet doorstraelen: want onze gelukkige BOONEN had de finelrende en teffens fixe behandeling van zynen grooten Meester hem zo wel afgezien, dat, myns wetens, niemant hem hier in heeft geëvenaert. Boven al de gemelde Kunsttafereelen heeft onze ARNOLDUS noch eene groote menigte Luiden van allerlei rang en staet geportretteert, onder anderen heb ik van hem gezien het Portret van JOHANNES VAN HUISSEM, den Fenix der Bloemscilders. Dit Portret is in allen deele overkuntig behandelt, en zo volmaekt in de manier van SCHALKEN, dat ik het voor een Stuk van dien Meester zou aengezien hebben, zo ik voor af niet geweeten had, dat het van BOONEN geschildert was, het geleek van HUISSEM volmaekt, en was tegen een Bloemstukje van VAN HUISSEM, Kunst om Kunst, geschildert, en malkaer over en weer verëert. Het Bloemstukje heeft BOONEN naderhant verkocht voor 300 gulden.

Men

Men kan uit 's Mans geheelen levensloop zien, dat hem zyne Lukgodin overal gunstig bejegent heeft, en door zyn Kunstpenfeel veel goude aders heeft doen opdelven; maer hy had ook veel Olyfplanten, die rondom zyne tafel opgroeiden, en, naer eisch van hunnen staet en jaren, elk het zyne nodig hadden, en dus veel van onderhoud kosteden. Hy was een deugtzaem en vriendelyk Man, die met zyne Kinderen altyt het beste voor had. Hy heeft veel Leerlingen in de Kunst onderwezen, als: QUINKHART, TROOST en VAN DYK, die alle brave Meesters zyn geworden, en met lof van hunnen Meester spreken. Het laetste Portretstuk der Regenten van de Lēprozen was niet lang voltooit geweest, toen hem de doot wegrukte. Hy is, tot groot verlies en droefheit van zyne groote Familie, gestorven den 2 van wynmaent des jaers 1729; hebbende den ouderdom van 60 jaren noch niet volkomen bereikt. Het volgende Vaers is op ISAEK MOUCHERON en onzen Puikschilder, onder de benaminge van KASTOR en POLLUX, gemaakt:

*De Broederliefde praelt en bied elkaer de hant,
In 't Kunstperk, elk om stryt, zyn Zegevaenen
plant.*

*Ziet, hoe een KASTOR daer zyn POLLUX komt
beminnen.*

*Dees' zyn 't niet, die JUPYN by LEDA quam te
winnen;*

*Neen, dit zyn Spruiten uit een edeler geslacht!
De Kunstgodin MINERV' die heeft haer voortge-
gebracht.*

*Men twyffelt hier met recht, wie dat men 't eerst
moet kroonen,*

*Is 't POLLUX MOUCHERON? of is het Kastor
BOONEN?*

Tot blyk van Vrientschap.

A Q U I L A.

Dit volgende vaers is onzen ARNOLD, op
zyn 59ste jaer, toegezongen door een zyner
goede Vrienden; toen weinig denkende, dat
zyne leeftyt zo kort zoude zyn:

A E N

AEN DEN HEERE
ARNOLDUS BOONEN,

Wanneer ik op den 16 December 1728
d'eere hadde, zyn Ed. 59ste Verja-
ren te mogen vieren.

ô **B**OONEN, was ik tot uw roem bequaem,
Een stof voor my zo lief en aengenaem!
Ik zoude, op 't spoor der onvermoeide Faem,
Uw lof trompetten.

Maer overtuigt, dat myne doffe lier
Ontbloot is zo van kunst als edle zwier,
Zal ik, dat U bequaemer hant versier!
My palen zetten.

Uw Kunst, voor lang geroemt door 't gantsche Lant,
By elk geacht om zyn verheven trant,
Verspreit zich langs hoe meer aen alle kant:
Elk pryst uw gaven.

Eene eer is 't my door U te zyn verbeelt
Met d'eige trek, die in myn wezen speelt,
Zo kunstlig, dat daer niet in 't minst aen scheelt:
ô Roem der braven!

Deze eer genoot ook myn beminde Vrouw,
Aen wien ik schonk myn ongeveinsde trou;

*Een beelt , dat ik altoos met vreugde aenschou ,
Kunstryke BOONEN !*

*Dit noopt my om , op Uw Geboortestont ,
Aen U myn wensch te doen met pen en mont ,
Die 'k my voor lang in 't hart geschreven vont ,
En U te kroonen.*

*Zo Zeuxis weer verscheen in onze tyt ,
Wiens roem en lof door alle d'eeuwen glyt ,
Hy trat met U nooit in een Schilderstryt ,
Gelyk te voren ;*

*Of gy had , als Parrasius , deze eer ,
Dat zyne Kunst boog voor uw Kunst ter neer ;
En dat elk een , op zyn oprecht begeer' ,
Uw roem deet horen.*

*Uw yver blyve in 't schild'ren onvermoeit !
En gy met heil en zegen milt besproeit !
Zo dat uw huis van welvaert overvloeit
Aen alle zyden.*

*Dat noch in lang de naere en bleeke doot
Uw 't lyf niet drukke in 's Aerdryks koude schoot.
Noch lang moet zich uw brave Bedgenoot
In U verblyden !*

*Uw zevenster van Kind'ren geeve uw vreugt ,
En spieg'le zich aen uw pryswaerde deugt ,
Om voort te treên , in 't opgaen van hun jeugt ,
Op reine paden !*

*En als de doot eens spade uw ziel ontbint ,
 Herleeve uw naem , zo lang men menschen vint !
 Dan wil U God , als een dien hy bemint ,
 Met heil verzaden !*

J. D. M.

Men ziet de Afbeelding van den Heer Boonen , getekent na een Schildery , door hem naer zyn eige wezen geschildert , dat uitnemen-
 tement kunstig behandelt is , en aen de verhevenste deelen der Kunst voldoet ; tans berustende by zynen Zoon , die ons het zelve ten dien einde op eene vriendelyke wyze aenboot ; door ons geplaetst in de *Plaet E*.

Nu zal , volgens plaets en tytbeurt , op het Toneel verschynen de beroemde Histori-
 schilder ,

MATHEUS TERWESTEN , geboren in 's Gravenhage in den jare 1670. Zyn Vader was een kunstig Dryver en Zilverfmit ; doch was lang overleden , voor dat MATHEUS bequaem was , om te kennen te geven , waer zyn geneigtheit toe overhelde ; maer naeulyks was hy den kindertabbert ontwassen , of zyn Broeder AUGUSTINUS , die 21 jaren ouder

was als onze MATHEUS, ontdekte zyn zucht en trek tot de Kunst, en wakkerde daerom dat sineulent Kunstvuur, door goede lessèn en vermaningen, aen, met die heilzame vrucht, dat onze TERWESTEN een groot Meester is geworden.

Na dat hy dan gelukkig de eerste Kunstgronden by zynen Broeder gelegd had, gaf hy zich aen het onderwys van WILLEM DOUDYNS, en ook eenigen tyt aen dat van DANIEL MYTENS, over; twee vermaerde Historischilders, gelyk wy in hun Levensverhael hebben aengetoont. Deze twee brave Meesters brachten, zo wel als de Broeder van onzen MATHEUS, alles toe, wat tot bequaemmaking van zynen jongen Schildergeest eenigzints strekken kon. Zo dat hy drie voornaeme Meesters in de Kunst heeft gehad: een geluk, dat weinig Leerlingen te beurt valt; daer by had hy eenen vluggen geest, en was niet min vaerdig van hant, en dus genoeg in staet om zyne Meesters de behulpzame hant te bieden, wanneer zy groote Werken te schilderen hadden.

Om den Lezer een staeltje van zyne vaerdige en voortvarende jeugt mede te deelen, kan het volgende dienen. In 't jaer 1689,

wan-

wanneer Koning WILLEM te *Londen* gekroont zou worden, quam die tyding in *Hollant*, toen de dag, tot die Koninglyke plechtigheit bepaelt, al vry na was, vermits de Post, door tegenwint, was opgehouden. Zo dra echter quam die heuchelyke tyding niet in den *Haeg*, of elk Collegie van 's Lants Regeeringe was yverig in de weer om wat te laeten vervaerdigen, ter gedachtenisse en tot betuiging van vreugt over dien grooten dag. Onder anderen waeren myne Heeren van de Graeflykheits Rekenkamer geen der minste in deze vreugdebetuiging, en hadden op het Buitenhof, voor de Ruiterswacht, een groot gevaerte laeten opslaen; dit moest beschildert worden met Zinnebeelden, toepasselyk zinspeelende op de Kroning. De tyt was kort, en niemant onder de jonge Schilders durfde dat groote Werk, in zulk een klein tytbestek, ondernemen, als onze TERWESTEN; die het op zich nam, steunende op zyn groote vaerdigheid; doch hoe vaerdig en fix hy de behandeling van het penseel had, was 'er geen doorkomen aen, of hy moest 'er den laetsten nacht aenknopen en tot 's anderendaegs vyf uren na den middag doorschilderen, eer hy gedaen had; zullende de vreugdebedryven des avonts

ten 7 uren beginnen. In dien tuffchentyt dacht MATHEUS zich wat te gaen fterken, met eeten en drinken, in het Koffyhuis by DUKA op de Markt, en dan zich weer by de vreugdebedryven te begeven; doch zulks viel vlak tegen zyn voornemen uit: want hy viel in 't Koffyhuis, door vermoeitheit en nachtbraken, in flaep, en dat wel zo vaft en geruft, dat hy dien geheelen avont, nacht en noch een goet gedeelte van den volgenden dag, doorfliep, en tot zyn groote verwondering, toen hy ontwaekte, hoorde, dat het 12 uren op den middag was.

Ik heb dit geval wat omftandig verhaelt, niet alleen om de vaerdigheit van onzen Kunftenaer te bewyzen, maer ook om tot zyn lof te doen zien, dat hy geen koren van de molen zond, maer het yzer fmeede terwyl het heet was. Toen zyn Broeder AUGUSTINUS tot Hoff Schilder van den Keurvorft van *Brandenburg* beroepen werd, had hy noch verfcheide Zolderftukken onder handen, die MATHEUS; tot genoege van de Aenbesteders, allen heeft afgemaekt. Hier door werd zyne bequaemheit alom bekend, en hy raekte in de gunft van den ouden Heer VAN SCHUILENBURG, dien grooten Gunfteling van Koning

ning WILLEM den derden. Voor dezen Heer heeft hy verscheide groote Werken geschildert, onder anderen een groote Zael in 't ront, waer in verbeelt is een Bad van DIANA met haere Nymfen en ander gevolg, het geen, zo wel in 't ordonneeren als schilderen, zo kunstig is uitgevoerd, dat weinig Meesters van dien tyt hem hier in overtroffen zouden hebben, schoon hy toen noch jong was. Deze Kamer is te zien op de Buitenplaets *Westkamp*, gelegen aen den *Losduinschen* weg, en tans toehorende den jongen Heere PIELAT. Van dien tyt af had hy in 't vervolg altyt zyne handen vol werks, en werd van elk gezocht tot het schilderen van groote Werken, het zy Plafonds, of Kamers in 't ront, daer hy by uitstek bequaem toe was. Doch onder al die bezigheid bekreop hem echter de lust om *Italiën*, en met een zyne Moeder en Broeder te *Berlyn* te gaen bezoeken, hoewel zulks, door den overvloed van werk, noch lang sleurende zou zyn gebleven, indien het volgende geval hem zyn voornemen niet aenstonts had doen ter uitvoer brengen.

Zeker Heer zond om onzen Schilder, om hem over eenig Kunstwerk, dat hy hem wilde laten maken, te spreken, en, na eenige

woordenwisseling over en weer, hem vragende, of hy al te *Romen* geweest was, moest hem TERWESTEN neen antwoorden; zo dra was dit woort niet gesproken, of hy kon zien, dat dien Heer dat gevoelen van zyn Kunstvermogen niet meer schein te hebben als te vooren, zo kan het vooroordeel den mensch beheerschen. Van dien tyt af maekte hy dan toetsel tot zyn vertrek; zyn aenbestelde Werken zo spoedig voltooiënde als mogelyk was, en die op nieuw quamen, van de hant wyzende. Ook verkocht hy eenige Tekeningen, zo van Akademibeelden als andere, die hy te veel had; dus eene styve goutbeurs byeen vergadert hebbende, vertrok hy 1696 uit den *Haeg* naer *Berlyn*; daer hy gezont en welgemoet aenquam, al zyne Vrienden in gewenschten welstant vond, en een ruim velt van Kunstbespiegelingen voor zich open zag, om zynen Kunstlust in het zelve te vermeiën, bestaende in die schoone Schilder-Akademie, die de Keurvorst had laeten bouwen op het voorstel van AUGUSTINUS TERWESTEN, deszelfs Hoffschilder, en Broeder van onzen MATHEUS. Op deze Akademie was eene Tekenzael, die in 't ront bezet was met de keurlykste afgietsels der *Roomsche* Antiken; zyn-

de

de elk beelt zo gestelt, dat het op zyn eigen Voetsruk kon draeiën. In 't midden was eene welgeschikte plaets om naer 't leven te tekenen. Al deze gemakkelyke hulpmiddelen en schoone aanleidinge spoorden den lust van hem zo scherp aen, dat hy den tyt, dien hy daer was, naerftig besteede, om alles af te tekenen, wat hem in 't vervolg van nut kon zyn, ook tekende hy yverig meê naer 't leven, en gaf zulke doorlaende blyken van zyne fixe en kloeke Tekenkunst, dat de Heeren Professoren hem verklaerden voor de eerste en bequaemste Tekenaer van die Akademie; waer van zy hem eenen bezegelden getuigbrief gaven. Ik heb TERWESTEN dikwerf horen betuigen, dat hy nooit bequaemer gelegenheit om te studeeren had gezien, als dit Akademie: want daer was alles, wat tot de Kunst behoorde, te leeren, en tot alles Professoren gestelt om de leergierigen te onderwyzen; doch hy voegde 'er ook by, dat het jammer was, zo weinig behartigers voor zulk eene schoone gelegenheit, als zich daer bevonden. Hier zynen lust verzadigt hebbende, vertrok hy naer *Venetien*, om al die heerlyke Kunstwerken van PAULO VERONEES, TITIAEN, TINTORET en andere uitnunters

ters in de Kunst te zien, en den grooten KARLO LOTH, die toen noch in wezen was, te bezoeken; dit verricht hebbende, vertrok hy van daer naer *Romen*, daer hy in de laetste week van den Carnaval aenquam, en dus het gezicht van deze vermakelykheden tweemaal genoot, vermits hy den Carnaval te *Venetiën*, voor zyn vertrek, ook had gezien. Ook vond hy hier aenstonts een menigte Schilders van allerlei Lantaert, en daer onder zynen Broeder ELIAS.

In wat toefant hy hem aentrof, is in 't leven van ELIAS genoeg gezegt. Het eerste werk, dat onze MATHEUS hier deed, was den raet van zynen Broeder AUGUSTINUS, hem, toen hy al op den postwagen zat, meêgegeven, in acht te nemen en te volgen; namentlyk, om zich aenstonts aen de Bent bekend te maken; gelyk hy deed en ten eersten welkom was; wordende met een tyt en plaets bestemt om hem in te huldigen. Zo dra deze vrolyke Feestdag verscheen, verleedigde zich elk om dien te helpen viëren, wel wetende, dat deze nieuwe Groene een vette Vogel, en in dien tyt niet karig was, om de Bentvogels rykelyk te onthaelen; maer wat gebeurt 'er! na dat al de toefel gereet was,
en

en de vreugt beginnen zou, werd het huis door de gerechtsdienaren der *Inquisitie* bezet, en het zaemgekomen gezelschap aengezegt, zich zonder tegensporling gevangen te geven.

*Zo wiert, op eene sprong, verspert
De vreugt, door menig dorstig hert,
Met ongedult, verbeid! Maek staet
Op 's Werelts vreugt en overdaet,
ô Bentbroers! Babels Roofharpy
Misgunt U deze lekkerny.
ô Goôn! wat is 't hier bang; daer pas
De Schildervreugt begonnen was.
Zo draeit het rat van Avontuur,
En wentelt ons van 't zoet in 't zuur.
ô PALLAS! help uw' Kunstenaren
Uit deze barning van gevaren.*

Men kan denken, hoe hartig hen dit onverwacht en inciviel arrest smaakte! de een keek den ander aen; doch daer viel niet tegen te doen, als gewillig Geweer en Goutbeurzen over te geven: hoewel de laetste van de meesten heel schrael voorzien waeren; als 'er echter een enkele onder was, die een dukaet of twee zwaer woog, lachten de Hapschaeren

schaeren der *Inquisitie* tegen malkanderen zich al verheugende met den buit.

Voorts wiert ieder zyn Naem en Geloof afgevraagd; daer zommige, uit een verkeerde en ongegronde vrees, ten opzichte van hun Geloof niet naer waerheit in handelden; waer door zy hun zelven licht in grooter gevaer hadden kunnen wikkelen; het geen echter niet volgde. Onder anderen heete een der Bentbroeders KONING, met wien de Grypvogels der *Inquisitie* niet weinig in hun schik waeren, zich inbeeldende, dat zy hier het Opperhoofd der Bende hadden; dit alles verricht zynde, wierden zy alle naer het gevangenhuis gebracht.

Ik heb TERWESTEN dit nest dikwerf horen beschryven met de uiterste afkeer: want het kroop weg van 't ongedierte, en was het afschuwelykste gat van de werelt. Hier moesten zy den ganschen nacht over zitten, verlangende elk 't hart uit zyn lyf, dat de dag maer quam aenbreken. Dat hatelyk stuk was hen gebrouwen van twee *Duitschers*, die zy in het gezelschap niet willende toelaeten, en hier over gevoelig geraekt, hen by den Kardinael Inquisiteur als *Herdopers*, welke dien nacht

nacht eenige dingen, ſtrydig met het *Katholyk Geloof*, zouden verrichten, hadden aengeklaegt. Het geen, door het misbruiken van het woort *dopen*; ten eerſten geloofd werd. Maer des anderen daegs gaf men den Kardinael te kennen, dat de Gevangenen geen *Herdopers* maer *Schilders* waeren, alleen byeen gekomen om eenen nieuwen Bentbroeder in te huldigen; dat de Aenbrengers, uit ſpyt, om dat hen geen deel in de vreugt vergunt was, dit alles verſiert hadden, om de Bentbroeders in 't naeu te brengen; en eindelyk, dat deze Bent een overout gezelschap van *Nederlantſche* Schilders was, al van onheugelyke tyt opgerecht, en nooit hinderlyk aen het *Katholyk Geloof* of de *Burgerlyke Wetten en Zeden* was geweest. Zo dra de Kardinael van de rechte waerheit der zaeke overtuigt was, wierden zy alle koſt- en ſchadeloos onſlagen, krygende elk het zyne te rug.

Ettelyke jaren te voren is 'er ook een diergelyk geval gebeurt, als in de *BRUINS* eerſte reizen te zien is; maer de berokkenaers van dit ſtuk pakten zich uit *Romen* ten eerſten weg.

Dit Treurſpel dus noch gelukkig geëindigt zynde, begon de klucht 's anderen daegs op
nieuw

nieuw hervat te worden, als volgt: zo dra de Broeders vergaert zyn, en de nodige toefstel klaer is, word de Nieuweling ingebracht, en gevraegt wat zyn begeerte is; die dan op eene nedrige wyze moet antwoorden, dat hy gekomen is om de Kunst te leeren en in het gezelschap verzoekt aengenomen te worden; daer dan de Veltpaep op antwoord, hem zynen nieuwen naem voorleest, en de gansche menigte, met een groot geroep van: *Hoezé!* het zegel aenhangt; wordende onze MATHEUS met den grootfchen Bentnaem van *Arent* verheerlykt; dus zyn de drie Gebroeders naer de naemen van drie Vogelen vernoemt: want AUGUSTINUS was *Patrys*, en ELIAS *Paradysvogel* gebentnaemt, die van AUGUSTINUS is, na gedachten, heel toepasselyk op zynen aert geweest: want schoon ik hem nooit gezien heb, kan ik uit al de omstandigheden van zyn levensgedrag wel opmaken; dat hy een zachtzinnig en goet Man is geweest; ook is myn aen MATHEUS vertellingen dikmael gebleken, dat Broêr de quaetste niet was; want als die het in zyn jeugt zo wat verkerft had, quam hy maer met een half dozyn getekende Ordonnantien voor den dag, tot bewys van zyne naerstigheid, en dan was

was Broër weer voldaan; doch dit overgeslagen. Zo haest was deze plechtigheit niet verricht, of het smulfeest begon, en elk was lustig in de weer, om, op kosten van *Arent*, zyn keel te smeeren, en maeg te vullen; de glazen klonken in 't ront, ieder was vrolyk en wel te vreden.

Ondertusschen zag *Arent*, dat zommigen al de hoogte begonnen weg te krygen, en gevolgelyk kans had, om die *BACHUS*-Helden uit den zadel te lichten, en in 't voetzant te werpen; ten dien einde liet hy twintig bokaalen met wyn *Lachryma Christi*, of zo genaemden Godendrank, brengen; een wyn zo sterk als peper, daer onze *BACHUS*-Kampioenen aenstonts eenen storm op waegden; doch in korten tyt zulk een verandering voelden, dat de meeste malkaër met verglaesde oogen aankeeken, en zommige, in plaets van aen, onder de tafel raekten. Onder al dit plensgewemel wiert het laet in den nacht; en die, op zyn stroôbeenen, noch even voort kon, raekte naer huis; blyvende het overig gedeelte der verflagenen op het slagvelt liggen, het geen men trouwens op zulk een Hoogtyt doorgaens ziet gebeuren. Des anderen daegs vonden de Broeders malkaër aen *BACHUS*

graf; daer de laetste plechtigheit voltrokken, den nieuwen Bentvogel zyn bentbrief gegeven, en de zorg van den vorigen dag noch eens, met zoeten *Albaenschen* wyn, van 't harte gespoelt werd; dus eindigde deze vreugt, en de Bentvogels hadden lang geheugen van deze vette smeer, terwyl *Arent*, door zyn onbekrompen onthael, lof behaelde en een verheven nagedachtenisse naliet.

*Dus, zonder krimp, als Baenderbeeren,
Als Gravekinderen te teeren,
Was beter lot; als voor een pest
Herdopers aengezien te worden,
En, tegen alle wet en orden,
Te zitten in een donker nest.
Zo weet MINERV' haer gunstelingen,
Met trouwe noothulp, by te springen.*

Maer om tot ernstiger zaeken te komen, zo als TERWESTEN, dus gevoelig, ingewyd was, begon hy zich naerstig te oefnen in alles, wat het oogmerk van zyne komste vereischte; tekenende dagelyks naer de beroemste marmere Stantbeelden der *Grieksche* Kunsthelden, daer de outheit zo van davert: want zynde reets voor zyn vertrek een be-
quaem

quaem Meester, wist hy met oordeel te kiezen, wat hem, ter volmakinge van zyn Kunst, het nodigste was; daer het veele aen hapert, die van huis vliegen, voor dat zy weeten wat hen te doen staet. Op deze wys bragt hy een jaer door, en zach geen gezelschap als des avonts; studeerende over dag, met onvermoeide naerftigheid, gedurig voort met tekenen; en schilderde in dat gansche jaer niet meer als twee of drie Stukken, die hy aen zyn Broërs Vrou vereerde. Maer het onaengenaem gedrag van dezen Broeder nootzaekte hem om *Romen* te verlaeten, gelyk wy in het leven van ELIAS aangemerkt hebben; derhalven nam hy met een vriendelyk avontmael affcheit van de Bentbroeders, die hem 's anderen daegs 'smorgens uitgeleideden met een vriendelyk ochtentontbyt, en, na malkanderen vaerwel gewenscht te hebben, nam onze Kunstheft zyne reize op *Florence*, daer hy, in de Groothertoglyke Gaendery, de overheerlyke Kunst ook bezag; vervolgens op *Venetien*, daer hy zich noch eenigen tyt ophield, om, met een versch oog, alles op nieuw te bezichtigen; van daer reisde hy, door het *Stiermarkje*, op *Weenen*; daer hy den beruchten SCHOONJANS, Hoffschilder van Keizer LEOPOLDUS,

aentrof, die hem veel vriendschap bewees, inzonderheit, toen hy hem te kennen gaf, dat hy van *Romen* quam, en een Bentbroeder was; brengende hem overal, daer de merkwaardigste Kunst te zien was, en voor een Kunstenaar wel waardig is, om zich te *Weenen* een geruimen tyt op te houden. Na dat hy alles met aendacht beschout had, vertrok hy weder naer *Berlin*; daer hy zynen Broeder en verdere vrienden in goeden welstant vond, en met blydschap te rug ontfangen werd, inzonderheit van zynen Broeder, die dubbelt verheugt en in zyn schik was, toen hy hem al die schoone vruchten van zynen Kunstyver en arbeit liet zien.

Hier insgelyks, met het overzien van alles, wat hem van dienst kon zyn, eenigen tyt vertoeft hebbende, vertrok hy eindelyk naer den *Haeg*, en quam dus van zyne reize in 't jaer 1699 behouden t'huis, begevende zich, kort na zyne aenkomst, op den 15 van oogstmaent in het Kunstgenootschap.

Ik hebbe hem dikwerf horen zeggen, dat hy in 't begin in twyfel stont, of hy zich in den *Haeg* of te *Amsterdam* wilde neêrzetten, maer hy was geen zes dagen in den *Haeg* geweest, of hy vond zyne begunstigers, die hem
eeni-

eenige Kamers en Zolderstukken aenbesteeden,
 en zo bleef hy hier, komende hem het werk
 van alle kanten toevloeiën: want het getal van
 zyne Kunstwerken is ontelbaer, die hy zo hier
 als elders geschildert heeft, vermits 'er in den
Haeg naeulyks een aenzienlyk huis is, of het
 praelt met zyne Kunstwerken; waer van ik de
 voornaemste zal aenwyzen in de volgende
 lyst. In *Noorthollant* heeft hy een Salon ge-
 schildert, bestaende in zes kapitale Stukken,
 en te zien op het heerlyk Slot *Oofthuizen*. In
 den jare 1722 buiten *Nymegen*, op de Heer-
 lykheit *Dukkenburg*, een groot Salon met
 verscheide verbeeldingen, onder dewelken
 uitblonk een *PARIS* - Oordeel; de andere zyn:
 daer de snoeplustige *JUPYN*, in de gedaente
 van eenen Stier, *EUROPA* vervoert; daer *JUNO*
 de, in een Koe herschapen, *Iö* by *ARGUS*
 ter bewaringe brengt; een *APOLLO* en *DA-*
FNE; en een groot Zolderstuk, vol gewoel
 van Beelden, nevens twee Kabinetten, aen
 ieder zyde van 't Salon één geplaeft, met
 Harders en Harderinnen, daer ik de Beesten
 in heb geschildert; dit is een groot Werk,
 waer aen men 'sMans vermogen in de Kunst
 kan zien. Te *Amsterdam* heeft hy voor den
 Heer *BOENDERMAKER*, zo in de Stadt als

op zyn Buitenplaets aen de *Vecht*, een groot Werk gemaakt. In den *Haeg* zyn, als reets gezegt is, zyne Kunstwerken ontelbaer; de voornaemste onder dezelve zyn ten huize van dien grooten Staetsminister, den Heer Griffier F A G E L, daer onze Kunstheld een Salon met een Coupel geschildert, en zyn uiterste Kunstvermogen aen te werk gelegd heeft; dit Werk heeft hy in zynen besten tyt, in 't jaer 1706, geschildert, tot een proefstuk van zyn kloek en zwierig penfeel, en geen wonder: want by dezen nobelen Heer kon een Kunstenaar tyt en vlyt besteden, om dat hy een *Mecenas* was, die alles rykelyk beloonde, gelyk ik onzen M A T H E U S menigmael heb horen getuigen. Noch in de *Janseniste*-Kerk een Altaerstuk, verbeeldende de verheerlyking van C H R I S T U S op den Berg, en voor den ouden Heer V A N D E N B O E T S E L A E R een groot Salon met Harders en Harderinnen, daer ik mede eenige Honden in schilderde; zynde de hoeken versiert met graeuwe Beelden, die de lyst der Coupel onderschragen; en voorts is alles aengevult met bywerk van fraeje ornamenten, en te zien op de Hofcingel in een gedeelte van het Konings quartier, tans bewoont door onzen Doorluchtigen Stadthouder

houder, den Heere Prinse van *Orange en Nassau*. Op het *Haegsche* Stadthuis is een groot Zolderstuk, door hem geschildert, te zien. Op het Koninglyk Lusthuis *Honsholredyk* heeft hy een fraeje trap geschildert, verbeeldende eenige Zinnebeelden, toepasselyk op den Koning van *Pruiffen*; op wiens order die trap gemaakt is, en die insgelyks een prachtig Salon daer had laeten bouwen, dat onze Kunstenaar ook zou geschildert hebben, en de Modellen al gemaakt had; maer de tyding van 'sKonings doot, voorvallende in 't jaer 1713 den 16 van lentemaent, verhinderde dat werk, niet alleen tot groote schade van TERWESTEN, maer van veele andere Kunstenaers, die steeds in dienst van dien Kunstlievenden Koning waeren.

Op de bovengemelde Lustplaets *Westkamp* is noch een Salon, door TERWESTEN geschildert, te zien geweest, maer na de doot van den Heere VAN SCHUILENBURG werd deze Plaets verkocht, en deszelfs voorste gedeelte raakte in handen van den Heer HUGETAN, na wiens doot het in bezit quam van Luiden, die den opstal floopten, en den gront tot teellant aanleiden: zo dat van al dit kostbaere Kunstwerk niets meer te vinden is.

TERWESTEN is menigvuldige maelen Deken en Hooftman van de *Haegsche* Kunstschilders-Broederschap, als mede Regent en een groot Voorstander van het Akademie geweest; hebbende menigmaelen met een vaste en vaerdige manier meê getekent; zyne Beelden waren meesterlyk, stout en kloek, behandelt; ook heeft, zo op de Kamer als het Akademie, zedert het jaer 1700, meest alles op het aspect van zyn oordeel en zinlykheit gedraeit.

In het jaer 1710 vertrok hy noch eens naer *Berlyn*, om zyne Moeder, Broeder en Vrienden, andermael te gaen bezoeken; doch zyn verblyf aldaer was kort, vermits hy, al voor zyn vertrek, van zin was zich in den huwelyken Staet te begeven; zynde het voorwerp zynner liefde eene Juffrou VAN RHEENEN, Weduwe van den Procureur HAVIUS, echter noch jong; met deze Juffrou voltrok hy, kort na zyne terugkomst, zyn huwelyk, en heeft by haer geteelt vyf Kinderen, alle tans noch in leven, zynde de outste Zoon AUGUSTINUS van den beginne tot de Kunst opgebracht, die derhalven op zyn tytbeurt zal plaets hebben in dit Werk. Onze MATHEUS is, terwyl ik dit schryve, ruim 80 jaren out, en voor dien ouderdom noch welvarende.

varende. Het geen wy wenschen, dat, op zyn bepaelt sterfuur, agtervolgt mag werden met een gelukkig einde.

KAREL BORCHART VOET, geboren te *Zwolle* in 't jaer 1670. Hy is afkomstig uit een alout geslacht, al in de veertiende eeuw, voornamelyk in de Stadt *Ieperen* befaemt, en van daer door *Hollant*, *Zee-lant*, *Overyssel* en in andere Landen, verspreit. Onze Karel heeft de Tekenkunst by zynen outsten Broeder geleert. Dees' Broeder heeft veele jaren Burgemeester te *Zwolle* geweest, en was vermaert en bekend voor een groot Liefhebber van *FLORA*, en alle soorten van Insecten; zich meesttyts bezig houdende met zaciën en planten, om nieuwe zeltzaamheden der Nature aen te queeken. Hier door had onze Kunstenaer aanleidinge en lust gekregen, om allerlei bloedeloze Diertjes te tekenen en te schilderen, en hunne wonderbaere veranderingen op het naeukeurigst na te speuren, en, nevens de Planten en Bloemen, daer ze op aesdaen, by menigte in order te brengen, en by een te vergaeren.

Dus zich, onder de Kunstlessen van zynen Broeder, eenigen tyt geoeffent hebbende, en

doorlaende blyken gevende, dat'er wat groots van hem te wachten stont, werd hy bestelt by eenen Schilder, die, schoon de beste daer ter Stede, op ver na de beste niet was; doch het oogmerk was hier alleen, om onzen jongen Kunstenaar de behandeling van penseel en verwen te leeren; dat hem naer wensch gelukte, en niet alleen bequaemer maekte om met het schilderen van Insecten voort te vaeren, maer zelf aenmoedigde om Bloemen, Fruitgewassen, Lantschappen, met een woort, om alles, wat tot dat deel der Kunste behoort, af te maelen, en tot een welstandig Tafereel van dien aert zamen te schikken; en wel met zulken goeden voortgang, dat hy, door zyn vernuft en vlyt, van dag tot dag blyken gaf, wat men van hem te wachten had.

Het geen iemant zyner Vrienden aenleiding gaf om zynen Meester te vragen: „ *Cf* „ *hy niet vreesde, dat hem zyn Leerling in 't licht* „ *lopen, en eerlang de Kunstkròone van 't hooft* „ *stoten zou?* ” Die hem ten antwoord gaf: „ *Een goet Piqueur leert zyne paerden zo wel ach-* „ *teruit als vooruit gaen.* ” Dit quaetwillig antwoord onzen jongen Kunstenaar overgebríeft zynde, nam hy een besluit om zynen Meester te verlaeten, en de volmaekte Natuur tot zyne

ne

e Leermeeftereffe te nemen; in welke keu-
e hy zo gelukkig flaegde, dat hy al, voor
at hy zyne manbaere jaren bereikt had, on-
er de brave Meesters mocht gefteft worden:
gelyk het vervolg zal tonen.

Op zyn 19de jaer trad hy als Hoffchilder
n dienft van den Grave VAN PORTLAND,
eroemt Gunfteling van Koning WILLEM
en derden, op verdrag van eene rykelyke Jaer-
redde, daer by onderwees hy de Jonkers en
reules van dien grooten Staetsman in de
Tekenkunft.

Voorts ftak hy jaerlyks met dien Grave en
ynen Hoffleep, tegen den Herft, naer *Eng-
lant* over, en keerde in de Lente weer te rug
naer *Hollant*; onthoudende zich, gedurende
en Zomer, op *Zorgvliet*; een vermaert Luſthuis
en de *Scheveningsche* weg gelegen, en door de
Dichtpen van den Raetpensionaris KAT s ver-
euwigt.

Hier had onze VOET voet en toegang tot
alles, wat tot voortzetting zyner Kunſte
venſchelyk was; ook wiert de Graef VAN
PORTLAND, zyn groote *Mecenas*, (op het
voorbeeld van de Heeren VAN BEVERNING
en BEAUMONT, de twee eerſte Liefhebbers
van dien tyt in het queeken van allerhande
uit-

uitheemsche gewassen,) verslingert op dez
Queekkunst; waer toe hy vreemde Zaden
Planten en Heestergewassen, verzamelde, en
in kostbaere Broeikassen, door bequaeme Lui-
den, met veel moeite en oppassens liet aen-
teelen. Het geen zo veel ingang vond, dat
Koning WILLEM zelfs, en, in navolging
van dien Vorst, veele van 's Lants Grooten,
in die liefhebbery ook smaek kregen; in zo
verre, dat den Heer DE MAREES, op 's Ko-
nings last en kosten, een menigte dier uitlant-
sche Gewassen van *Oost- en Westindiën* ont-
bood, en op *Honsholredyk* aenteelde.

Waer in de Koning zo veel vermaek had,
dat zyne Majesteit deze nieuwe Queekkunst in
Engelant overbragt, en op zyn overheerlyk
Lustslot *Hamptoncourt* order gaf tot het maken
van bequaeme broeikassen. Deze liefhebbery
sloeg acnstoonts over tot verscheide *Engelsche*
Lords, en men kan met waerheit zeggen, dat
de *Engelschen* eerst rechtschapen Queekkunste-
naers geworden zyn na dien tyt, en zulks van
de *Hollanders* geleert hebben, zedert die Door-
luchtige Vorst den *Engelschen* Ryksstaf ge-
zwaeit heeft. Al deze nieuwigheden spoor-
den de Schilderlust van onzen Kunstenaar
meer en meer aen, en verstreken hem tot

voor-

voorwerpen om twaelf stukken te schilderen, verbeeldende allerlei soort van Bloemen, Planten, Vruchten en Heesters, die ieder maent van 't jaer door Kunst, of natuurlyker wyze, voortkomen.

De achtergronden vertoonden eenige fraeje gezichten van *Zorgvliet*. Deze Stukken wierden geplaetst in een Gaendery van het Huis des Graven VAN PORTLAND, staende in het *Haegsche* Voorhout, daer de gemelde Kunsttafereelen noch te zien zyn. Ook zyn 'er eenige zyner Kunststukken te zien in de Vorstelyke Lusthuizen *Dieren*, het *Loo* en de *Oranjezael*. De nooit volprezen Koningin MARIA, Echt-en Kroongenote van Koning WILLEM den derden van *Grootbrittannien*, was, met het beschouwen dezer uitmuntende Kunsttafereelen, zo voldaan, dat haere Majesteit eens op eene vriendelyke wyze aen onzen VOET vroeg: of hy haer Hoffschilder wel wilde zyn op een jaergelt van 1800 guldens? daer onze Kunstheld, met een blymoedig gelaet, ja op antwoorde; doch, vermits het onverhoopt sterfgeval dezer gadeloze Ryksvorstinne, waer door gansch *Engelant* en dezen Staet eensklaps in diepen rouw raekten, benyde de Zon van zyn geluk dien schoonen opgang, en deet hem de onbesten-

bestendigheid der ondermaenschē dingen b
de proef ondervinden.

Ondertusschen bleef hy in den dienst de
Graven van PORTLAND volharden, en ge
noot insgelyks de gunst van Koning WIL
LEM: Op wiens last hy een gansch Boek t
zamen stelde, met Tekeningen van allerhan
de gekurvene Diertjes en hunne Tonnetjes
nevens eene gepaste beschryvinge hunner won
derbaare veranderingen en voortteelingē.

Deze Schepseltjes had hy, met *Oostindischen*
inkt, zo kunstig en natuurlyk getekent
dat ze over het papier schynen te kruypen
Boven dien zou hy, op 's Konings kosten, nae
Surinamen gereisft hebben, om al de zeltzaam
heden der Natuure, die in dat wereltdeel te
vinden zyn, ten opzichte van Insecten en Plant
gewassen, op het naeukeurigst af te tekenen,
nevens eene beschryvinge van derzelver aert
en eigenschappen, met oogmerk, om voor zy
ne Majesteit een volledig Werk van dien aert
op te maken; waer toe onze Kunstenaar in
allen opzichten de nodige bequaemheden be
zat. Maer, met de doot van dien wereltbe
roemden Vorst, wierden alle deze groote voor
nemens verydelt. En, met dien zwaren val
daer, in 't jaer 1702, gansch *Albion* en Ne
derlant

derlant van fchudde en beefde, ondervond onze Voet andermael, dat, als hy allervast meende te ftaen, zyne ongeftradige Kunstfortuin hem het meeft deet waggelen. Dit ongeluk ging verzelt met een ander, te weeten: in dat aerts Paradys *Zorgvliet*, ontmoete hy eene deugtzaeme EVA, of liever zekere Jongvrouwe VAN DEN BERGH, Zufter van den Heere VAN DEN BERGH, toenmaels Burgemeester te *Zwolle*; die hem dermaten bekoorde, dat hy haer, fchoon tegen genoeg van zynen grooten *Mecenas*, (die hem eene andere Staetdame van zyn Hofgezin had toegelicht) troude.

Door welk huwelyk hy in de ongenade des Graven VAN PORTLANT viel, en aen zyn Hof niet meer gezien zynde, van voornemen was het zelve te verlaten. Doch, hoe bequaem hy ook was, quam hem het neemen van dit befluit heel gevaerlyk voor; vermits hy by de Liefhebbers van dien tyt niet bekend, en weinig van zyn Kunst in handen van byzondere Kunstminnaers te vinden was.

Daer benevens droeg het gansche Lant noch eene gevoelige geheugenis van de nasmerten des pas geëindigden oorlogs, en was reets in diepe verflagenheit wegens den aen-

nade-

naderenden kryg, die voorviel in 't jaer 1702 waer uit van zelf het verval van kunsten en wetenschappen volgt, en derhalven het dryven op eigen wicken, voor onzen Kunstenaer, eene hagchelyke onderneming zou geweest zyn; maer den Heer DE MAREES, die altyt onzen KAREL wel gezint was, bragt door zyne voorpraek zo veel te weeg, dat onze Schilder niet alleen in de gunst des Graven VAN PORTLAND herstelt, maer, op het verzoek en de voorbede van dien Heer en andere Grooten, met een Combiesplaets, te *Dordrecht*, begiftigt wiert. Zedert heeft hy altyt in die Stadt gewoont, en zyn ampt naer behoren waergenomen; het geen zyn gedurig verblyf aldaer heeft bevestigd: want anderzints gebeurt het dat soort van beampten niet zelden, wegens hun baetzuchtig gedrag, der verplaetsinge onderhevig te zyn. Hier dus de bezorgde kost hebbende, was het echter zynen aert niet zich der luië en ledige ydelheit dienstbaer te maken; in tegendeel besteede hy het overschot van zynen tyt naerftig en yverig aen zyne Kunst-oeffening; inzonderheit aen het vermeerderen en in order brengen van het begonnen Werk der *Nederlantsche* Insecten, daer hy tot den jare 1735 telkens nieuwe byvoegzels en

ver-

vergrootingen aen hechte : want het getal dier kleene Schepsels, waer door wy de oneindige wysheit van onzen Maker leeren kennen, is byna oneindig. Doch in 't gemelde jaer overquam hem een droevig toeval, n amelyk eene verduistering van zyn gezicht, in zo ver, dat hy na dien tyt niet meer tekenen of schilderen kon.

In 't eerst was hy over het verlies van die heerlyke zintuigen zeer mistroostig, maer begrypende, dat toevallen en elende natuurl yke gevolgen zyn van de broosheit der menschelyke Natuure, en dat 'er op het zwakke gebou des menschelyken Lichaems, in 't stof van dien lossen zantgrond gevestigd, weinig staet is te maken, gaf hy de reden weer plaets. Tot dat hy, eenige jaren voor zyn doot, overvallen wierd van eene beroerte; waer van hy echter in zo ver weer herstelde, dat hy gezont van hart en hoofd, schoon aen de eene zyde zyns lichaems lam, noch tot zyn 75ste jaer geleefd heeft; zynde in 't jaer 1745 overleden. Hy was mede een Kunstgenoot van de *Haegsche* Broederschap; by dewelke noch een fraei Stuk, verbeeldende eenen vreemden Vogel en eenige Gewassen, alles even kunstig geschildert, van hem te zien is.

By zynen Zoon, een beroemt Geneesheer te *Dordrecht*, en by zynen Schoonzoon, den Heer VAN DEN BERG, zyn ook noch fraeje Proeffstukken van 's Mans Kunst te zien, bestaende in Bloemen, Vruchten en allerlei *Indiaensche* Vogels, die hy overheerlyk geschildert heeft, en in veele deelen voor de beste Stukken van HONDEKOETER niet behoeven te zwigten. Ik heb Plantgewassen van hem gezien, die met coleuren getekent, en heel kunstig en natuurlyk behandelt waeren, nevens eene naeukeurige beschryvinge van derz' Iver eigenschappen en krachten: het zy dezelve ter heilzame Artsenyë of tot een dodelyk Akoniet het menschelyk Lichaem verstreken. Zo oplettent was hy in deze bespiegeling der Natuure.

Eindelyk dient noch aengetekent, dat de beroemde Kunstenaer, KLAES VERKOLJE, een 'Tytel met Beelden en Kindertjes, die het Portret van VOET opheffen, en voorts met Bysieraden, toepasselyk op het Werk, zeer kunstig en uitvoerig getekent heeft, voor het gemelde uitmuntent Kunstwerk der Insecten; daer onzen Kunstenaer dikwerf veel gelts voor geboden is, doch hy heeft nooit kunnen besluiten om het by zyn leven af te staen.

Na

Na zyn doot is het door zyne Kinderen verkocht, en beruſt tans in 't Kabinet van den Heer JAN SNEL, te *Rotterdam*, benevens noch een fraeje verzameling van allerlei uitheemsche Bloemen en Plantgewaſſen, die alle met coleuren overkuntſtig getekent zyn.

Wy hebben ons bedient van het bovengemelde Portret, en het zelve geplaetſt in de *Plaet E.* Doch om een goet ſlot van 's Mans uitvoerig levensverhael te maken, zy den Lezer bekend, dat hy vriendelyk en beleeft van omgang met zynen evenmenſch, en oprecht van handel en wandel was.

*Kunſtryke VOET! die, op den voet
Zyns Broeders, leerzaam van gemoet,
Zich oeffende in beſpiegelingen
Van kleene wond'ren; daer Godts Macht
En Wysheit ruim met zo veel kracht
In doorſtraelt, als in groote dingen;
Heeft, als MINERVA'S Boezemvriend,
Een dubb'le Glorikroon verdient:
Om dat hy Kunſt met Kennis paerde;
Als 't Kunſtwerk van zyn geest en hant
Getuigen zal, zo lang Verſtant
En Kunſt by 't Menſchdom blyft in waarde.*

ALEXANDER VAN GAELEN, is geboren te *Amsterdam* den 28sten van grasmaent des jaers 1670. Hy is een der bequaemste Leerlingen geweest van den beroemden Batailleschilder, JOHAN VAN HUCHTENBURG; by wien hy gelegenheit had, om zynen yverzuchtigen aert, met het copiëeren van allerlei kunstige Schilderyen, (daer zyn Meester ook handel in deed) dagelyks bezig te houden; tót dat hy zich bequaem oordeelde, om de volmaekte Natuur en zyn eigen Kunstlessen te baet te nemen. In 't jaer 1694 bekreop hem de reislust; des vertrok hy naer *Duitschlant*, en heeft aen verscheide *Duitsche* Hoven, en wel meest en langst aen dat des Keurvorsten van *Keulen*, zyne Kunst geöeffent, voor wien hy Batailles, Dieren, Jachten en meer andere voorwerpen van dien aert, met roem en tot groot genoegen van dien Vorst, geschildert heeft.

Na dat hy zich aen dat Hof eenen geruimen tyt opgehouden had, quam hy weer te rug in *Hollant*, en stak vervolgens over naer *Engelant*; daer hy aenstonts zyne begunstigers aentrof, en een kapitaal Stuk schilderde, verbeeldende Koninginne ANNA, gezeten in eene Koets, bespannen met acht Paerden,

den; en verzelt van haere Lyfwacht te paert, Koninglyken Hoffleep en verdere Statie, waer mede de gekroonde Hoofden van *Grootbrittannien* gewoon zyn naer 't Parlement te ryden. Ook schilderde hy te *Londen* voor een *Engelfch* Edelman drie Batailles, die Koning KAREL *de eerfte* geflagen heeft tegen KROMWEL. Deze Stukken wierden hem rykelyk betaelt: want voor het een kreeg hy tachtig, voor een ander negentig, en voor 't overige hondert ponden fterling. Wie dees' Edelman geweest zy, is my onbekent; maer dit is zeker, dat hy een der STUARTS-gezinden, die in dit Ryk veel quaet hebben gebrouwen, zal geweest zyn.

Noch schilderde hy, in een groot Stuk, den vermaerden Veltflag, door Koning WILLEM *den derden*, dien Doorluchtigen Vorft en dapperen Oorlogshelt, aen de Rivier *de Boyne* gewonnen. Dit is 't al, wat my van dezen Kunftenaer ter kenniffe is gekomen, wat moeite en navragen ik aangewent hebbe, om het overig gedeelte van zyn Levens- of Kunstbedryf machtig te worden.

N. CRAMER, te *Leiden* geboren in 't jaer 1670, heeft tot Leermeeftter gehad WIL-

LEM VAN MIERIS, en na hem KAREL DE MOOR; wiens manier, in 't schilderen van Portretten en moderne Stukjes, hy gevolgt heeft, en met wien hy, tot zynen sterfdag, altyt in goet verstant en vriendschap geleefd heeft. Hy is in den jare 1710, aen eene teeringachtige ziekte, gestorven, na dat hy pas 40 jaren bereikt had.

Gelyk het harsenvat van den Oppersten der Goden voor de Baermoeder der Wysheit, by de Fabelschryvers, bekend is; zo is het Kopstuk van eenen winderigen Gelukzoeker, niet oneigen, by het Alchimisten Stookhuis van eenen gewaenden Goutmaker te gelyken; of niet ongelykformig aen den Doolhof van MINOS: daer hy zelf, zonder het kluwen van ARIADNE, dat is, de lei-draet der reden, tot zyn verderf in verdooft raekt: zulk een Gelukzoeker, in wiens brein, als in de Lusthoven der HESPERIDES, wel goude Appelen bloeiden, maer daer hy nooit vruchtgenot van had, was

CHRISTOFFEL LEBLON. Hy is geboren in *Duitschlant*, na gissing, in 't jaer 1670, maer de Plaets waer, of wie zyn Meester in de Kunst is geweest, weet ik niet. In
den

den jare 1696 en 1697 bevond hy zich, als Hoffschilder des Graven VAN MARTINITZ, onder defzelfs gevolg te *Romen*. Hier werd hy, door den omgang met Schilders, bekend aen den kluchtigen BONAVENTUUR VAN OVERBEEK, die zo veel gevallen in hem had, dat hy hem, onder andere beweegredenen, met deze woorden: „ *Gaet met my meê* „ *naer Hollant, daer zult gy beter als by deze* „ *Moffen zyn; ik zal u vry te Amsterdam bren-* „ *gen:*” meê naer *Amsterdam* troonde, daer hy veel jaren gewoont, en veele Grooten geportretteert heeft.

Te weten, hy was een Miniatuurschilder. Ik heb van zyne in miniatuur geschilderde Portretjes eenige gezien, die kunstig behandelt waeren, en onder die, geen van de minsten, den Vader en Moeder van den Heere TENKATE, een groot Tael- en Kunstkenner; die LEBLON veel dienst doet. Deze Miniaturen waeren van grootte als een bequaeme Snuifdoos, en zo schoon en sterk van couleur, als Portretten met olieverf geschildert; van die zelve deugt was ook het Portret van OVERBEEK, dat voor zyn Werk geplaetst is. Hy heeft'er ook veel ter grootte van Brafeletten gemaakt. Als hy deze kleine schil-

derde, gebruikte hy een verkleinglas, om het leven door te zien; maer zyn gezicht begaf hem op 't laetst zo, dat hy niet meer in staet was om het zo klein te doen, en daerom het schilderen met oliverf ondernam, en kleine Kabinetstukjes maakte; waer van ik 'er eenige gezien heb: onder anderen een, verbeeldende de vergoding van HERKULES, en noch een slapent Nimfje van een Sater bebloert wordende; die beide fraei en in de antike manier getekent waeren.

Van deze nieuwe Schilderkunst gaf hy breet op, en dacht 'er veel Liefhebbers toe te vinden: om dat hy van deze wel afquam, en aenstonts twee andere, een voor den Heer Griffier FAGEL, en een voor den Heer GALLER, te maken kreeg, en reets eenig gelt op de hant ontving. Maer, hoe 't zy, de Stukjes zyn nooit afgemaekt, noch in 't bezit van die Heeren gekomen; of hy 'er te veel moeite aen had, of dat 'er iets anders aen haperde, weet ik niet.

Hy wist met een' zwierigen styl, en, of hem de Kunst geen moeite koste, van dezelve te praeten; maer ik heb naderhant vlak het tegendeel gehoord; ook bleek aen het verval van onzen Grootspreker, dat het hem alleen

leen in den mont geslagen was : gelyk het vervolg zal toonen.

Hy had veel op met nieuwe vindingen , en vond een Kunst om Schilderyen te drukken. De eerste proef van deze nieuwe ontdekking was het Portret van den beroemden Generael SALES , die lang Gouverneur van *Breda* is geweest. Dit Proefftuk had hy gedrukt naer een geschildert Portret , dat dien Generael wel geleek ; want hy kon geen Schilderyen drukken , of moest eerst een geschildert Origineel hebben.

Het was op blaau papier gedrukt , en fraei van houding en couleur. Toen ik het zag , was ik met verwondering aengedaen , zo wel beviel het my. Het tweede proefftuk , dat ik 'er van zag , was eene slapende Nimf , maer op doek gedrukt en als een Schildery opgespannen ; dit Stuk kocht de Heer FAGEL voor 300 gulden , en verzocht het Origineel , daer het na gedrukt was , te zien , dit was het , door hem zelfs geschildert , slapent Nimfje , hier boven gemelt , en beviel den Heer Griffier zo wel , dat hy het voor 400 gulden van hem kocht.

Dit gelukkig begin gaf hem geen kleinen moet , en deet hem niet als van goude bergen

droomen; ook verkocht hy aen den Heer GALLER (wiens Portret, nevens dat zyner Vrouwe, hy in miniatuur geschildert had, en wel voor betaelt was,) eenige van deze gedrukte Schilderyen.

In 't jaer 1715 quam zyne Vrouw te ster-
ven nevens zyn eenig Kint. Na dien tyt ont-
hielt hy zich meest in den *Haeg*, en zocht,
met schoon praeten, zyne nieuwe uitvinding
ieder finakelyk te maken, met oogmerk,
om voor dezelve Octrooi te verzoeken, en
door behulp van Medestanders, die gelt zou-
den schieten, een Kompagnieschap van de-
zelve te maken: maer vermits de kosten, om
zulks in 't groot te doen, hoog zouden gelo-
pen hebben, vond hy nergens ingang. Hier-
om vertrok hy naer *Parys*, daer hy beter
dacht te slagen, maer zyn rekening verkeert
maekte; vindende daer al zo weinig begunsti-
gers voor zyne onderneming, als in den *Haeg*.
Dus vertrok hy naer *Engelant*, en zette zich
te *Londen* neêr; de rechte Plaets, om zyn
oogmerk te bereiken.

Het geluk wilde ook, dat hy hier ten eer-
sten een *Mecenas* aentrof, namelyk Collonel
GY, een Heer, dien hy te *Amsterdam* al ge-
kent had, en te *Londen* den naem droeg van
een

een groot Kunstkenner te zyn, en gezien was by de eerste van *Engelant*. Dit was de rechte Man die *LEBLON* zocht, en wist hem de Drukkunst van Schilderyen zo wel voor te dragen, dat hy met hem aenspande, om, by wege van inschryving, een Compagnie op te rechten, waer toe ieder Participant tien pond sterling gereet gelt moest furneeren, en, gelyk met veele nieuwigheden, was ook hier het getal der Inschryvers groot, het Fonds beliep al op ettelyke duizent ponden sterling; ook beschikten de interest hebbende Grooten hem een Octrooi van den Koning; die *LEBLON* zo veel eer gaf, dat hy hem ter hantkus toeliet; ook was zyn naem berucht van het een tot het ander end der Stadt; ja de drift en trek was zo groot, dat ieder part van tien pond, voor twintig, tot vyf-en-twintig pond toe, verkocht werd, zonder dat noch eenig Schildery gedrukt was. Zulk een groot denkbeelt van winst en voordeel, wist onze Gelukzoeker elk in te boezemen; en de verbeelding, van deel in een ander *Peru* te hebben, was zonder end.

Eindelyk raekte de Drukpers aen den gang, *LEBLON* was opperbestierder van 't Werk, op eene bezolding van vyf *Guinea's* 's weeks;
 een

een Neef van zyn Vrouws kant, die hy meê-gebracht had, trok drie *Guinea's* 's weeks.

In den beginne ging alles wel, men drukte niet na, als *Italiaensche Kunst*, die door de Bezitters derzelver gaeg en willig hier toe geleent wierd, en daer Collonel GY een fraai Kabinet van had; maer daer wierden veel handen vereischt om het werk wel aen 't gaen te houden, en, vermits daer groot gelt toe nodig was, en de kas al vry begon te dunnen, stelde men, uit een verkeerde spaerzaamheit, krukken te werk, en dus quamen 'er op 't laetst prullen, die geen aenziens waerdig waren, te voorschyn, en die gevolgelyk geen gelt golden; waer door de Compagnie zulk eenen geweldigen krak kreeg, dat elk zyn aendeel, met meer als half verlies, zocht te verkopen, en dus alles in duigen viel. Ondertusschen had men, in plaets van een beurs te maken, geleeft of men de schatten van *KRESUS* bezat, daer, na de meening van deze verwaende Ondernemers, geen doorkomen aen was.

Al de overgebleven Kunstdrukken en gereetschappen wierden verkocht, en een aenmerkelyke somme gelts verloren; ook quamen de Praktizyns meê noch te pas, om het
over-

overschot weg te haelen, door de geschillen; die hier uit ontstonden: dat zelf zo ver ging; dat LEBLON werk had zich uit *Newgate* te houden.

Toen ik A°. 1727 in *Engelant* was, heeft my de Collonel GY verklaert, dat hy in die Compagnie tusschen de zes- en zeven-hondert ponden sterlings verloren had. Had hy deze nieuwe Drukkunst niet verder uitgebreit, als tot het nadrukken van Portretten en Anatomische figuren, waer van ik 'er gezien heb, die puik goet waeren, ik geloof vast, dat LEBLON een gelukkig Man door deze uitvinding had kunnen worden. Toen begaf hy zich tot het schilderen van levensgrootte Portretten, waer van ik 'er te *Londen* eenige gezien hebbe, maer van myn smaek niet waeren; want zy zagen 'er zo paers van couleur uit, dat ik my niet kon verbeelden, dat hier al meê fortuin door te maken was.

By al deze tegenspoeden quam noch een ander ongeluk, hoewel buiten zyn schult, te weten: De Heer Doktor ST. ANDRÉ, 's Konings Lyfarts, had een Boek over de Ontleedkunde opgesteld, waer toe LEBLON de Plaeten al meest getekent had, om op die manier, als boven verhaelt is, te drukken; maer,

maer, door een ongemeen voorval, raakte dit Werk geheel in het vergeetboek; *LEBLON* bleef met zyne Plaeten zitten, en de *Lyfmedicus* verloor zyne achting ten eenemaal door de volgende Klucht. Zeker *Vroetwyf* had op een plaets naby *Londen*, met het verlossen van Vrouwen, veel te doen, op die zelve plaets quam een jong *Dokter*, die de *Vroetkunde* met een oeffende, en gevolgelyk dit *Vroetwyf* veel schade deed; zy dus in haer gewin onderkropen, was op alle middelen bedacht, om dien *Arts* een part te speelen, die hem eensklaps deze *Vroetpraktijk* afhandig kon maken; hier toe gebruikte zy haere *Dochter*, die zy op een behendige wyze konynen wist by haer te steken, en de jonge *Deern* al de tekens en doeningen van barende Vrouwen zo fix leerde, dat zy in staet was om haer rol natuurlyk te speelen. Dit verricht hebbende, ging zy, ten uiterste quanswys ontstelt, naer den *Doktor*, en gaf hem te kennen, dat haer *Dochter* van konynen in de kraem gekomen was, die, zulks niet gelovende, aenstonts gereet was om ooggetuige van haer voorgeven te zyn, en, vermits de jonge *Feex* haer rol meesterlyk speelde, tot zyn uiterste verwondering, de
zaek

zaak bevond, gelyk hem de Vroedmoer had aengedient, en waerlyk iets geloofde, dat enkel bedrog was. Zo dra was hy niet t'huis gekomen, of hy schreef dit zeltzaam stuk over aen 's Konings Lyfärts, die met de eerste post hem in eenen brief verzocht, het Vroumensche te *Londen* te mogen zien. De Moêr en Dochter waeren, om haer schennis niet openbaer te maken, genootzaekt in dit verzoek te bewilligen, vertrokken naer *Londen*, en wisten andermael, met zo veel waerschyndykheit, in tegenwoordigheit van ST. ANDRÉ, haer jonge konynen ter Werelt te brengen, dat die geleerde Man ook bedrogen wierd, en zelf zich niet ontzag, om een Tractaetje hier over te schryven; maer na dat dit spel eenigen tyt had geduurt, en veele Verftanden hier over gesuft hadden, begon men nieuwsgierig te zyn om de Wonderfchepsels te openen; waer door het bedrog aen den dag quam, vermits 'er onder waren, in wiens maeg men gras vond. Toen wierd ST. ANDRÉ van de heele werelt bespot, raekte zyn ampt van 's Konings Lyfarts quyt, en voorts by elk in kleinachting; het geen zo ver ging, dat de Koning zich zelf van lagchen niet onthouden kon als hy hem zag; dus sleepte deze
vui-

vuile klucht het bederf van dien grooten Geneesheer, tot schade van LEBLON, met zich, en deze twee beesten, Moër en Dochter, hadden haer oogmerk bereikt.

Het geen ik hier maer kort tot myn voornemen heb aengetekent, is waerachtig gebeurt; ik heb zelf te *Londen* de spotschriften, op ST. ANDRÉ gemaakt, langs straet hooren omroepen, ook heeft deze zaak zo veel geruchts in de geleerde Werelt gemaakt, dat ze geen nader bevestiging nodig heeft.

LEBLON, die door de slagen der fortuin echter niet afgeschrikt wierd om nieuwe ontwerpen, die hem, met eens, schatryk konden maken, in zyn brein te smeden, quam weer met eene andere uitvinding ter baen; bestaende in het maken van Tapyten, voor een derde minder in prys als de *Brabantsche* Tapyten; voorgevende, voor een *pistool* de elle, Tapyt zo goet te zullen leveren als die men in *Brabant* voor drie *pistolen* verkoopt; doch tot deze nieuwe Fabricq was weer een aanzienlyke Compagnie en een groot kapitaal nodig, maer het een en ander wist hy, door schoon praten en aennemelyke schynredenen, weer machtig te worden; ook had hy reets een proef gemaakt, zynde een Kintje
in

in een Lantschap, dat aen zyn voorgeven heel wel voldeet, en niet qualyk stont. Dus raakte deze nieuwe Fabricq weer aen den gang, en wierd met 's Koning Oëtroi, als te voren, vereert en bekrachtigt. De eerste Tapyten, die men zou weeven, zouden naer de bekende Cartons van RAPHAËL gemaakt worden. Deze Cartons waeren op het Koninglyk Lusthuis *Hamptoncourt*, en dezelve, daer de Tapyten van het Vaticaen te *Romen* naer geweven zyn; doch op wat wyze datze in *Engelant* zyn gekomen, weet ik niet; deze heerlyke Kunsttafereelen zou JOHANNES VOGELSANG copiëeren, en schoon VOGELSANG, een Lantschapschilder zynde, niet bequaem was die onnavolgb're Kunst, na behoren, te volgen, zou zulks echter onder de wyze bestiering van LEBLON, die weer Superintendant was, ter uitvoer gebragt worden. Ten dien einde werd te *Chelfea*, een Dorp dicht by *Londen*, een groot gevaerte getimmert, en in werkhuizen voor de weefgetouwen verdeelt.

Ondertusschen zou men de Schilderyen copiëeren; al deze toefstel sleepte duizenden ponden sterling na zich, die by termynen in

de Compagnies-kas wierden ingezamelt; eindelyk wierd 'er een Stuk, dat afgecopiëert was, in 't werk gestelt, en de weevery raekte aan den gang; maer koste op den duur zo veel van onderhout, dat de Compagnie onmachtig was om het op te brengen; elk had een groot arbeidsloon, en LEBLON een aenzienlyk weekgelt; dus moest men gedurig, op nieuw, gelt inroepen, voor dat 'er noch een duit gewonnen was. Metfelaers, Timmerluiden en andere Werkbazen, riepen alle om gelt; alles ging zodanig in 't wild, dat de Geïntereffeerdens hun lyf niet zeker waeren, vermits al die Werkbazen vooraf een verdrag gemaakt hadden, dat elk der Geïntereffeerdens voor zyn hooft aenspreekelyk en arrestabel was voor de som der schult: waerom ook verscheide der Participanten in 't gevangenhuis raekten; andere bergden zich met de vlucht, gelyk onze Bewintvoerder, die naekt en berooit naer *Hollant* vluchte, en zich eenigen tyt in den *Haeg* ophielt; daer hy noch gelukkig een nobel Heer aentrof, die hem een geschenk van 100 guldens gaf; dat hem in dezen jammerlyken uitslag van zaeken en naekte vlucht, voorvallende in 't jaer 1732, noch wat ondersteunde, en tot

reis-

reisgelt strekte om naer *Parys* te vertrekken; daer hy voornemens was deze Tapytwevery andermael te hervatten; maer niemant heeft, myns wetens, naderhant iets met zekerheit van *LEBLON* gehoord.

JOHANNES VOGELSANG quam ook naer *Hollant*, en zich eenigen tyt te *Amsterdam* ophoudende, quam hy eens in den *Haeg*, en verhaelde my toen al de omstandigheden, die, na myn vertrek uit *Londen*, voorgevallen waeren; onder anderen, dat *LEBLON* op die ingebeelde schatten noch getrouwt was, dat het verlies van deze laetste onderneming veel grooter was geweest, als van de eerste, en meest Burgerluiden daer door bedurven waeren; onder welken een Kleermaker was, die krankzinnig wierd, en de rest in den gront geholpen.

Deze groote rol wist onze ongelukkige Ondernemer, als hy in 't begin gelt als water won, en met Lords en Pairs van 't Ryk verkeerde, met eene uiterlyke ordentelykheit en ingetogenheit te speelen: waer van ik voor een gedeelte ooggetuige ben geweest, en met waerheit kan zeggen, dat ik, in al den tyt van myn verblyf te *Londen*, niets, dat aenstotelyk is, van hem gezien heb, noch

in onmatige geltverquifting, noch in levensgedrag; hebbende zich alleen, door zyne groote inbeeldingen en goude droomen, ongelukkig gemaakt, en veele anderen met hem; want hy was andersints geen onbequaem Man, maer een, die meesterlyk over de Kunst kon praeten, en ook wel wist wat 'er toe behoorde: Maer of hy, in de uitvoering van al die groote nieuwigheden, de vereifchte kennis en bequaemheit tot alles had, laet ik daer; schoon hy de schult van al die quade gevolgen op de schouders van anderen zocht te leggen. Dit is ten minsten zeker, dat hy 'er niet ryk door is geworden, maer het spreekwoord: *Zoekers van de Kunst zyn Vinders van den Bedelzak*, heel toepasselyk op hem is. Hy zal zekerlyk tans den winderigen loop zyns levens wel geëindigt hebben, en in de *Elizésche* velden een bequaeme rustplaets voor zynen woelzieken geest genieten.

Want, heeft hy niet veel nuts gedaen:

Hy heeft nochtans wat groots bestaen.

En 't Ryk der Elizésche velden

Is, door JUPYN, voor dapp're Helden

En Mannen, die, met raet en daet,

Tot zulke dingen zyn in staet,

Daer

Daer laege Geesten nooit om denken,
 Geschikt. Want schoon zy, op hun wenken
 En grootſch beſtaen, FORTUIN, die meeſt
 Aen Menſchen van een hogen geeſt
 Een dwarsboom is, niet kunnen winnen
 Aen hunne zy, maer doorgaens, binnen
 Den kring der armoê omgedraeit,
 Niet worden als met wint gepaait;
 Zy echter zyn 't, die, door hun vroeten,
 Het Menſchdom onderſteunen moeten.
 Terwyl hen dan, in 's levenslucht,
 Niet word vergunt de zoete vrucht
 Van hunnen arrebeit te plukken,
 Mag dit hen naer hun doot gelukken.

Ter gelegenheit van LEBLONS gedrukte Schilderyen, moet ik eene kleine tuffchenreden maken over den toefant der Kunſt, zedert den tyt van veertig jaren, en wat verandering ik, in mynen leeftyt, omtrent dezelve heb gezien: waer uit van zelfs zal blyken, dat het gansch onnodig was veel Schilderyen te copiëeren, om 'er gedrukte na te maken, die tot verſiering der huizen zouden ſtrekken; vermits men die, buiten dat, genoeg had kunnen vinden; zelf meer als te

veel, en gevolgelyk op die wyze niet behoefde vermenigvuldigt te worden.

Ook zal ik met een enkel woort aenroeren, hoe de Liefhebbers beſtaen, die gedurende den tyt van 30 jaren hunne Kunſt hebben ingekocht.

Betreffende het eerſte, is het maer al te bekend, dat, zedert 40 jaren, omtrent het meubileeren der huizen eene ongemeene verandering is ingevoert, met opzicht tot de Schilderkunſt; waer van de hoofdzaeken zyn het ſterk in'zwang gaen van allerlei zoort van behangfels, en het *Italiaenſch* plakwerk: waer door de Kunſt zodanig is verarmt, dat men de Schilderyen naeulyks onder de meubelen meer telt, vermits men tans het behangen van Kamers met allerlei vodden, zelfs met papier, algemeen ziet doorgaen, en het plakwerk al van de groote tot de middelzoort van huizen is overgebracht, ja, al by de Burgers begint ingevoert te worden: zo dat men in huizen van allerlei rang, daer voor dezen eene menigte Schilderyen in vereiſcht wierden, om Zolders, Wanden, Deuren en Schoorſteenen, te ſieren, naeulyks een Deur- of Schoorſteenſtuk meer vint; ja by veelen niet meer

meer als het vervolg van het behangfel, en dus met een lap eene vlakke bedekt, daer men in vroeger tyt ten minsten een dozyn Schilderyen toe nodig had, en aanleiding tot Liefhebbery gaf, zo wel in het bezitten, als in het krygen van Kunstkennis, ieder na zynen staet en vermogen. Ja in dien tyt was aillerlei soort van Schilderkunst even nootzakelyk; jonge en oude Meesters quamen 'er aen te pas: dus hadden Leerlingen en jonge Meesters gelegenheit hunne Stukken, 't zy eige vinding of copyën, voor een prysje te verkopen; daer tans niets voor te doen is. Ik heb MATHEUS TERWESTEN dikwerf horen zeggen, dat DOUDYNS, in zyn leertyt, Boertjes van OSTADE halflyfs geschildert had, die hy zynen Leerlingen te copiëeren gaf; zo dra waeren deze copyën niet klaer, of met dezelve naer de Hofzael, by eenen SIMONS, die daer met een Boekwinkel stont, en deze Stukjes voor zes guldens het stuk gretig kocht; die wat vaerdig van penfeel waeren, smeerden 'er wel twee ter week af, en wisten dezelve aenstonts te verkopen. Komt nu eens! wat jonge Schilder of Leerling zou tans zes stuivers, in plaets van zo veel guldens, voor diergelyke Kunst-

waer krygen? Ja dat verder gaet, geen braef Meester kan zyn Kunst tans na behoren quyt worden, maer moet 'er als een dootëeter meê blyven zitten; of hy moet al een Overvlieger zyn, en juist na de smaek der hedendaegsche Kunstmode, want die kettery heeft ook plaets in de Kabinetten weeten te krygen; daerby moet hy een grooten *Mecenas* hebben, die hem zo hoog kan oplichten, dat nyt noch afgunst hem kunnen krabben; boven dit alles is het getal der tegenwoordige Liefhebbers klein, en onder het zelve weinige, die uit hunne eigen oogen kunnen of durven zien; maer doorgaens een gewaende kunstbril van den eenen of anderen Kunsthandelaer by zich hebben: die dan, zo hy in des Schilders tegenwoordigheid zyn Kunst niet durft verachten, ten minsten met gebaerden en tekenen van kleinachting zulks doet, en in zyn afzyn, door allerlei kunstenaryen, den Liefhebbers dezelve weet tegen te maken; vooral zo dees' reets een fraei Kabinet van dode Meesters bezit, dan is de Kunst van den levenden Meester veel te laeg, om in zyn Kabinet plaets vergunt te worden, om dat 'er voor hem geen voordeel op is: want de eigenbaetzuchtige stokregel van deze Kunstkopers, (die
men

men met vry meer recht den naem van Kunstflopers zou mogen geven) is de levende Meesters, en met hen de levende Kunst, geheel buiten den Kunsthandel te houden, om hunne eigen Kunstkraem des te meer trek te doen hebben; en dus weeten zy onkundige Liefhebbers op den duim van hunne eigenbaet en ingebeelde Kunstkennis ront te draeien. Ja de meeste van de hedendaegsche Liefhebbers (de goede niet te na gesproken) willen dien weg wel in, om dat ze niet uit puure liefde voor de Kunst, maer met een oogmerk om groote winsten te doen, aenzienlyke Kabinetten verzamelen; men kan licht denken, wat hart zy, die alleen dit wit bedoelen, voor het wezentlyk belang der Kunst hebben; daer alleen in bestaende, dat de levende Kunstenaers, door edelmoedige Mecenaten, aengespoort worden, om de Kunst, op hoop van eer en beloning, met alle macht voort te zetten: gelyk in vroeger tyt geschiede; maer dit echt en recht doelwit hebben de meeste der hedendaegsche Liefhebbers uit het oog verloren; het geen ook de waere reden is, dat de Kunst, voor de levende Meesters, langs hoe meer in verval komt, en door deze slechte handelwyze geheel te niet moet gaen.

Uit het dus ver gezegde blykt genoeg, dat men de Schilderyen, door het drukken van onnodige gecoleurde Printen, niet behoeft te vermenigvuldigen, den onnuten ballast van gedrukte Schilderyen niet nodig heeft, en dat LEBLON met zyn uitvinding den bal geweldig misfloeg. Dit zy hier van genoeg. Wat voorts de Kunstkennis, die de Kunsthandelaers en veele Liefhebbers zich zo meesterlyk aenmatigen, of hen dezelve in erf-pacht eigen was, betreft, zullen wy in een volgende tusschenreden eens toetsen en ter proeve stellen, en nu ons Toneelgordyn openen met den vermaerden,

ISAËK MOUCHERON, geboren te *Amsterdam* 1670, en Zoon van FREDERIK MOUCHERON, in zynen tyt een fraei Lantschapschilder, en zyns Zoons Leermeester, met dat gewenscht gevolg, dat onze ISAËK zynen Vader in het Kunstperk heeft vooruit gedraeft, en een Arentsvlucht aen den Kunsthemel heeft gedaen. Hy was 16 jaren out, toen hy zynen Vader verloor; doch was reets zo ver gebracht, dat hy met zyne eigen riemen kon roeien, zonder hulp van anderen; dus zette hy zyn Kunst, met zich naerstig
naer

naer 't leven te oeffenen, wakker voort. Toen hy den ouderdom van 24 jaren bereikt had, en de Kunst al meesterlyk verftont, werd hy begeerig *Romen* te zien, en te ftudeeren naer al de roemruchtige voorwerpen, daer deze wereltberoemde Stadt meê praelt; des vertrok hy naer deze hoge Kunftfchole, en was daer dagelyks bezig met alles naeukeurig te befpiegelen; maer oeffende zich inzonderheit met het natekenen van al de fchoone Lantgezichten, zo van *Tivoli* als elders; hier toe had hy een manier van tekenen zo kunftig en meesterlyk, zo vaerdig en fix, dat ik in dat deel der Kunfte zyn weêrgâ niet weet, en deze Tekeningen tot een lust en verwondering der Kunstkundige oogen verftrekken. Ook heeft hy met de Bentbroeders menigen vrolyken avont gehad, en wiert verëert met den Bentnaem van *Ordonnantie*, om dat hy de Kunst van ordonneeren zo meesterlyk verftont; weetende alle Gron-den, Hoogtens en Laegtens, zo wel den een voor den ander te plaetsen, dat de welftant van zyn Kunstwerk by uitftek verwonderlyk is.

Na dat hy zynen lust voldaan en zyn oogmerk bereikt had, quam hy weer naer zyn
Ge-

Geboortestadt *Amsterdam* afzakken; daer hy veel aenzienlyke Zalen geschildert heeft; waer van 'er zommige door hem zelfs geheel gestoffeert zyn, andere, daer hy alleen de Lantschappen in geschildert heeft; daer ik de voornacmfte van zal aenwyzen. In 't jaer 1734 heb ik hem aen zyn huis een groote Zael zien schilderen; deze was gestoffeert met Beelden, door den beroemden Historischilder J A C O B D E W I T, verbeelden- de, daer de Maegden van I S R A Ë L het graf bezoeken van J E P H T A's Dochter; het overige werk bestont in overheerlyke Lantschappen en Gebouwen van onzen Puikfchilder. Noch heeft hy een Zael voor den Heer M E Z Q U I T A geschildert, die in Print uitgaet, en geheel met zyn eigen Kunstwerk is gestoffeert; bestaende in Beelden, Ruïnen, schoöne Paleizen en overheerlyke Water- en Lantgezichten; zynde alles onverbeterlyk geördonneert en geschildert. Een diergelyke Zael by den Heer v a n O o s t e r w y k, in de Zon, op de Heeregraft over de Warmoesgraft; in deze Zael heeft de brave Historischilder V E R K O L J E de Beelden geschildert. Op dezelve Graft, over de Bergstraet in 't Moortje, een Zael, die

ins-

insgelyks een uitmuntent Kunstwerk is. Noch op dezelve Graft, by den Heer ALEWYN GYZEN, een Zael met schoone Lantschap-
pen en Gebouwen, en op veele plaetsen meer in *Amsterdam*. Te *Utrecht* in een Huis, op SINT JANS Kerkhof, is ook een schoone Zael van hem te zien, die hy zelf met Beelden en Gebouwen heeft gestoffeert. Alle deze Kunstwerken zyn uitmuntende Proefstukken van 's Mans ongemeen Kunstvermogen, en geven duidelyk te kennen, dat derzelver Maker met recht onder het puik der *Nederlantsche* Meesters mag gerekent worden. Hy verftont de Doorzicht- en Boukunde in den gront, was in 't verbeelden van Lant- en Watergezichten onverbeterlyk, en in het schilderen van Vorstelyke Paleizen en Gebouwen zonder weêrgâ; ook had hy een onnavolgelyke manier in 't slaen van Boomen en alle soorten van getroste Meiën, daer een Veldeling met zyn Vee, voor de stekende stralen der Zonne, zich onder verschuilde; kortom, zyne verdiensten in de Kunst zyn zo groot, dat zyn naem en Kunstroem zal leven en in zegeninge blyven, zo lang de Kunst in waerde blyft, zo wel by de Liefhebbers van Papier- als Schilderkunst; terwyl zyne overheerlyke Te-
kenin-

keningen en Waterverwen, al zo gewilt en geächt als zyne Schilderyen, door de Liefhebbers met grooten yver gezocht worden: gelyk men zien kon, toen zyn nagelaten Kunst verkocht werd; daerenboven had hy een manier van etfen, die onverbeterlyk kunstig en tekenachtig was: als blykt aen de Zael van den Heer MEZQUITA en de Gezichten van *Heemsté*, die door hem in 't koper gebracht zyn, en het eenigst overblyffel is, waer aen men zien kan, hoe schoon en aengenaem deze heerlyke Buitenplaets zich aen het oog heeft vertoont. Onze groote Kunstenaar is in het 74ste jaer van zynen ouderdom, op den 20 van hooimaent des jaers 1744, dezer Werelt overleden, en was onbesproken van handel en wandel. Het volgende Graffschrift is ons ter loops ontvallen:

*Hier rust de groote MOUCHERON;
Geen Moucheron, die rasch uit de Aerde
Komt schieten, door de kracht der Zon:
Maer die, oneindig meer van waerde,
De wond're schoonheit der Natuur,
In Water- en in Lantgezichten,
Aen zyn, met geest en Hemelvuur
Bezielde, Kunstbant kon verplichten.*

Men

*Men rechte hem uit louter gout
Eene eerzuil op! Maer zyn Kolommen,
Fix door zyn Kunstpenfeel gebout,
Doen de edele Boukunst als verftommen,
En zullen zyn gedachtenis
Bestendiger als gout bewaeren:
Terwyl zyn Schilderboukunst is
En blyft de lust der Kunstenaeren.*

Wy hebben het Portret van onzen Kunstenaar geplaetst in de *Plaet E*, en gevolgt naer zyn Afbeeldfel, geschildert door den vermaerden
ARNOLD BOONEN.

CONSTANTYN NETSCHER,
Zoon van den vermaerden GASPARUS NETSCHER, en geboren in het jaer 1670. Hy heeft de eerste beginselen der Kunst by zynen Vader geleert; ik zeg, niet zonder reden, de eerste beginselen, vermits hy naeulyks 14 jaren out was, toen zyn Vader, in het prilste van zyn leven, door den zeissen des doots, als een rype korenäer, wierd afge-maeit. Maer dit verlies werd eenigermaten tweeledig vergoet, door de groote menigte Modellen, die hem zyn Vader, door onvermoeide naerftigheid, naliet, en door een reeks

Por-

Portretten, welke, by versterf of eenig ander toeval, by een Portretschilder, als **NETSCHER** was, ligt aen de hant blyven: want daer is naeulyks een Hoofst officier, in den Oorlog van 't jaer 1672, in Statendienst geweest, of **GASPARUS** heeft hen geportretteert; nu beurt het ligt, dat den een of den ander in den stryt sneuvelt, terwyl zyn Portret onder handen is, en dus van zelf blyft staen. Doch het een en ander quam onzen **NETSCHER** wonder wel te pas, om, door hulp van deze Kunstwieken, zynen Vader in den Kunsthemel na te vliegen, zonder het lot van **ICARUS** te duchten; vermits dit geene wassche wieken, als die van **DEDAELS Zoon**, maer van eene vaste en proefhoudende stoffe en overkünstig maekzel waeren.

*En daer hy niet alleen de Zon
Der Kunst, geruſt, meê naderen kon;
Maer, zonder vrees zich te bedriegen,
Meê dorſt in 't blinkent aenzicht vliegen.*

By deze noothulpen had hy zyne Moeder tot eene scherpe aenspoorſter: want, door den ryt, en het gedurig zien en horen, een goet oordeel over de Kunst gekregen hebbende,

wilt

wist zy hem eerst, met woorden van goet onderwys, zynen plicht te zeggen, en zo hy dan niet oppaste en naerstig was, onderrechte zy hem met een goet ent houts zo gevoelig, dat hy, uit vrees, gedwongen wierd zynen plicht te betrachten. Deze strenge tucht is van zulk een heilzaam gevolg geweest, dat onze CONSTANTYN een braef Meester is geworden: gelyk ik hem zelfs wel spottenderwys heb hooren zeggen: „ *Me Moër heeft me schilderen geleert*; ” en dus blykt het, zo wel aen CONSTANTYN als aen THEODOR, dat zy een dappere Manninne was, die order onder de Beelden kon houden, en justitie deed met al wat maer klem had; zonder zelf de yzere vuurtang te sparen; ook was 'er tot de opvoeding van negen Kinderen, waer onder zes jongens waeren, wel zulk eene harde Tuchtmeesteresse nodig; maer toen zy de zwakheit had van te trouwen met eenen JOBLOT, die een Schermmeester was, verloor zy al haar gezag onder de jongens; daer veel onheilen voor dit huisgezin uit sprooten: want als zy met de jongens in hoge woorden raekte, en *Papa JOBLOT* zyn Vrouw wilde voorspreken, waeren drie van deze gasten wel zo stout, dat zy hunne de-

gens trokken, en tegen Papa zeiden: *we hebben al zo veel van U geleert, dat we makelyk in staet zyn U de rest te geven, als gy uw handen niet t'huis en uw snater toe houd*; dit ging hoe langer hoe bozer, na maete van den aenwas hunner jaeren, en elk begon om zyn Vaders bewys te vragen; dat zeker al vry groot was, vermits de oude NEDTSCHER, in den tyt van 23 jaren, tusschen de twee- en drie-en-tachtig-duizent gulden heeft overgewonnen; daer by was Mama een goede huishoutster, die het kunstje om gelt met gelt te winnen fix had; maer door haer laetste huwelyk alles verbruide.

Echter had zy CONSTANTYN, door haere strenge lessen, tot een braef Portretschilder gemaakt, die heel veel Luiden van rang geschildert heeft. Hy had een talent van wonder wel te treffen, en zyn Portretten heel schoon en helder van couleur te schilderen; daer toe wist hy een goet gebruik van 't wit te maken, en de Dames heel blank en zuiver af te maelen; daer de Vrouwelyke sexe doch op verslingert en te byster meê vertuit is.

Ik heb een Stuk van hem gezien, mogelyk het grootste dat hy ooit gemaakt heeft, het waeren de Portretten der Kinderen van den

den ouden Baron, SUASSO, wel zeven of acht by malkanderen in een Stuk, en tot de voeten uit, doch niet grooter als op de Kunstmaet van zyn Vaders werk geschildert. Myn geweze Meester, SIMON VAN DER DOES, schilderde 'er een hont by, daer de jongens meê speelden; maer ik moet bekennen dat het een fraei Stuk was, daer hy ook al zyn Kunstvermogen, en veel tyt en vlyt, aen besteede: want hy had geen vaerdig penseel.

Hy heeft veel Portretten geschildert voor de Familiën van WASSENAER en DUIVENVOORDEN, ook die des Graven en der Gravinne van PORTLAND, die hem op zekeren tyt verzochten om meê naer *Engelant* over te steken, daer hy met zynen Broeder THEODOOR over raetpleegde, die hem zulks afried; wel wetende dat hy de vaerdigste niet was, en in tegendeel tot het schilderen van groote Personadiën, aen de Hoven der Koningen, een kloek en vaerdig penseel vereischt word; daer by was onze Kunstenaer niet te naerstig en veelyts met de jicht en 't graveel geplaegt. Hy quam in 't *Haegsche* Kunstgenootschap op den 8 van oogstmaent 1699, is Deken en Hoofstman van de Kamer, en Regent van het Akademie geweest, en

was getrouwt met Juffrou HANSBERGEN, by dewelke hy verscheide Kinderen verwekt en nagelaten heeft; aen wien het goet van zynen Broeder THEODOOR noch ten deel viel, en heel wel te stude kwam: vermits onze NETSCHER zyn erfdeel al verteert had, eer hy troude, en met zyn Kunst weinig overwon: want als hy tien Portretten onder handen had, en het elfde te schilderen kwam, wees hy dat van de hant, met te zeggen dat hy geen tyt had; daer beneven verzuimde hy veel door gedurige aenvallen van de Jicht en 't Graveel; dat hem eindelyk wegnam in het 52ste jaer van zynen ouderdom, in den jaer 1722. Onze CONSTANTYN, en zyn outste Broeder THEODOOR, zyn de eenigste der zes Zonen van den ouden NETSCHER, die Meesters in de Kunst geworden zyn, en daer iets goets en wezentlyks van gekomen is.

Daer was noch een Broeder, wat jonger en ANTONI geheeten, die ook door de Moeder aen de Schilderploeg gezet wierd, en niet onbequaem was, had hy maer naerftig geweest en goede aanleiding gehad; want hy was al zo ver, dat hy zelfs Leerlingen had, en een redelyk goet Portret schilderde.

derde. Hy en CONSTANTYN woonden in 't begin by malkanderen, maer toen deze, door zyn ongebonde manier van leven, zyn Vaders erfdeel verspilt, en zyn fortuin verwaerlooft had, moest hy naer *Oostindiën*, daer hy gestorven is.

Kortom, het zyn alle Losbollen geweest, wien het aen eenen goeden voorganger en opziener gehapert heeft: want de driftige jonckheit kan, zonder goeden Leidsman, licht van het smalle redenspoor uitspatten. Had-den zy willen oppassen, zy zouden alle, onden beroemden naem van hunnen Vader, hun fortuin met schilderen hebben gemaekt; maer zy wyden zich alle liever aen den dienst van VENUS, als aen dien van MINERVA.

*Als wulpsche Min de ziel bestiert ,
En wellust ruim den teugel viert
Aen de eerste driften van de jeugt ;
Dan holt zy wis van 't spoor der deugt :
Maer als een wyze SOKRATES ,
Of strenge CATO, door zyn les
En voorbeelt , met een zacht geweld ,
Den wellust breidelt , dat het knelt ,
En 't vuur der dart'le driften dooft ,*

*Dan is 'er hoope, dat, in hoof
En hart der jongkheit, deze tucht
Zal zyn van een gewenschte vrucht,
En haer het spoor van deugt en reden
Stantvastig dan zal doen betreden.*

Nu volgt zyn Kunst-, Stadt- en Tytgenoot, R. BLEEK, geboren 1670. Zyne Ouders hadden part aen de Nederduitsche Comœdie in den *Haeg*, en zochten hem tot een Acteur op te brengen, maer tegen zynen zin, gemerkt hy eene natuurlyke neiging tot de Kunst had, en tusschen tyts by HARING en naderhant by THEODOOR VAN DER SCHUUR leerde tekenen, met veel yver en naerstigheid. Hy had groot behagen in het Historischilderen, en oeffende zich ten dien einde op het Akademie naerstig naer het leven; maer de zwaerwigtigheid van dat voornaemste gedeelte der Kunst, en wat tyt men nodig heeft om daer een Meester in te worden, schrikten hem eensdeels van dat voornemen af; het geen voorts door zyn vroegtydig huwen, waer door zyne dischgenoten meer aengroeiden als zyne winsten, geheel agter de bank raekte. Des begaf hy zich tot het Portretschilderen, in hoope met dit gedeelte der Kunst

Kunst meer voordeel te doen; doch zulks ging in den *Haeg* zo vlot niet, als hy wel wenschte, en daerom vertrok hy naer *Engelant*, om daer zyn geluk te beproeven, en zich te *Londen* neêrzettende, rackte hy bekend onder de *Duitsche* Kooplieden, daer hy veel Portretten voor schilderde. Hy heeft deze reis dikwerf gedaen, laetende zyne Vrouwe, om het duur leven te *Londen*, in den *Haeg* blyven. In het jaer 1695 of 1696 deed hy deze reis heel ongelukkig, want met de Paketboot willende oversteken, wierd dezelve aengetast van een *Franschen* Kaper, en zich niet willende overgeven, maer dapper weerende, kreeg zy, na eenige schoten over en weer, een schoot onder water; die zo vinnig trof, dat zy met man en muis, die niet zwemmen kon, zonk.

BLEEK die, nevens andere, zwemmen kon, hielt zich met hen boven, en zwom naer den Kaper toe, maer het scheepsvolk, dat slimmer als woefte en wreede Tygers handelde, stiet en floeg die arme zielen van boort, tot dat het grootste gedeelte verdronken of dootgeslagen was; na dat dit afgrysselyk schoufspel wel een uur geduurt had, en BLEEK, die goet *Fransch* sprak, goet *Roomsch*-

Katholyk was, en al de *Ave-Maria's*, met zich duizentmael te kruisfen en te zegenen, opzei die hy wist, wierden deze Monsters op't leest bewogen, om hem, nevens twee of drie anderen, op te nemen. Dus bracht hy te naeuwer noot het leven 'er van af, en quam naekt en berooit weer in den *Haeg*; doch hervatte de reis kort daer na.

In 't jaer 1705 bevond hy zich weer in den *Haeg*, en schilderde voor den Heer Griffier *FAGEL* een Schoorsteenstuk, voor anderen eenige Portretten, die fraei waeren, en bleef toen wel een jaer in den *Haeg*; doch vertrok al weer naer *Engelant*, en schilderde, na zyne te rugkomst in den *Haeg*, verscheide Portretten, en onder dezelve den Commis *ZWARTVELT* en zyne Vrou, den Heer *KINSCHOT* en onzen *Haegschen* Kunstschilder *ROEPEL*: wiens Portret fraei was, schoon zich het voorwerp gansch niet voordelig voor een Kunstenaar opdeet.

Eindelyk vertrok hy met zyn geheel Huisgezin naer *Londen*; daer ik hem in 't jaer 1727 welvarende vond, en hoorde, dat hy telkens noch al bezigheit voor zyn Kunstpenfeel had gevonden, en met Portretschilderen niet onledig was geweest, zo dat hy zyn bestaen daer wel

wel won, en dat hy won, wierd zuinig verteert. Ook had hy toen al twee Dochters uitgetrout: waer van de eene met den Heer DUTRY, een Koopman, wel aen den Man was geraekt, noch had hy eenen Zoon, die ook al een fraei Portretschilder was, op zichzelfs woonde, en heel naer de *Engelsche* zwier leefde.

Onze BLEEK leefde in tegendeel heel stil, zag geen Menschen, als op een weekelyks Muziekconcert, (want hy verstont de Muziek heel wel) en kon zich onder zyne Kinderen, met een airtje te speelen, vermaken. Voorts was hy by uitstek naerstig en spaerzaam, en zo groot een Liefhebber van het Akademitenkenen, dat hy nooit verzuimde meê te tekenen, als hy in den *Haeg* was, en 'er getekent wierd: want zyne geneigheit tot het Historischilderen bleef steeds noch al levend'; doch zulks heeft hier of te *Londen* nooit willen lukken: waer uit men ziet, dat veele, die geen gelegenheit en wel lust hebben, blyven zitten zuchten: daer andere het geluk van zelfs in den mond vliegt, en de gelegenheit moetwillig verwaerlozen. Dat BLEEK zyn Vrou in den *Haeg* zo lang heeft gelaten, was niet om het kostbaer leven te

Londen, als hy voorgaf, maer om dat het een onvergenoegt en potig ding was. Of hy noch leeft, weet ik niet, schoon ik 'er onderzoek na gedaen heb; derhalven wenschen wy hem, zo hy noch in wezen is, hier mede vaerwel; en hebbe zyn Afbeeldsel geplaatst in de *Plaet F*, zynde gevolgt naer zyn Portret, door hem zelf kunstig getekent.

GERARD RADEMAKER, al mede een Kunstenaar, wiens Geboortestad, in den jare 1672, het machtig *Amsterdam* is geweest.

Zyn Vader was een Timmerman, die de Boukunst in den gront kundig was, en met wien GERARD DE LAIRESSE en andere beroemde Kunstenaers van dien tyt gemeenzaem verkeerden, om, door onderlinge zamenkomsten, van zyne ondervindinge en kennis in de Boukunst goet gebruik te maken. Onze GERARD had van jongs af grooten lust tot de Schilderkunst; maer zyn Vader, meer genegen zynde om 't belang van zyn beurs, als de neiging van zynen Zoon te behartigen, bragt hem, tegens wil en dank, in zyn hantwerk op; GERARD, dus van de noot eene deugt moete maken, liet echter niet af zyne ledige uren naerstig te besteden

aen

aen de Teken-, Bou- en Doorzichtkunde, met zulk eenen goeden voortgang, dat hy in korten tyt bequaem was om de Leerlingen, die zyn Vader in de Bou- en Doorzichtkunde onderwees, in zyns Vaders plaets te onderwyzen.

Hier door kreeg hy kennis aen den Kunstigen Portretschilder VAN GOOR, die insgelyks de Doorzichtkunde by hem leerde. Deze gelegenheit nam hy, reets 22 jaren out, waer, om zyne gedwarsboomde neiging, het koste wat het wilde, den vryen teugel te vieren, en de Kunst te omhelzen, daer hy zo lang op verslingert was geweest: want door deze verkeerung brak het smeulent kunstvuur, door zyns Vaders verkeerde inzichten te vergeefs bedwongen, met des te meer kracht door, in zo verre, dat hy een besluit nam om zyns Vaders huis te verlaeten, en by VAN GOOR te gaen inwoonen, om zich met alle macht in de Schilderkunst te oeffenen, en viel met zo veel yver en naerstigheid aen het tekenen en schilderen, dat hy 'er zelfs halve nachten meê doorbragt; doch het ongeluk wilde, dat zyn Meester een half jaer daer na, tot zyne groote schade en droefheit, stierf.

Dit

Dit bragt onzen jongen Schilder in geen kleine verlegenheit; maer zyns overleden Meesters nagelaten Weduwe, CORNELIA DE RYK, (naderhant getrouwt met den Kunstminnaer SIMON SCHYNVOET) ook eene Schildereffe zynde, besloot hy den tyt, dien hy met haeren afgestorven Man verdragen had, by haer te blyven; om zich voorts onder haere lessen, en de goede voorbeelden die zich daer bevonden, in de Kunst te oefenen: met aanwending van al wat mogelyk was om den steilen Kunstberg op te stygen.

Het geval wilde, even na dien tyt, dat den Heer PETRUS CODDE, Bisschop van *Sebastie*, eenen Tekenmeester zocht voor zyne Nichte; waer toe onze RADEMAKER voorgesteld en verkoren wiert, die zich in het onderwyzen dezer Jongkvrouwe zo loffelyk queet, en volgens zynen aert zo deftig en zedig gedroeg, dat de Bisschop, toen hy in 't jaer 1699 te *Romen* ontboden wiert, ter verantwoordinge van zaken, rakende de *Janzenisten*, besloot om RADEMAKER onder zyn gevolg mede te neemen. Deze gunstige gelegenheit deed hem al de vorige tegenspoeden, in het voortzetten van zynen Kunstyver, vergeten, en stak hem een hart onder den riem, om,
met

met verdubbeling van kragten, op het begonnen Kunstspoor voort te draven, en de Kunstfortuin, die hem dus vriendelyk toelachte, by 't hair te grypen en vast te houden.

Want, zo dra hy te *Romen* was aengekomen, stelde hy alles te werk, wat ter bevordering van zyn Kunstvermogen strekken kon; houdende zich dagelyks bezig met het beschouwen, tekenen en schilderen, van al die onnavolgbaere overblyffels der *Grieksche* aloutheit, en de overheerlyke Kunstwerken der oude *Italiaensche* Meesters, tot opbouwing en voortzetting van zyn Kunst. Terwyl onze Kunstenaer te *Romen* dus loffelyk bezig was, raakte de Bisschop, zynen Reisheer en *Mecenas*, in eene netelige omstandigheid; hier in bestaende, dat Paus CLEMENS de elfde hem, op voorwentsel dat hy de *Janzenistery* was toegedaen, gevangen hielt, waer door de Bisschop (hebbende te *Romen* alle mogelyke middelen tot zyn ontslag te vergeefs aangewent) genootzaekt wiert een vertrouwt persoon naer *Amsterdam* te zenden, om aen de Staten van *Hollant* en de Regeering dier machtige Koopstadt zyn beklag te doen, met verzoek, dat die Hoge Machten, ter bewerkinge van zyne vrylatinge, hun gezag geliefden

liefden te doen gelden; en hier geen bequamer voorwerp als onzen Kunstenaar oordeelende te kunnen gebruiken, belaste hy hem met de uitvoering van dit verzoek; het geer hy gewillig op zich nam, dus, na drie jaren verblyfs te *Romen*, naer *Hollant* vertrok. en zich in deeze zaak zo trouhartig van zynen plicht queet, dat hy, met hulpe van des Bisschops Nichte, te weeg bragt, dat de Staten van *Hollant* en de Regeering van *Amsterdam* een schryvens lieten afgaen, waer door ze aen zyne zogenaemde Heiligheit het ontslag van hunnen Onderdaen verzochten, met bedreiging, zo hy dit billyk verzoek weigerde in te willigen, zy verplicht zouden zyn zich zelfs voldoening te geven met het sluiten van al de *Roomfche* Kerken, staende binnen de palen van hun Gebiet. Paus CLEMENS wel wetende, van wat nadeelige gevolgen dit voor den *Roomfchen* stoel zoude zyn, en dat zyne armen niet ver genoeg reikten om dien gedreigden slagboom van de *Roomfche* Kerkeuren af te houden, veranderde van besluit, liet den Bisschop ontslaen, en vry en vrank naer *Hollant* te rug keeren.

Ondertuffchen had de dagelyksche verkeering met Jongkvrouwe KATRINA BLOEM-

AERT,

AERT, des Biffchops Nichte, onzen Kunftenaer aenleiding gegeven tot wederzytſche liefde, die tot onderling genoeg, door den knoop des huwelyks, bevestigt wiert. Echter offerde hy, op het outaer der Huwelyksmin, aen de vermaeken van 't Echtverbont de liefde tot de Kunſt niet op, maer bleef in dezelve ſtantvaſtig volharden, gelyk de Kunſtafereelen, die hy naderhant gemaekt heeft, en daer de grooſchheit der *Italiaenſche* Overvliegers in doorſtraelt, kunnen getuigen.

Om hier van eenige voorbeelden op te geven, zy den Lezer bekend., dat hy te *Amſterdam*, in 't huis, toenmaels bewoont door den Heer Schepen JONAS WITSEN, vermaert Kunſtminnaer van dien tyt, in de Zykamer de Zolder-, Deur- en Schoorſteenſtukken geſchildert heeft, tot groot genoeg van dien Heer en alle andere kundige Liefhebbers. Naderhant heeft hy, in 't zelve huis, eene Tuinkamer, nevens veel ander Bywerk, geſchildert voor den Heer DE NEUFVILLE, die het toen bewoonde, en tans bewoont wort door den Heer LOOT VAN ZANTVOORT.

In 's Werelts agtſte wonder, ik meen 't Stadthuis van *Amſterdam*, heeft hy, met den
Kunſt-

Kunstschilder HOOGZAET, het verwulft van de Burgerzael geschildert, nevens een Stuk boven den ingang, door hem alleen geordonneert, en zinspeelende op de Regering van *Amsterdam*. In de Bou- en Doorzichtigkunde was hy zo grondig ervaren, dat hem weinig Schilders of Boukunstenaren hier in geëvenaert, veel min overtroffen hebben. De twee Kabinetstukken, ten huize van den Heer IZAEK WALRAVEN te zien, kunnen zulks als overtuigende proeven bevestigen; inzonderheit het Stuk, verbeeldende ST. PIETERSKERK in 't Vatikaen te *Romen*, met een gedeelte van de Coupel, van binnen naer 't hoog Outaer te zien; zynde niet alleen na de juiste Regels der Bou- en Doorzichtigkunde getekent, maer teffens zo schoon en grootfch van Schildertrant, zo helder en smeltende van couleur, en zo kunstig van houding en ronding, als ik ooit eenig Stuk van dien aert gezien heb, en daerom van alle Kunstkenners, met achting en goetkeuring, beschout word. Het ander is eene Historische verbeelding, insgelyks met fraeie Boufieraden versiert.

Hy was ryk, grootfch en geestig van gedachten en ordonnantie, om zyne Kunstafereelen met allerlei byfieraden van Basreliëven,

ven, Vazen en andere ornamenten, te versieren.

Dit Bywerk schilderde hy zo natuurlyk en krachtig in 't graeu, dat het de oogen der aenschouwers bedroog, en doorgaens voor, met den bytel gehouwen, Kunstwerk aengezien werd.

En was voorts, ten opzigte van zyn persoon en gedrag, een Man van eenen vrolyken en teffens deugtzaemen inborst; die zyne goede vrienden, wanneer ze hem quamen bezoeken, beleeft en vriendelyk ontving, en met een aengenaem gesprek, het zy over de Kunst, of eenige andere nutte en leerzaeme stoffe, zedig en bescheiden onderhielt; het geen hy zelfs al schilderende kon doen: want hy behandelde het penseel vaerdig en gemakelyk, en was zo onvermoeit in het oeffenen der Kunste, dat hy veeltyts van 'smorgens tot 'savonds zat te schilderen, en in eenige weeken niet uitging.

Doch deze verandering van levenswyze van de voorgaende, met meer gewoels door de ongemakken van 't reizen doorgebracht, te veel verschillende, schynt oorzaak geweest te zyn van eene dodelyke ziekte, die hem, schoon hy een sterk en welgedaen Man

was, van wien men meer jaren levens verwacht had, in den ouderdom van 38 jaren, A°. 1711, wegrukte, tot groote droefheit van zyne overblyvende Weduwe en goede Vrienden; onder welke de Heer IZAEK WALRAVEN, zyn Leerling, geen van de minsten was; dien dit ontydig sterfval zeer ter harte ging, en my dit omftandig bericht heeft toegezonden, om de onfterffelyke nagedachteniffe van zynen braven Meester te helpen vereeuwigen.

Nu verfchynt een Schilderpersonaedje, by de Liefhebbers met eenen doorluchtigen bynaem bekend; ik meen

GERARD WIGMANA; geboren te *Workum* in *Vrieslant* den 27 van herffتماent 1673. By wien hy de Kunft geleert heeft, heb ik niet kunnen te weeten komen. Hy heeft in zyne jeugt *Italiën* bezocht, en was in 't jaer 1700, of het zo genaemd Heilig Jaer, te *Romen*; maer echter geloof ik niet, dat hy in de Bentbroederschap is geweest. De bynaem, dien hy droeg, was *den Vriefchen* RAPHAËL; de reden, waerom hem de Liefhebbers dus doopten, was, om dat hy het altyt geweldig druk had van RAPHAËL, TITIAEN,

TIAEN, JULIO ROMANO en andere *Italiaensche* Kunsthelden, en zich inbeelde in hunne grootfche manier van tekenen al ver gevordert te zyn; want als hy eenige zyner Kunstafereelen vertoonde, was zyn gewoon zeggen: zo tekende, of zo fchilderde RAPHAËL, of eenig ander *Italiaensch* Meester: het geen den spotvogels aenleiding gaf tot den gemelden bynaem.

Hy was by uitstek naerftig, en fchilderde veel ftukken, maer verkocht weinig: want de Liefhebbers vonden die verhevenheit in dezelve niet, die hy 'er zich van verbeelde; fchoon hy veel uitgekipte fpreekwyzen gebruikte, om elk een de grootfchheit van zyn Werk te beduiden. Ik wil wel bekennen dat myn gezicht zo fyn niet was, om al die grootfchheit in zyn Kunst te kunnen zien; fchoon ik, gelyk men zegt, als met hondert ARGUS-oogen toekeek; maer zyne oogen zullen miffchien het vermogen hebben gehad van den fcherpzienden LYNCEUS, of der Glazen van LEEUWENHOEK, het geen zo vreemt niet is; want,

*De meefte Kunftenaers zyn met
Dat euvel, meer of min, befmet,*

Bb 2

Dat

*Dat zy hun eigen Werk , met oogen
Van dat vergrootent kykvermogen ,
Bezien , als door een fyne bril
Van eigenwaen ; die zotte gril
Beheerscht toch al de Stervelingen.
Elk liefkooft meest zyne eigen dingen.*

Door deze vergrootende beschouwinge van zyn eigen Werk schepte hy ook, door een natuurlyk gevolg, een ongemeen genoegen in het zelve; zich vast inbeeldende, dat het alleen uit onkunde was, dat 'er de Liefhebbers geen zin in hadden.

Hy quam eens met een gansche kist vol Schilderyen in den *Haeg*, maer dezelve hadden geen grooten trek; toen hy de laetste mael in den *Haeg* was, had hy een groot Stuk by zich: Het verbeelde ALEXANDER op zyn krankbedde, omringt van al zyne Krygs-oversten, en verzelt van zyne beminde ROXAENE, nevens eene menigte omstanders van beiderlei kunne. Om de Historische verbeelding en kunstwaerdy van dit Stuk den Liefhebbers wel te doen begrypen, had hy 'er een schriftelyk opstel, met naem en toenaem, om toch niets te vergeeten, van gemaakt, en elk, die dit Stuk quam zien, moest

moest het gedult hebben om hem dit Historisch verhael te horen voorlezen; daer dan by elke periode noch een *parentthesis*, met de levende stem, tusschen viel, om al de verschillende passïën en doeningen der onderscheiden voorwerpen, toch ter deeg, aen te wyzen, en dus het zelve zo smakelyk aen anderen te maken, als het hem zelfs was. Dit heb ik zelf by ondervinding, en moest myn gedult tergen, zo langdradig van styl als hy my dit alles zocht in te prenten, schoon ik hem meer als eens te kennen gaf dat ik het wel begreep; ook had hy toen noch een Kunsthelt van denzelven aert by zich; die insgelyks al zyn welsprekenheit te werk stelde om het alles te bevestigen.

Daer zyn wel goede partyen in dit Stuk, en alles was met het uiterste gedult bewerkt; maer het gansche beslag zonder geest of aerdigheit; gevolgelyk was het dubbelt bespottelyk, dat hy zulk eenen ophef van zyn eigen Werk maekte. Voor dit Stuk vroeg hy 3000 guldens; maer het vond, zo wel ten opzichte van den prys als kunstwaerde, geen kopers, als na zyn doot; toen heeft het de Heer LORMIER van zynen Zoon gekocht. Hy heeft eene menigte Kunststukken van dien

aert gemaakt, en met het uiterste gedult uitgewerkt, ten bewys van zyne onvermoeide naerftigheid.

Was hy gezegent geweest met tydelyke middelen, zou hy voor zich zelf de gelukkigste mensch ter werelt geweest zyn; want hy was vergenoegt met zyn eige werk, maer daer Harperde het hem, schoon hy noch al met eene Vrou getrouwt was, die een stuivertje had gehad; doch hy was een goet vriendelyk Man, die met achting van ieders Kunst sprak.

Hy deed, op hoop van meerder begunstigers voor zyn Kunst te vinden, een reis naer *Londen*, maer zyn Kunstfortuin gelukte daer zo weinig als hier te lant, zo dat hem die tocht meer schade als voordeel toebracht: echter gaf hy na zyn terugkomst breed op, dat zyne Kunst met verwondering en toejuiching beschout, en in *Engelant* nooit weêrgâ van gezien was. Maer zeker Kenner en Liefhebber schreef hier eens over naer *Londen* aen een van zyne goede Vrienden, die van deze zaak bewust was, en kreeg tot antwoord, dat men in een opzicht nooit de weêrgâ gezien had: namentlyk, dat een Kunstenaar zulk een dwaze verbeelding van zich zelf konde hebben met alles voorby te willen vlieden,

gen, en zo ver van het weezentlyke ontbloot te zyn, zo dat die goede Man daer enkel ten spot, en om van de *Engelsche* Liefhebbers wat opgehult te worden, was geweest, zynde het den aert der *Engelschen* om een Vreemdeling, vooral die verwaent van zich zelfs is, braef op te vyzelen.

Eens, aen myn huis zynde, had hy de dwaesheit van my te willen wys maken, dat POTTER en VAN DE VELDE, in vergelyking van my, maer kinderen in de Kunst geweest waeren, zo genegen was hy om anderen in te boezemen het geen hy zelfs geloofde.

Hy heeft, met veel sukkelens in zyne laetste dagen, te *Amsterdam* zyn levensrol geëindigt, in 't 68ste jaer zyns ouderdoms, op den 27 van bloeimaent des jaers 1741, nalatende eenen Zoon, die met zyn Vaders Kunst overal by de straet liep om dezelve te verkopen, en dat 'er van quam, op eene slechte wyze verteerde: waerom hy op 't laetst arm en berooit naer *Oostindiën* moest vaeren.

De eige wysheit van den volgenden Kunstheld zal ons doen zien, dat 'er meer NARSSISSEN in de Werelt zyn, als WIGMANA geweest is; derhalven zal men deze twee,

ſchoon gevallig, niet onaerdig naeft malkaer voegen, en dezelve een goet paer maken; hoewel het van dezen beter in te ſchikken was als van den ander: om dat hy waerlyk een bequaem Meester was; daer myn pen op doelt, is,

NIKOLAES VERKOLJE, Zoon van JOHANNES VERKOLJE, en geboren te *Delft*, in 't jaer 1673. Hy was 20 jaren out, toen zyn Vader ſtierf, en, door aengeboren zucht tot de Kunſt, van zyne jeugt af geneigt zynen Vader op het Kunſtſpoor na te ſtappen; die hem ook, met Vaderlyke Kunſtlesſen, dermaten heeft voort geholpen, dat onze KLAES, na zyn Vaders doot, voor zyne jaren al een bequaem Meester was, en in 't vervolg zich zelf zo ſcherp heeft aengeſpoort, dat hy zynen Vader in eenige deelen der Kunſte in het Kunſtperk heeft voorby gedraeft: want hy heeft niet alleen Portretten geſchildert, maer fraeie Kabinetſtukken, Zalen en Kamers in 't ront, gemaelt, die Kunſtminnaeren behagen, en de pennen der Dichteren vaerdig gemaekt hebben; gelyk ſtraks zal blyken. In zyne eerſte jaren ſchilderde hy meest Portretten van aenzienlyke Luiden,

on-

J. Vermeer del. *J. Houbraken sculp.*
 1. Nikolaas Verkolje. 2. Margreta Wulfraet. 3. R. Bleek.

onder welke uitblinken dat van den Heer VAN OOSTHUISEN, te *Hoorn*, dat van de Vrou VAN SCHOONEWALLE, die van de Heeren VAN OBREEDE en FOREEST, en eene groote menigte meer te *Amsterdam*.

Noch het Portret van den Heer CHRISTOFFEL BEUDEKEN, te *Delft*, ten voeten uit, en gezeten in zyne Studeerkamer. Op zyn 31ste jaer begaf hy zich in den huwelyken staet, en met een tot het verbeelden van andere voorwerpen, waer van de proeven te zien zyn in het Kabinet van den Kunstlievenden Heere PIETER LEENDERT DE NEUFVILLE, te *Amsterdam* op de Keizersgracht; bestaende in drie Kabinetstukken, elk om het kunstigst geërdonneert en geschildert.

Het eene verbeelt eene BATHZEBÄ, zich wasschende, en verzelt van haere Dienstmaegden; in 't verschiet ziet men Koning DAVID, zittende op het plat van zyn Paleis, en voorts een schoon achterwerk. Het tweede verbeelt de vinding van MOZES, daer PHARAO's Dochter, verzelt van haere Staetjongkvrouwen, het jongskens uit de Rivier laet opnemen; zynde het achterwerk een fraei en uitvoerig Lantschap. Het derde is de verlochening van PETRUS, daer de Dienst-

maegt hem met styve kaken optygt, dat hy ook een, van die in den Hof met CHRISTUS waeren, is. Dit Stuk is wel het kapitaelfte; doch het zyn alle drie Kunsttafereelen, waer aen een Kunstkundig oog klaer kan zien, dat onze VERKOLJE een groot Meester is geweest. Te *Leiden*, by den Heer WIERMAN, is ook een fraei Proeffstuk van zyn edel penseel, en een in 't Kabinet van den Heer VAN DER MARK, tans Hoofftofficier dier Stadt, daer een fraeie verzameling van Kunst te zien is. Ook sterkte zyn vernuft en bequaemheit zich verder uit tot het schilderen van groote Werken, als, Zalen in 't ront, Zolder-, Schoorsteen- en Deurstukken. Te *Amsterdam*, by den Heer ZIEDERVELT, heeft hy eene Zael, verbeeldende den getrouwen Herder, geschildert. Een diergelyke op des Heeren VAN MOLLEMS Lustplaets, aen de *Vecht*, (een, waer van ik in 't leven van MOUCHERON heb gesproken) en op meer plaetsen.

Eenige jaren geleden te *Amsterdam* zynde, had ik een bootfchap met eenen brief aen onzen Kunstenaar, die ik hem bracht; by die gelegenheit liet hy my het Stuk zien, waer over ik hem quam spreken. Het zou CHRIS-

TUS,

TUS, leerende in den Tempel, verbeelden, de heele ordonnantie was getekent, en reets eenige troniën, handen en voeten, en dat wel alles naer 't leven geschildert, van oude schilderachtige Joden, gelyk hy my te kennen gaf; ook kon ik wel zien, dat het met veel oplettenheit gedaen was: want de verschillende Hartstochten waeren 'er natuurlyk en kunstig in uitgedrukt; waer toe hem de levende voorbeelden der Joden aanleiding hadden gegeven: maer, daer ik my het meest over verwonderde, was, dat het overig gedeelte van 't Stuk noch niet eens gedootverft was, om den ganschen Zusammenhang van 't werk by malkanderen te zien; ook zag ik wel, dat die manier van schilderen, om alles zo vlak naer 't leven te doen, veel tyts en arbeids koste; want eveneens deet hy met de kleeren, en zou geen schoenriem zonder het leven geschildert hebben.

Hy toonde my noch een Stuk, verbeeldende de Fabel, daer EUROPE, door den schalken JUPYN in eenen Stier verandert, van de Nimfen met kranffen en bloemen versiert word. Dit Stuk had hy, volgens zyn voorgeven, gemaekt om te tonen, dat hy zo wel Beeften, Bloemen en Water, kon
schil-

schilderen als die Meesters, welke zich maer alleen op een van die deelen der Kunste toelleggen, en hunnen ganschen leeftyt aenbesteden; en zulke noemde hy Kunstenaers, die maer eene Letter van het A, B, verstonden, wat dunkt u, Lezers! is dat ook niet verwaent en opgeblazen genoeg? zich te verbeelden Beesten te kunnen schilderen als POTTER, Water als WILLEM VAN DE VELDEN, en Bloemen als VAN HUYSEM; doch ik was dit gansch niet met hem eens, en zou hem een kleine aenmerking over de horens van den Stier, die heel gek op den kop stonden, gemaekt hebben, maer toen ik die ruyterlyke tale hoorde, en merkte, dat hy aen 't zelve zeer hinkte, daer de *Vriesche* RAPHAËL aen mank ging, was zwygen best: want,

*Als eigenwaen de ziel verblint,
Laetdunkenheit het hooftbewint
Van 't oordeel voert, helpt tegenspreken
Zo weinig, of men, met verdriet,
Een dwaes in eenen yzel stiet,
Tot heeling van zyn zielsgebreeken.*

Ook was 'er, met hem de gebreeken zy-
ner

ner Kunst hier of daer aen te wyzen, geen dank, maer veel eer stank, te behalen; want hy had eenen quaetsprekenden mont, die zo min goet van zyne Kunstgenoten kon spreken, als hy 'er van kon horen; het geen ook de reden was, dat hy meesttyts met hen overhoop lag; doch dit vermindert echter de bequaemheit niet, die hy bezat; schoon het echter eene groote dwaesheit in hem was, andere Kunstenaeren de eere niet te willen geven, die hen toequam.

Hy had eene uitmuntende manier van tekenen met *Oostindischen* inkt. In het Stamboek van JOHANNA KOERTENBLOK heeft hy alle de Portretten der Doorluchtige Personadiën getekent, die haer de eere hadden aengedaen van haere heerlyke Schaerkunst te komen zien, en onder die ook zyn eigen Portret, waer onder de Puikdichters FEITAMA en BOGAERT de volgende Byschriften hebben gemaekt.

Zie hier het *Byschrift* op den Heere N. VERKOLJE; niet gelyk het zelve, jammerlyk mishandelt, in WEYERMANS zogenaemd *Schilderboek* gedrukt, of veel eer misdrukt; maer zodanig, als het ons door des Auteurs eigen hand is toegezonden.

OP DE

B E E L D T E N I S

VAN DEN HEERE

NIKOLAES VERKOLJE;

Door hem zelf getekent in het *Stamboek*
 van Mejuff. JOANNA KOERTEN,
 overleden Echtgenote van den
 Heere ADRIAEN BLOK.

VERKOLJE, alom beroemt door de *eêlste ta-*
fereelen,
Die Stichter van Vrou BLOKS voortreflykste
Eertrofeên,
Heeft dus zich afgemaelt by 't puik dier Kunst-
juweelen,
En streelt, ja steelt het hart van ieder PRO-
 TOGEÊN.
Wien zich de Tyber, Seine en Teems ten voor-
beelt stellen,
 Onze Amstel ziet in hem een Fenix der APEL-
 LEN.

1725.

S. FEITAMA.

Dus

*Dus praelt door eige hant VERKOLJES minste
deel,*

*Die KOERTENS Stamboek voert ten Hemel door
't penfeel.*

*Laet ALEXANDER vry APELLES trekken
loven.*

*Dees' Duitsche APELLES streeft den Griek-
schen ver te boven.*

A. BOGAERT.

Onder de Tekeningen , die na zyn doot verkocht wierden , waeren ook die , welke hy na de bekende Stukken van GERARD DE LAIRESSE , geplaetst in de Raetkamer van het Hof van *Hollant* , getekent heeft , en wierden , nevens de anderen , duur verkocht : waer uit blykt , dat de Liefhebbers van Papierkunst voor zyne Tekenkunst zo veel achtting hebben , als voor zyne Penfeelkunst.

Toen ik my , om reden boven gemelt , aen zyn huis bevond , viel 'er iets voor dat my lust , om de grap , mynen Lezeren mede te deelen , zynde als volgt : zo dra was ik niet
in

in zyne Schilderkamer door hem gebracht, of de Vrou van onzen KLAES liet zich daer ook vinden, en den brief, dien ik hem had overgegeven, in zyne hant ziende, aenstonts de vrypostigheid gebruikte om hem dien af te neemen, en, terwyl zy hem openbrak, al lagchende tegen my zeide: „ *Myn Heer! ik zal myn Mans Secretaris eens zyns* ”; en na zy hem gelezen had, gafze my op den inhoud bescheit, het geen KLAES alles beäemde; zeggende: „ *Myn Heer! ik zal my schikken naer myn Vrouws zeggen, en met het Stuk zo veel baest maken als mogelyk is* ”; daer zyne Beminde weer tusschen inviel: „ *Ja, Myn Heer! myn Man schildert alles naer 't leven, zelfs dingen daer 't niet op aenkomt, en verquist 'er veel tyt door* ”; daer ons KLAES JE geen enkel woort tegen durfde inbrengen, zo veel onderwerping had hy voor zyne Beminde; schoon zyne stekelige tong, ten nadeele zyner Kunstgenoten, anders los genoeg hing, hier was hy gedwongen te zwynen, wilde hy rust en vrede hebben. Doch dit voorval quam my daer na zo vreemt niet meer voor, toen ik hoorde dat het Vrouwtje wel eens boven quam, om hem te verrasschen, (dat zy licht doen kon, vermits hy heel harthorent was)

was) en als zy hem dan niet bezig vond, of dat zyn werk niet zo veel gevordert was, als zy dacht te behoren, kon zy KLAES wel eens helder doorhalen, en hem vragen, of hy zich niet schaemde zynen tyt zo te versukken, zonder op Vrou en Kinderen te denken. Dit alles moest de goede Man, zo geduldig als SOKRATES, verdragen; want het was zo onmogelyk haer te doen zwygen, als de Honderen het kakelen te beletten; en gevolgelyk was 'er anders niet voor hem op, als zich te troosten dat hy het alleen niet was, die met zulk een Kalfje moest ploegen; want

*De Vrouwtjes, hier te lant, zyn meest
 Bezeten van dien quaden geest;
 De goeden niet te na te spreken.
 't Is waer, 't zyn zwakke Vaetjes, die,
 Door 't minste stootje twee of drie,
 Licht bersten en in stukken breken.
 Maer 't is ook zeker en gewis,
 Dat VASTI en SEMIRAMIS
 Meê Vrouwtjes, zwakke Vaetjes, waeren;
 Schoon de eerste 't Koninglyk gebodt
 Haers Mans verachte, tot zyn spot.
 En de andere, loos en kloek, den haeren
 Uit lout're heerschzucht hielp van kant.*

I. Deel. Cc Maer

*Maer zacht! de Vrouwtjes, hier te lant,
 Zyn niet zo ruw van aert, en wisten
 De Mannen, al van over lang,
 Te krygen onder haer bedwang,
 Door lieflyker geweld en listen.
 En myden zulk een harde klip.
 Daer mag eene enkele XANTIP,
 By ongeluk, eens onder lopen,
 Maer dat 's 't ook al; daer tegen zyn
 De Mans zo zacht weer als satyn,
 Die zich aen deze soort verkopen.*

Maer dit overgeslagen, dient alleen tot flot van zyn Levens- en Kunstverhael aengetekent, dat onze wakkere Kunstenaer zyn levensrol volspeelt heeft den 21 van louwmaent des jaers 1746, in den ouderdom van 72 jaren, negen maenden en 10 dagen.

Tot verder bewys van 's Mans bequaemheit, moet ik hier noch byvoegen, dat hy wonder wel ervaren was in 't maken van zwarte Kunst, daer verscheide Portretten en andere voorwerpen, die hy op die wys in koper gebracht heeft, getuigenis van dragen. Zyn Borstbeeld is te zien in de *Plaet F*, gevolgt naer zyn Afbeeldsel, weinig jaren voor zyn sterfval door hem geschildert.

De

De ondervinding leert ons, dat de vatbaerheit der Menschelyke verstanden zeer ongelyk is, en dat uit die verschillende krachten des vernufts al die onderscheiden bequaemheden ontstaen, daer 't Menschdom meê begaeft is, en de albestierende wysheit van Godt, tot heil der Menschelyke zamenleving, zo heerlyk in uitblinkt.

Dat ook het vermogen der Ziele, in zommige Stervelingen, zonder hulpe van grontregels of kunstlessen, in staet is om eenen aenzienlyken kunsttrap te beklimmen, en, alleen gedreven door de neiging der Nature, het Kunstspoor op te slaen, lust my tans te bevestigen met het voorbeeld van

ABRAHAM RADEMAKER, geboren te *Amsterdam* in 't jaer 1675. Van zyne jeugt af was hy altyt bezig met tekenen van allerlei voorwerpen, sparende noch moeite noch papier om alles te ondernemen, met zulk een taei gedult en ongemeene naerstigheit, dat hy heele maenden achtereen in huis zat, zonder uitgaen. Zyn Vader, die een Glazemaker was, had hem een nieuw kleet gemaekt, doch hy was 'er al heel uitgegroeit, eer 't half versleten was, zo weinig

trok hy 't aen; altyt bezig zynde met zich te oeffenen, waer door hy eindelyk, zonder eenige hantleidinge of hulpe van eenig Meeſter, een braef Kunſtenaer geworden is, die met alle billykheit onder het getal myner Kunſtgenoten verdient geplacſt te worden. In 't begin maakte hy fraeie Tekeningen met *Ooft-indiſchen* inkt, en vervolgens met waterverwen. Zo dra hy deze behandeling fix had, en aen de houding zyner Tekeningen beſpeurde, dat hem de Bou- en Doorzichtkunde ontbrak, leerde hy die, zonder iemants onderwys, uit de boeken, daer deze nutte en nodige Wetenschappen in verhandelt worden. Naelyks was hy dezelve kundig, of hy begon zyne Lantſchappen met grootsche Gebouwen, aerdige Ruïnen, fraeie Beeltjes en Beesten, en ook wel met allerlei Vogelen, te verſieren. Deze Tekeningen wiſt hy met waterverf zo natuurlyk en krachtig op te maken, of ze met Oliverf geſchildert waren, en zyn onder de Liefhebbers van Papierkunſt zo geacht en gewilt, dat ze niet alleen na zyn doot, maer al by zyn leven rykelyk zyn betaelt geworden.

Voor de Boekverkopers heeft hy veel van dat zoort van Tekeningen gemaakt, om te die-

dienen in de beschryvingen der *Nederlantsche* Outheden; gelyk den Liefhebberen dier Outhetskunde ten vollen bekend is.

De behandeling der Oliverwen heeft hy mede, zonder eenige onderrechting, zich machtig gemaakt, zo wel in 't groot als in 't klein; gelyk te zien is in een huis, gelegen aen de Noortzyde van de Heeregraft by den *Amstel*. In 't zelve heeft hy een Zykamer met schoone Lantschappen en Gebouwen, grootſch van ordonnantie en vinding, geschildert; het eenigſte, dat 'er een kundig oordeel op te viten zou weeten, is: dat het wat ſcherp van omtrekken is; doch dit is hem licht toe te geven, om dat hy zich meest op de behandeling van kleine voorwerpen heeft toegeleit. Het gemelde huis wiert toen bewoont van den Heere BAKKER, Droſt van *Buuren*; een Liefhebber, die zelfs fraei tekende, eene groote verzameling van Kunſt bezat, en een groot vriend van onzen Kunſtenaer was.

Nevens de Kunſtoeffening was onze Schilder ook een groot Liefhebber van Prentkunſt, en wist zelfs met oordeel en kennis in 't een en 't ander handel te doen. Want hy begreep, dat 'er meer als de bloote bequaemheit vereiſcht wierd om zich in de Werelt geluk-

kig te maken, ja dat men zelfs kunstgrepen diende te gebruiken om zyn Werk, hoe kunstig het ook zyn mogt, aenzien by te zetten, en gangbaer te maken; gelyk men uit het volgend' voorval kan afnemen.

Op zekeren tyt quam hy een yverig Kunstenaer bezoeken, en onderhielt hem met deze redeneering: „ Ik vind u altyt even naer-
„ stig bezig, om uwe Kunst op eenen hogen
„ trap te brengen, en ben overtuigt dat gy
„ al de bequaemheden bezit, die een braef
„ Meester passën, en alles aenwent wat mo-
„ gelyk is, om de schone vruchten van uw
„ vernuft, door eige bekoorlykheit, aen den
„ man te helpen; maer ik zegge U! zo lang
„ gy geen en aert hebt om wegen en midde-
„ len uit te vinden, het zy rechts of links,
„ tot het verkrygen van goede Vrienden,
„ die uwe Kunst opjagen, en hen, die de-
„ zelve, ten koste der waerheit, uit baetzucht
„ of vooroordeel onderdrukken en laeken,
„ in uw belang weet over te haelen, zal al
„ uwen arbeit te vergeefs en ydel zyn, en
„ gy zult met hartzeer moeten zien, dat kun-
„ dige en onkundige uw werk zullen klein
„ achten, en geen prys doen gelden; daer-
„ ge in tegendeel vollen en prullen, door
„ eenen

„ eenen zaemgerotten hoop Kunsthandelaers
„ opgejaegt, ten hogen pryze zult zien ver-
„ kopen. ”

Men kan uit deze dingtael opmaken, dat onzen Kunstenaer de dwinglandy van deze verkeerde handelwys ten vollen bekend was, en dat hy de waerheit sprak, wort door de dagelyksche ondervinding bevestigd.

In 't jaer 1730 toog hy metter woon naer *Haerlem*, en raekte daer in het Schilders-Gilde op den 5 van louwmaent des jaers 1732. Het is een bekende spreuk, *dat 'er voor den Mensch niets zekerder is als zyn doot, maer tefens niets onzekerder als tyt en plaets, en door wat middel*; gelyk aen onzen RADEMAKER is gebleken, door het volgende toeval. Op den bekenden ST. JANS-nacht, toen de roep door gansch *Neerland* verspreit was, dat men al de Geuzen zou vermoorden, zat hy in den vroegen morgenstont in 't velt, om 't een of 't ander af te tekenen. De Boeren, daer om streeks, zich verbeeldende dat hy daer iets verrigte ter bevordering van die godloze onderneming, quamen, gewapent met knuppels en vlegels, op hem af, met zo veel vaert en geweld, dat hy naeulyks tyt had om de slagen van hunnen dommen yver, met

levensgevaer , te ontvluchten ; waer van hy zulk eenen dodelyken schrik zette , dat hy eenige maenden daerna op den 22 van louwmaet des jaers 1725 den geest gaf , en in den ouderdom van 60 jaren ten grave daelde , nalatende eene bedroefde Weduwe , by dewelke hy niet meer als een Kint verwekt had , dat al voor hem gestorven was.

Van zyne nagelaten Kunst , bestaende in Schilderyen , Prenten en Tekeningen , is , ten behoeve der Weduwe , by openbaere verkopinge te *Amsterdam* , over de 8000 gulden gekomen. Hy is een Man geweest van een geregelt leven , was wel belezen , en wist met oordeel over de Kunst te redeneren. Op het Stuk van Godtsdienst schynt hy geheel eiginzinnig geweest te zyn , vermits hy nooit eenige openbaere belydenis gedaen heeft.

*'t Was RADEMAKER , die , vol drift en vuur ,
Alleen op 't goet geleide der Natuur ,
Gespoort door scherp vernuft en reden ,
Den gladden Kunstberg op dorst treden.*

*'t Was RADEMAKER , die , op eigen leest
Geschoeit , in 't klein , de grootheit van zyn' geest
Ontdekt heeft aen kunstkundige oogen :
Gelyk zyn Kunstwerk kan betogen.*

't Was

't Was RADEMAKER, dien op Sint-JANS nacht
Onschuldig wiert een dootschrik aengebracht
Door onbezonne Geuze Kinkels:

Te gek voor zotskap en voor rinkel.

Kortom 't was RADEMAKER, die, van top
Tot teen, een zeltzaam voorbeeld was, waer op
Natuur en Kunst met gront zal roemen,
Zo lang men zynen Naem zal noemen.

ANSELMUS WEELING, geboren
te 's Hertogenbosch den 21 van slaghmaent des
jaers 1675. Zyn Vader was Adjudant van het
Regiment *Montmelean*, in dienst van dezen
Staet; maer de neiging van onzen WEELING
streckte meer tot de Teken- en Schilderkunst,
als tot den Krygsdienst; des bestelde zyn Va-
der hem by eenen DE LANG, een gemeen
Portretschilder: daer hy in korte jaren zo
vorderde, dat hy zynen Meester de Kunst-
kroon van 't hooft stiet; die hem daerom da-
gelyks met een nydig en afgunstig oog aen-
zag: het geen tusschen Meester en Leerling
zo veel onlust baerde, dat WEELING hem
verliet, en zich naer *Middelburg* in *Zeelant*
begaf; daer hy een Liefhebber, die hem toe-
gang verschaftte tot het zien van veel fraeie
Kunst, aentrof. Zo dra hem deze Puikkunst

door haere verhevenheit verrukte, wierden zyne oogen geöpent, en hy begon te zien, dat hem zyne inbeelding, ten opzichte van zyn eigen werk, bedriegelyk geveit en misleit had: het geen zo ver ging, dat hy, wanhopende ooit dat toppunt te bereiken, zich by eenen Zielverkoper wilde aangeven om naer *Oostindiën* te vaeren; doch in welk onbezonne voornemen hy noch gelukkig gestuit wierd door zeker Liefhebber of Kunstkoper, mogelyk JACOB BART, die te *Middeburg* woonde, en in een opzicht lof verdiende; namelyk, dat hy jonge Kunstenaers altyt voorthielp, en in *WEELING* wat goets bespeurende, hem dat hopeloos bestaen heeft afgeraden, en, met belofte van milde beloning, fraeie Stukken aanbod te copiëeren: het geen onze ANSELMUS aennam, en wel met zo veel lust en yver ter uitvoer bragt, dat hy in twee jaren tyts, door dit copiëeren, zo bequaem wierd, dat hy onder de brave Meesters mag getelt worden, en JACOB BART, gedurende dien tyt, veel voordeel heeft toegebracht. Naderhant heeft hy voor veele Liefhebbers geschildert: want zyn Kunstwerk was gewilt, en wierd wel betaelt. Het zelve bestont in antike en moderne Kabinetstukjes,

het

het zy Dag- of Klaerslicht, die hy, in manier van Dou, SCHALKEN of VAN DER WERF, beide op eene welstandige wys wist te behandelen.

Dus won hy te *Middelburg* veel gelts, en verquiste niet min: want het was hem eenen grooten last zulks lang te bewaren; daerom had hy veel schuimlopers aen de hant, die hem 'er hielpen doorslaen. Ja deze buitensporigheid ging zo ver, dat hy dikwyls naer de Soldatenwacht zich begaf, en die rykelyk met wyn beschonk; gulzig met zuipen voorging, en dus, *gelyk de waerd in de drie Masten, eer dronken als zyne gasten*, veel met een nat zeil liep. Door dezen onhebbelyken leeftrant, verloor hy zyne achting by Luiden van fatzoen heel en al, ook raekte hy door dit verwilderen in kleinachting by de Liefhebbers, en wierd (na het afsterven van eenige goede Vrienden, die, om zyne bequaemheit, noch al de hant aen hem hadden gehouden,) genootzaekt *Middelburg* te verlaten, en zyne Geboortestadt 's *Hertogenbosch* tot zynen toevlucht te nemen. Na dien tyt heeft hy weinig goets gemaakt: want zyn Kunst en gedrag wiert van tyt tot tyt flechter; daerenboven troude hy, al bedaegt zynde, een
jong

jong Wyf, om hem op te paffen als hy voor-
gaf; het geen hem van quaet tot erger deed
vervallen: vermits het spreekwoord: *Een jong
Schaep en een ouden Ram maekt alle jaer een Lam*,
door dit Huwelyk bewaerheit wierd. Dus
leefde hy noch eenige jaren in eenen schame-
len staet; bestaende zyn gansche woning in
een beneden- en boven-vertrek, zynde het
laetste slechts onder het dak en zyn Schilder-
kamer, daer hy met een steektrap opklom.

Tegen den Winter ging hy naer bed, en
stont in 't voorjaer eerst weêr op, als de groo-
te nood hem niet vroeger wekte, ook was
deze rustplaets van een gebrekkelyk licht, om
te schilderen, voorzien; waer meê hy zich
moest behelpen zo goet en quaet als hy kon.
In deze haveloze levenswys heeft hy volhart
tôt het einde zyner dagen, voorvallende den
29 van slagdmaent des jaers 1747. Indien hy
zyne Kunst naerstig behartigt, en zich wel
bestiert had, zou hy een gelukkig en beroemt
Meester zyn geworden: want het ontbrak
hem aen geen vermogen in de Kunst, ook
was hy een verstandig en belezen Man in ge-
wyde en ongewyde Schriften, daer hy fraei
van kon praeten, maer flordig beleefde.

DIRK

DIRK KINT, geboren in 's *Gravenhage* op den 6 van wintermaent des jaers 1676 en dus op SINT NIKOLAES avont, een vette en vrolyke dag voor de Kinderen, en voor onzen DIRK mede; want van zyne jeugt af was hy gelukkig, en tot jaren van onderscheit gekomen zynde, vleide hem Fortuin niet minder met een lagchent wezen, gelyk het vervolg van 's Mans levensverhael zal bevestigen. Na dat hy de scholen zyner oplukkende jeugt, gelukkig en met roem, achter den rug had, en zyne Ouders den trek tot de Teken- en Schilderkunst in hem bespeurden, werd hy bestelt by den Portretschilder KONSTANTYN NETSCHER. Hier, naer zyn beste vermogen, de Kunst vlytig geöeffent en bestudeert hebbende, vond hy zich, na eenige jaren onderwys; in staet, om voorts de volmaekte Natuur tot Leermeeftereffe te nemen, en zyne Kunst naer 't leven verder voort te zetten. Of het hem nu aengewenschte Mecenassen heeft gehapert, of dat hem eenig ander beletfel, in den voortgang van zyne Kunst, hinderlyk was, weet ik niet; maer dit weet ik, dat hy een der gelukkigste Kunstenaeren dezer eeuw is: want hy behoeft zyn bestaen door zyne Kunst niet te winnen,

noch

noch zyn hooft te breeken met nacht en dag te overpeinzen , wat deel der Kunst hy verkiezen zal , om de knibbelzieke Liefhebberen , en verwaende Kunsthandelaeren van dezen tyt te kunnen behagen ; vermits hy een , Hemelsbreette van de Schilderkunst verschillent , beroep , te weten , de Boter-Koopmanschap , heeft ter hant gevat , en , bezyden dezen handel , van tydelyke middelen wel gezegent is.

Hy quam in de *Haegsche* Kunstschilders Broederschap in den jare 1706 , en heeft het eerampt van Deken en Hooftman der Kamer , nevens dat van Bestierder van het Akademie , lang bekleed. Het laetste neemt hy noch dagelyks waer , nevens zyne Kunstoefening , waer van de bewyzen , ten zynen huize , door de Liefhebbers kunnen gezien worden. Voorts zyn 'er in Kerk- of Burgerstaet geene Ampten , of hy heeft ze , met kennis en oordeel , waergenomen. Wy wenschen , in alle deze bezigheden , hem noch veele jaren genoeg en voorspoet.

JASPER BOONEN , geboren te *Dordrecht* op den 7 van herfstmaent des jaers 1677. Zyn Broeder en Leermeeſter is geweest de beroemde ARNOLD BOONEN. Onze JAS-
PER

PER heeft in zyn Geboortestadt en te *Rotterdam* veele Portretten geschildert, en was heel gelukkig in 't wel treffen. Hy is op den 20 van wynmaent des jaers 1729, out 52 jaren, in zyne Geboortestadt overleden.

Na dat ik met dit Werkje al ver gevordert was, wiert my de levensschets van

MARGARETA WULFRAET toegezonden; eene Kunstenaresse, die, volgens het getuigenis van Kenners en Kunstenaers, dubbelt waardig is op ons Kunsttoneel te verschynen. Zy is geboren te *Aernhem* den 19 van sprockelmaent van 't jaer 1678. HOU-
BRAKEN gedenkt aen haeren Vader op pag. 248 van zyn derde Deel, en was van voornemen haer, na verdiensten, ten Toneele te voeren: maer zyn ontydig afsterven heeft zulks belet. Zo dra haer Vader haeren aengeboren kunstdrift ontdekte, heeft hy, door zyne schrandere kunstlessen, zulke goede kunstgronden in haer gelegd, dat zy voorts, door eige studie en de hantleiding der onfeilbaere Natuure, in de verhevenste deelen der Kunst een brave Meesteresse is geworden; zynde niet alleen wonder wel ervaren in het schilderen van Portretten, maer ook in dat
van

van Historiën. In beiden behaegt zy den Kunstkenners, die onpartydig oordeelen, by uitstek; inzonderheit munt zy uit in zuiverheit van 't penfeel; maelende alles zo uitvoerig, zonder de minste styvigheit, dat het den Liefhebberen verrukt, en hunne volkome goetkeuring wegdraegt. Haer Naekt is dun en bevallig van couleur, de kleding der Beelden, het zy dezelve laken, weerschynende zyde stoffen, of fluweel, vertoont, is uitnemenf fraei en natuurlyk geplooit, en zo kunftig gefchildert, dat zy in dit deel der Kunfte van weinigen overtroffen is. Waer van haer eige Afbeeldfel, dat zy op de maet der Portretten van den *ouden* NETSCHER gefchildert heeft, een uitmuntent bewysftuk verftrekt; daer my een fraeie aftekening van gezonden is door den kunftigen GERARD MELDER, en zich vertoont in de *Plaet F.* Zynde alles, zo in fchikking als gelykenis, om het kunftigfte behandelt en uitgevoerd. De vermaerde Tekenaar en Plaetsnyder PIKART pleeg dikwerf van haer te zeggen: *C'est un prodige, elle fait l'honneur de son sexe.* Dit Kunstftuk is tans te *Utrecht* in 't Kabinet van den Heere GERARD WETSTEIN te zien, nevens eene KLEOPATRA en twee

Stuk-

Stukjes, verbeeldende Jachtnimfen, ook by uitstek kunstig en uitvoerig geschildert, als mede een SEMIRAMIS van dezelve behandeling als de voorgaende. Zy heeft veele Portretten geschildert, onder anderen dat van den Heere JAN CLICQUET; het geen, in gelykenis en penseelkunst, elks verwondering naer zich trekt.

Haer oordeel over de Kunst is mannelyk en verstandig in 't algemeen, zonder eigenliefde over haer eigen Werk, en over dat van anderen zonder afgunst of laetdunkenheit. In tegendeel is haere aengebore zedigheit zo groot, dat zy van alle eigen inbeelding geheel is ontdaen; hebbende eenen afkeer van alle vooroordeel ten nadeele van eens anders Kunst. Men heeft haer nooit horen klagen, dat haer Kunst niet na verdiensten geëert en beloont wiert; zo klein gevoelende is zy van zich zelf.

In 't jaer 1741 vertrok zy naer *Aernhem*, om het overschot van haere levensdagen, buiten alle ydel Werelts gewoel, in stille Godtvrucht door te brengen, en op dien voet een zalig sterfuur af te wachten.

Dit volgend' Vaersje is op haere uitmuntende Kunst en Afbeeldsel gemaakt:

I. Deel.

Dd

MAR-

MARGRETA WULFRAET, *d'eer en glorie*
Van haere Kunne, een hoofstjuweel
Aen d'eerkroon van myn Kunsthistorie,
Een Kunstheldin, die myn toneel
Versiert als 't puik der Schilderhelden;
Die ze, als eene Amazone in Kunst,
(Niet als met diep ontzag te melden)
Steekt naer de kroon; door PALLAS gunst,
Trof dus volmaekt haer eige wezen;
Ja overtrof, met dit Taf'reel,
(Waer in Kunstwonderen zyn te lezen)
Zich zelf en haere Kunst geheel.
Blyf tyt en eeuwen onbederf'lyk
ô Proefstuk van haer ed'le hant!
Zo moet haer Kunstroem, ook onsterf'lyk,
In wezen blyven hier te lant!

PIETER HARDIME', in den jare 1678 geboren te *Antwerpen*, daer zyn Vader een Koopman in Linnens was. Hy heeft zynen Broeder SIMON HARDIME' tot Onderwyzer in de Kunst gehad. Dees' Broeder was in zynen besten tyt geen onbequaem Bloemschilder: gelyk op 't Prinsenhof te *Breda*, in 't Kabinet der Kunstlievende Koninginne MARIA, noch gezien kan worden aen een Schoorsteenstuk, door hem geschildert; dat,

dat, nevens andere proeven van zyn Kunstvermogen hier en elders verspreit, zo my bericht is, de Kunst van VEERENDAEL kon evenaeren. In 't jaer 1700 stak hy over naer *Engelant*, om zyn Kunstfortuin over Zee te beproeven; schoon zyn Kunst tegen die van VEERENDAEL toen op ver na niet kon ophaelen, en gevolgelyk van haeren vorigen luister veel verloren had. Hy leefde daer op een kluchtige wys, namentlyk hoog en droog: gelyk ik, met veel hygens en vermoetheit, ondervond, wanneer ik hem op zekeren dag ging bezoeken: want al ruim half weegen geklommen zynde, was ik noch zo ver van hem af, dat ik zyne stem, die my toeriep: kom maer boven, naeulyks horen kon, en geen wonder! want zyn Schilderkamer was de vyfde verdieping van het huis; daer hy Winter en Zomer, zonder vuur of haert, den ganschen dag, zonder eeten of drinken, op doorbracht, en 'savonts naer de Bierkroeg ging, daer hy dan zyn middag- en avontmael te gelyk deed met dik en vet *Engelsch* bier, en broot en kaes. Van welke maeltyt hy alleen den drank betaelde, volgens een out gebruik van die Bierhuizen, daer de dagelykse kalanten vry broot en kaes hebben, en des zon-

dags op een vette maeltyt van vleesch en andere spys, (mits betalende den drank, daer dan de Waert en Waerdinne vry op meê drinken,) onthaelt worden. Doch SIMON maekte het, met het binnen slingereren van broot en kaes, zo grof, dat de Waert, in plaets van hem zulks, nevens andere gasten, voor te zetten, genootzaekt was hem zyn aendeel voor te snyden; om te beletten, dat hy hem niet meer gelt aen broot en kaes kofte, als hy aen bier verteerde. Echter kon hy niet verhinderen, dat onze Gulzigaert, des zondags, zyn maeg zo rykelyk met vleesch stoffeerde, dat hy 'er de heele week op teeren kon.

Uit het een en ander blykt, dat hem of gelt-gebrek of gierigheit plaegde; hoewel het eerste met het voorgeven van zommigen niet overeenquam, die my wilden doen geloven, dat hy eenen lederen riem vol gout om 't lyf droeg. Doch ik heb nooit gehoord, dat zyn Broeder PIETER dien gouden gordel gevonden heeft na zyn doot, die hem te *Londen* in 't jaer 1737, out 73 jaren, grafwaert zond. Hy stak doorgaens weinig beter in de plunje als *Slempop*, (wiens slordigen opschik in zyn Levensverhael is aengetekent,) en heeft zyn
nen

nen vryen nek nooit onder 't juk des Huweljks gebogen.

Om nu weder tot PIETER te keeren, die tot zyn negentiende jaer by zynen Broeder SIMON bleef, dient in de eerste plaets gemelt, dat hy zedert het jaer 1697 in den *Haeg* gewoont, en een menigte Schoorsteen- en Deurstukken geschildert heeft voor Luiden van aenzien, onder welken de Heer Ontfanger HOGENDORP, en zyn Broeder, de Burgemeester van *Rotterdam*, zich bevonden. Ook zyn de vruchten van zyn Pensseelkunst door de meeste Steden van Hollant verspreit. In 't jaer 1709 trat hy in huwelyk met Jongk-vrouwe ADRIANA LENS; welkers Broeder Prelaet was in de Abdye van SINT BERNARD, gelegen twee uren boven *Antwerpen*, en door wiens toedoen onze Kunstenaer, in 't jaer 1718, voor die Abdye vier Stukken te schilderen kreeg, ieder van zes voet breed en twaelf voet hoog, en verbeeldende al de Bloemen en Vruchten, die de Natuur in de vier getyden des jaers voortbrengt. Tot het maken van deze Kunstafereelen stelde hy al zyn Kunstvermogen te werk: met dien gelukkigen uitflag, dat dezelve wegens rykheit van

ordonnantie, natuurlykheit en uitvoerigheit, de goetkeuringe van kundige Liefhebbers verkreegen.

Voor den Heere VAN SMETTAU, gewezen Afgezant des Konings van *Pruiffen*, fchilderde hy een Stuk met uitheemsche Gewaffen, onder welke zich het Afbeeltzel van een Bloem vertoont, die zich niet opent als na zonnen ondergang, en niet boven twee, of drie uren in vollen luister bloeit, na welken tyt zy oogfchynlyk vermindert, omtrent twaelf uren ten eenemael vergaet, en zyn aengenaemen reuk verandert in ftank, nu by de Liefhebbers bekend met den naem van *Cereus Serpens Americanus*. Het gemelde Stuk wierd aenftonts naer *Berlyn* gezonden, en ver-eert aen den Koning van *Pruiffen*.

Na het vertrek van den braven Bloemfchilder VERBRUGGE uit den *Haeg*, wiert onzen HARDIME' van den beroemden Hiftorifchilder TERWESTEN veel gebruikt tot het verfieren zyner Plafonds met Bloemen en Vruchten, ook heeft hy voor den Grave VAN WASSENAER, in zyn prachtig huis, fttaande in 't *Haegfche* Voorhout, verfcheide Deur- en Schoorsteenftukken gefchildert.

Na

Na het overlyden zyner eerste Vrouwe, uit dewelke hy drie Kinderen had geteelt, die hy aen den geestelyken staet heeft toegewyd, troude hy andermael met eene Juffrou BRUINSTEIN, die hem overleeft en geen zaet verwekt heeft. Eenigen tyt voor zyn doot viel hy in eene teeringachtige ziekte, veroorzaakt, zo als my de Weduwe naderhant bericht heeft, door hartzeer en onlust, om dat hy in geen twee jaren werk gezien had: want hy was een Liefhebber der *Dortsche* penningkunde, en hoogzuinig van aert; maer teffens stil en ingetogen van leven.

Hy is gestorven in 't laetst van het jaer 1748, in den ouderdom van 70 jaren.

Nu zullen wy eenen Kunstenaar ten toneele voeren, die in twee hoedanigheden uitmunt, daer de karigheid der tegenwoordige eeuw veel meê opheeft; bestaende in het wel treffen der voorwerpen, en het schilderen voor zeer geringe pryzen.

De Schilderpersonaedje, dien ik te voorschyn breng, is de alombekende,

JAN SERIN, geboren te *Gent* in 't jaer 1678. Zyn Vader, die middeloorzaak van zyn aanwezen was, is met een grontlegger

van zyn onderhout geweest; vermits hy hem de Kunst, daer hy tot heden zyn dagelyks broot meê wint, geleert heeft, en, om deze weldaet alleen, op ons Schildertoneel een byzondere plaats verdient; maer om dat my zyn voornaem, geboortedag en ouderdom, onbekent is, zal ik hier ter plaats eerste melden, wat ik van hem weet, het geen hier op uitkomt: Dat hy een Leerling geweest is van *ERASMUS QUELLINUS*, dien hy in zyne grootsche manier van schilderen rustig heeft nagestapt; gelyk te *Doornik* in *SINT MARTENS* Kerk kan gezien worden aen een Stuk, waer in dien Heilig, scheurende een lap van zynen mantel, om de naektheit van eenen armen man meê te dekken, door hem geschildert is, en wegens deszelfs kloeke Tekenen- en Penfeelkunst lof verdient. Behalven dit heeft hy te *Gent* eenige fraeie Altaerstukken gemaakt, en quam in 't jaer 1698 in den *Haeg*; daer hy eenige Portretten, tans noch by *HOCTYN* en *CROCQUESEL* te zien, geschildert heeft, en overleden is.

Onze *JAN SERIN* heeft zynen Vader op dat glibberig kunstspoor yverig nagewandelt, en een oneindig getal Portretten in den *Haeg* en elders geschildert: onder welke zelfs veel

Lui-

Luiden van rang , die met een klein preisje, dat wel staet, te vreden zyn, zich bevinden. By voorbeeld: de twee Heeren Gebroeders OKKERSSEN; die beide wegens Zeelant, de eene tot Raetsheer in den Hogen Raet, en de andere tot Lit van Staten Generael, zyn aengesteld. Van deze twee Heeren heeft onze Portretschilder den eersten, gezeten in zyn Boekvertrek, en den laetsten, die een onge-meene lengte had, ten voeten uit geschildert.

Eer deze Portretten het penfeel van SERIN toevertrout waeren, raetpleegde men my over dezelve. Ik was voor eenen Kunstenaar, die nevens het wel treffen ook wel schilderde; maer die was te duur met zyne Kunst, was 't voorgeven, en SERIN wiert te werk gestelt; die naeulyks zyn werk voltooit en afgelevert had, of ik wiert verzocht om het eens te komen zien; het geen ik deed, en bekennen moest, dat de gelykenis goet was; waer op ik ten antwoord kreeg: *dit is 't hooftoogmerk, waerom men zich laet schilderen; en met een gevraegt wiert, of een Kunstenaar van dien aert ook niet leven moest?* het geen ik met *ja* beantwoorde, en dat *het zelfs Christelyk was dus te handelen*: waer mede dit pleit eindigde. Want ik was in geenen deele tegen het

belang van onzen Schilderhelt, zo dra ik merkte, dat deze Heeren waer na hun gelt wilden hebben. Doch om een goet slot aen dit levensverhael te hangen, moet ik noch aentekenen, dat onze Kunstenaar den Heere Marquis DE FENELON, gewezen Afgezant van 't *Fransche* Hof by dezen Staet, nevens deszelfs Gemalinne, geportretteert heeft, en de Kunst, schoon al 70 jaren out, noch genootzaekt is te oefenen als hy werk heeft. Het geen wy hem tot steunfel van zyn Huisgezin toewenschen, zo lang hy 't nodig hebben zal.

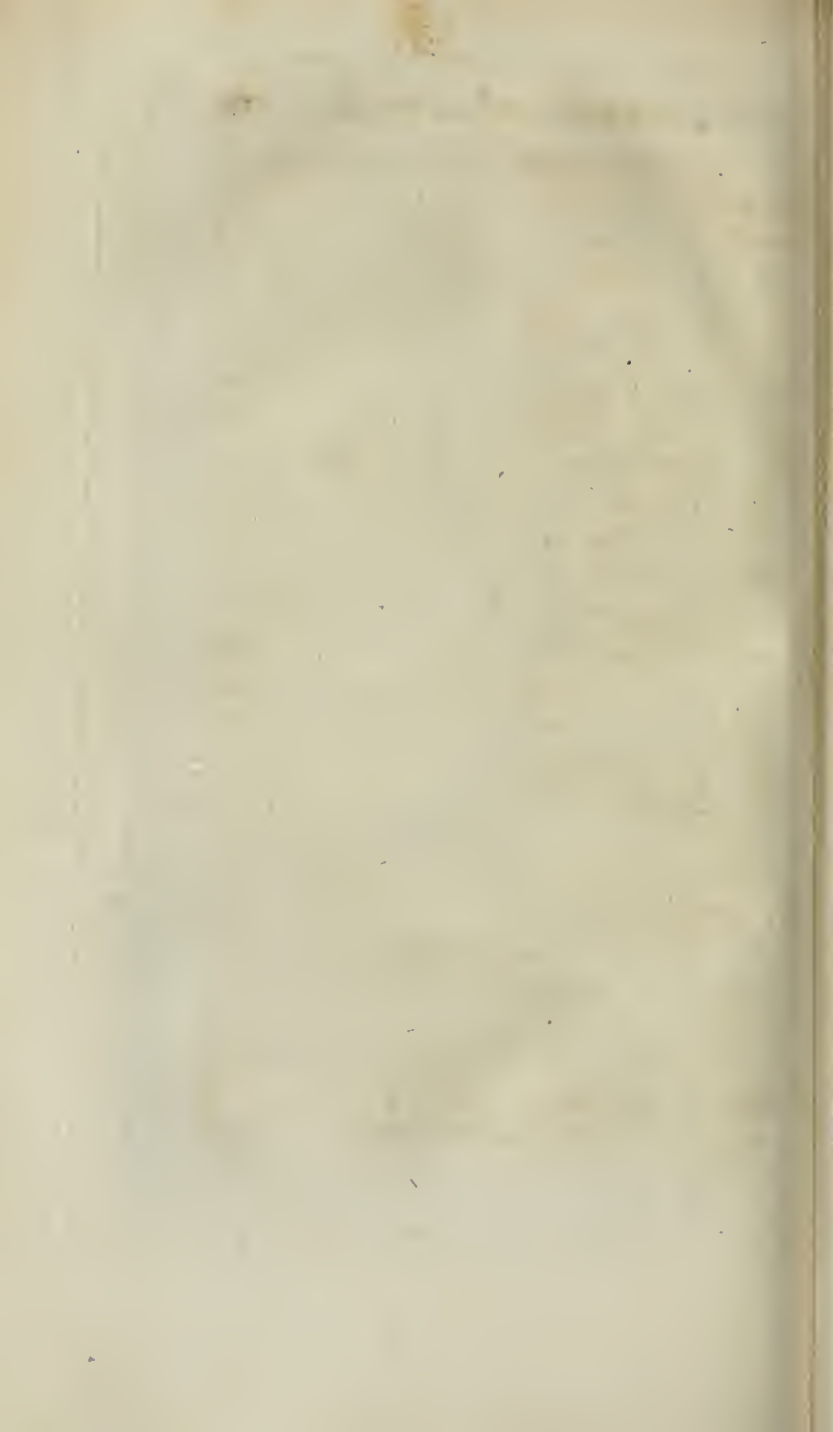
Nu volgt de Kunstschilder KOEN-
RAET ROEPEL, geboren in 's *Gravenhage* den 6 van slagtmaent 1678. In zyne jonge jaren was hy meest ziekelyk, het geen hem onbequaem maekte tot eenig beroep, daer arbeit en lichaamskrachten toe vereischt wierden, en zich genegen tonende tot de Schilderkunst, werd hy bestelt by KONSTANTYN NETSCHER, om het Portrettschilderen te leeren: maer door zynen zwakken en ziekelyken aert, en toevallen van zwaere krenktens, maekte hy geene voorspoedige voortgangen. Zyn Vader had eenen
bui-

Scheutman del

P. Langje sculp. 1750.

Henrik van Limborch. 2. Koenraet Roepel. 3. Gerard Jan Palthe.

buitentuin, daer onze KOENRAET wel zy-
nen meesten tyt in doorbracht, om voor zy-
ne benaende borst de ruime lucht te hebben,
en ook, als het de gesteltheit zyns lichaems
toeliet, veel in bezig was met het een en an-
der te pooten, te zaeiën, te snoeiën of te ver-
planten. Dit maekte hem in de kennis der
plant-, queek- en zaeikunst heel bequaem,
leerende alles queeken en teelen, wat tot sie-
raet van eenen aengenamen Lusthof behoort,
zo wel van Bloemen als van Vruchten; waer
door hy de eerste aanleiding kreeg tot het
Bloemschilderen, het geen van zulk een goet
gevolg is geweest, dat hy onder de brave
Meesters mag geplaeft worden; ja voor hem
des te roemwaerdiger, om dat hy in deze
soort van Kunst geen anderen Leermeeester,
als de Natuur en zich zelf, gehad heeft.

*Als Geest, Natuur en goet Verstant,
Met Lust gepaert, gaen hant aen hant,
En werken met vereende krachten,
Dan is 'er wis wat goets te wachten.*

Door deze nieuwe kunstoeffening raekte hy
bekent by de Liefhebbers van FLORA; van
welke in den *Haeg* de voornaemste waeren:
de

de Heeren JASPER KINSCHOT, VAN GOENS en JACOB BART; die hem van hunne schoonste Bloemen een welgeschikt Schildery lieten maelen, en wel voor betaelden. Dit spoorde hem des te meer aen, om het Bloem- en Fruitschilderen wakker voort te zetten, en van tyt tot tyt zo beroemt maekte, dat hy bekend wierd by den Grave VAN SCHAESBERGEN, groot Gunsteling van dien grooten *Mecenas* der Kunst, JOHAN WILLEM Keurvorst van de *Palts*.

Met dezen Grave vertrok ROEPEL naer *Dusseldorp* in den jare 1716, toen niet meer by zich hebbende als een Stuk, en wierd door dezen Graef aen het Keurvorstelyk Hof zo wel voorgedragen, dat de Keurvorst aenstonts gevallen had in het gemelde Kunststuk, en het rykelyk betaelde, wordende daerenboven onze Kunstenaar noch beschonken met eenen gouden keten; waer aen een goude Medaille hing, pronkende met het Portret van den Keurvorst: ook gaf hem de Keurvorst last om noch eenige Stukken te schilderen: maer het ongeluk wilde, dat deze schoon-schynende zon van ROEPELS opluikent geluk, door eene dodelyke tanning, te ras van 't levenslicht berooft wierd, door de tusschen-

komst

komt des doots : want de Keurvorst overleed, terwyl hy noch aen 't Hof was ; het welk, zo voor hem, als voor alle Kunstenaren ; eene onvergoedelyke schade naer zich sleepte. Echter had deze reis zo veel aenzien aen zyne Kunst bygezet, dat hy, na zyne terugkomst in den *Haeg*, aenstonts andere begunstigers voor zyne kunst aentrof, en voor de Liefhebbers van *FLORA* en anderen veel te doen kreeg. Ook liet hem de Heer Griffier *FAGEL* een Stuk schilderen, en Prins *WILLEM van Heffen* betaelde hem voor twee kapitaale Stukken duizent guldens. Ten zelve pryze kocht Mylord *CADOGAN* twee Stukken. De Heer *WILLEM LORMIER* heeft ook een kapitaal Stuk in zyn uitmuntent Kabinet. By den Heer *WILLEM HAENSBERGEN* zyn ook twee fraeie Stukken van onzen Kunstenaar. In 't jaer 1718 op den 5 van slagtmaent wiert hy ingeschreven in de *Haegsche* Broederschap, en heeft ook Hooftman en Bestierder van 't Akademie geweest. Zo hoog had het onze Kunstenaar gebracht, dat voor twee van zyne Kunsttafereelen duizent guldens betaelt wierd. Deze prys zou na alle gedachten niet gemindert, maer eer aengegroeit zyn, was *VAN HUIS-*

sum niet ter baen gekomen; maer toen de Kunstafereelen van dezen Kunstheft het licht zagen, begonnen die van ROEPER, by de eerste Liefhebbers, hunnen trek te verliezen; want schoon ROEPER een braef Meester is geweest, zou het echter dwaesheit zyn hem by VAN HUISSUM gelyk te willen stellen; doch om dat het elk niet gelegen quam, twee of drie-duizent gulden voor een paer Stukken van VAN HUISSUM te betalen, bleef de kunst van ROEPER, by Liefhebbers van minder vermogen, in aenzien: want dat VAN HUISSUM een Fenix was, belette niet, dat onze Kunstenaar een braef Meester was en bleef. Daer zyn in alle Kunsten en Wetenschappen verscheide trappen van vergroting, vooral in de Schilderkunst, waer van de drie voornaemste zyn: hoog, hoger en allerhoogst; zonder dat men daerom met kleinachtinge van ROEPERS Kunst hoeft te spreken; gelyk ik zommigen wel heb horen doen, die doorgaens meer door een onwettig vooroordeel, als gegronde kennis, geregeert worden. Op dit ongegront vooroordeel van sommige Liefhebbers moet ik een kleine aanmerking maken, waer uit de kleinheit van hunne waere kennis zal blyken. Zeker groot
Lief-

Liefhebber in den *Haeg* had een Stuk van onzen ROEPER, dat waerlyk fraei was, en wel op den tweeden trap van verheffing mocht geplaetst worden; dit Stuk was met voordacht bestelt en geschildert, om het dezen Liefhebber te vereeren; ROEPER leide aan dit Stuk zyn uiterste vermogen te koste, in het zelve was een Pompelmoes geschildert, zo groot als zelden hier te lant groeiën, en voorts met verscheide soorten van Vruchten, en eenige Bloemen gestoffeert, alles kunstig geschildert en geordonneert. Dit Stuk scheen dezen Liefhebber in 't begin wel te behagen, maer weinig tyts daer na wierd hy het zo moê, dat hy maer verlangde naer gelegenheit om 'er zich van te ontdoen. AMELONZE, een Liefhebber van de kleinste caliber, maer een afgerichte Vogel op zyn interest, dit merkende, klampte hem aan boort, met een Stuk van MINJON tegen dat van ROEPER te ruilen; daer deze gewaende Kunstkenner aenstonts toe gereet was. Het leed niet lang, dat de Liefhebbery van AMELONZE verkocht werd, en waer onder voor het Stuk van ROEPER over de 300 gulden betaelt wierd. In 't jaer 1733 wierd het Kabinet van den andere ook verkocht, en het Stuk van MIN-

JON mocht maer 50 gulden gelden: en geen wonder! want het was niet meer als een Copy, die JACOB BART, naer een Stuk van MINJON, door MORTEL had laten schilderen; waer uit by de proef bleek, dat de geheele kennis van dezen Kunstminnaer alleen in bloote inbeelding bestont, en dat hy, enkel door een dwaes vooroordeel, ROEPPEL, wiens vriend hy anderzins was, die kleinigheid aendeet. Uit het geen reets boven is aengetekent, blykt van zelfs, dat men onzen Kunstenaar niet geheel onder het getal der ongelukkige Meesters kan rekenen, uitgezondert de laetste 10 of 12 jaren van zyn leven. Ook was hy in dien tyt, wegens zyne aengroeiende jaren en lichaemsquaalen, het penfeel zo machtig niet meer als in zynen besten tyt. Hy heeft in den straksgenoemden tuin zynen ganschen leeftyt versleten, en had veel goede Vrienden, by wien hy dikwerf ten eten ging, waer van 'er echter al veele voor hem naer de eeuwigheit zyn heenen gegaen: want hy is, met al dat krukken en steunen, noch out geworden. Een jaar voor zyn doot wierd hy door eene beroerte aengetaft; toen verkocht hy zyn tuin, schoon hy, hoewel gebrekkelyk, noch weer op de been

been quam. Hy heeft zyn gewonnen gelt wel bewaert, want hy was hoogzuinig, en is overleden den 4 van louwmaent 1748, in den ouderdom van 69 jaren.

Het Afbeeldfel van onzen geweezen Vrient ROEPERL vertoont zich in de *Plaet G*, gevolgt naer het geen de kunstige BLEEK naer hem geschildert heeft; zyn Broeder, nu zedert eenige maenden mede overleden, was daer Bezitter van, nu deszelfs Weduwe, benevens noch verscheide fraeie Stukken van 's Mans edel Kunstenfeel, die wel waardig zyn in een beroemt Kabinet te pronken.

Gelyk het by de vermaerde *Grieken* en *Romeinen* een loffelyke gewoonte was, allerlei slag van voorbeelden ten toneele te voeren, zo wel quade als goede; de laetste om den aenschouweren tot deugt en edelmoedigheid aen te prikkelen; de eerste om hen van reden- en zedenloze wanbedryven af te schrikken; heeft ons de liefde der ongeblankette waerheit ook verplicht, om, met dat zelve heilzaam oogmerk, op onze Schouburg te doen verschynen Schilderpersonadiën, zeer verschillent van aert en zeden; en gelyk het grootste gedeelte van hen heeft uitgемunt in deugt en eere, moeten wy tans een voor-

I. Deel.

E e

beelt

beelt geven, dat uitgemunt heeft in flordigheit van handel en wandel. Daer ik op doel, is de alombekende,

JACOB KAMPO WEYERMAN, geboren in 't jaer 1679. Hy is, van jongs af, een affchuwelyk voorbeeld van ondeugden geweest, schoon hem geen vernuft noch bequaemheit ontbrak, om met eere door de Werelt te raeken.

Of de Fruit- en Bloemschilder JAN WEYERMAN, van wien HOUBRAKEN spreekt in zyn laetste Deel op pag. 52, van zyn maegschap is geweest, weet ik niet; maer het fchynt my toe, dat het ook een kluchtige knaep is geweest, die op kosten van zynen evenmensch, het zy rechts of links, wakker den gebraden haen, wist te speelen; daer deze CAMPO zich meesterlyk op verftont, gelyk aen de heele Werelt bekend is; doch eer ik toetreedde om dit met eenige staelen te tonen, zal ik eerst melden, wat my ten opzichte van zyne Kunst bekend is; het geen dit weinige behelst: Dat hy de Kunstgronden gelegd heeft by den braven Meester FERDINANT VAN KESSEL, en in zynen tyt geen onëven Bloem- en Fruitstukjes geschildert

dert heeft: Waer van ik 'er een gezien heb, dat meesterlyk en kunstig behandelt was, en genoeg te kennen gaf, dat hy, door het voortzetten van zyne Kunst, op eene loffelyke wyze had kunnen leven, indien hy gewilt had; maer liever zynen ongeregelden en schenzielen aert den vryen teugel vierende, heeft hy zyne goede gaven misbruikt, ten nadeele van zynen evenmenschen en tot zyn eigen verderf. Want al vroeg begaf hy zich tot weelde en ontucht, zynen kostelyken tyt doorbrengende in kroegen en bordeelen; in welke hy doorgaens voor Spitsboef speelde, om de vreemde Doffers, die op til quamen, de beurs te helpen luizen; het geen zo verging, dat hy geen wegen of middelen onbeproeft liet om deze schandelyke levenswyze gaende te houden.

In 't jaer 1718 stak hy over naer *Engelant*, met iemant dien hy wysmaekte dienst te kunnen doen, met hem daer eenige fraeiheden te helpen verkopen; doch hy bedroog hem deerlyk met hem te beroven van al zyn gelt en goet, en maekte het te *Londen* in 't kort zo gortig, dat het maer een hairbreet scheelde, of de voorzegging zyner Moeder, die altyt vreesde dat hy noch aen galg of rad zou ko-

men, was aen hem vervult geworden: want hy had naeulyks tyt om de verdiende straf, met de vlucht naer *Hollant*, te ontsnappen. Dit gevaer ontworstelt zynde, begaf hy zich tot het schryven van allerlei Spot-, Hekel- en Lasterschriften, die, onder verschillende benamingen, al te wereltkundig zyn om 'er meer van te melden, en in welken hy Luiden van eer en goet geruchte, op eene eer- en faemrovende wyze, ten toon stelde. Met deze verachtelyke middelen van bestaan noch niet te vreden zynde, deed hem de geltzucht op 't laetst uitspatten tot het schryven van Brantbrieven; daer hy zyn eigen pen, of die van anderen, op een schalke en bedekte wyze toe gebruikte, en in welke hy, quanswys als een goet vriend, die om reden zynen naem bedekt hielt, zekere Heeren waerschoude, dat KAMPO WEYERMAN gereet stont om hen met zyn scherpe pen op een vinnige wyze door te stryken, en derhalven hen rade, dat zy op deze of geene manier, doch ongemerkt, hem zouden tragten van besluit te doen veranderen door een aenzienlyk geschenk, indien zy hun goet geruchte niet in de waegschael wilden stellen. Dus sloeg hy voort van quaet tot erger, en verspreide eindelyk

delyk een vuil Lasterschrift; in 't zelve vergeleek hy de *Ooftindische* Maetschappye by de *Roomfche* Inquisitie, zynde de twee eerfte Vaerfen aldus luidende:

I.

Wat baet het Bataviers, dat WILLEM Neêrlants ftranden

Ontfloeg uit Romens dwang en Spanjens heerschappy,

Nu dat een ALBA's Raed, misdoopt een Maetschappy,

De vrygevoigten Tuin, van meet af aen, doet branden;

LEICESTERS eeuw berleeft, d'aloude vryheit trilt,

En 't recht word over 't paerd van eer en eed getilt.

2.

De Maetschappy van d'Ooft fchynt THEMIS roê ontdoken,

En 't blykt, also het Hof en oor en oogen fluit

Op 't gulde nachtmuziek van HERMES dieve fluit,

Wyl ARGUS, fchelms verfchalkt, den gordel werd doorftoken;

*d'Aloude Deugt vervalt geheelelyk in lye,
En d'Ondeugt kletst de zweep by d'Ooster
Maetschappye.*

Zo dra dit schimpdicht ter kennisse van den Rechter quam, wierden alle middelen aangewent om WEYERMAN, (op wien aenstonts het vermoeden viel, dat hy 'er den opsteller van was, wegens de overeenkomst van styl en spreekwyzen met zyne andere schriften,) in hechtenis te krygen. Dit quam hem niet zo dra ter ooren, of hy maekte zich 't zoek, nemende de vlucht naer *Kuilenburg*; doch door hongersnoot, dat scherp zwaert, geperst, was hy zomtyts gedwongen zyne vryplaets te verlaeten, en op onvryen bodem zyn aes te zoeken: waer door deze losse Vogel, daer al te scherp op gepast wiert om langer in de vrye vlucht te blyven, eindelyk in de knip raekte, en gevangen op de Voorpoorte van *Hollant* gebracht wierd; daer hy eenigen tyt in groote vreeze zat, wel wetende, dat 'er vry wat tot zyn lasten was, zo alle zyne euvel daden aen den dag quamen, en zyn beschuldigent geweten hem licht doet begrypen, dat het mislichien zyni keel, of ten minsten zyn rug, zou gelden. Echter quam hy

'er

'er genadiger af: want hy wiert, by Vonnis van den Ed. Hove van *Hollant*, op den 22 van hooimaent des jaers 1739 verwezen tot een eeuwige gevangenis; om, zyn leven lang en ten zynen koste, op de Voorpoorte van *Hollant* in hechtenis te blyven. Dus, van alle hoope verfteken zynde om ooit de vrye lucht weer te genieten, heeft hy in zyne gevangenis voor zyn onderhoud noch 't een en 't ander gedaen, zo wel met de pen als met het penfeel. Ten opzigte van het penfeel is my bericht, dat hy, op de Poort, Kapelletjes op Spiegels zeer aerdig geschildert heeft, en met de pen weet ik, dat hy noch een menigte Schilderlevens geboekstaeft heeft, doch even verwart en leugenachtig als de anderen, en om die reden, na alle gedachten, nooit het licht waerdig geacht zullen worden.

Kortom hy was van dat soort van booswichten, die niet alleen met het doen hunner wanbedryven zich vergenoegen, maer zelfs roem op dezelve dragen, en die slechts voor meesterlyke slagen van 't vernuft houden, gelyk hy voorgaf. Hy heeft op de Poort zyn veragtelyk leven geëindigt in het jaer 1747 in lentemaent.

Oneindig meer valt 'er tot zynen laste te

zeggen, doch wy hebben ons bekort, om tot een beter voorbeeld over te gaen.

De volgende Kunstenaar zal, door zyn uitgebreit Kunstbedryf, ons meer stof uitleveren; dien ik in 't ooge heb, is

PHILIP VAN DYK, geboren te *Amsterdam* in 't jaer 1680. Hy heeft de Kunst geleert by den beruchten ARNOLD BOONEN. Hier zich eenige jaren rustig en lustig in de Kunst geëffent hebbende, en zich bequaem oordelende om voorts door 't leven te recht te raeken, is hem zulks zo wel gelukt, dat hy, door zyn vernuft en naerstigheid, een braef Meester is geworden: maer ziende, dat te *Amsterdam* niet veel kans voor hem was om zyn geluk te beproeven, vermits zyn Meester, nevens meer andere Kunstschilders, daer ter plaetse noch in hunnen vollen bloei waeren, en dat het veel werk en moeite inhield om tyt en gelegenheit af te wachten, die hem in staet stelden om, nevens hen, met gelyk voordeel, in 't Kunstperk voort te draven, vertrok hy eens naer *Zeeland*, en horende dat *Middelburg*, de voornaemste Stadt dezer Provintie, toen luttel voorzien was van bequaeme Meesters, nam hy het besluit om
ne-

nevens zyne Vrouwe, die hy kort te voren getrouwt had, zich metter woon daer ter neder te zetten; het geen voorviel in 't jaer 1710. Deze verandering van woonplaets beantwoorde volkomen aan zyn oogmerk: want hy vond aenstonts zyne Begunstigers, zo voor het schilderen van Portretten, als Kabinetstukjes; ja ik geloof, dat 'er in *Zeelant* geen Luiden van geboorte te vinden zyn, of hy heeft hen geportretteert, het zy in 't groot of in 't klein. Ondertusschen had hy ook goede gelegenheit om in den Kunsthandel te doen, vermits de Burgemeester KOUWERVEN, den Admirael OCKKERSE en andere Heeren van middelen, bezig waeren om fraeie Kabinetten te verzamelen; daer by was hy niet ver van *Brabant*, van waer hy, al wat hem diende en voor een prysje te bekomen was, makkelyk van daen kon haelen, en wel wist te verkopen: brengende al, wat daer niet aan den man wilde, in *Hollant*: waer toe hy jaerlyks eens overstak, en door den tyt ook goede vrienden maekte, inzonderheit in den *Haeg*; daer hy veel Begunstigers; zo wel voor zyn eige Kabinetstukjes, als van andere Kunst, vond. Hier dus by alle Liefhebbers bekend geworden zynde, wierd hy

door hen ſterk aangezocht om zich in den *Haeg* te komen neerzetten; waer toe hy des te eer wierd overgehaelt, om dat zyne voornaemſte Mecenaten, te *Middelburg*, hem door de doot begonnen te ontvallen, en zich verzekert hielt, dat, al wat 'er met Portretſchilderen noch te doen viel, hy zulks met een jaerlyks reiſje naer *Zeelant* wel zou machtig worden. Des verkoos hy den *Haeg* tot zyne woonplaets, en is geenzints in zyne verwagtinge te leur geſtelt: maer alles is naer zyn wensch uitgevallen, zo wel ten opzichte van zyn eigen werk, als den Kunſthandel; want hy quam hier ten eerſten te vat met het afmaelen der eerſte Luiden van ſtaet en vermoegen; daer by trof hy het geluk dat de Graef VAN WASSENAER, de Heer Griffier FAGEL en de Heer VAN SCHUILENBURG, juiſt hunne voortreffelyke Kabinetten verzamelden. Maer zyn grootſte *Mecenas* vond hy in de perſoon van Prins WILLEM van *Heſſen*, die toen ook een aenzienlyk Kabinet begon te vergaeren; waer toe onze Kunſtenaer van tyt tot tyt een groot aental van Kunſtafereelen heeft geleverd; zo dat zyn mes, gelyk men zegt, aen twee zyden ſneê, en zyn Kunſthandel zo wel als zyn Penſeel-kunſt

kunst door de gunst van in- en uitheemsche Kunstminnaeren bloeide.

Ook bracht hem Prins WILLEM van *Hessen* in de gunst van den Prins van *Orange*, toen Stadthouder van *Vrieslant*, en wel zo, dat hy dezen grooten Prins, nevens deszelfs doorluchtige Moeder en Zuster, in een Stuk in 't klein schilderde, voor Prins WILLEM van *Hessen*. Pas had hy zich in den *Haeg* neergeslagen, toen hy voor den Heere CORNELIS VAN SCHUILENBURG een groot Zolderstuk te schilderen kreeg: het verbeelde de Fabel, daer IPHIGENIA ten Hemel word gevoert in 't gezicht eener menigte aenschouwers, in 't ront geplaatst. Dit en meer van zyne Kunststukken, onder andere het Familiestuk des Heeren VAN SCHUILENBURG, zyn te zien in het prachtig Huis, door dien Heer op de lange Vyverberg gebout. Wyders zal ik alleen zyne voornaemste Kunstwerken opnoemen; want al de afbeeldingen van byzondere Heeren, zo in- als buiten den *Haeg*, op te tellen, is onnodig; om zulks met order te doen, dient gemelt: dat Prins WILLEM van *Hessen* onzen VAN DYK in de gunst van deszelfs doorluchtigen Heer Vader, den Lantgraef van *Hessen*, bracht; die hem aenstonts

ver-

verzocht om te *Kassel* te komen; het geen hy deed, en die geheele Vorstelyke Familie in een Stuk schilderde; ook had hy 'er zyn eigen Beeltenis in geplaatst, vertonende aen den Lantgraef, in 't klein, het Familiestuk des Stadthouders van *Vrieslant*, waer van boven gesproken is. Het te *Kassel* geschilderde Stuk bevatte eene menigte Prinsfen, met hunne Gemalinnen en Kinderen. De Beelden waeren niet boven de vyftien duim groot. Behalven dit Stuk, schilderde hy den Lantgraef nevens de verdere Familie noch eens in 't groot; zommige halflyfs, andere Borststukken en noch een Kabinetstukje, verbeeldende de Kinderen van Prins WILLEM. Noch maelde hy buiten de Vorstelyke Familie veele Grooten van 't Hof te *Kassel*. Het groote Stuk bracht hy onvoltooit mede in *Hollant*, om het in den *Haeg* af te maelen; zo dra het zyn volle beslag had, bracht hy het zelfs te *Kassel*, en wierd voor alles rykelyk betaelt, boven de Aëte als Hoffschilder, waer mede hem de Lantgraef vereerde.

Buiten deze Familiestukken heeft hy Prins WILLEM ontelbaere maelen, zo in 't groot als in 't klein, geschildert; ook verscheide keeren onzen Doorluchtigen Erffstadthouder,

ne-

nevens zyne Koninglyke Gemalinne; onder anderen die Afbeeldfels op zy, na welke de Medailles geflagen zyn, ter gedachteniffe van het Vorftelyk huwelyk dezer Doorluchtige Perfonadiën, en daer zy in een Stuk verbeeld zyn; het geen in Print is gebracht. Noch heeft hy voor Prins WILLEM twee moderne Kabinetstukjes gefchildert, niet van dat platte en ftyve modern, daer een Wyf wat Kool of Peen verkoopt, maer fraei, naer de hedendaegfche zwier, uitgedacht en gekleed. Deze Stukjes heeft hy met de uiterfte netheït uitgewerkt. Men ziet in het een, door een Nisje, een jong Heer, die eene Dame een Zuikermannetje in den mont wil fteeken, op den tweeden gront zit een gezelfchap van Heeren en Dames te eeten en te drinken. De weêrgâ is een Muziek-gezelfchap, en daer by twee Kinderen, die met een Papegaei, die op zyn Kooi zit, fpeelen; het overige is aengenaem Bywerk. Terwyl hy hier dus gelukkig bezig was, leverde *Zeelant* weer nieuwe Begunftigers voor zyne Penfeelkunst: onder welke de Heer DIESHOEK, om de onnoemelyke fchatten die hy meê uit *Indiën* bracht, wel de vermogenfte was, en nevens zyne Vrouwe, Zoon en Zoons Vrouwe, door

VAN

VAN DYK liet afmaelen; zynde alle deze Portretstukken levensgrootte en tot de kniën toe uit geschildert; daerenboven viel dien Heer ook in bekoring om een Kabinet van Schilderkunst te kopen; dit bracht by onzen Kunstenaar niet weinig zoden aen den dyk, vermits, hy tot stoffeering van dit Kabinet, een goet getal Schilderyen leverde. Naeulyks was dezen Heer verzadigt, of een ander Liefhebber quam uit dat zelve Wereltgedeelte opdagen, met naeme den Heer SICHTERMANS, en hoorde te *Groningen* thuis. Dees liet zich met zyne Familie insgelyks door VAN DYK schilderen. De derde en voornaemste, uit die warme luchtstreek thuis komende, was de Baron VAN IMHOF, een Heer, die zich door alle wegen en middelen zocht vermaert te maken, waer toe hy ook Prinselyke kosten maekte, en tot Generael van *Nederlands Indiën* aengestelt zynde, voor zyn vertrek, zich door VAN DYK, levensgrootte en ten voeten uit liet afmaelen, en in dezelve gestalte en ordonnantie noch eens in 't klein. Dit Stuk is, weinig tyts daer na, in 't kopet gebracht door den kunstigen Plaetsnyder TANJÉ; doch de Print mocht niet eer in 't licht komen als na het vertrek van den Generael

rael IMHOF; eveneens als de Medailles, die hy, pronkende met zyn Borstbeelt, had laeten slaen. Het groote Stuk is mede naer *Batavia* gegaen, om geplaatst te worden op het Kasteel van *Batavia*, in de Zael, daer de Portretten van al de Generaels van *Neêrlants Indiën* te pronk hangen. Zo dit Stuk behouden is overgekomen, zal het de andere Portretten geweldig van waerde doen verminderen. Buiten al wat ik tot dus ver heb aengehaelt, heeft onze naerstige Kunstheft noch eene menigte Konterfytfels, zo levensgroot, als in 't klein; geschildert.

Tot een goet slot van 's Mans Levensbeschryvinge, moet ik hier noch by voegen, dat, zedert de verheffinge van zyne Allerdoorluchtigste Hoogheit, den Heere Prinse van *Orange*, tot Erffstadthouder der Vereenigde Provintien, hy by Resolutie van Hunne Hoog Mogende, de Heeren Staten Generael, benoemt is om den Erffstadthouder af te maelen in een Stuk, dat geplaatst zal worden voor de Schoorsteen in de Treves-Kamer. Voor 't overige heeft onze Kunstenaer tweemaal Diaken der Gereformeerde Kerke in den *Haeg* geweest, en is geheel ingetogen van leven; wäer door het zekerlyk komt, dat hy
wei-

weinig Menschen ziet; maer niet min naerftig noch dagelyks zyne Kunft oeffent; ook heeft hy twee kapitaele Huizen in het *Haegfche* Noortende, naeft een, gebout; waer van hy 'er zelfs een bewoont.

HENRIK VAN LIMBORCH, geboren in 's *Gravenhage* A°. 1680, van den Advokaet Mr. SIMON VAN LIMBORCH en zyne Huisvrouw ADRIANA PANSER.

Terwyl hy in de *Latynfche* fcholen ging, was hy ruim zo yverig bezig met tekenen als met het leeren der talen; het geen aanleiding gaf, dat hem, ter uitspanninge van zynen geest, op zyne vrye uuren vergunt wiert leffen te neemen by den Portretfchilder BRANDON: wiens Levens- en Kunftbedryf wy op zyn plaets hebben aengetekent.

Dit speelleeren duurde niet lang. De fcholen doorgeraekt zynde, kon hy de brandende liefde tot de Kunft binnen den omtrek van zynen boezem niet langer bedwingen, maer gaf zyne Ouders, zedig en met onderwerping, te kennen, dat zyne neiging geheel en al tot de Teken- en Schilderkunft overhelde; het geen van die uitwerking was, dat hem, na veel overleggens, (fchoon met wederzin)

ein-

eindelyk toegestaen werd een Schilder te worden. Des kreeg hy in 't jaer 1696 tot Onderwyzer ROBBERT DU VAL; wiens tytel en hoedanigheden in zyn Levensverhael te vinden zyn, en die gewoon was, door ongegronde loftuitingen, den moet der Leerlingen te hoog in top te haelen; in plaets van hen zorgvuldig, en, als een ervaren Loots, te leeren myden de klippen der mislagen, daer de Kunsthulk der eerstbeginnende jeugt (die van zelf genoeg geneigt is om meer vlagge dan verdek te varen) doorgaens op verzeilt, en niet zelden zich op te bersten stoot: ten zy eene voorzigtige leiding hen gelukkig dat gevaer doet ontworstelen, door het gedurig houden van eene veilige streek; waer toe meer als de bloote moet vereischt word. Door deze onvoorzigtige leerwyze raekte LIMBORCH in minder als vyftien maenden tyts, en eer hy noch eens bequaem was iets goets naeukeurig na te tekenen, op het Akademie, en zelf aen 't Penfeel. Daer een jaer, dus onnut, zynen duuren tyt verquist hebbende, met deze verkeerde aanleiding, sukkelde hy noch meer, blyvende veel te lang op zich zelf, zonder andere als voorby gaende onder- rigting van Schilders, die hem quamen be-

zoeken; 't geen men weet dat doorgaens weinig is. Daer na bezocht hy onder J. DE BAEN met meer vrucht te vorderen, 't geen al meê niet naer wensch uitviel: vermits die uitmuntende Portretschilder toen al lusteloos en gansch afgeleest was; om welke reden hy zich maer twee maenden van zyn onderwys bediende, en wederom vyftien maenden op zich zelf bleef. Eindelyk raekte hy in 't jaer 1699 by den Ridder VAN DER WERF; die hem een half jaer lang van begin af aen liet tekenen, of hy nooit penfeelen gezien had. Het geen, door zyn vatbaer vernuft en bestendige vlyt, van dien gewenschten uitflag was, dat hem zyn groote Meester, nu bequaem tot de behandeling van het penfeel oordeelende, eerst aen het copiëeren van andere, en daer na van zyne eige Kunsttafereelen zette; die hy, met zo veel blyken van zyn net en naeukeurig oordeel, en met zo veel gedult en oplettenheit volgde, dat zyne Copen niet alleen de goetkeuring van zynen keurigen Onderwyzer verworven, maer naderhand voor aenzienlyke pryzen zyn opgekocht, om in beroemde Kabinetten te pronken; als nader blyken zal. Ondertusschen verzuimde hy ook niet, gesterkt door des
Rid-

Ridders verhevene Kunstleffen, zich zomtyts naer 't leven te oeffenen, en bragt het, na drie-en-een-half jaer leerens, zo ver, dat hy op zyne eigen krachten kon vertrouwen. Des verliet hy zynen Meester, trok weer metter woon by zyne Ouders in, en viel daer met alle macht aen het bespiegelen en nabootsen der volmaekte Natuure, zo wel met het schilderen van Portretten als Historiën, na dat hem het werk aen de hant quam. Naeulyks zat hy op zich zelf, of zyne Penfeelkunst wiert door Luiden van den eersten rang met aching gezocht. Het eerste Stuk, dat ik van hem gezien heb, was eene ABRAHAMS offerhande voor den Advokaet THIERENS. Dit Kunsttafereel is voor 't meeste gedeelte te *Rotterdam*, onder het oog en in de verrukkende manier van zynen Meester, geschildert, en verstrekt tot een overtuigende proeve van zynen wel besteden tyt. Vervolgens schilderde hy een Kabinetstukje voor den Fiscael DE HARTOG; het verbeelde den onverwinnelyken ALEXANDER, zich zelf verwinnende met het wegschenken zyner beminde KAMPASPE aen APELLES, den Prins der Schilders. In dit Stukje was des Ridders Kunstpenfeel zo net en natuurlyk ge-

volgt, dat men in den eersten opslag zou gezegt hebben, dat hy het geschildert had.

Eenigen tyt daer na kreeg hy voor den Heer FAGEL, dien grooten Staetsman en Kunstminnaer, twee Stukken te schilderen; het een verbeelt EUROPE met haere Nymfen, die wakker bezig zyn den witten Stier, daer de schalke JUPYN zich in hervormt had, met bloemkranssen te versieren. Het ander is de aenbidding van PSICHE. Noch zyn in het beroemde Kabinet van den Heer Griffier verscheide andere Kunsttafereelen van onzen edelen Kunstenaer te zien; onder andere een MARKUS ANTONIUS en KLEOPATRA, die ter tafel zitten en bezig zyn met die onschatbaere Parel te smelten. Het gemelde Kunstwerk voldeet het keurig oog van dien kundigen Liefhebber zo volkomen, dat hy van dien tyt LIMBORCHS grooten *Mecenas* wiert, en gemeenzaem met hem omging. By den Heer HENRIK VAN HETEREN zyn drie Stukken, door LIMBORCH geschildert, te zien; het eene is een Harder en Harderin, het ander een FLORA en CEPHALUS, en het derde een Kinderdansje.

Te *Middelburg* in *Zeelant* pronkt het Kabinet van den Heere van KOUWERVEN met een

een Kunsttafereel van onzen oordeelkundigen Schilder; verbeeldende de Maegt van *Nederland*, die eenen Slaef de muts van Vryheit opzet, tot teken, dat hy, in een vry Lant, der slavernye ontwaflen is.

Noch zyn ter zelver Stede, by den Heer Burgemeester VAN CITTERS, twee Stukken van hem te zien. In het een word ENEAS de Sterffelykheit afgewasschen, terwyl VENUS op de wolken zit, en deze plechtigheit bestiert. In het ander zyn eenige Nimfen bezig den Hoorn van overvloed te vullen.

In *Engelant* buiten *Greenwich*, op het Lusthuis van den Ridder GREGORY PAGE, is een kapitaal Proeffstuk van zyn zagt en malsch penseel; verbeeldende de Gulde Eeu, en noch een ander, zynde een Heilige Familie. Al het dus ver aangewezen Kunstwerk draegt zulke duidelyke merken van LIMBORCHS Kunstkennis en verheven Kunstvermogen, dat hy met het hoogste regt zich mag beroemen een Leerling van den Fenix der *Nederlantsche* Schilders geweest te zyn. In 't openbaer zyn van hem te zien vier Stukken met Zinnebeelden, geplaatst in de Raetkamer van den Hogen Rade Provinciael van *Hollant* en *Zeelant*. Het eerste Stuk staet boven de deur, die ge-

meenschap heeft met de gewoone Pleitzael, in het zelve vertoont zich, als eene beval- lige en deftige Maegt, de voorzigtige Reden van Staet, kenbaer aen de Maenbols-tak, die ze in haere rechter-, en de Spiegel, omflin- gert met eene Slange, die ze in haere linker- hant heeft. Zy doet den gemelden Hogen Raet, verbeelt door eene andere aenzienly- ke Jongkvrouwe, die het Zegel van dezen Raet tot haer teken by zich heeft, zitten in eenen gouden Zetel, rykelyk met prachtige gordynen omhangen, om voortaan in *Hol- land* te hanthaven en uit te wyzen het Recht en de Rechtsgedingen, met het zelve gezag, als welker den Hogen Raet te *Mechelen* in *Brabant* doet. Welke gewezen Raet van *Mechelen* hier verbeelt is door eene oude Vrou- we, om reden, dat ze te *Mechelen* eene onver- broken lengte van jaren haere zitplaetse heeft gehad, en om haere afzetting, beladen met het Wapen van *Mechelen*, verstoort schynt weg te gaen.

Het tweede Stuk staet voor de Schoorsteen, en verbeelt Keizer JUSTINIANUS, zitten- de op eenen prachtigen Troon, terwyl het Goddelyk Recht, in de gedaente eener He- melsche Godinne, voorzien van haeren jui- sten

ften evenaer, doch ongedoekt, (om dat de Hemelsche Geregtigheit zich, tegen de bekoring der geschenken, met geen blinddoek hoeft te wapenen;) zittende op eene verlichte Wolk, nederdaelt, en hem het zwaert des Gerichts toereikt, ter bescherminge van de goede en ter strafoeffeninge der quade Menschen. Aen de rechter zyde, naest de trappen van den Troon, vertonen zich TRIBONIANUS en twee andere Rechtsgeleerden, met hunne op 's Keizers bevel in order geschikte Wetten, vervat in een Boek, op welkers rug staet *Corpus Juris*.

Het derde staet boven de deur aen de rechter zyde van de Schoorsteen, en pronkt met de *Hollantsche* Maegt, zittende in haeren Tuin op eenen wakenden Leeu, en hebbende op haere Spiets de Muts van Vryheit. By haer is een Autaer, boven 't welk een *Genius* vliegt, zwaeiënde een Wierookvat; om te voldoen aen haere Zinspreuk: *Vigilate Deo*, waekt op Godt vertrouwende.

Het vierde en laetste Stuk staet boven de Deur, aen de linkerzyde van de Schoorsteen, en vertoont *Zeelants* Leeu, zich worstelende uit de golven, gelyk hy in het *Zeeusche* Wapen te zien is. Op zynen rug draegt hy de

Zeeufche Maegt, die zich met de handen vasthoud aen zyne maenen; terwyl zy, met de oogen Hemelwaerts geslagen, van boven hulpe verwacht, en verkrygt; het geen aangeduit word door een *Genius*, die haer uit den Hemel, ten teken van overwinning, eenen Palmtak brengt; speelende met een op haere zinspreuk: *Luctor & emergo*, ik worstel en ontkome. Deze twee Maegden zyn hier verbeelt, om dat den Raet altyt bestaet uit Leden dezer twee Provinciën, maer ook inzonderheit, om dat, wanneer, na 't afsterven van den Voorzitter, een Opvolger in zyn plaets moet verkoren worden, expresse afgezondene Heeren van *Zeelant* overkomen. Op den dag, daer toe vastgesteld, vergadert den Raet op eene plechtige wyze, en dan komen de Heeren van ieder Provintie door deze hunne byzondere deur in den Raet, elk in zyn rang en op zyn plaets zitting nemende, naer de eens vastgestelde gewoonte.

De zedigheid van onzen Kunstenaer, en de les, die ik my in de inleiding van dit werkje heb voorgeschreven, verbieden my deze voortreffelyke Kunsttafcreelen na verdiensten te pryzen; dit alleen mag en moet ik zeggen, dat 'er eene grondige kennis van al de
dee-

deelen der Kunste in uitblinkt, en geen wonder! want LIMBORCH heeft zich met voor-dacht toegeleit, om de verstandige bespiegeling en oeffening der Teken- en Schilderkunst by uitstek machtig te worden; sparende, om dat heilzaam oogmerk te bereiken, noch moeite noch kosten, zo wel in het tekenen op het Akademie; om, behalven den vasten omtrek, de plaetsing, gedaente en werking, van de spieren des Menschelyken lichaems grondig te leeren kennen; als in het bestudeeren van eene kostbaere verzameling van Prent- en Tekenkunst: doch dit is onder de verstandige Liefhebbers al te kenbaer om 'er verder in uit te weiden.

Om een goet slot aen het voorstellen van zyne edele Penfeelvruchten te voegen, moet ik noch zeggen, dat ik een Tekening met root kryt, zynde zyn eige Portret, van hem gezien heb, die, om deszelfs kunstige en uitvoerige behandeling, den Heer DE REUVER, dien vermaerden en oordeelkundigen Liefhebber van Papierkunst, zo beviel, dat hy LIMBORCH geen rust liet, voor hy hem dezelve afstont: het geen meer deszelfs waerdigheid bevestigt, als al wat men 'er tot lof van zeggen kan; om dat dezen Heer anders

doorgaens met een vooroordeel tegen de Kunst der levende Meesters ingenomen was. Noch is 'er een andere Tekening van hem bekend, die hy na de bekende ADAM en EVA van den Ridder, zyn Meester, gemaakt heeft, en van dezelve Kunst is als de voorgaende. Daer berusten noch twee Tekeningen in het Stamboek van Juffrou KOERTEN, daer deze volgende Byfschriftjes op toegepast zyn.

VERKLARING

V A N

H. VAN LIMBORCHS

TEKENING,

TER GEDACHTENISSE VAN
DEZELVE.

DE groote LIMBORCH toont JOANNÆ en
eere en gunst,
En sierende haer' geest met heerelyke trekken,
Laet, door den gryzen tydt, nieuwsgierigheid hier
wekken,
Aen 't sluimeren geraekt door mangeling van
Kunst.

Dees'

*Dees' wil haer KOERTENS schaer, die zoo
veel wond'ren wrocht,*

*Eer 't menscbdom onbekent en nooit gezien, ver-
tonen.*

*Gints ziet men d'cerzuil met haer staet'lyk wezen
kronen.*

*Papier- en Snykunst, aen haer gaven eng ver-
knocht,*

*Beweenen haeren glans, voor eeuwig uitge-
bluft,*

*En, met de Schaervogdes, den hemel opgedragen,
Die, meer dan duizenden, de Werelt kon behagen,
Als aen haer lykbus blykt, waer in 't gebeente
rust.*

In 't Stamboek van JOANNA KOERTEN.

1721.

A. BOGAERT.

O P D E

A F B E E L D I N G

VAN DEN HEERE

HENRIK VAN LIMBORCH;

Door hem zelf geteekent in 't voorheen-
gemelde *Stamboek*.

*DE hand, die leven geeft aen levenlooze verf,
En dus, al vroeg, deet zien wat roem haer was
beschoren;*

*De groote Leerling van den grooten VAN DER
WERF;*

*VAN LIMBORCH, in wiens brein die Fenix is
herboren;*

*Dat Haegsche Wonder, ziet ge, in 't proef-
stuk zyner vlyt,*

*Hier kunstig afgebeeld, en KOERTEN toe-
gewyd.*

1725.

S. FEITAMA.

Het Afbeeldsel van dezen Kunstenaar ver-
toont zich in de *Plaet G*, zynde gevolgt naer
zyn Portret, door hem zelf geschildert.

Schoon hy geene mindere bequaemheit in
de

de bespiegelende als in de oeffenende Kunst-kennis bezit , en eene ongemeene hebbelykheit heeft om zyne gedachten , op eene klaare en vatbaere wyze , te doen verstaen , en door fraeie voorbeelden van groote Meesters te bevestigen , echter is hy nooit , uit eige beweging , gezint geweest Leerlingen te onderwyzen ; voornamelyk om dat 'er weinig gevonden worden , die tyt en vlyt genoeg willen aanwenden tot alles , wat de beschouwende en oeffenende Penfeelkunst van hen vordert , om eenen hohen Kunsttrap te beklimmen ; evenwel liet hy zich , door veel aenzoek , bewegen om GERARD COPIUS , Zoon van M. COPIUS , Directeur van 's Lants Loteryen , tot zynen Leerling aen te nemen ; een Jongman van goede verwagting , die de Kunst reets eenigen tyt by zich zelf geoeffent had , en door de schrandere Kunstlessen van LIMBORCH , gepaert met eigen geest en naerftigheid , eenen goeden voortgang maekte in het schilderen met olieverf en miniatuur , ook met het tekenen naer 't leven op het Akademie ; maer door het krygen van een ampt , dat hem door den tyt wissel voordeel zal baeren , zich in zynen voortvarenden Kunstsloop dermaten gestuit vind , dat hy tans

al-

alleen, tot verlustiging van zynen aengeboren Kunstdrift, zynen speeltyt aen de Kunst kan besteden, waer in wy hem veel vordering wenschen, en wederkeeren tot zynen Meester.

Voorts heeft onze brave Kunstenaar altyt op eene edelmoedige wyze zyne Kunst geöeffent, en kunnen oeffenen; om dat hy van dezelve nooit is afhankelijk geweest ten opzigt van zyn bestaen; maer, behalven de ryke goutader, die hy door zyn penfeel kon opdelven, zyne vaste inkomsten steeds gehad heeft en noch bezit, en van 't een en ander, als een Man van eer en aenzien, tot heden toe heeft geleefd. Hy is altyt heusch van aert, zedig en ingetogen van wandel, en vriendelyk van omgang, zo wel met zyn minder als met zyn meerder, geweest; staende gedurig gereet om jonge Kunstenaers, die van zyne grondige Kunstkennis gebruik zoeken te maken, met verstandige lessen dienst te doen. Tans heeft hy den ouderdom van ruim 67 jaren bereikt, zonder zich ooit met trouwen te hebben bekreunt. Veel gewoels van Menschen heeft hem nooit behaegt. Het was meer uitspanning voor hem te zien Vrienden, die eenige Studiën, schoon niet behorende tot

tot de Schilderkunst , behartigden , als wel Menschen , die zo onverschillig heen leefden : zo dat hy nu in zynen ouderdom , die door geen soort van ziekte belemmert is , zich met veel vermaek by verandering zomtyts oeffent in bespiegelingen , die juist niet volstrekt tot de Schilderkunst behoren , hoewel die altyt den voorrang blyft toegeëigent. Van daer komt het , dat zyne liefde tot het bezien van allerlei soort van Printen , Tekeningen en Schilderyen , noch zo yverig is , dat hy het vermaek dezer Liefhebberye ver boven dat van eeten en drinken stelt ; zeggende dikwyls , dat hy meer te koste legt aen zyne oogen als aen zynen mond. Hy vint in middelbaere zaken veeltyts meer genoeg , als andere uit dezelve kunnen scheppen , en dat wel uit overtuiging , dat zelden iets zo slegt is , of men kan 'er op de een of andere wyze zyn voordeel meê doen , en zelden iets zo goet , of daer valt altyt noch al wat op te zeggen.

Voor het hoofwerk dezer Liefhebberye strekken hem zyne Printen , en hoewel hy daer al rykelyk van is voorzien , verveelt hem nooit by een ander te ontmoeten 't geen hy zelf bezit : ook neemt hy niet qualyk van
zom-

zommige Liefhebbers, die zyne heerlyke Papierkunst komen zien, te moeten horen, dit en dat heb ik ook, woorden andersints heel onaengenaem voor zommige Liefhebbers, maer hy let vlytiglyk wat zy met reden over ieder Print oordeelen, en brengt ook, onder verbetering, gewillig te berde zyn eigen gevoelen, en dat zo wel ten opzichte van hen, die zich oeffenen als Kunstenaers, als met betrekking tot zulke Liefhebbers, die met hem wenschen dat alle andere mochten bezitten wat hy bezit, mochten zy ook maer bezitten wat andere hebben; niet om zo veel ryker te zyn door vermeerdering van geldswaerdige zaken, maer om dat dan de oordeelkundige beschouwinge van dezelve algemeender zoude zyn; tot voortzettinge en meer opbouwinge van de nooit ten top van volmaektheit te brengen Teken- en Schilderkunst.

Kunstbezitters zyn niet altyt begunstigt met de nodige kennis om 'er het regte vermaek van te hebben, dat 'er uit te putten is; dat ze zich zelf onderzoeken, of het niet uit dat gebrek komt, dat veele zich meest kittelen met de zeltzaamheit der zaken. Des verzamelen zy liever Tekeningen als Printen, schoon tot de eerste noch meer kennis behoort

hoort als tot de laetste; zynde deze in te veel handen en te gemeen. Zy begrypen niet, dat 'er maer weinige Meesters zyn, die zich altyt met tekenen hebben bezig gehouden, en dus hoofdzakelyk toeleiden, om op de meest bevallige wyze hunne gedagten uit te werken, en zo allengs verkregen eene manier, in nettigheit uitmuntende boven die van hoger geöeffenden, die de deelen der Kunste veel dieper doorgront hadden en kragtiger uitdrukten als de eersten. Zulks blykt ontegenzeggelyk uit de duidelyke trekken, met eene vaste kennis ter neder gestelt, zo dat ze de waerheit op 't levendigst doen voorkomen aen den Beschouwer: weshalven de kundige Liefhebbers deze vrye Tekeningen by uitstek zoeken te verzamelen, daer andere, door de uitvoering alleen ingenomen, die losse manieren te weinig waerdeeren. Des hebben ook deze weinig smaek in Printen, die men even als Tekeningen behoorde te achten: als zynde gemaekt van de Schilders zelfs, die zich, tot uitspanning, zomtyts vermaekten met etsen, en hoewel zy dat op een vryer wyze behandelen, als de Plaetsnyders zulks gewoon zyn, ondertusschen alle vlyt toebagten tot het geen onder duizent oogen zoude ko-

men, door de herhaelde afdrukken, die alomte verspreit wierden; daer een Schildery maer op eene plaets blyvende, ook daer alleen de vitteryen behoeft uit te staen. Dit is voor lang al gebleken uit de Printjes, geëtt door PARMENS, TESTA, LA FAGE, en wel voornamelyk uit die van GUIDO; die in vervolg dat werk vertroude aen zynen Leerling SIMONE CANTARINI; die daer zo gelukkig in doorstreefde, dat zyne etskunst tegen goud wiert opgewogen, en bygenaemt wiert PESARORO, dat dit beduid, en nu noch door geheel *Italiën* meer bekend is met dezen naem als met zyn eigen.

Daer zyn noch andere goede zorgen besteed geweest om naeukeurige Printwerken te mogen aanbieden aen 't gemeen. Plaetsnyders, werkende onder Schilders, welkers Stukken of Tekeningen zy wenschten uit te geeven, hadden niet zelden het geluk, dat de Meesters zelfs hen een naeukeurigen omtrek ter hant stelden: op dat ze te wissel op de plaet mogten uitdrukken hunne manier, of dat zy zelfs die op de plaet bragten; gelyk men schryft dat RAFAËL voor MARCO ANTONIO gedaen heeft. Buiten bedenken is zulks een reden, om dien Mans Printen hoog te

te achten, en ze zyn ook betaelt geworden zomtyts hoger als menige Tekeningen.

In deze drukken heeft de zeltzaamheit jegenwoordig meê haer uitzigt, om te vinden goede en welbewaerde, om dat die Printen noch al zyn getrokken, schoon de plaeten geheel waeren versleten en afgedrukt. Men verliefde op de natuurlyke eenvoudigheid, met welke RAFAËL zyne gedachten altyt verzelde. Noch verder tragt men in *Vrankryk* dezen weg te volmaken: want dikwyls ontmoet men onder *Franfche* Printen; die of die Schilder heeft het geëft, (niet alleen den omtrek, maer het geheele werk,) en die of die Graveerder heeft het volbragt. In die Printen zyn de manieren der Meesters zo naeukeurig gevolgt en te zien, dat men hunne Schilderyen kent, schoon men die voor de eerste reize komt te ontmoeten. Daer in geeft de Etskunst de losfigheit en de Graveerkunst de volmaekte houding van zo veelerlei graden van licht en duifter. Deze houding is een geächt voordeel der Printen, die gevolgt zyn naer Schilderyën.

In de Tekeningen vind men die zo ligt niet: om dat ze grooten tyt vereifcht, die de Schilder zelden aen Tekeningen te koste legt;

maer die de Plaetsnyder lankmoedig volgt na de Schilderye, en zo voorzigtig volvoert, dat men dit deel der Kunst uit veele der Printen volkomener leert begrypen, als zelfs uit verre de meeste Tekeningen.

Wisten maer de Liefhebbers de studie, die eene goede houding van licht en schaduw vergt; verstondenze die, met wat onderscheit daer ze die al ontmoeten kunnen in oneindige veranderingen, gewisselyk zouden ze aen die toveryen hunne liefde niet kunnen weigeren. Het Voorwerp wel verbeelt, door eene bijzondere doch goede manier, behaegt altyt aen zulke Liefhebbers, die, leerende tekenen, bevonden hebben wat het is, een manier zich eigen te maken; en hoe veele zyn niet de goede, met welke de Meesters het leven hebben uitgedrukt: daer over moet een Kenner verbaest staen. Elke Natie heeft daer in iets bezonders en loffelyks.

Dus verre overwogen hebbende, hoe veel dienst de Graveer-yzers aen de Penfeelen kunnen toebrengen, is myn oogmerk voldaan.

De Heer DE PILES, in zyne verhandeling van den volmaekten Schilder, wyft Hoofdstuk 27 aen, hoe veel voordeel de Geleertheit

leertheit uit dezelve trekt, en hoe veel Wetenschappen daer aen verplicht zyn. Dat lezende ontvonkt de geest. Men ziet ze en koopt ze, en nooit heeft men genoeg van de goede.

Tot hier toe hebben wy deze redenering wel willen aenhechten, in verwagting, dat deze uitweiding den Lezeren tot een nutte uitspanning zal verftrekken: terwyl ik toefstel maeke om myn Toneelgordyn te openen met eenen Kunftenaer, wel uit een onzer nabuurige Provinciën gefproten, maer uit eene Plaets, daer tot noch toe geene Kunftenaers uit te voorschyn zyn gekomen. Dien ik meen, is:

GERARD JAN PALTHE, geboren te *Degenkamp* in *Overyffel* in 't jaer 1681. Van zyne jeugt af was hy genegen tot de Kunst. Zyn Vader (die Predikant van de Plaets was) dit merkende, bestelde hem te *Amsterdam* by den Portretschilder JURIAEN POOL, vermits daer ter plaetse geen Kunstschilder te vinden was.

GERARD, dus gelukkig het onderwys van eenen braven Meeſter aengetroffen hebbende, maekte 'er van zyn kant ook goet ge-

bruik van, en zette zyne Kunst dus wakker voort, dat hy, door zyn vernuft en naerstigheid, in korten tyt zynen Meester ontwassen, en bequaem was om voorts zyn eigen Leermester te zyn; waerom hy zich ook (na dat hy zich te *Amsterdam* noch eenigen tyt vlytig geoeffent en opgehouden had) te *Deventer* met 'er woon neêrzette, en wel den meesten tyt zyns levens aldaer versleten heeft.

Hier raakte hy aenstonts slaegs met het afmaelen der aenzienlykste Luiden van dat gewest, van welke Portretten ook met lof gesproken word; daerenboven begaf hy zich aen 't schilderen van Kabinetstukjes, vallende zyne zinlykheit op het verbeelden van moderne byeenkomsten, daer men eet, drinkt, speelt, of eenige andere bedryven der Menschelyke zamenleving verricht, alle Kaerslichtjes, en wel zo natuurlyk en kunstig uitgevoert, dat haere Koninglyke Hoogheit de Prinsesse van *Orange* zo veel gevallen in deze Kaerslichtjes vond, dat zy twee van dezelve plaetste in haer Kabinet op het *Loo*. In de Verzameling van den edelmoedigen Kunstminnaer, den Heere PIETER LEENDERT DE NEUFVILLE, te *Amsterdam*, heb ik twee van deze Kaerslichtjes, fraei geschildert en Burgerhuis-

huishoudens verbeeldende, gezien. Als mede te *Leiden*, in het Kabinet van den Kunstlievenden Heere *WIERMAN*, twee Stukjes van onzen *PALTHE*; zynde het eene ook een modern voorwerp, het ander des Schilders eigen Beeltenis, dat op een zeltzaeme wys moet geschildert zyn, vermits het door het kaerslicht van onderen op gedaegt word. De Heer *WIERMAN* verklaarde my, dat hy nooit natuurlyker gelykenis, als van dit Portret, gezien had. Dezen Heer bezit eene uitgekipte verzameling van Kunst, en toont, dat hy van het echte zoort der Liefhebberen is, die de Kunst der hedendaegsche Schilders, zo wel als die der vorige Meesters, plaets in zyn Kabinet vergunt.

Voorts oeffent onze Kunstenaar zyne Kunst noch dagelyks, en is uit zyn huwelyk gezegent met zes Zonen en twee Dochteren; uit welk getal de outste en de jongste der Kunste zyn toegewyd, en waer aen wy op hunne plaetsen zullen indachtig zyn.

Het Afbeeldsel van dezen Kunstenaar is te zien in de *Plaet G*; gevolgt naer het geen hy naer zich zelfs geschildert heeft, en door zynen Zoon my toegezonden is.

Met dezen Kunstenaar ons *eerste Deel* ein-

digende , zy den Liefhebberen dezer Schilderhiftoire bekend , dat het *tweede Deel* , reets afgefchreven zynde , alleen word opgehouden , om tot het vervaerdigen der Portretten geene andere als de beroemde Plaetsnyders J. HOUBRAKEN en P. TANJÉ te gebruiken ; die reets eenige Portretten , behorende tot het *tweede Deel* , onder handen hebben ; met belofte van allen fpoedigen voortgang.

Tot gemak der keurige Lezeren , heb ik hier bygevoegt eene Lyste der Geflachtnaemen van alle de Kunftfchilders en Schilderessen , welkers Levens- en Kunftbedryven in dit Deel befchreven zyn , met eene aanwyzing voor de Boekbinders , om , volgens de Letters van 't Alphabet , ieder *Plaet* zyne behoorlyke plaetfe te geven.

E I N D E.

NAEM.

N A E M L Y S T

D E R

KUNSTSCHILDERS

E N

SCHILDERESSEN.

*Welkers Levens- en Kunstbedryven in dit eerste
Boekdeel vervat zyn.*

B.

	<i>Pag.</i>
Beeldemaker (<i>Johannes</i>). - - - -	63
Beeldemaker (<i>François</i>). - - - -	289
Begyn (<i>Abraham</i>). - - - -	100
Bie (<i>Marcus de</i>). - - - -	67
Bleek (<i>R. . . .</i>). - - - -	374
Bloemen (<i>Jan Francis van</i>). - - -	121
Bloemen (<i>Pieter van</i>). - - - -	122
Bodekker (<i>N. . . .</i>). - - - -	147
Boonen (<i>Arnoldus</i>). - - - -	294
Boonen (<i>Jasper</i>). - - - -	414
Brandon (<i>Jan Hendrik</i>). - - - -	293
Bruin (<i>Cornelis de</i>). - - - -	112

C.

	Pag.
Call (<i>Jan van</i>). - - - - -	117
Carrée (<i>Franciscus</i>). - - - - -	64
Carrée (<i>Henrik</i>). - - - - -	122
Carrée (<i>Michiel</i>). - - - - -	125
Crâmer (<i>N. . .</i>). - - - - -	341

D.

Doudyns (<i>Willem</i>). - - - - -	51
Ducq (<i>Johan le</i>). - - - - -	65
Dyk (<i>Philip van</i>). - - - - -	440

E.

Elliger (<i>Otmar</i>). - - - - -	243
Eversdyk (<i>Cornelis</i>). - - - - -	43
Eversdyk (<i>Willem</i>). - - - - -	43

F.

Fielius (<i>Jan</i>). - - - - -	151
-----------------------------------	-----

G.

Gaelen (<i>Alexander van</i>). - - - - -	340
Goedaert (<i>Johannes</i>). - - - - -	41

H.

H.

	Pag.
Hanneman (<i>Adriaen</i>). - - - - -	24
Hardimé (<i>Pieter</i>). - - - - -	418
Hardimé (<i>Simon</i>). - - - - -	418
Haring (<i>Daniël</i>). - - - - -	69
Henstenburg (<i>Herman</i>). - - - - -	248
Hooft (<i>Nikolaes</i>). - - - - -	204
Houbraken (<i>Arnold</i>). - - - - -	131

K.

Keulen (<i>Jansons van</i>). - - - - -	22
Kint (<i>Dirk</i>). - - - - -	413
Koedyk (<i>N. . . .</i>). - - - - -	36

L.

Leblon (<i>Christoffel</i>). - - - - -	342
Lengele (<i>Martinus</i>). - - - - -	30
Limborch (<i>Henrik van</i>). - - - - -	448

M.

Meele (<i>Matheus de</i>). - - - - -	207
Mieris (<i>Willem van</i>). - - - - -	191
Mortel (<i>Jan</i>). - - - - -	99
Mou-	

Moucheron (<i>Isaek</i>). - - - -	Pag. 362
Myteas (<i>Daniël</i>). - - - -	71

N.

Netfcher (<i>Theodorus</i>). - - - -	172
Netfcher (<i>Constantyn</i>). - - - -	367
Nymeegeen (<i>Elias van</i>). - - - -	256

O.

Overbeek (<i>Bonaventuur van</i>). - - -	154
--	-----

P.

Palthe (<i>Gerard Jan</i>). - - - -	469
Parmantio (<i>Faques</i>). - - - -	294
Pee (<i>Theodorus van</i>). - - - -	272
Pool (<i>Rachel</i>), gebore <i>Ruifch</i> . - -	210
Pool (<i>Furiaen</i>). - - - -	234
Potheuk (<i>J. . . .</i>). - - - -	36

R.

Rademaker (<i>Gerard</i>). - - - -	378
Rademaker (<i>Abraham</i>). - - - -	403
Ravestein (<i>Johannes van</i>). - - - -	15
Ravestein (<i>Arnoldus van</i>). - - - -	31
Roepel (<i>Coenraedt</i>). - - - -	426
Ruifch (<i>Rachel</i>). - - - -	210

S.

	Pag.
Schoonjans (<i>Antoni</i>). - - - - -	94
Schuur (<i>Theodoor van der</i>). - - - - -	44
Serin (<i>Fan</i>). - - - - -	423
Silo (<i>Adam</i>). - - - - -	287
Sluis (<i>Jacobus van der</i>). - - - - -	151
Spiers (<i>Albert van</i>). - - - - -	242

T.

Tempel (<i>Abraham van den</i>). - - - - -	37
Terwesten (<i>Elias</i>). - - - - -	102
Terwesten (<i>Matheus</i>). - - - - -	309

V.

Val (<i>Robbert du</i>). - - - - -	83
Verbruggen (<i>Kaspares Petro</i>). - - - - -	264
Verelst (<i>Pieter</i>). - - - - -	59
Verelst (<i>Harman</i>). - - - - -	59
Verelst (<i>Simon</i>). - - - - -	59
Verheyden (<i>Frank Pieterse</i>). - - - - -	127
Verkolje (<i>Nikolaes</i>). - - - - -	392
Visscher (<i>Theodoor</i>). - - - - -	104
Voet (<i>Karel Borchart</i>). - - - - -	329
Vollevens (<i>Johannes</i>). - - - - -	89

W.

W.

	Pag.
Weeling (<i>Anselmus</i>).	409
Weeninx (<i>Johan</i>).	78
Werff (<i>Pieter van der</i>).	234
Weyerman (<i>Jacob Kampor</i>).	434
Wieling (<i>Nikolaes</i>).	58
Wigmanx (<i>Gerard</i>).	386
Winter (<i>Fillis de</i>).	150
Wulfraet (<i>Margareta</i>).	415

N A E M R O L
D E R
KUNSTSCHILDERS
E N
SCHILDERESSEN,

*Die met hunne Beeltenissen in Plaet verschynen
in 't eerste Deel.*

PLAET A. Pag. 14.

*Johannes van RAVESTEIN, en Adriaen HAN-
NEMAN.*

PLAET B. Pag. 79.

*Johan WEENINX, Robbert DUVAL, en
Johannes VOLLEVEN.*

PLAET C. Pag. 112.

*Cornelis de BRUIN, Bonaventuur van OVER-
BEEK, en Theodorus NETSCHER.*

PLAET

PLAET D. Pag. 211.

Rachel POOL, *gebore* RUISCH; en *Juriaen*
POOL.

PLAET E. Pag. 295.

Arnold BOONEN, *Karel* Borchart VOET, en
Isaek MOUCHERON.

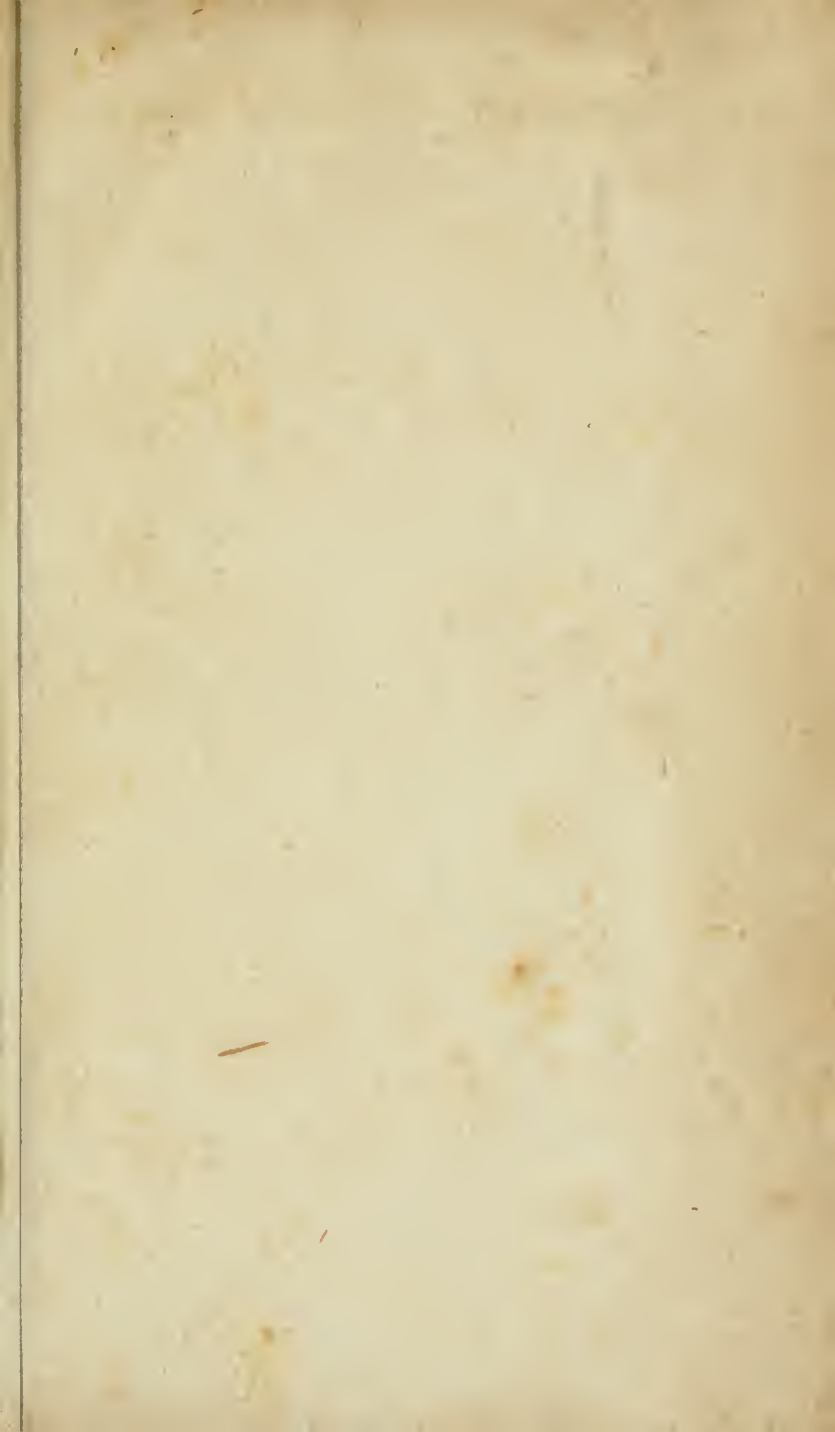
PLAET F. Pag. 393.

Nikolaes VERKOLJE, *Margareta* WULF-
RAET, en R. BLEEK.

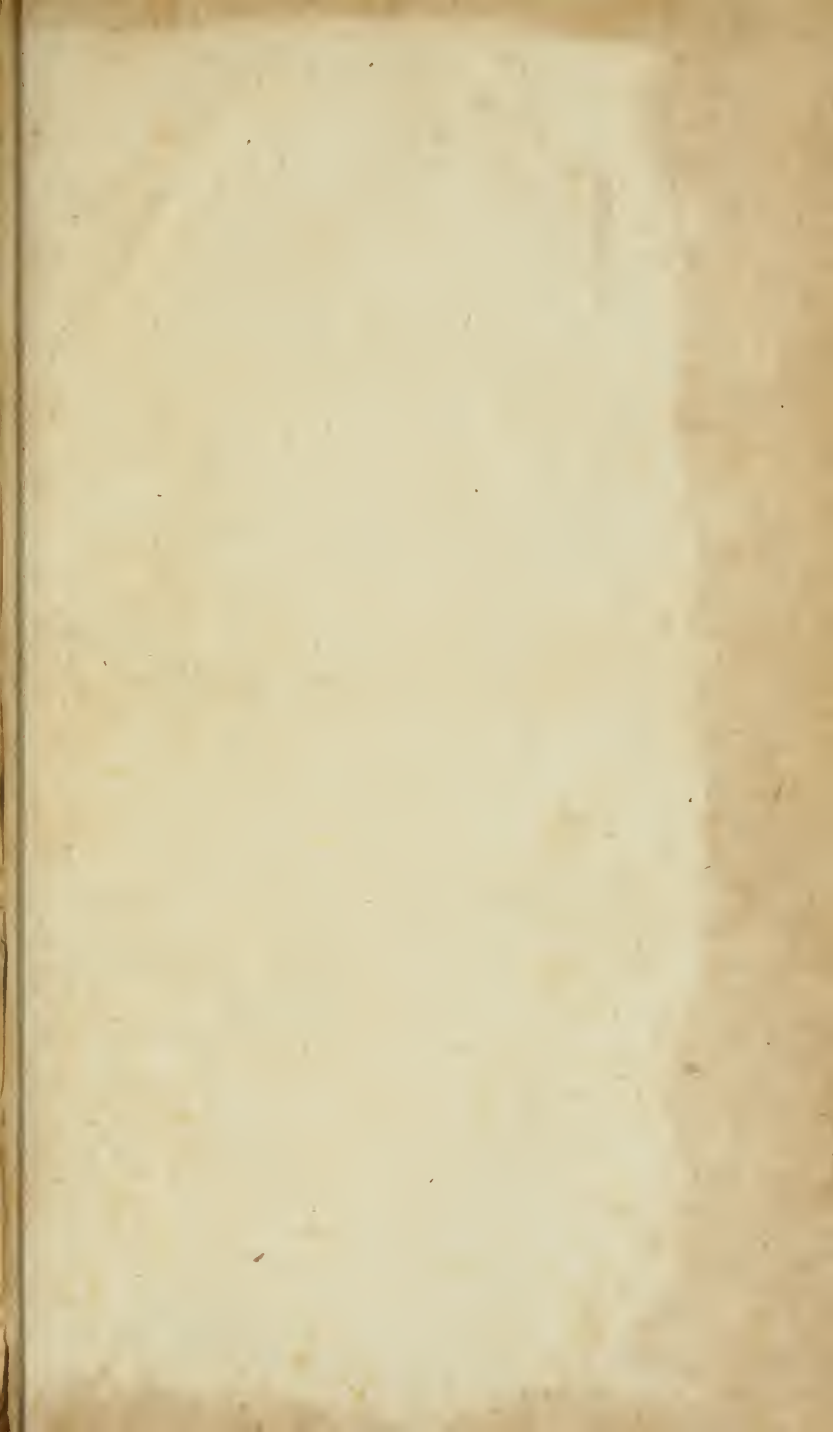
PLAET G. Pag. 426.

Henrik van LIMBORCH, *Koenraet* ROEPER,
en *Gerard Jan* PALTRE.

SPECIAL 86-F
ND 16886
652
965
1750
V.1

